# ANALECTA

# ISOCRATEA

COMPOSVIT

BRVNO KEIL
DR. PHIL.

SVMPTVS FECERVNT

F. TEMPSKY
PRAGAE.

G. FREYTAG
LIPSIAE.

MDCCCLXXXV.

PARENTIBVS CARISSIMIS

SEXTVM MATRIMONII LVSTRVM

INAVGVRANTIBVS

# PRAEFATIO.

*Edentibus nobis Analecta haec Isocratea praefatione tripertita opus videtur esse: namque et qui sit liber noster et quomodo natus et quibus extructus auxiliis explicandum.*

*Summa rerum continetur capitibus primo et altero: horum in prius omnes locos qui apud alios veteres scriptores ex Isocrate excerpti leguntur composui atque addita scripturae discrepantia digessi; qua lectionum farragine ita opere procedente utor, ut inde fulcra subsidiaque rebus altero in capite comprobandis substruam, quo iam eruere studeo accuratius, qua via quave ratione Isocratis orationes superstites nostram ad aetatem pervenerint; ideoque hanc subii quaestionem, ut expedita re firmius recensionis fundamentum iacere nobis liceret. Iam vero haec dum disputo, haud pauca utroque in capite occurrerunt, quae quanquam accurata copiosaque tractatione — sive quod parum adhuc expedita sive quod aliter mihi ac viris doctis diiudicata erant — indigere interdum videbantur, tamen breviter adumbrari aut leniter perstringi tantummodo poterant. Omnia igitur quae enarrationibus argumentationibusque conserendis erant iniqua quaeque annotationum ambitum excedebant, seiunxi seiunctaque unum in locum composui; hisce autem cum adiungerem aliqua quae ut laxius connexa cum re tractata ita maiori mihi curae erant, quam quae omnino reticerem, factum est, ut tertium efficerem caput, cui 'excursuum' indicem vindicarem. — Et haec de tribus 'Analectorum' partibus, quibus capitum nomina indidi: relinquitur ut eam paucis commenter, quam indice vacuam illis praemisi. Atque hic cum finis sit omnis studii in antiquitate positi, ut veterum hominum vitam ex cunctis et artium et literarum monumentis, quibus tempora pepercerunt, nobis refingamus et tanquam e situ ruderibusque resuscitemus, ea huius studii pars, quae ad sospitanda veterum scripta spectat, minime pluris est habenda quam*

*viae praemunitio, qua ad altiora expeditius petamus. Attamen totus ego in lectionibus singulis perscrutandis componendis diiudicandis, totus in minutiarum minutissimis: studens igitur quod in promptu est opprobrium cavere paucas plagulas curis criticis praefigendas curavi, quibus quid in universum de ipso Isocrate de eiusque vita et scriptis sentirem summatim exponerem. Hanc iam respice illius partis naturam: videbis cur eam sine titulo legi maluerim quam falsas ipso nomine spes moveri, praesertim cum singulas res minime omnes pari cura pertractaverim, aspernatus fere notas vel de quibus inter viros doctos constat, commentatus accuratius de quibus aliud atque ceteris mihi iudicium videbatur ferendum esse. Neque etiam simulata scientia cunctos vilissimae cuiusque rei testes attuli, sed dedita opera transii silentio quae facillimo negotio e volumine altero diligentissimi operis Blassiani 'die Attische Beredsamkeit' vel a tironibus repeti possunt: cum pulvisculo omnia converrere meum non erat, cum praeluderem, ut praeverterem. — Sed in primum quoque caput quaedam propterea necesse animadvertere, quia doctissimus quisque summo iure valde mihi videtur posse timere, ne sit munus conquirendi locos Isocrateos ex veterum literis longe difficilius, quam quod apte ab adulescente suscipiatur. Quis vero crediderit hoc me illos congerentem plane fugisse aut congestis iis ne omisissem multa omnino veritum non esse? Et ipse mihi certos constitueram fines, intra quos aliquatenus vires operi responderent, eosque tantum locos recepi, quibus ipsa oratoris verba comprehenduntur; nam imitationum quoque Isocratearum genus latissime patens ex seriorum scriptorum relliquiis enucleari et colligere profecto munus erat meis gravius umeris. Attamen cognita muneris difficultate in consilio perstiti eoque diligentius mox rem persecutus sum, quo luculentius procedente tempore perspiciebam, esse quae Blassius in suum non convertisset quibusque compositis haud inutile supplementum editionum Isocratearum quae feruntur possem praebere.*

*Et cum hunc in usum locos undique conquisitos componerem, necessario discedendum mihi erat a ratione ceteroquin omni numero mihi probata, quam Fuhrius in egregiis suis commentationibus Musei Rhenani volumini tricesimo tertio insertis secutus est; etenim si, quod vir ille doctissimus fecit, exhibitis diversis lectionibus statim quae esset optima disceptare instituissem, parum habile iis effecissem adminiculum, qui lectionum varietate respecta Isocratem lecturi sunt. Quamobrem diversas scripturas testium inter se discordantium singulas deinceps enarravi seiunctimque ab enarratis modo in annotationibus*

*modo in excursibus criticam artem exercui. Recessi autem hac ab ratione iis solis locis, quibus res duabus tribusve voculis appositis inter lectiones diiudicari potuit; ubi testibus inter se discrepantibus nullo verbo meam sententiam significavi, eam me tueri scito lectionem, cui primam sedem concessi. In ipsis vero adferendis lectionibus minutas neglexi potioresque ita selegi, ut iusto plures fortasse notare studerem quam contrariam in partem peccare. Adscripsi autem scriptorum locos omnes, etiamsi scirem alium alius esse fontem, non quo quid nos inde proficere posse crederem, sed quia primarios tantum auctores nominare, quod in animo erat, meis viribus maius esse inceptum mox intellexi, qui in Harpocrationis asseclis ceterisque glossographis non haererem, ex rhetorum scholiis et gnomologiis non me expedirem: tamen quantum potui eorum scriptorum nomina et locos uncis inclusi, quos inter omnes constat ex auctore modo arcessito pendere. Praeterea autem saepissime factum est, ut interposita lineola locis illis adderem alios, quos duplicis generis esse facile videbis: alteri enim forma quamvis mutata sine dubio redeunt ad verba Isocratea quibus sunt apposita, alteri eodem non sine fructu adsciscuntur, licet indidem certo non possint derivari. — Asteriscum autem eorum scriptorum nominibus praefixi, qui verba oratoris aut in brevius redegerunt aut quemvis alium in modum deformaverunt. Signa denique quae in apparatu critico adhibui solemnia receptaque sunt, nisi quod reversus ad Bekkeri consuetudinem vulgatam, cuius fidem atque auctoritatem adhuc paene incognitam studiis criticis Isocrateis cum omnibus tum meis dubiam quandam infidamque speciem offundere bene scio, litera ς notavi et libros 'Antidosis' per 'α' compendio additum distinxi, sicubi in recensendis prioribus orationibus illius codices, quippe qua ex his excerpta contineantur, in censum vocare licuit. Illud autem reduxi, ut vulgatam Isocratis et Stobaei, quarum utramque per* 'v.' *vel per* 'vulg.' *indicare solent, facilius inter se distinguerem: novavi hoc, ne ipse me consortem redderem ambiguitatis a Blassio Fuhrioque admissae, qui eodem signo, quo in aliis scriptoribus ad indicandas diversorum scribarum manus utuntur, in Isocrate ad distinguendos orationis quintae decimae libros adhibent. Itaque pro* $E^2$ $\Theta^2$ $\Lambda^2$ vulg.$^2$ *dedi* $E^\alpha$ *(i. e.* $E^{\alpha(\nu\tau\iota\delta o\sigma\epsilon\omega\varsigma)}$*)* $\Theta^\alpha$ $\Lambda^\alpha$ $\varsigma^\alpha$ *et, si cunctos libros significatos volo,* Is.$^\alpha$. — *De ceteris notis disserui p. XII.**)

---

*) *Et cum Analectorum horum novem iam quaterniones qui dicuntur typis expressi essent, editus est liber 'Mélanges Graux' (Parisiis 1884) inscriptus, in quo Alfredus Schoene 'de Isocratis papyro Massiliensi (Isocr. ad. Nicoclem § 1—30)' commentatus in lucem emisit scripturae relliquias, quas sedecim schedulae papyraceae Aegyptiacae ab*

*Quae altero loco praemonenda mihi sunt paucis absolvere licet. Conscripseram enim quae hoc libello continentur ad summos in philosophia honores consequendos obtuleramque ea ordini philosophorum amplissimo Gryphiswaldensi; sed cum integrum opusculum dissertationum quae vocantur ambitum superaret, ex illo eam primi capitis partem, quae priori editionis Blassianae volumini respondet, separatim exprimendam curavi, ut particulam istam paginas huius libelli 13—57 complectentem, cui pro natura sua 'Analectorum Isocrateorum specimen' inscripsi, solemnium dissertationum in usum destinarem. Moneo autem 'Specimin's' illius paginas novissimas hoc in libello emendatiores legi.*

*Exponendum denique quae mihi subsidia in conscribendis 'Analectis' praesto fuerint. De editionibus quibus usus sum verbis parcere licet, nisi quod moneam sane oportet Antonii Monachi locos me e Gesneri editione repetivisse, contra eos locos, quos ad versionem Ribittianam exhibui, Wachsmuthii libri 'Studien zu den griechischen Florilegien' paginis 166 sqq. deberi; eodem ex fonte fluxisse quas 'gnomologii Parisini' et 'Melissae Augustanae' protuli lectiones per se intellegitur, cum prima horum gnomologiorum frustula ipsum istum per librum Wachsmuthius lucem visere iusserit. Ceteroquin vero nullum fere in caput primum recepi locum, quem non ipse ex scriptoribus veteribus hauserim; trium quattuorve autem eorum, quos ab aliis mutuatus sum, auctores religiose adscripsi; quam rem omnino ita gerere non potui, nisi ad copias bibliothecae gymnasii Regii Ioachimici per singularem illam liberalitatem, qua nunc illa administratur, mihi aditus utique patuisset. Verum ut ad editiones revertar, Segueriani qui dicitur sexti locos non ex Anecdotis Bekkeri, cuius fidem in excudendo codice illo Coisliniano nuper Boysen praedicavit, sed ex Bachmannianis deprompsi, quae integrum lexicum complectantur, cum eius Bekkeriana solam literam α contineant; neque enim eiusdem libri alios locos aliter notare volui. Contra in rhetoribus Graecis, quos vocant, partim Walzianam partim Spengelianam editionem adhibui, quanquam si constare mihi*

---

*editore tertio a. Chr. n. saeculo vindicatae ex oratione 'ad Nicoclem' servant. Sunt eae ex parte literarum plane evanidarum; attamen ea quae legi possunt valde digna puto, quae omnium animos in se convertant, et quia illis antiquiores orationum Isocratearum testes — etsi de aetate papyrorum a Schoenio recedas — non habemus, et quia exemplar Aegyptiacum insigni lectionum diversitate a recensionibus librorum quos nos tenemus Isocrateorum abhorret. Praeterea viri docti velim animadvertant, quam egregie quae pag. 84 sq. disputavi ipsis papyrorum lectionibus confirmentur; accuratius vero de Massiliensis auctoritate in Hermae Berolinensis vol. XIX p. 596 sqq. disputaturus sum.*

*voluissem, solam illam sequi fortasse debui; at tres libelli Spengeliani et melius recensiti mihi esse et plurium manibus teneri videbantur, quam decem volumina Walziana. Stobaei lectiones quod ex editione Dindorfiana dare adhuc coacti sumus vere doleo, quamvis non sine causa dubitari posse credam, num in Isocrateis locis ex nova Matritensis collatione multa profecturi simus. Quod vero Dionysii copias tam nitide atque eleganter ex Useneri collationibus Fuhrius nobis obtulit, quis est quin mecum gaudeat? Praeter hunc nominandi sunt viri quorum scripta saepius mihi adhibenda erant, Blassius, qui quantum studiis Isocrateis et editione sua profuerit et opere laborioso 'die Attische Beredsamkeit' non meum est praedicare, Wachsmuthius, cuius ex libro 'Studien zu den griechischen Florilegien' haud pauca me hausisse supra iam memoravi, Martinus, ad quem quaecunque de 'Panegyrici' lectionibus profero redeunt. Quibus viris quantum debeam ipsi optime videbunt: hanc ego iis gratiam rettulisse me spero, quod temere illorum copiis non usus sum, sed utique proprium iudicium exercere studui. Quam vero istis non dico referam, sed habeam aut agam, quibus referendae gratiae facultas neque est nec potest esse unquam? Quam Kiesslingio Susemihlio Wilamowitzio, praeceptoribus Gryphiswaldensibus, qui nunquam sua me destitutum voluerunt doctrina? Quam Hermanno Hellero, gymnasii Ioachimici professori et bibliothecario, cuius sine opera hic liber omnino non in lucem prodiisset cuiusque eximia erga me benevolentia vel in plagulis corrigendis auxilia mihi non detrectavit? Impotens referendi, dum mutuo pudore suffundor simulque gaudeo tales mihi favisse viros, grato imprecor animo mihi pergant favere. At invida fata: huic quoque laetitiae dolorem immiscuere. Qui enim edere haec potui Analecta illius immemor viri et praeceptoris, qui Isocratem discipulo mihi vix puberi tractandum proposuit? Rudolfi Hercheri piam revoco memoriam hoc quo ante sex discessit annos die id tristi exoptans cum desiderio, uti messes in adulescente videret quorum semina in puero condiderat.*

*Dabam Havelbergii a. d. VIII. Kal. Apr.*

# ANALECTORVM DISPOSITIO.

# ANALECTA ISOCRATEA.

# NOTARVM TABVLA.

Is. = libri Isosratei omnes. — $\Gamma$ = Urbinas, cuius collationem in or. IV praebet Martin, *le manuscrit d'Isocrate Urbinas CXI de la Vaticane (Paris. 1881)*. — $E$ = Ambrosianus. — $\Delta$ = Vaticanus (936). — $\Theta$ = Laurentianus. — $Z$ = Scaphusiensis. — $\Lambda$ = Vaticanus (65). — $\Xi$ = Marcianus. De his cf. Isocrat. ed. Blass. vol. I praef. p. V sq. — De ς (= vulgata) et $E^{\alpha}\Theta^{\alpha}\Lambda^{\alpha}$ Is.$^{\alpha}$ cf. praef. p. VII ibidemque in annotatione de $M$ = Massiliensi (or. II 1—30).

De Stobaei libris velim Dindorfianae editionis praefationem, de Prisciani adeas Hertzii tabulam GL. II p. XXXIV K.

Compendia cetera notissima sunt: de gnomologiis pauca adicienda videntur.

Gnom. Byz. = Gnomologium Byzantinum '*Γνῶμαι κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶ Δημοκρίτου καὶ ἐγχειριδίου τοῦ Ἐπικτήτου καὶ τῆς πρὸς Δημόνικον ἐπιστολῆς τοῦ Ἰσοκράτους καὶ ἑτέρων φιλοσόφων*', quod Wachsmuthius, *Studien zu den griech. Florilegien* p. 166—207 composuit.

Exc. Laur. = Excerpta Laurentiana (ex Ioannis Damasceni Parallelis): Stob. flor. ed. Mein. IV p. 147 sqq.

Exc. Vind. = Excerpta Vindobonensia: Stob. flor. ed. Mein. IV p. 290 sqq.

Mon. = Florilegium Monacense: Stob. flor. ed. Mein. IV p. 267 sqq.

Leid. = Florilegium Leidense: ed. Beynen (Lugd. Bat. 1837. diss.).

Pal. = Florilegium Palatinum: ed. Wachsmuth in '*Satura philologa Hermanno Sauppio oblata*' p. 14 sqq.

Bar. = Florilegium Baroccianum: ed. (Bywater). Oxoniae 1878.

Par. = Florilegium Parisinum: ineditum; cf. praef. p. VIII et Wachsmuth, *Studien z. d. gr. Flor.* p. 163.

Gnom. Basil. = 'Gnomica Basileensia' i. e. collectio '*ἀνδρῶν ἐπισήμων γνῶμαι*' inscripta, quam praebent Frobeni 'scriptores aliquot gnomici' (Basil. 1521) p. 142 sqq.

Georgid. = Georgidae gnomologium ap. Boissonad. An. Gr. I 1 sq. (Adhibui praeterea Gnomologia ap. Boissonad. An. Gr. I 113 sqq. edita).

Aliis de notis dixi praef. p. VII.

Isocrates Theodori filius ex Erchia pago Attico oriundus [1]) natus est quinque annis ante exortum bellum Peloponnesiacum mortuus paucis diebus post commissam pugnam Chaeronensem. Quo vitae spatio quanquam ter humanam aetatem explevit terque funditus eversas vidit res Graecas, tamen inde ex eo tempore, ex quo quid de rebus publicis sentiret professus est, unam eandemque semper proferre doctrinam non destitit: bellandum esse contra Persas patrios hostes Graecis inter se reconciliatis. Neque igitur mirum quod multi extiterunt, qui oratorem acriter vituperarint conclamantes numquid insipientius cogitari possit quam hominem contra Persarum regem Graecos incitantem eo tempore, cum hic illorum res omnino non iam curaret aut vix attingeret. Et unam certe rem idem explicaturi miram hanc viri sui constantiam recte animadverterunt, cum Isocratem quinti saeculi hominum consiliis et voluntatibus adeo inhaesisse dicerent, ut rerum quibus genera insequentia studuerunt propter innatam quandam animi tarditatem segnitiemque admodum aegre rationem habere posset. Quamvis autem alte quae puer didicerat iuvenisque viderat oratoris in animum descenderint, tamen adduci nequeo ut tam obtuso hebetique ingenio Isocratem fuisse credam, ut quaecunque protulit ipse non sentiret utique vana irritaque dicta esse. Scio equidem causas non solum posse excogitari sed fuisse etiam cur orator quae docuit ad vitae usum transferri nequire tarde perciperet — dico nimium sui ingenii amorem et recessum in quo a fori luce plebisque sibilis et clamoribus remotus, quae eum fortasse de ficta sua rerum humanarum condicione non celassent, per totam vitam latuit — quanquam hoc quoque recte inquam monetur, tamen rem non conficit: verioris

[1]) Hermippus (ap. Diog. L. II 55) auctor est Isocratem in Xenophontis filium Gryllum proelio Mantineensi occisum laudationem scripsisse; Xenophon autem eodem ex pago ortus est: si igitur Isocratis erat laudatio, orator populari consolationem obtulerat, sin spuria, falsario ipsa Xenophontis et Isocratis communis origo subiciendae orationis ansam dederat, ita ut nulla ratione de Isocrate Apolloniae nato laudationis auctore cogitare cogamur, id quod Blassius (Att. Bereds. II 94) fecit. Equidem causam non video cur Hermippo fidem denegemus.

rerum publicarum cognitionis vestigia apud oratorem hic illic deprehendimus. Quis enim est quin miretur quod orator aequi iustique rationem solam habendam esse in oratione 'de pace' conscripta docens in 'Panathenaico' dixit didicisse Lacedaemonios *ἐξ αὐτῶν τῶν συμβεβηκότων κατὰ μὲν τοὺς νόμους τάς τε πόλεις καὶ τὰς χώρας τούτων εἶναι δικαιούσας τῶν ὀρθῶς καὶ νομίμως κτησαμένων, κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν τούτων γιγνομένας τῶν τὰ περὶ τὸν πόλεμον μάλιστ' ἀσκούντων καὶ νικᾶν ἐν ταῖς μάχαις τοὺς πολεμίους δυναμένων* (§ 46.), cf. V 45. — Neque vero hoc solo loco relinquitur quod explicatione indigeat, sed multis etiam aliis; atqui illam nisi in tritis istis quae oratori imponunt velut 'kurzsichtige Gutmüthigkeit, verschwommene Gefühlspolitik, politische Urtheilslosigkeit' similibusque latere credas, perlustrandae denuo sunt Isocratis vita et orationes numquid aliud eruere liceat.

Quanquam Atheniensium neminem fuisse credo, qui cum Euripidis (frg. 569, 2 N) versum *οἱ μὲν γὰρ οὐκέτ' εἰσίν, οἱ δ' ὄντες κακοί* ab Aristophane ad poetas aequales translatum audiret (ran. 72) risum tenuerit, tamen quo quis spectatorum melius suae aetatis ingenium perspectum habuit, eo magis putandus est sensisse quam acerbe quamque serio comoedus, ioci ut solet persona indutus, poetas Athenienses conquestus sit fuisse. Qui enim insequentium temporum viri principes in litteris Graecis ducebantur, versus non adhibebant sed pedestri oratione utebantur; neque vero tragicorum partus aut fontes adeo evanuerant ut qui aetate eos consecuti sunt nihil inde lucrarentur. Mutabant enim leniter aut mutuabantur a veterum poesi auctores dialogorum philosophicorum ipsam loquendi formam, scriptores rerum gestarum orationes quae dicentium animos depingendi causa iam primis temporibus inde deprompta rebus inserebantur [1], paradoxographi veteres velut Gorgias Polycrates alii ipsas laudum vituperationumque causas. Contra oratores recentes postquam veteres et ipsos penitus ex tragoedia pendentes [2]) campo cedere coegerunt,

---

[1]) Hoc Iebbius ('die Reden des Thukydides' übers. von J. Imelmann, Berlin 1883) in Thucydide sola rerum tractatione scriptoris perlustrata eleganter demonstravit, quanquam dolendum quod ex ipso sermone sententiae suae argumenta gravissima subdere supersedit. Qui vir doctissimus cum tragicos scriptorem secutum esse ipse doceret, a logographis qui dicuntur Ionicis orationes rebus insertas esse idque ad epicorum exemplum compositas minime concedere debuit; nam quod factum esse statuere vetamur ratione ducti, idem ne fuisse nobis sumamus ipsa fragmentorum superstitum indole prohibemur.

[2]) Hac de re alio loco fusius agam. — De paradoxographis haec pono: scenici cum in fabulis liberos contra parentes, maritos contra uxores, duces contra servos *τείνοντας λόγων ἀγῶνας* facerent, substruendis peiori rei speciosis et quantum id fieri potuit honestis argumentis et rationibus quid aliud praestabant auditoribus quam paradoxographi postea lectoribus suis? Neque reticendum videtur declamationes istas in argumentis tragicis versari: Helena Palamedes Busiris Clytemnaestra Neoptolemus Alexander Penelopa nomina sunt fabulis assueta; nimirum imitatores ad exempla arte se applicabant.

Siculis suis artificiis Atticum forum tenuere. Cum igitur quasi intermortua vera tragoedia ex veterum literis aliqua essent servata, servatis nova multa addita, tamen quae quinti saeculi spectatorum unusquisque poetarum inventa audiens discebat, ea insequentis aetatis homines liberali doctrina eruditissimi aequalium argumentationes contemplationes declamationes lectitantes aegre sibi parare poterant: volgus cum talia non concoqueret in foro atque iudiciis exultabat dediscebatque quae proavi fabulis auditis inflammati coluerant, patriae amorem morumque sinceritatem. Hoc iam tum conquesti sunt multi, pauci malo adhibere medicamen conati: inter quos fuit Isocrates. Isocratem enim dico, cum tragoediam intellexisset floruisse, hoc publicas suas orationes conscribendo studuisse, ut aequalibus id praestaret quod poetae isti maioribus. Horum igitur aemulus extitit, cum numerum istum et modum induceret, quem in soluta oratione quamvis versus evitandi essent servari oportere docuit (Cic. Brut. 8, 32); neque reticendum quam anxie et religiose in eligendis verbis se gesserit; quantum enim recentiores tragici ab illius temporis sermone urbano granditate verborum et maiestate abhorrebant, tantum Isocrates castitate dicendi et puritate praeter aequales minus delectissimae cuiusque vocis avidos florebat. Hisce singularia artificia ex tragicorum officina deprompta haud pauca possis adicere, ex quibus postea nonnulla erunt tractanda [1]. Quid? quod adeo sua limavit ut non modo hiatum vitaret, qui poetarum usus iam antea a technicis quibusdam in orationes erat receptus, sed tam caute verba componeret, ut ne elisiones crasesque pronuntiatu difficiliores quidem pateretur et saepissime a simplici atque inaffectato verborum ordine hanc propter causam recederet. Et cum tali arte adeo audientium animos delectaret, ut conclusiones istae ad numerum factae, singula enuntiatorum membra inter se respondentia aequabilemque ad ambitum composita, sententiae naturali quadam verborum circumscriptione constrictae magis ad versuum decus ac suavitatem quam ad pedestris orationis tenorem aequalibus accedere viderentur (Alcid. c. soph. 14), ipsas res ita tractabat, ut legentium animos et mitioribus et gravioribus motibus elatos ad optimi cuiusque studium revocaret; quo munere poetarum peculiari quam bene functus sit Dionysius Halicarnassensis (de Isocr. iud. c. 5 sqq.) exposuit et ipse quoque orator plus uno loco de granditate causarum ab ipso tractatarum gloriatur. Isocrates ergo ut idem aequales ex ipsius orationibus possent haurire quod patres ex fabulis tragicorum, pro versuum deliciis sermonis suavitatem et elocutionis artem, pro argumentis religione animos commoventibus dictorum sententiarumque elegantiam et rerum publicarum tractationem deliberationemque dignissimam reposuit.

Fuit igitur Isocrates tragicorum aemulus: videsne nunc cur tam acriter orator poetis scenicis adversatus sit, qui non solum in enarrandis rebus a dis heroibusque gestis tragoediarum colores spernere

---

[1]) Cf. exc. ad I 14 et ep. 4, 11 annotationem alteram.

soleret popularemque famam sequeretur [1]), sed etiam poetarum inventa metri decore orbata saepissime sententiae plane vacua esse contenderet (IX 9 sqq.). Quae dum scribit, ipse nos quod voluit docuit: talia enim sunt verba hominis aemulos oppugnantis, qui competitores aurae popularis ita superare studet, ut cum isti solam elocutionis elegantiam neglecta sententia curarint, ipsum se elate cogitata speciose explicare dicat. Neque vero Homeri poesi veteribusque tragicis adversabatur (II 48): tragicis recentioribus obtrectabat. Illorum enim, quos optime se novisse fassus est (XII 33), mentionem simplicem inicere solet: hos ut sine vituperatione appellet vix ab animo impetrat (IV 168. V 109. IX 62.). Hanc denique si oratori cum poetis simultatem fuisse statueris, non miraberis ipsum tragicorum nomina silentio transire interque discipulos eius paucos admodum poeseos inveniri amatores, cum oratorum rerumque scriptorum Isocratea doctrina institutorum eminentia ingenia inclaruerint plurima: quos cottidie impugnabat, eorum scripta de sua ipsius arte metuens apud discipulos vix tractasse putandus est.

Quodsi Isocrati, ut quae voluit assequeretur, dignae proposito res tractandae erant, spreta historia fabulari, promptuario illo adversariorum, ad patrum res gestas solas se conferre coactus est. An ex iis quae post Athenas dirutas facta sunt civibus exempla patriae amoris vitam libenter prodentis proferre licuit? an argumenta inde repetere, quibus Atheniensium non Lacedaemoniorum in Graecia esse dominationem decere probaret? an expeditiones insignes — praeter unam Xenophonteam — quarum prospero ex eventu stimulos aequalium animis ad bellum contra Persas concitandis adferret? Tales autem patrum erant res gestae, quarum tum iam sanctior illustriorque evaserat memoria: oratoris aetatis in umbra paucissima convaluere quibus uti potuit. [2]) Aut igitur Isocrati causae grandiores omnino non tractandae fuerunt aut maiorum ex facinoribus gloriose perpetratis potissimum sua haurire debuit: illud autem ei cum opus esset, ut tragicorum, quorum quasi vicarius esse voluit, par aemulus existeret, hoc supersedere non potuit. Itaque cum illorum in factis et consiliis necessario cottidie versaretur, quid mirum quod multa inde parum recte ad suam aetatem transtulit? Erat homo: cui autem hominum tale quid non accidere facile potuit, si quidem ipse quoque fatali quodam vinculo cum illarum rerum tractatione coniunctus fuisset? — Licet igitur ipsum illud studium oratori vitio sit vertendum, tamen laudis ei causa facta est: illa enim poetarum imitatione et aemulatione tanquam gladiator in ludo ad certamina quae ei cum adversariis et ipsis

[1]) U. de Wilamowitz-Möllendorff, de Euripidis Heraclidis comment. p. XV (ind. lect. Gryph. 1882). Quem locum (XII 168—174) contra proferre possint, eum quo quis accuratius verba oratoris perlustrabit, eo magis mea pro sententia pugnare videbit. Comoediam bis cum contemptu memorat: II 44. VIII 14. De poetis gnomicis cf. Blass Att. Bereds. II 44.

[2]) Haec in loco inseruit laudesque Cononis Euagorae Timothei celebravit.

artis oratoriae studiosis conserenda erant cottidie exercitabatur, ut si in campum descenderat talem se praestaret, qualis is putandus est fuisse, qui ceteros aemulos profligaret omnes, Platoni cedere nesciret. Hae pugnae, quibus Antisthenem Alcidamantem Polycratem vicit contraque Platonem (et Aristotelem) fortiter feliciterque suam provinciam tuitus est, deinceps nobis erant quasi altera Isocratis studiorum pars tractandae, nisi nos ab hoc officio Usenerus Reinhardusque egregiis rei tractationibus liberassent, quibus quid ego adiciam nescio: ad nova igitur nos conferamus.

Namque Isocrates haec neque sola neque per omne vitae tempus studuit, quem, postquam belli Peloponnesiaci clade ut alii multi ita et ipse res familiares pessum dedit, egestatem ad orationes conscribendas non aliter ac Lysiam ad artes componendas impulisse scimus. Sed ut Lysiam artibus initio editis discipulos instituere studentem Theodoro aemulo imparem ad iudicia se contulisse accepimus, ita Isocratem verisimillimum est, cum Lysiam in iudiciis regnantem reprimere se non posse intellexisset, ex litigantium ordinibus in scholae umbram se recepisse; quod factum est circa annum 390. Ludum Athenis instituit et libellum edidit, quo consilia et exempla egregie administrandi praeceptoris muneris non sine acri adversariorum aemulorumque impugnatione memoravit; nec multo post contra Polycratem et ipsum eloquentiae professorem orationem rustice et illepide conscriptam, cui 'Busiridi' nomen indidit, in lucem prodire iussit. Et quae in foro eum fugerat, in ludo adiuvit fortuna: in ludum recens conditum (cf. cap. III excurs. 1, a) in dies plures discipulos recipiebat et brevi tempore ita rem familiarem resarsit, ut beatissima condicione uteretur. Tum ei de victu cogitare non iam coacto primum visum est dedecere ipsum orationes vilis argumenti subieruntque cogitationes illius studii quo inde ab hoc tempore per totam vitam eum detentum fuisse supra vidimus. Decem qui paucissimos tradunt annos oratorem in conscribendo 'Panegyrico' consumpsisse [1]: in quo quamvis ipse multum temporis desudasse testetur, decem tamen illis annis fidem non haberem, ni aliud mihi videretur accedere; hoc est quod Isocrates dum animi stabilitam condicionem certaque totius vitae consilia capessere studet, non tam sedati erat animi, ut quae modo nova cogitaverat eaque solitis maiora, haec statim eleganter literis consignare posset. Edidit autem anno 380 orationem, qua cum Alcidamantis elegantem ac sollertem impugnationem instituit tum patriae splendidissimam ac praeclarissimam laudationem praestitit, divulgandamque ideo tandem saepius recognitam tum curavit, ut Xenophonti adversaretur, cuius historiae Graecae editio prior, rerum a Lacedaemoniis gestis defensio vel potius laudatio, modo in lucem prodierat [2]).

---

[1]) Hoc est: veteres vitarum Isocratearum compilatores ignorabant orationem quae ipsis inter annos 390 et 380 composita esse videretur. Numerus non tradebatur sed ratiocinatione ab iis inventus est.

[2]) cf. Nitsche, Zeitschr. f. d. Gymnasialwes. XXX Beilage Jahresb. 1874 p. 59.

Hac edita oratione Isocratei nominis et ludi famam Atticae arti fines non tenuere. Septem deinde annis post 'Plataicum' scripsit, qui cum 'Archidamo' coniunctus, quid Isocrates de Thebanis eorumque consiliis cogitaverit docet; 'Archidamus' enim circa annum 366 et scriptus et editus est. At Blassius alias rationes sequitur: in nona enim epistula, inquit, legimus oratorem posse quidem laudationem Archidami componere, sed aliis hanc se permittere provinciam; oratio sexta autem teste ipso Isocrate (XII 239) est laudatio Archidami: dum igitur epistula nona scribitur, oratio nondum extabat; atqui epistula anno 356 scripta est (§ 16): post hunc ergo annum oratio composita est. Cum vero Isocrates Archidamum non anno 356 sed 365 eam perorantem faciat, necesse est concludamus declamationis instar orationem habendam esse [1]), qua fortasse Alcidamantis 'Messeniacum' superare voluit. Sed quia exordium orationis iam Demosthenes in 'Timarchea' imitatus est, post annum 353 'Archidamus' editus esse non potest (Att. Bereds. III 2, 352). Ergo intra annos 356 et 353 'Archidamus' Isocratis declamatio contra Alcidamantem conscripta et edita est. At primum quidem quaero num adeo epistularum origo extra dubitationis aleam posita sit, ut si de genuinarum orationum temporibus agatur, omnino illarum ratio habenda sit; [2]) argumenta ex iis petita nihil probant: sive cum iis quae nos ratione aliunde concludimus consentiunt — quis nobis praestet eadem ratione falsarium non usum esse? sive adversantur — quomodo testimonium, cuius fides admodum dubia videtur, pluris facere licet quam res certas recta computatione a nobis connexas? 'Archidamus' autem estne revera ista laudatio? quis affirmaverit oratione aliqua, quae nobis non servata est, Isocratem Lacedaemoniorum reipublicae condicionem non praedicasse? Et imitatio illa Demosthenica, quam premunt isti, estne omnino flocci facienda? quid impedit, quominus Isocratem et Demosthenem prooemiorum volumine usos esse statuamus, quale Andocidem et Lysiam tenuisse scimus (Blass Att. Bereds. III 2, 334) et ab Antiphonte

[1]) Hoc post auctorem argum. Isocr. VI Spengelius (συναγ. τεχν. praef. p. XXIV) et Vahlenus (der Rhetor Alkid. p. 14—16) fusius demonstrare conati sunt; habuerunt sectatores inprimis Blassium et Reinhardum (de Isocr. aemulis).

[2]) Quid sentiam adumbravi annotatione ultima ad exc. 21; ego auctoritatem. Dionysii (de Isocr. iud. c. 9) Grotii (Gr. Gesch. V 595 sq. M.) Benseleri (ed. 1854 p. 70) affero. — Quod critici Alcidamantem contra Isocratem scripsisse 'Messeniacum' statuerunt, hoc non improbo: sed quod Alcidamantem ea oratione Isocratem non tam oratorem quam virum de rebus publicis disserentem oppugnasse confirmant, id non credo; nam in credendo omnis haec de Alcidamantis 'Messeniaco' quaestio posita est, et Vahlenus ex duobus quae illius servata sunt frustulis (frg. 1. 2 S.) Vahleniana quidem sagacitate multa expiscatus est, non Vahleniana coniectandi audacia admodum dubias res est amplexus. — Utrum Isocratis an Alcidamantis oratio sit prioris temporis, ego non video quomodo dubium esse possit. An ullum adversarii opprimendi vestigium apud Isocratem deprehenditur? Prior igitur Isocratis est oratio.

aliisque compositum esse accepimus (Spengel συναγ. τεχν. p. 105—110)? Nos omnia haec missa faciamus redeamusque ad solam orationem ex qua non praeoccupato animo usus nescio an non aliud haurire possis, quam orationem iis temporibus quorum res tractat compositam et editam esse. Huic sententiae ex qua Thebanorum eam impugnationem esse diximus favet ipsa orationis indoles. Unde enim ille color, illa omnium affectuum commotio, illa tumescentis animi eloquentia? Talia solis in 'Plataico' et 'Archidamo': quae sunt hominis qui dum ignotam adhuc civitatem ex parvis incrementis ad veterum auctoritatem non solum pervenire sed eas etiam superare videt, omnibus nervis omnibusque viribus ne fiant quae fieri nefas esse sibi persuaserat prohibere conatur. Duae cum usque ad id tempus civitates de principatu certassent, potuitne Isocrates omnino cogitare tertiam illis parem extitisse? talis rerum Graecarum immutatio ei videbatur omnium eversio, cui tota vis atque natura animi hominis eosdem semper ac traditos orbes permetientis reluctabatur. 'Plataico' ergo ut crescentibus in dies Thebanorum copiis Athenienses resisterent, pro Plataeensibus ipse persuadere popularibus conatus est: ne valentibus Boeotorum opibus Lacedaemonios paene oppressos auxilio Athenienses destituerent, efficere studuit 'Archidamo'. [1]) Ita quae in declamatione careret explicatione, excitans ista et excitata magniloquentia unde originem traxerit non iam quaeri potest; est autem 'Archidamus' ea oratio, quae quanquam in arte compositionis et elocutionis 'Panegyrico' cedit, tamen hanc ceterasque omnes orationes vi illa superet, qua orator audientium animos ira odio metu perfigit, mollitia clementia spe perfundit; et recte Philostratus: ἄριστα δὲ τῶν Ἰσοκράτους ὅ τε Ἀρχίδαμος σύγκειται καὶ ὁ ἀμάρτυρος. [2])

---

[1]) Quod sese esse effecturum velim reputes quam confidenter anno 365 oratori sperare licuerit: paucis enim mensibus antea Boeotorum partes gravi clade affectae erant, cum Callistratus tanquam amissae regionis Oropiae auctor proditionis accusatus causam obtinuisset.

[2]) 'Panegyrici' certe compositio laude dignior quam 'Archidami': tamen huius quoque dispositionem optimam recte praedicat Blassius, qui dicit: 'das Gegentheil dieser kunstgerechten Anlage zeigt sich allerdings in manchen späteren Reden'; qui vir si nostram orationem inter annos 356 et 353 conscriptam esse iudicat, quomodo eam non esse unam illarum 'späteren Reden' demonstrabit? Mihi hoc novum testimonium est orationem ab oratore aetate minus provecto quam Blassius vult conscriptam esse. — Philostrati iudicium de 'amartyro' amplector, quanquam Blassius aliter sensit (Att. Ber. II 204). Ceterum hac forma illam, qua nos eam legimus, ab Isocrate profectam esse nego; hiatum per totam vitam curavit; nos nihil nisi epitomen orationis habemus quam integram Aristoteles legit, ut frustulum ab eo (rhet. II 19) servatum: ὥσπερ καὶ Ἰσοκράτης ἔφη δεινὸν εἶναι εἰ ὁ μὲν Εὐθύνους ἔμαθεν, αὐτὸς δὲ μὴ δυνήσεται μαθεῖν docet; hunc locum cur cum Blassio (ed. vol. II praef. p. XLIII) ad XVIII 15 referamus nulla est causa; eadem argumentandi figura saepissime potuit ab oratoribus adhiberi, ita ut ad unum illum locum, ubi haec obvia est, verba ea referendi necessitas sit nulla.

Sequuntur orationes tres ad Nicoclem Cypri regem missae, ex quibus ea quae 'ad Nicoclem' inscribitur ceteras aetate superat; hanc orator cum rex diadema accepit, tanquam festum diem celebrans inter cives gratulantes Cyprum adulescenti Nicocli misit (cf. II 1. 4), idque certo quodam consilio ductus. Qui enim illo tempore regulorum tyrannorumque mos fuit, ut hominum literatorum quasi cohorte se cingerent, eidem etiam Nicocles, quantum ex Isocratis subobscura loquendi consuetudine colligere licet, indulsisse videtur (cf. IX 78 sqq.) simul patris exemplum quasi imitatus (IX 47 sqq.); eloquentiae studiosis igitur ut aulae regiae aperirentur Isocrates hanc regi orationem misit; quod appetiit, assecutus est. Sed cum Nicocles domum splendore divitiarum et literarum non sine magnis quae parentibus imponebantur tributis circumdare posset neque bellis feliciter glorioseque gestis apud cives favorem sibi parasset (Blass Att. Ber. II 247), factum est ut auctoritas eius infringeretur. Atque ut concussum regnum stabiliret animosque civium adversus ipsum frementium sedaret, rex Isocratem orationes quarum tituli sunt 'Nicocles' et 'Euagoras' componere iussit; harum priore ipsius Nicoclis egregiam civitatis moderationem et singularem morum sinceritatem continentiamque laudibus orator extulit, altera Euagorae patris facta de insula bene merita et maiorum praeclaram seriem exaggeravit [1]). Sed cum ipsius virtutis maiorumque auctoritatis memoria apud intestinos hostes non tantum Nicocles valeret, ut seditiosorum fiduciam reciperaret, tandem interemptus est. Isocratis autem orationes adeo non Theopompi acerbum de rege iudicium refellunt (ap. Athen. XII p. 531 c. d.), ut confirment Nicoclem unum ex sescentis illis regulis fuisse, qui tunc luxuriae et mollitiae dediti urbes oneribus et crudelitate excruciabant, dum ipsi iusto supplicio afficerentur [2]) — Has tres orationes excipit 'Helenae laudatio' circa annum 366 composita, [3]) quae tanta admiratione digna

Rerum tractatio optima est, forma non Isocratea, Aristotelis fragmentum ad nostram non quadrat: ergo epitomen habemus.

[1]) Quanquam scio primum haec me coniecisse, tamen non dubitavi tanquam de re certa dicere; ut enim certis argumentis sententia confirmari nequit, ita confido quicunque cognita nostra coniectura denuo orationes illas perleget, recte nos iudicasse eum sensurum esse.

[2]) Cum Theopompo Anaximenes consentit (Ath. l. l. p. 531 d. e.). — In homines literatos quos magnis sine dubio princeps praemiis donavit rerum mutandarum cupidi invehebantur: illorum causam contra hos orator in prooemio (III 1 sqq.) dicit; coniurationes factas esse verba docent: ἑταιρείας μὴ ποιεῖσθε μηδὲ συνόδους ἄνευ τῆς ἐμῆς γνώμης (III 54), quae exordium eius loci sunt ex quo optime quae regni condicio fuerit intellegitur; nimirum omnia fiebant quae nunc vetantur.

[3]) Hanc sententiam contra Blassium evicturo mihi adfert benigne Susemihlius Zychae commentationem 'Bemerkungen zu den Anspielungen und Beziehungen in der XIII. und XIV. Rede des Isocrates' (16. Jahresber. des Leopoldstädtischen Gymn. Wien 1880), ex qua vidi summam eorum quae proferre volui iam publici iuris facta esse. — Pauca addam de verbis argumenti orationis: βέλτιον

videtur ut eam non magis heroines quam ipsius auctoris laudationem esse dixeris: est enim moderatae demonstrationis, elatae dictionis, elegantis rerum tractationis monumentum inter pauca insigne.

Orator postquam deinde inter mille ducentos, quibus ex *συμμοριῶν* institutione naves exornandae erant, receptus est, tres trierarchias quas dicunt praestitit, quarum novissimam cum a Lysimacho in permutationem provocatus a iudicibus damnatus esset. Itaque ut invidiam, in quam — id quod hac ex causa et ex priore, quam Aphareo filio apud iudices dicente sustinuit, intellexerat — et ipse et schola inciderat, extingueret et Athenienses de vita sua ac doctrina accuratius edoceret, 'Antidosin' edidit. Quanquam autem haud ita graviter sese tulisse dixit, quod pecunias in publicum consumere coactus esset, tamen quam libenter rebus suis pepercisset, satis dilucide verbis istis tectis significavit: *τὴν μὲν οὖν δαπάνην οὕτως ἠνέγκαμεν, ὥσπερ προσήκει τοὺς μήτε λίαν ὑπὸ τῶν τοιούτων ἐκταραττομένους μήτε παν-*

---

*δὲ λέγειν ὥσπερ ὁ Μαχάων, ὅτι πρὸς Ἀναξιμένην τὸν Λαμψακηνὸν γράφει. φέρεται δὲ ἐκείνου λόγος, Ἑλένης ἀπολογία μᾶλλον οὖσα ἤπερ ἐγκώμιον*; quis ille Machaon fuerit nescitur; quod primo cuique impetu in mentem venit, *Μαχάων* in *Μάχων* mutandum esse (Usener quaest. Anaxim. p. 11 ann. 2), facere vereor, quia nomina propria alias non nota periculosissimum duco esse corrigere ad illustria. Testis profecto Machon Aristophanis Byzantii magister locupletissimus esset; quisquis autem Machaon fuit, pro nobis pugnat quod iam veterum grammaticorum invenitur, qui orationem eo tempore conscriptam esse putarit, quo nos suademus; nam Blassio, qui Anaximinis vitam annis 380 et 320 contineri posuit, non adsentior, quia quod ad illum locum argumenti respiciens dicit: 'diese Conjectur, dass Is.'s Helena gegen An. gerichtet sei, widerspricht schon den Zeitverhältnissen' (Att. Bereds. II p. 352 ann. 2.), hoc est abicere testimonium, quod cum Diodoro Anaximenis nomen ad ol. 98 referente congruens ipsius nullis vere valentibus argumentis stabilitae coniecturae adversatur, quae est Helenam Isocratis circa annum 390 scriptam, Anaximenem autem circa 380 natum esse. Nihil autem impedit quominus Anaximenes circa 392, ut Usenerus vult, natus sit, ita ut anno 365 laudatio Helenae ab eo edita esse iam possit. — De Polycratis 'Helena' nihil habeo; de Gorgiae hoc monitum volo, nihil id probare quod in orationem Gorgiae sub nomine nobis traditam Isocratis verba cadunt quibus Helenam Leontini non tam laudationem quam defensionem fuisse edixit; hoc enim nescio an omnibus talibus declamationibus, quippe quarum natura hanc in partem scriptores peccare cogerentur, vitio verti potuerit; attamen de Gorgia 'Helenae' nostrae auctore Blassio adsentior, *οὐ δεύτεραι φροντίδες ἁπλῶς σοφώτεραι* (Att. Bereds. II p. 222 ann. 3; III 2, p. 326 sq.); quas contra movit suspiciones Wilamowitzius (Deutsche Litteraturzeit. 1881 p. 449), eas posse removeri credo. — Ceterum moneo, quod viros doctos fugisse videtur, initium orationis apud Ant. Monach. I 51, p. 57 extare, qui locum *κόσμος πόλει — τὰ μωμητὰ* omissis verbis *δὲ σοφία — ἀλήθεια* (unus versus? sunt triginta quinque literae) exhibet; habet *καὶ* post *πόλιν*, *ἐπαίνου ἐπαίνῳ* ut A, falsum *ἐπιθεῖναι*, rectum *μέμφεσθαι* (*μωμᾶσθαι* Weidneri Atticum non puto); ceterae lectiones Antonii errore natae sunt; exhibet autem locum post Antagenis sententiam sine lemmate.

τάπασιν ἀσώτως μηδ' ὀλιγώρως πρὸς χρήματα διακειμένους (XV 5). Multas et tres iam oratoris trierarchias bellum devoraverat devoraturum fortasse etiam quartam quintam aliasque innumerabiles: quid mirum quod Isocrates pacis subito patronus extitit? Haec orationis octavae 'de pace' non ultima si acriter animum intendas causa est: refugit nimia tributa et onera publica [1]). Sed male ipse sibi orator providit: quot convicia, ab ipso credo non sine pudore composita, ridiculis argumentis et condicionibus immixtis in maiores fecit, tot ipse in se iecit contumelias; quique semper patriae amorem in ore habuit, is, hunc amorem cum rebus non verbis comprobare necesse erat, in oratione 'de pace' praesentem rei publicae statum eosque qui eum condiderant increpitavit, in 'Areopagitico' rem publicam qualis ante Ephialtis aetatem fuerat eosque qui eam moderati erant immane quantum laudibus extulit. Nimirum ipsius aetatis in re publica tributa pendenda erant: illorum sub dominatione omnes felici immunitate usos esse sibi fingebat; iam igitur pro iis quae oratione 'de pace' servatu digna esse negaverat, 'Areopagitico' proposuit quae reducenda sibi persuaserat esse. Ut ergo orationes 'ad Nicoclem', 'Nicocles', 'Euagoras' et 'Plataicus', 'Archidamus' et 'contra sophistas', 'Busiris' singulae inter se coniungendae sunt, ita 'Antidosis', 'de pace', 'Areopagiticus', quas eadem aetate omnes edidit, unius eiusdemque quasi cycli sunt.

Iam sequuntur Philippi Macedonis tempora, cuius a partibus Isocratem stetisse [2]) ipsius oratio 'Philippus' testatur; itaque cum a Macedonum adversariis patriae amor et ab eloquentiae aemulis imprimisque ab Aristotele, ut videtur, [3]) doctrina Isocratis per calumniam

---

[1]) Haec tam certo edixi quia alia ratione mihi mira illa rationum Isocratis immutatio explicari posse non videtur; confirmatur coniectura et ipsis orationis temporibus — sunt enim Eubuli — et duobus locis § 13 (ληιτουργούντων; cur Blassius XII 145 XV 5 XVIII 58 diphthongum ει pro η reliquit? quanquam cf. Buermann praef. ad Isaeum p. IX) et § 128 quibus minus tecte locutus est quam ceteroquin solet.

[2]) Quod dum dico minime Isocratem cum Aeschine Philocrateque contra Demosthenem componendum esse mihi sumo, immo Isocrates solus tribus Aeschini Philocrati Demostheni opponendus est; nempe quae hi studebant praesentis temporis spe ac timore impulsi persequebantur, Isocrates autem non tam Atheniensibus cum Macedonum rege quam liberis Graecorum civitatibus cum unius dominatione ut ita dicam paciscendum esse iudicavit. Hac enim sententia iam adductus erat ut Dionysium Iasonemque iisdem ac Philippum posteriore tempore precibus adiret. Vix igitur ab iis qui hoc meminerint nobis occurretur, satisne prudenter fecerimus, qui Isocratem Demosthene rectius suae aetatis res perspexisse fassi simus, cum ipsis orator ille quidem non errasse videretur, sed fortuito tanquam caecus recta via incessisse. At qui adeo sibi in adeundo principes constabat, is non caeca fortuna ferebatur, sed certa ratione ductus quid sibi faciendum esset apud animum suum constituerat.

[3]) Th. Bergk, Rh. M. XXXVII p. 362 ann. 2 et 371 sq.; cf. Teichmüller in Bursian Jahrb. 30 p. 4 sqq. (Aristoteles: Susemihl).

malitiamque in dies auctas peteretur, 'Panathenaicum' conscripsit utrosque refutaturum se esse sperans; neque vero post pugnam Chaeronensem haec defensio oratorem popularium clade excitatorum furore et ultione prohibuisset, nisi morbus, quo iam diu laboravit, sollicitudinibus concitationibusque animi praesentia dolentis futura metuentis ingravescens temperi vitae finem imposuisset [1]. Mortuus est Isocrates antequam ipse intellegere posset, quanto rectius quam Demosthenes de rebus Graecis publicis iudicasset. Hic enim urbes civitatesque inter se dissidentes et tanquam enervatas Macedonum legionibus obsistere posse ratus tanto peior Isocrate rerum arbiter habendus est, quanto oratorem patriae amore, quem ille in ore semper, dudum non iam in pectore habuit, superavit non veritus, si id fieri potuisset, vita Athenarum libertatem redimere; labefactatus est autem Isocratis amor patriae cum sese non Athenarum sed totius Graeciae incolam et civem arbitraretur, cuius sententiae prima vestigia iam in Panegyrico deprehendimus (§ 50). Laudi vero isti, qua et Isocratem et ex Macedonicarum partium quicunque non illiberali fuit animo impertiamus necesse est, Demosthenis patriae amor ut admiratione omnium vere dignus ita intempestivus atque importunus obfuit. Celebranto Demosthenis virtutem: cavento ne res gestas eventu, virtutem moribus metiendas esse obliviscantur. Hac ex ratione Demosthenes longe melior civis nobis videtur esse, rectius Isocratem iudicamus per pacem condicionesque receptam liberarum civitatum congregationem cum nova dominationis forma in dies convalescente, singulare dico imperium, consociare studuisse. Sed Isocrates, cum quae facienda essent optime perspexisset, id ipse suae laudi detrectavit, quod quomodo ea essent perficienda propter miram quandam ignorantiam

---

[1]) Similiter Blassius primus recte. Quae traduntur fabulae fide prorsus indignae sunt: ea enim quae Demetrii et Apharei auctoritates prae se fert, testatur iam paucis annis post mortem oratoris varia tradita esse; nimirum asseclae eum celebraverunt, ceteri aut simpliciter contra dixerunt aut calumniati sunt; praeterea Apharei et Demetrii testimonium cum fabella stultissima coniuncta est (apud Plutarchum vit. X or. verba *πρὸ ἐνιαυτοῦ — Ἀρεοπαγιτικόν* sententiarum nexum dirimentia male interposita sunt) in vita anonymi: *προαναγνοὺς δὲ τούτους τοὺς στίχους ἐτελεύτησεν ἐκ τριῶν δραμάτων Εὐριπίδου· Δαναὸς ὁ πεντήκοντα θυγατέρων πατήρ. | Σιδώνιόν ποτ' ἄστυ Κάδμος ἐκλιπών. | Πέλοψ ὁ Ταντάλειος εἰς Πῖσαν μολών*, quae fabula quam ambigua sit intellegitur ex [Luc.] Macrob. 23: *Ἰσοκρ. . . . ποτνιώμενος τὸν Εὐριπίδειον στίχον προηνέγκατο εἰς ἑαυτὸν ἀναφέρων· Σιδώνιον — ἐκλιπών· καὶ ἐπειπὼν ὡς δουλεύσει ἡ Ἑλλὰς ἐξέλιπε τὸν βίον*, ubi unum heroem habes; ceteri additi sunt ex Panathenaico (80) *συνέπεσε περὶ τὴν Πέλοπος μὲν ἁπάσης Πελοποννήσου κατάληψιν, Δαναοῦ δὲ τῆς πόλεως τῆς Ἀργείων, Κάδμου δὲ Θηβῶν* (cf. X 68): nec vero haec est causa cur apud Plutarchum fabellam mentio Panathenaici excipiat. — Fame oratorem mortuum esse libenter credo, sed involuntaria: nempe morbus edere eum prohibuit; quanquam utique cavendum ne nos fraus ingenii Hermippei decipiat insatiabilis fingendi miras virorum clarorum mortes, nam quae sequuntur Hermippea sunt (arg. Isocr. V).

hominum eorumque cupiditatum omnino non intellexit. Quae enim a principibus, quos pro Graecorum discordantium inter se et senescentium salute adiit, eadem semper dicendi specie ac pompa petiit, solus ea Theseus praestare potuit, idque is quem poetae et rhetores admodum serioris aetatis sibi finxerant.

Sed haec non sunt quibus posterorum admirationem sibi conciliavit: Atticae eloquentiae et Attici sermonis quod solus praeter Platonem locuples atque fidelis non dico testis est sed inventor et auctor, haec peculiaris eius est laus, quam multi celebraverunt, nullus mea quidem sententia elegantius ac sollertius quam Johannes Ludovicus Vives, cuius dictum Hieronymus Wolfius excripsit: 'Isocrate simplicius ac purius cogitari nihil potest.'

# CAPVT I.

## Componuntur quae ex Isocratis scriptis superstitibus apud alios scriptores excerpta leguntur.

### I.

### [Πρὸς Δημόνικον.]

[§ 1—2. Ἐν πολλοῖς μέν . . . κληρονομεῖν] resp. Hermog π. μεθ. δειν. Rh. Gr. II 446, 23 sqq. Sp. Greg. Corinth. Rh. Gr. VII 1299. W.

Ἐν πολλοῖς μὲν . . . ἐξαλείψειεν] Max. Plan. in Herm. εὑρ. Rh. Gr. V 383 W.

οἱ μὲν γὰρ . . . ἐξαλείψειεν] Georgid. p. 63 (Boiss. Anecd. I).

οἱ μὲν γὰρ . . . ἀγαπῶσι] ExcVindob. 58.

οἱ μὲν γὰρ κτἑ] resp. Dionys. Antioch. ep. 57 p. 269 Herch.

τὰς μὲν τῶν . . . ἐξαλείψειεν] ExcVindob. 59.

δόξης . . . ἀντιποιουμένους] BA. 161,7.

μόνον τιμῶσιν Is. BA. Georgid. Gregor. Plan.: τιμῶσι ExcVind., *at cf.* καὶ μακρὰν / συνηθείας: διανοίας solus Gregor., *ex antecedentibus illatum* / οὐδ' ἂν . . . ἐξαλείψειεν Is. BA. Plan.: οὐδὲ . . . ἐξαλείψειεν Georgid. Gregor.: οὐδὲ . . . ἐξαλείψει ExcVind.[1]) / πρὸς ἡμᾶς ΓΖς Gregorii *cod. Monac*: πρὸς ὑμᾶς Ε Gregorii *ceteri, quod fortasse melius.* / εὐνοίας ΓΖ Greg.: φιλίας ς, *cf.* § 1 σπουδαίων φιλίαν.

§ 3. Ὁρῶ δὲ καὶ . . . συναγωνιζόμενον] BA. 172,30. Schol. Aristoph. Ach. 206 (Suid. v. ξυλλαβεῖν. Lex. Vind. p. 130,1).

---

[1]) Pendent igitur hoc loco ExcVind. e codice Georgide-Gregorio gemello: futurum interpolatori, qui omissa ἄν particula simplicem optativum passus non est, debetur.

[I 3—7 *σὺ μὲν γὰρ . . . ἐπανορθῶ*] BA. 142,24 (cf. Suid. v. *ἐπανορθῶ* in notis).

vv. *παιδεύειν ἄλλους . . . φιλοσοφεῖν ἐγὼ δὲ* om. BA., *propter duplex ἐγὼ δέ.*

*ὅσοι δὲ . . . εἰσηγοῦνται*] BA. 142,27 (cf. Suid. v. *εἰσηγούμενος*).

§ 5. *Διόπερ ἡμεῖς . . . συμβουλεύειν*] BA. 172.33 (cf. Suid. v. *συμβουλεύω*).

*διόπερ . . . γράψαντες*] Harp. v. *παράκλησις* (ep. Phot. Suid.; cf. Lex. Vind. 140.1. Thom. M. 308.4).

*ὅσοι γὰρ τοῦ βίου . . . ἠδυνήθησαν*] BA. 138,7.

*τοῦ βίου . . . τὴν ὁδὸν*] *Phoeb. Rh. Gr. III 44 Sp.

*οὗτοι μόνοι . . . ἠδυνήθησαν*] BA. 142.28 (cf. Suid. v. *ἐφικέσθαι*).

*ἧς οὐδὲν . . . βεβαιότερόν ἐστιν*] Stob. flor. 1,42; cf. exc. ad XII 30.

§ 6. *κάλλος μὲν γὰρ . . . νέους παρακαλῶν*] Georgid. p. 52; vertit Hieronym. comm. in Ies. XI 40.[1])

*ἀνήλωσεν ΓΕ: ἀνάλωσεν ς* Georgid.[2])

*πλοῦτος δὲ . . . παρακαλῶν*] Stob. flor. 93,24.

*πλοῦτος δὲ . . . ὑπηρέτης ἐστίν*] Ant. I 31 p. 39 et 32 p. 40 (utroque loco lemma *Χείλωνος*); *Syrian. Rh. Gr. IV 104 W. *Sopater Rh. Gr. IV 346 W. *Alciphr. ep. I 5.3. [Lyd. de mens. III 19 p. 41B.].

*ῥώμη δὲ . . . ἐπεσκότησεν*] Stob. flor. 53,10. Flor. ap. Boiss. Anecd. Gr. I p. 121.[3])

*ἔβλαψεν Γ¹ς* Stob. Flor. Boiss.: *ἐλυμήνατο ΓγρΖ.*, *interpretamentum.* / *μετὰ μὲν* Is. Stob: *μὲν* om. Flor. Boiss.

§ 7. *ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς . . . ἡγουμένη*] Orio anth. VII 13. Georgid. p. 40; Stob. flor. 1,43 (cf. exc. ad XII, 30).

*ταῖς διανοίαις ΓΖ* Or. Stob. Georg.: *ἐν ταῖς διανοίας ς*, *at cf.* X 55 *τῇ ψυχῇ* / *ἐστί, τὰ* Is. Or. Stob.: *ἐστὶ καὶ τὰ* Georgid. / *καθιστᾶσα* Is. Or.: *καθιστῶσα* Stob. Georgid.[4])

---

[1]) Locum praebuit Bücheler Coniectanea, ind. schol. Bonn. 1878 p. 10: 'egregius apud Graecos scribit orator speciem corporis aut tempore deficere aut languore consumi.'

[2]) Initium apud Georgidem deformatum legitur: *κάλλος ἀνθρώπινον ἢ νόσος ἐμάρανεν ἢ χρόνος ἀνήλωσεν κτέ*; postea errore extat *ἐξουσίᾳ μὲν τὴν ῥαθυμίαν* pro *ἐξουσίαν μὲν τῇ ῥαθυμίᾳ*. — Ceterum sententia *τὸ τῆς δόξης κάλλος ὥσπερ ὑπὸ νόσου τοῦ φθόνου ταχέως μαραίνεται* — in Gnom. Byz. 218 (= Barr. 187); Stob. flor. 38,34 (*Σωκράτης*); Maxim. LIV 658 (post Plutarcheam) Mel. Aug. c. 36 n. 7 (item) — cum ad verba Isocratea expressa sit, apparet Stobaei *Σωκράτης* dubitationis aleae obnoxium esse.

[3]) Pro '*ῥώμη*' praebet '*ἰσχύς*'.

[4]) Georgidis *ὅρκον* (pro *ὄκνον*) iam Boiss. correxit.

[I 7—15 οἷς ἡ τῶν τρόπων . . . ἐπέβαλεν] Schol. in Soph. Trach. 118.

§ 9. τὸ μὲν σῶμα . . . ὑπέμενεν] *Gnomol. Byz. 28 (= Barr. 22 Par. 17)[1]) Ant. II 45. Apostol. cent. V 78m. Arsen XV 65.

ὑπέμενεν Γς Gnom. Apost.: ὑφίστατο Γcorr. Z Arsen.

ἀλλ' ἀπέλαυε . . . ἀθάνατος] BA. 142,20[2]).

ἀπέλαυε ΓΖ BA.: ἀπήλαυε ς.

§ 12. τὰ μὲν γὰρ σώματα . . . πέφυκε] Gnom. Byz. 29 (= Barr. 23). Damasc. II 13,55. Ant. I 48 p. 54. Stob. ecl. ap. Flor. Laur. 196,21 M. Georgid. p. 82. Mel. Aug. c. 26 n. 12.

§ 13. πρῶτον μὲν . . . τεκμήριον] Georgid. p. 33[3]).

§ 14. τοιοῦτος γίγνου . . . παῖδας] Stob. flor. 79,36. Ant. II 12. Maxim. XXIII 604; vertit Sergius expl. in Don. GL. IV 553,6 Keil.

τοὺς ἑαυτοῦ Stob: τοὺς σεαυτοῦ Is.: τοὺς σαυτοῦ Ant. Max., *cf. exc. ad h. l.*

ἄσκει τῶν . . . δυνάμενος] hinc Nilus paraen. n. 71 (ap. Orell. opp. sent. et mor. p. 328)[4]).

§ 15. μήτε γέλωτα . . . μανικόν] Georgid. p. 59.

μήτε γέλωτα . . . στέργε] Schol. in Apoll. Rh. I 485.

μήτε γέλωτα . . . ἀποδέχου] BA. 121,4 (cf. Suid. v. ἀποδέχομαι).

ἃ ποιεῖν αἰσχρὸν . . . καλόν] Orio I 26. ExcVind. 60

ταῦτα νόμιζε Γς Or.: om. ταῦτα Z ExcVind.

ἔθιζε σεαυτὸν . . . δόξεις] Georgid. p. 33.

εἶναι μὴ σκυθρωπὸν Is.: μὴ σκυθρωπὸν εἶναι Georgid., *at sequitur* ἀλλά.

ἡγοῦ μάλιστα . . . ἦθος] Georgid. p. 40; cf. exc. ad h. l.

ἡγοῦ μάλιστα Is.: μάλιστα om. Georgid.

---

[1]) Sententia, quae est γύμναζε τοῖς μὲν πόνοις τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν γενναίως ὑπομένειν τοὺς κινδύνους ex nostro loco et § 21 γύμναζε κτέ. conflata est.

[2]) Sententia οὐδὲ τὸν πλοῦτον — ἀθάνατος praeter apud Lucianum (cf. Orelli opusc. sent. et mor. II 534, ex Corae ad h. l.) metro mandata est etiam in epigrammate apud Kaibel. ep. Gr. n. 303, 3—5:

καὶ βιότῳ χρῆσαι μήθ' ὡς ἐς αἰῶνας ἔχων ζῆν
μήθ' ὡς ὠκύμορος ἵνα γηράσαντά σε πολλοὶ
μαστίξωσι λόγοις θλειβόμενον πενίῃ.

nec fugit editorem doctissimum noster locus. — Moneo sententiam ex generali quae Biantis vulgo fertur (Stob. flor. 5,27. Diog L. I 27) οὕτω πειρῶ ζῆν ὡς καὶ ὀλίγον καὶ πολὺν χρόνον βιωσόμενος deductam esse.

[3]) Episcopus Christianus hoc initium dedit: εὐσέβει τὰ πρὸς τὸν θεὸν μὴ μόνον σέβων (pro θύων) ἀλλὰ καὶ τῇ πίστει (pro τοῖς νόμοις) ἐμμένων κτέ.

[4]) Episcopus interpolationem in ς 'συμφέροντα' non legit.

[I 16—18 § 16. μηδέποτε μηδὲν . . . συνειδήσεις] Gnom. Barr. 26. Stob. flor. 24,9. Georgid. p. 59.

μηδέποτε . . . λήσειν] Orio I 27 (cf. Critiae frg. 1,24 Nauck).

*λάθης* Is. Gnom. Stob*AB*corr. *Trinc.* Georgid.: *λήσης* Stob*B*¹v. [1] *σεαυτῷ ΓΕΖ*: *σαυτῷ* Stob*AB*corr. *v.* Georgid.: *ἑαυτῷ* Stob*B*¹ *Trinc.*: *σεαυτῷ γε ς* Gomol; *cf. exc. ad § 14.*

τοὺς μὲν θεοὺς . . . κάκιστον] Stob. flor. 5,55. Orion III 6. Georgid. p. 82.

τοὺς δὲ φίλους . . . ἀποβλέπουσιν] Greg. Cor. Rh. Gr. VII 1235 W.

*τοῖς δὲ νόμοις πείθου* om. Stob., *propter homoeoteleuton.*

τὰς ἡδονὰς . . . ἄριστον] Stob. flor. 5.55. — *Gnom. Byz. 187 (= Pal. 127. Par. 77. Barr. 135. Mon. 83. Leid 79). Stob. flor. 5.77 (*Δημοκρίτου*); Gnom. Basil. p. 163; Gnom. Voss n. 68. Fol. 34r; Maxim. III p. 186.4 Rib. ('Isocratis').[2]) Mel. Aug. c. 41 n. 19 (Arsen. c. VIII 24a) Ant. I 14 p. 16.

τὰς ἡδονὰς . . . δόξης] BA. 149.1.

§ 17. εὐλαβοῦ . . . ἀποβλέπουσι] Stob. flor. 42.7. Gnom. Byz. 145 (= Barr. 180. Leid. 126. Mon. 133.). Ant. II 69 p. 134. Maxim. X 536 Mel. Aug. c. 30 n. 1. Georgid. p. 33.

εὐλαβοῦ . . . ψευδεῖς ὦσιν] BA. 142,30 (cf. Suid. v. εὐλαβοῦ in not.).

*τὰς ἡδονάς: καὶ τὰς ἡδ.* BA., *at cf. ann. ad. ὅλως δ' IX 46 κἂν ψευδεῖς ὦσιν* Is. Stob. Gnomologia: *κἄντε ψευδεῖς ὦσι κἄντε ἀληθεῖς* AB., *cf. exc. ad h. l.*

ἅπαντα δόκει . . . ὀφθήσῃ] Maxim. I 531.

§ 18. ἐὰν ᾖς . . . λαβεῖν] Georgid. p. 33. Greg. Cor. Rh. Gr. VII 1263 W.

---

[1]) *ἔλησα* Isocrates non dixit; si de *ἔφθησα* ageretur, res dubia esse non potest. namque ut semper *ἔφθασαν* legimus (unde Benselerus XVI 37 *ἔφθησαν* librorum suo iure correxit; VIII 98 IX 53 *Γ* sanavit), ita *ἔφθη* XVII, 23 *ἔφθημεν* XIX 22 *ἔφθητε* V 7 *φθῆναι* III 22 IV 87. 165, quod ubique fere in *ὀφθῆναι* corruptum Corais et Benseleri curis restitutum est (Bens. ad Areop. p. 397). Neque vero radices '*λαθ*' et '*φθαν*' apud Isocratem prave inter se commutatas inveni; cuius mendi exemplis ab aliis saepius congestis unum addam ex Phoenicidis loco apud Athenaeum (X 415e = Com. Fr. IV 514,4 M.) servato, ubi Charippus parasitus ita notatur:

*οὗτος, ὥσπερ οἶδας, ἐσθίει*
*μέχρι ἂν διδῷ τις ἢ λάθῃ διαρραγείς.*

Non dubito quin semel monitus mecum *φθάσῃ* restituas.

[2]) Wachsmuthius ad Ribbetianae editionis 'Isocratis' adnotat: 'ubi non extat'; certe sententia quae est *ἡδονὴν οὐ πᾶσαν ἀλλὰ τὴν ἐπὶ τῷ καλῷ* ipsis verbis non extat apud oratorem, tamen si mecum eam nostrum ad locum rettuleris, videbis quo iure ibi 'Isocratis' legatur.

[I 18—20 ἐὰν ᾖς . . . πολυμαθής] Hermog. π. μεθ. δειν. Rh. Gr. II 440 Sp. *Theophil. c. Autol. III 15 Otto.

αἰσχρὸν ἀκούσαντα . . . λαβεῖν] Georgid. p. 8.

ἔσῃ Is. Hermog. Gregor.: εἰ Georgid.[1] / ταῦτα διαφύλαττε ΓΕΖ Gregor.: διαφύλαττε ς Georgid. / χρήσιμον λόγον Is. Georgid.: μὲν λόγον χρήσιμον Gregor. / μαθεῖν . . . λαβεῖν ΓΖ Gregor.: μαθεῖν . . . λαμβάνειν Georgid.: μανθάνειν . . . λαμβάνειν ς / διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων Is.: διδ. τι παρὰ τῶν φίλων ἀγαθὸν Georgid.: διδ. τι παρὰ θεοῦ ἀγαθὸν Gregor., *pius episcopus.*

καταναλίσκε . . . ῥᾳδίως μανθάνειν] Georgid. p. 52.

καταναλίσκε . . . φιληκοΐαν] Orio. anth. II 4. Procop. ep. 142 p. 589 sq. Herch.

§ 19. ἡγοῦ τῶν ἀκουσμάτων . . . ἀθάνατον] ExcLaur. p. 201 n. 93. Georgid. p. 40.[2])

σοφία . . . ἀθάνατον] ExcVind. 61.

ἀπολείπει τὰ Is. Georgid.: ἀπολείπεται τὰ ExcLaur., *ex dittographia* / μόνον — ἀθάνατον Is.: μόνη — ἀθάνατος ExcLaur.: μόνη — ἀθάνατον ExcVind. Georgid.[3])

§ 20. τῷ μὲν τρόπῳ . . . ἐντυγχάνειν] Georgid. p. 83.

ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας . . . ἐντυγχάνειν] Greg. Cor. Rh. Gr. VII 1264 W.

ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας . . . ἀπαντῶντας] Priscian. XVIII 278.

γίγνου Is.: γενοῦ Georgid., *cf.* § 24. / τῷ δὲ λόγῳ εὐπροσήγορος om. Georgid., *propter homoeoteleuton.*[4])

ἡδέως μὲν ἔχε . . . γενήσῃ] Gregr. Cor. Rh. Gr. VII 1235 W. Georgid. p. 40. Maxim. VI 548.

ἡδέως μὲν ἔχε . . . τοῖς βελτίστοις] Ant. I 24 p. 29.

χρῶ δὲ τοῖς Is. Gregor.: πλὴν χρῶ τοῖς Ant. / ἀπεχθήσῃ ci. Cobetus: ἀπεχθὴς ἔσῃ Is. Gregor. Ant. Max. Georgid.

τὰς ἐντεύξεις . . . ἁπάντων] Georgid. p. 82.

---

[1]) Sic dedi pro codicum inepto ᾖ quod Boissonadius non curavit; ne futurum ἔσῃ restituas, moneo etiam § 16, ubi omnes testes συνειδήσεις praebent, apud unum Georgidem σύνοιδας legi.

[2]) Initium sic habet: ἡγοῦ τὰ καλὰ τῶν μαθημάτων πολλὰ κτέ.

[3]) Aut μόνον — ἀθάνατον aut μόνη — ἀθάνατος aut μόνον — ἀθάνατος, vix autem μόνη — ἀθάνατον intellegi potest; tamen ex insana lectione ansam fortasse discrepantes lectiones explicandi eruemus: erat μόνη ambiguo illi μόνον superscriptum, quod mox genuinum sede movit ipsumque ἀθάνατον ut mutaretur effecit.

[4]) Hiatum transposito δὲ post λόγῳ (δ') leniter Blassius removit; audacissima coniectura ne nostro quidem loco Henkelius abstinuit (τοῖς μὲν τρόποις . . . τοῖς δὲ λόγοις proponens), qui omnino in tractandis oratoris verbis ratione subsidiisque utitur, quibus vel Aegyptum facili negotio ita recoquas ut mox ipse non iam sciat ʻutrum sit albus an ater homoʼ.

[I 20—23 τὰς ἐντεύξεις ... πυκνὰς] Schol. Eur. Med. 217 *(BJ)*.

*ἁπάντων* Is.: *ἁπάντων καλῶν* Georgid. [1])

§ 21. γύμναζε σεαυτὸν ... ὑπομένειν] Ant. I 12. Maxim. XXXII 620. Flor. ap. Boiss. I p. 121. — resp. Procop. ep. 101 p. 571 Herch. — cf. Nili paraen. 102 (ap. Orell. l. c. I p. 334: ὑπομονή).

*γύμναζε*: *ἔθιζε* Flor. Boiss. / *ὅπως ἂν* Is. Flor. Boiss.: *ἵνα* Ant. Maxim. / *δύνῃ ΓΖ*: *δυνηθῇς* Flor. Boiss.: *δύναιο* ς: *δόξῃς* Ant. Maxim., *cf. cap. II* / *ὑπομένειν*: *ὑποφέρειν* Flor. Boiss.

ὑφ' ὧν κρατεῖσθαι ... ὑπομιμνήσκῃς] Stob. flor. 5,55.

ἐγκράτειαν ἄσκει ... ὑπομιμνήσκῃς. Μᾶλλον] Georgid p. 34. [2])

*ἄσκει πάντων* Is.: *ἄσκει* Stob. [3]): *ἄσκει τούτων* Georgid. / *ἔχῃς πρὸς* Is.: *ἔχε πρὸς* Georgid.: *ἔχε εἰς* Stob. / *ὥσπερ ἂν πρὸς ἑαυτὸν* (*ΓΕ* Georgid.: *σαυτὸν* ς: *σεαυτὸν Ζ*) *ἁμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσειας* Is. Georgid.: *ἢ περὶ σὲ τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσειας* Stob. [4]) / *πονηροῖς ΓΕΖ* Georgid.: *λυπηροῖς* ς Stob. [5]) / *ἀτυχίας ἐπιβλέπῃς* Is. Georgid.: *ἐπιβλέπῃς ἀτυχίας* Stob. / *καὶ σεαυτὸν* ς Georgid.: *καὶ αὐτὸν ΓΕ*: *καὶ σαυτὸν Ζ* Stob., *cf. exc. ad § 14.*

§ 22. μᾶλλον τήρει ... παρεχομένους] Stob. flor. 41,10. Maxim. XVII 584; cf. Anaxandrid. ap. Stob. flor. 41, 2,2.

μᾶλλον τήρει ... παρακαταθήκας] ExcLaur. p. 202 n. 93.

δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ... παρεχομένους] Maxim. XXXII 622 (lemma Σωκράτους).

παρακαταθήκῃ] Cram. An. Par. IV 199,2.

μηδενὶ λέγε ... ἀκούουσιν] Georgid. p. 59.

§ 23. ὅρκον ἐπακτὸν ... φιλοχρημάτως ἔχειν] Stob. flor. 27,11. Gnom. Byz. 73 (= Barr. 99) Ant. Mel. II 63 p. 129. Maxim. XXXIII 622; Mel. Aug. c. 14 n. 2.

---

[1]) Scholiorum '*ποιουμένους*' tacite in '*ποιοῦ πυκνὰς*' correxi.

[2]) Eodem modo Georgides sententiae absolutae prave primam vocem sequentis enuntiati addidit § 38: unde efficitur eum ipsum Isocratem neque anthologium quoddam illis locis excripsisse.

[3]) *πάντων* non omittendum est, utpote ad quod melius appositiones *κέρδους ὀργῆς ἡδονῆς λύπης* tanquam ad vocem enumeranda praeoccupantem se applicent; Georgid. nihil probat.

[4]) Verba fortasse ab ipso Stobaeo iam mutata forma excripta a scribis etiam peius mulcata sunt.

[5]) Hanc ad sententiam respicientes ii, quos Ant. I 70 p. 71 et Maxim. XVIII 590 (*ἐκ τῶν Ἐπικτήτου καὶ Ἰσοκράτους*) secuti sunt, dictum '*ὁ μεμνημένος τί ἐστιν ἄνθρωπος ἐπ' οὐδενὶ τῶν συμβαινόντων δυσχεραίνει*' (Gnom. Byz. 241 [= Barr. 236. Par. 85] Mel. Aug. c. 31 n. 31) inter Isocratea rettulerunt.

[I 23—26 ὅρκον ἐπακτὸν] *Harp. v. ἐπακτὸς ὅρκος (ep. Suid. Zon; Lex. Vind. p. 58,4. 89,7. 93,6. Et. M. 353,12; cf. Hes. s. v.)

σεαυτὸν Is.: σαυτὸν Stob: ἑαυτὸν Gnomologia / ἕνεκα δὲ Is. Gnoml. Mel. Aug: ἕνεκα Ant.: ἕνεκεν Maxim. / μηδένα θεῶν Is. Stob*A*. Gnoml. Mel. Aug. Maxim.: μηδένα θεὸν Stob*Bv*: μηδαμῶς θεὸν Ant. / φιλοχρημάτως ἔχειν Is. Stob. Ant. Maxim.: φιλαργυρεῖν Gnom. Mel. Aug., *homoeoteleuti gratia.*

§ 24. Μηδένα φίλον . . . τοιοῦτον] Gnom. Byz. 147 (=Barr. 138). Mel. Aug. c. 11 n. 20. Georgid. p. 59.

ἔλπιζε . . . γέγονε] Ant. I 25 p. 30. Maxim. VI p. 190,36 R.

πρὶν ἂν ς Barr. Mel. Aug. Georgid.: πρὶν ἐὰν Γ / κέχρηται Is. Ant. Maxim.: ἐκέχρητο Barr. Mel. Aug. Georgid., 'πρότερον' *recte interpretanti plusquamperfecto non opus est* / τοῖς πρότερον Γς Barr. Mel. Aug. Georgid.: τοῖς προτέροις Z / γενέσθαι τοιοῦτον Is. Ant. Maxim.: τοιοῦτον γενέσθαι Barr. Mel. Aug. Georgid., *apud quos non iam* οἷος *sequitur.*

βραδέως μὲν φίλος . . . μεταλλάττειν] Ant. I 24 p. 28. Georgid. p. 17. (Apostol. c. V 16e. Arsen. XIII 37) Maxim. VI 548.

γίγνου Is. Ant. Maxim. (Apost. Ars.): γενοῦ Georgid., *cf. § 20.*

μήτε μετὰ βλάβης . . . προσποιῇ] Georgid. p. 59.

§ 25. περὶ τῶν ῥητῶν . . . ἀνακοινοῦ] Sopat. Rh. Gr. IV 679 W.

δοκίμαζε . . . κοινωνίας] Gnom. Byz. 149 (=Barr. 140a) Ant. I 24 p. 28. Maxim. VI p. 190 R. Mel. Aug. c. 11 n. 22 Georgid. p. 25.

ἀτυχίας — κοινωνίας: εὐτυχίας — ἀτυχίας Barr. [1])

τὸ μὲν γὰρ χρυσίον . . . διαγιγνώσκομεν] *Exc. Vind.

βασανίζομεν Γ: δοκιμάζομεν ς, *quod interpretamentum etiam in Exc. Vind. agnoscitur; cf. LXX Ecclesiastic.* 2,5 ὅτι ἐν πυρὶ δοκιμάζεται χρυσός κτέ.

οὕτως ἄριστα . . . βοηθῇς] Georgid. p. 25.

οὕτως ἄριστα . . . δεήσεις] BA. 179,11.

οὕτως ἄριστα — χρήσῃ Γ: οὕτω δ' ἄριστα — χρήσῃ ς BA., *at cf. ann. ad IX 46* ὅλως δ': οὕτω δ' ἂν ἄριστα — χρήσαιο Georgid. // προσμένῃς ΓΕΖ Georgid.: περιμένῃς ς BA., *Isocrati usitatius* // αὐτοῖς ἐν Is.: αὐτοῖς om. Georgid.

§ 26. ἀποδέχου . . . δυσχεραίνοντας] BA. 134,26 (cf. Suid. v. δυσχεραίνω).

ἑταίρων Is.: ἑτέρων BA., *cf. ΓΕ IV 176.*

---

[1]) Barrocciani lectionem explicare vix possis, nisi statuas scribam, cum in archetypo legeret falsum εὐτυχίας verumque ἀτυχίας addere studeret, ad κοινωνίας aberrasse, cuius in sedem vox quamvis falso loco adscripta post cessit.

[I 26—27 πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσιν . . . φθονοῦσιν] Gnom. Byz. 164 (= Barr. 152.).

πολλοὶ γὰρ . . . συνάχθονται] BA. 173,3 (cf. Suid. v. συνάχθομαι).

καλῶς δὲ . . . φθονοῦσιν] Mel. Aug. c. 11 n. 26.

ἀτυχοῦσι μὲν *EZ*: ἀτυχοῦσιν Gnomologia: ἀτυχοῦσι μὲν τοῖς φίλοις *Γ* (?) ς, *supervacaneum ut in loco de amicis*: ἀδικοῦσι μὲν BA., *at oppositum non est* δίκαια πράττειν, *sed* εὖ πρ.

τῶν ἀπόντων . . . ὀλιγωρεῖν] Ant. I 24 p. 28 (*errore* τῶν pro τούτων).

§ 27. ἀγάπα . . . μετρίαν ἀπόλαυσιν] Stob. flor. 94,18 (Apost. c. I 27g. Arsen. I 22); Gnom. Byz. 201 (= Barr. 120.).

ἀγάπα Is. Stob. (Apost. Ars.): Gnom. hic omittit ἀγάπα, addit ἀγάπησον ante ἀπόλαυσιν.

καταφρόνει τῶν . . . ἐπιστάμενος] Stob. 92,12. Maxim. XII 569. Georgid. p. 52.

σπουδαζόντων μὲν *Γ*[1]): σπουδαζόντων ς Stob. Maxim. Georgid.

§ 28. πειρῶ τὸν πλοῦτον . . . δυναμένοις] Stob. 94,19. Georgid. p. 74.

χρήματα καὶ κτήματα παρασκευάζειν· ἔστι δὲ Is. Georgid.: om. Stob., *propter homoeoteleuton* / κεκτῆσθαι δυναμένοις Stob., *cf. exc. ad h. l.*: κτᾶσθαι δυν. Is.: χρῆσθαι δυν. Georgid., *ex antecedentibus repetitum.*

τίμα τὴν ὑπάρχουσαν . . . βέλτιστα] Stob. flor. 94,20. Maxim. XII 573.

τίμα τὴν ὑπάρχουσαν . . . βοηθῆσαι] Georgid. p. 83.

τοῦ φίλῳ . . . βοηθῆσαι] Barr. 122 pars posterior.

στέργε μὲν . . . βέλτιστα] Gnom. Byz. 206 (= Barr. 127).

ἕνεκεν *Γ* Stob.: ἕνεκα ς Maxim. / μεγάλην ἐκτεῖσαι (—τῖσαι *libri, correxi*) Is.: μεγάλην ῥᾳδίως ἐκτῖσαι Stob. Maxim.[2]) / καὶ τοῦ φίλῳ Is. Stob.: καὶ τῷ φίλῳ Maxim.: καὶ φίλῳ Georgid. / δύνασθαι Is., etiam Gnom.: om. Stob. Georgid.[3]) / ἄλλον βίον Is.: ἄδηλον nunc

---

[1]) Nihil apud scriptores Isocratea afferentes saepius invenitur quam omissio particulae μέν.

[2]) Libenter ex Stobaeo ῥᾳδίως ἐκτεῖσαι legerim, quia librorum Isocrateorum lectio omnino ex insani hominis ratione profecta est, quippe qui propterea divitias congerere aveat, ut magnam multam solvere possit; ceterum ῥᾳδίως in libris Isocrateis facile intercidit (cf. Fuhr Rh. M. XXX 350); neque vero qui sententiam composuit Barr. 122 στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βελτίω· μὴ διὰ φιλαργυρίαν ἀλλὰ διὰ τὸ δύνασθαι φίλῳ σπουδαίῳ βοηθεῖν aliquid nos docet; nobis ratio sana videtur addito ῥᾳδίως.

[3]) Non is est finis congerendi divitias, ut solvas, sed ut, si quando fit occasio vel necessitas, facile possis pendere.

[I 28—30 Stob.[1]) Maxim. / *βελτίω Γς* Stob. Gnom.[2]): *βέλτιστα EZ: μέλλοντα* Maxim., *cuius in marg. Gessn.* '*al. βελτίω*'.

§ 29. *μηδενὶ συμφορὰν . . . ἀόρατον*] Gnom. Byz. 239 (= Barr. 234. Mon. 140. Leid. 133). Maxim. XVIII 589. Georgid. p. 60. Mel. Aug. c. 31 n. 10. Flor. ap. Boiss. An. I p. 121. — *Syrian. *Ven.* Rhet. Gr. IV 30 W. in ann.[3])

*μηδενὶ . . . ὀνειδίσῃς*] BA. 160,5 (Suid. v. *ὀνειδίζω*)

*ἀόρατον: ἀόριστον* Georgid.[4])

*τοὺς ἀγαθοὺς . . . ὀφειλομένη*] Georgid. p. 52.83.[5])

*τοὺς ἀγαθοὺς εὖ ποίει*] BA. 137,17.

*καλὸς γὰρ θησαυρὸς . . . ὀφειλομένη*] ExcVind. n. 63; cf. Liban. ep. 728.

*κακοὺς εὖ ποιῶν . . . βλάπτοντας ἀδικοῦσιν*] Georgid. p. 51.

*ὅμοια πείσῃ . . . σιτίζουσιν*] BA. 173,5 (cf. Suid. v. *σιτίζω*).

*κακοὺς ΓEZ: κακοῖς* Georgid. (*antea καλοῖς; cf. III 60*): *τοὺς κακοὺς ς, cf. p. 30 ann. 2.* / *πείσῃ* Is. Georgid.: *πάσχει* BA., *cf. ann. ad VIII 87 συνηδόμενοι.*

§ 30. *μίσει τοὺς . . . ἀδικοῦσιν*] Stob. flor. 14,15. — Gnom. Byz. 175 (= Barr. 158). Ant. I 52 p. 58. Maxim. XI 566. Mel. Aug. c. 24 n. 14. Georgid. p. 52.[6])

*μίσει . . . ἐξαπατῶντας*] Greg. Cor. Rh. Gr. VII 1235 W.

---

[1]) 'nunc' addidi; nam Stobaeus *ΑΛΛΟΝ* sine dubio scripsit, quod leniter in *ΑΛΗΛΟΝ* corruptum est; corrige igitur Stobaeum.

[2]) Nollem Blassius *βελτίω*, *Γς*Stob. Gnom. auctoritate commendatum, Benselero obsecutus sprevisset, qui (praef. p. XII ann. 4) edixit: '*commendatur haec lectio simili sono inter βέλτιστα* et *παρόντα*'; nolo inquirere num solus '*similis sonus*' satis validum sit telum ad percutiendam optimorum testium auctoritatem, id unum specto utrum sententia servata lectione q. e. '*βελτίω*' claudicet necne; ex ea Demonicus iubetur praesentia bona tueri, at tamen ne bona meliorum adversaria reddat admonetur; ita inter se multo melius positivus et comparativus opponuntur quam positivus et superlativus, qui nescio quid friget.

[3]) cf. Schol. Thuc. I 28,2; Phil. frg. 6,607 Lips. (Fuhr). Huc etiam refero Schol. Aristid. p. 666 D. *οὐκ εἶπεν ἐγκαλεῖν ἀλλ' ὀνειδίζειν· ὄνειδος μὲν γὰρ γένοιτο τοῖς ἀπὸ τύχης συμβαίνουσιν· ὡς Ἰσοκράτης*, ubi *γένοιτο ⟨ἐπὶ⟩ τοῖς* scribendum est.

[4]) Georgides igitur Cobeto '*ἀόριστον*' coniectanti praeivit; nec tamen unus hic testis infringet quae Fuhrius (anim. p. 47; Rh. M. XXXIII 574 ann. 1) monuit.

[5]) Initium priore loco hoc habet: *καλοῖς εὖ ποιεῖν κτέ.*, quae, ni *δεῖ* intercidisse statueris, vereor ut intellegas; an *ποίει*? p. 83 exhibet *τοῖς ἀγαθοῖς*; cf. LXX Ecclesiastic. 12,1 *ἐὰν εὖ ποιῇς, γνῶθι τίνι ποιεῖς· καὶ γὰρ ἔσται χάρις τοῖς ἀγαθοῖς σου.*

[6]) Hic quoque initium deformavit: *κολακεύοντας μίσει καθάπερ τοὺς κτέ.*

[I 30—32 *πιστεύσαντας Γ* Gnom. Ant. Maxim. Mel. Aug. Georgid. Stob*Bv.*: *πιστεύοντας ς* Stob*A*, *at cf.* *πιστευθέντες* / *ἀδικοῦσι* Is. Stob. Ant. Maxim. Georgid. Mel. Aug.: *μᾶλλον ἀδικοῦσι* Gnomol.[1])

γίγνου πρὸς τοὺς . . . μὴ σεμνός] Greg. Cor. Rh. Gr. VII 1326 W.

*σεμνός Γς*: *σοβαρός* Gregor.: *σεμνός τε καὶ ὑπεροπτικός Z*[2]).

§ 31. ὁμιλητικὸς δ' ἔσῃ . . . ἐπιπλήττων] Greg. Cor. Rh. Gr. VII 1326 W. Georgid. p. 64.[3])

μηδὲ πρὸς τὰς τῶν . . . ἐπιπλήττων] *Hermog. *π. μεθ. δειν.* Rh. Gr. II 451 Sp.

*ὁμιλητικὸς* Is. Georgid.: *προσηγορικός* Gregor., *interpretamentum ad vocem expulsam* / *πρὸς πάντα ς* Georgid. Gregor.: *πρὸς πάντας ΓZ* / *φιλόνικος Γς* Georgid.: *φιλόνεικος Z* Gregor., *falsum cf. Schanz ed. Plat. vol. VI praef., Bremi ad Isocr. I p. 199, Baiter ad Isocr. IV 19* / *μηδ' ἂν ἀδίκως ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν* Is. Gregor.: vv. om. Hermog. Georgid.[4])

μηδὲ παρὰ τὰ γελοῖα . . . λυπηρόν] Ant. I 64. Maxim. LXIV 678. Flor. ap. Boiss. An. I p. 122; expressit Choric. frg. 14 Boiss.

τὸ γὰρ ἄκαιρον . . . λυπηρὸν] ExcVind. n. 66.

*παρὰ . . . παρὰ Γ* Ant. Max. Chor.[5]): *περὶ . . . περὶ ς*.

μηδὲ τὰς χάριτας . . . χαριζόμενος] cf. Gnom. Byz. 94 (= Barr. 61 pars prior. Par. 35).

§ 32. ἀθάνατα μὲν φρόνει . . . ἀπολαύειν] Gnom. Byz. 202 (= Barr. 121).

---

[1]) '*μᾶλλον*' quod nudum sic non potest intellegi nonne geminum habuit? credo fuisse: *ἀμφότεροι γὰρ ⟨μᾶλλον⟩ πιστευθέντες τοὺς πιστεύσαντας μᾶλλον ἀδικοῦσιν*.

[2]) *σοβαρός* et quae vox ex insequentibus petita est '*ὑπεροπτικός*' nihil nisi interpretamenta ad ambiguum istud (cf. II 34 IX 44 et Orell. ad loc. nostr.) *σεμνός* sunt; alter scriba id quod commentandi erga superscriptum erat simpliciter pro interpretanda voce *σεμνός* recepit, alter glossam per *τε καὶ* voci explicandae coniunctam in textu posuit.

[3]) Initium male sic mutat: *ὁμιλητικὸς ἔσο μὴ δύσερις ὢν μηδὲ κτέ.*; pro *εἴκων* habet *ἐφησυχάζων*.

[4]) Mihi longe praeplacet omissio verborum *μηδ' ἂν — τυγχάνωσι*, quam testis fide satis dignus suadet; accedit quod tertio hoc loco *μηδὲ* aliter accipiendum est atque prioribus; sententia autem stabit.

[5]) Notatu dignum fuisse inter viros doctos, qui Choricium tractantes ignari loci Isocratis quod vulgata praebet '*περὶ-περὶ*' conicerent; recte illorum sententiam Boissonadius quamvis falso *παρὰ-παρὰ* praepositiones interpretatus sprevit. — Ceterum Ant. et Maxim. imperativos induxerunt: *μὴ-σπούδαζε-μηδὲ χαῖρε*. — Flor. Boiss. verba prorsus mutavit: *ἐπὶ τοῖς σπουδαίοις πράγμασι μὴ γελοίαζε, ἵνα μὴ δόξῃς ἀπαίδευτος εἶναι· μηδὲ πάλιν ἐπὶ τοῖς γελοίοις σπούδαζε· ἀνοήτου γὰρ ἀμφότερα.*

[I 33—35
§ 33. ἡγοῦ τὴν παιδείαν . . . ἔχοντας] Georgid. p. 40.
οὓς ἂν βούλῃ . . . ψόγος] Gnom. Byz. 148 (= Barr. 139). Georgid. p. 64.

ἀρχὴ γὰρ . . . ψόγος] ExcVind. n. 67.

ποιήσασθαι φίλους Is. Gnom. Georgid.: φιλοποιήσασθαι ExcVind., *et sequitur* ἀγαθόν / ἀπαγγελοῦντας cii. Cobet Hirschig: ἀπαγγέλλοντας omnes. / γὰρ φιλίας μὲν ΓΖ: μὲν γὰρ φιλίας ς: φιλίας ExcVind.

§ 34. βουλευόμενος . . . διάγνωσιν] Georgid. p. 17. Maxim. I 534 [1]). Flor. Basil. p. 181 sq.

τὸ γὰρ ἀφανὲς . . . διάγωσιν] ExcVind. 68. — *Max. Planud. Rh. Gr. V 254 W. (*Anon. in Hermog στασ. Rh. Gr. VII 177 W.)

ἡγοῦ κράτιστον . . . εὐβουλίας] Georgid. p. 39.

τῶν θεῶν Is.: τοῦ Θεοῦ Georgid., *Christianus* / ἡμῶν αὐτῶν Is.: αὐτῶν om. Georgid.

περὶ ὧν ἂν αἰσχύνῃ . . . ποιήσεις] Georgid. p. 74. οὕτω γὰρ . . . ποιήσεις] Prisc. XVIII 158 et 185.

περὶ ὧν ἂν αἰσχύνῃ — βούλῃ ΓΖ: περὶ ὧν ἂν αἰσχύνῃ — βούλει ς: περὶ ὧν αἰσχύνει (-νῃ) — βούλει Georgid. [2]) / ἐκείνων τε Is. Prisc. 158: om. τε Prisc. 185. Georgid. / γνῶσιν ΓΖ: γνώμην ς Georgid.: διάνοιαν Prisc. [3])

§ 35. ὅταν ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ . . . ἀναμνησθῶμεν] Georgid. p. 64.

ὅταν ὑπὲρ . . . ἀλλοτρίων] Flor. ap. Boiss. An. I p. 121.
ὁ γὰρ κακῶς . . . ἀλλοτρίων] ExcVind. n. 69. Suid. vv. Ἰσοκράτης et φαῦλον 2. Ant. I 10 p. 12. Maxim. II 534. (Apostol. c. XII 58ª. Arsen. XXXIX 7) Flor. Basil. p. 182.

ὅταν ὑπὲρ Γ Flor. Boiss.: ὅταν δὲ ὑπὲρ ς: ὅταν περὶ Georgid. / τῶν σεαυτοῦ Ζς Georgid: τῶν ἑαυτοῦ Flor. Boiss., *rectum*: σεαυτοῦ Γ: συμβούλῳ χρῆσθαι ΓΖ: συμβουλεύεσθαι ς Georgid. Flor. Boiss.: βουλεύεσθαι manuscr. *apud Coraem ad h. l. (ed. vol. II p. 9)* / πῶς τὰ ἑαυτοῦ διῴκησεν Is.: πῶς ὑπὲρ τῶν αὐτοῦ (ἑαυτ. Georg.) διῴκησεν

---

[1]) Sententia apud hunc ante dictum nomine Isocratis notatum extat legiturque nunc: βουλευόμενοι παραδείγματα ποιοῦνται παρεληλυθότα κτέ.;' sed haec a Maxim. scripta non esse ratus ποιοῦνται, quod ex ποιοῦ τὰ natum, una cum mutationibus ex mendo hoc uno illatis corrigo; cf. ad verba *Fuhr Rh. M. XXXIII 568.*

[2]) Cum aut Urbinatem aut Georgidem sequi liceat, illum decet.

[3]) Quanquam Spengel (*ad Varronem de l. l. p. 634*) 'διάνοιαν' praeferendum esse edixit Benselerumque adnuentem nactus est, tamen γνῶσιν praetulerim; etenim non quid omnino amici sentiant (διάνοια) audiendum est, sed quid de una certaque re proposita iudicent; itaque cum scire necesse sit τί γιγνώσκουσι περὶ πράγματός τινος, recte vocatur ὅ τι γιγνώσκουσι aut γνῶσις aut γνώμη h. e. '*iudicium*'. — Urb. autem dum sequimur, ad Dinarch. I 87 respicimus, ubi *N* γνῶσιν, *ceteri libri* γνώμην praebent.

[I 35—39 manuscr. *apud Cor. l. c.* Georgid.: πῶς τὰ ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἐδιοίκησεν Flor. Boiss. [1]) / κακῶς: φαύλως Suid. solus / διανοηθεὶς περὶ Is. Ant. Maxim. ExcVind. Suid. Flor. Bas.: διανοηθεὶς ὑπὲρ Flor. Boiss. Georgid. / οἰκείων ΓΖ Ant. Maxim. Georgid. (Apostol. Arsen.) Florill. Boiss. et Basil: ἰδίων ς Suid. / βουλεύσεται Is. Ant. Maxim. ExcVind. Flor. Bas. Georgid. Suid: (βουλεύεται Ars. Apost.): συμβουλεύσεται Flor. Boiss. / οὕτω δ' ἂν Is. Georgid.: οὕτως τι Flor. Boiss.; '*cf.* § *25*' / ἐπιμέλειαν ἔχομεν Is.: ἐπιμέλειαν ποιούμεθα Georgid.

§ 36. ὥσπερ γὰρ τὸν . . . θαυμάζειν] [Zosimi] vit. Isocr. p. 5ᵃ 9 Turr. — Maxim. IX 560.

§ 37. εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς . . . ἀναθήσουσιν] Stob. flor. 46,21. Gnom. Byz. 81 (= Barr. 79). Maxim. IX 560.

μηδενὶ χρῶ πονηρῷ Is. Stob.: μηδενὶ ἀνδρὶ πονηρῷ χρῶ Max. Gnom. / γὰρ ἂν ἐκεῖνος: γὰρ ἐκεῖνος *Z*.

μηδενὶ πονηρῷ . . . βοηθῇς] Ant. I 49 p. 55. Maxim. XVI 581. Georgid p. 60. — cf. Nili paraen. n. 10 (Orelli op. sent. I 332).[2])

οἵαπερ ἂν — βοηθῇς ς: οἷα ἂν βοηθῇς ΓΖΕ¹: εἰ — βοηθεῖς Ant. Maxim. Georgid.

§ 38. παρασκεύαζε . . . ἐπιείκειαν] Georgid. p. 74; cf. Theodorum apud Athen. III 122ᵇ.

δύνασθαι ΓΖ: δυνάμενον ς Georgid. / τὸ ἴσον omnes, *cf. cap. III exc. 1,c.* / ἔχων ΓΖ Georgid.: ἔχειν ς.

τοσούτῳ γὰρ κρείττων . . . μεταλαβεῖν] Georgid. p. 84.

ὅσῳ Is.: om. Georgid., *errore* / τὸ δὲ vel τὰ δὲ Γ¹: ᾗ δὲ ς Georgid. / κἀκείνων — μέτεστι Is.: κἀκεῖνα — πρόσεισιν Georgid. / καὶ τοῖς φαύλοις ci. Coraes (*ed. vol. II p. 10*): καὶ om. Is. Georgid. / τούτου ΓΖ: ταύτης ς Georgid.

§ 39. μηδένα ζῆλον . . . ὑπερέχουσιν. πάντων] Georgid. p. 35.

μηδένα ζῆλον . . . ὑπερέχουσιν] Gnom. Byz. 203 (= Barr. 122).

μηδένα . . . ζημιωθέντας] Ant. I 35 p. 44. Mel. Aug. c. 10. n. 64.

οἱ γὰρ δίκαιοι . . . ὑπερέχουσιν] ExcVind. n. 70;

---

[1]) Vix recte pro διῴκησεν, quanquam eiusdem verbi altera etiam forma inusitatum augmentum praebens extat apud BA. 88,18 δεδιῳκημένα Ἀντιφάνης Μηναγύρτῃ (= Com. frg. III 84 M): et ibid. p. 1285 διοικῶ ἐδιῴκουν καὶ δεδιῴκηται καὶ διῴκουν. — Apud Antiphontem (I 31) ex *N* nunc δεδιήγηται legitur, quanquam in *A* extat διήγηται, quod oratoris esse credo; insequens βεβοήθηται pravum augmentum effecit accedente Byzantinorum dicendi usu (cf. GMeyer. Gr. Gr. p. 370.)

[2]) Imitationem evincit vox 'συνηγόρει'.

[I 39—44 cf. Porphyr. ad Marc. 24 p. 206,13 N. (Bywater); Wiener apophthegmensamml. p. 27 n. 156 (ed. Wachsmuth, Festschr. Heidelb. f. d. Phil.-Vers. 1882).

μηδένα ζῆλον: ζῆλον μηδένα Georgid. / ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέχου Is. Ant. Mel. Aug.: ἀποδέχου δὲ μᾶλλον Gnom. Georgid. / (ζημιωθέντας: ζῶντας Ant.) / εἰ μηδὲν et ἀλλ' οὖν Is. ExcVind.: om. Ant. Maxim. Mel. Aug. Georgid. Gnom. / ἐλπίσι γε. Is.: γε om. ceteri.

§ 40. πάντων μὲν ἐπιμελοῦ . . . σώματι] ExcLaur. p. 201 n. 93.

πειρῶ . . . συμφέροντα] Georgid. p. 74.

τῷ σώματι μὲν ci. Blass: τῷ μὲν σώματι ΓΖ: τὸ μὲν σῶμα ς Georgid. / τῇ δὲ ψυχῇ ΓΖ: τὴν δὲ ψυχὴν ς Georgid. (*excepto uno libro qui* τῇ δὲ ψυχῇ).

§ 41. πᾶν ὅ τι ἂν . . . διανοίας] Gnom. Byz. 144 (=Barr. 177. Mon. 117. Leid. 111); Georgid. p. 64. Ant. II 70 p. 135. Maxim. XLVII 647. Mel. Aug. c. 23 n. 8. — hinc Choric. in Marc. or. II p. 113 Boiss.

ἐρεῖν ΓΖ Gnom. (om. Barr.) Georgid. Ant. Maxim. Mel. Aug.: λέγειν ς / πρότερον ἐπισκόπει: ἐπισκόπει πρότ. Barr.

δύο ποιοῦ . . . ἢ λέγειν] Stob. flor. 34,6. Georgid. p. 25. Maxim. XX 597. *Schol ad Hes. opp. 780. *Schol ad Hom. ap. Cram. Anecd. Paris. III 24.

ποιοῦ καιροὺς Is. Georgid. Maxim.: καιροὺς ποιοῦ Stob. / οἶσθα σαφῶς Is. Stob. Maxim.: σαφῶς om. Georgid. / σιγῆς Is. Maxim. Georgid.: σιωπῆς Stob.

§ 42. νόμιζε μηδὲν . . . περίλυπος] Stob. flor. 105,52. Ant. I 70. Maxim. XVIII 589 (Apostol. c. XII 14[e]. Arsen. XXXVII 34). Georgid. p. 62. — cf. Choric. epit. Proc. p. 17 Boiss.

τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον: τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων βέβαιον Georgid.

§ 43. μᾶλλον εὐλαβοῦ . . . ἀπένειμεν] Stob. flor. 51,28.

τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι . . . κατέκρινεν] BA. 152,31 (cf. Suid. s. v. κατακρίνω).

φοβερὰν τοῖς μὲν φαύλοις Is.: τοῖς μὲν φαύλοις φοβερὰν Stob. / ἐν τῷ ζῆν Is. Stob*Gesn.mg.*: ἐν τῷ βίῳ Stob*ABv*. / μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν Is. Stob*Bv*.: om. Stob*A Trinc., propter homoeoteleuton* / πάντων Is. BA. Stob*AB*: πάντως Stobv. / τοῖς σπουδαίοις Is. Stob*AGesn.mg.*: τῶν σπουδαίων Stob*Bv*.[1]) / ἡ φύσις ς Stob.: om. *ΓΕ¹Ζ, falso*.

---

[1]) Postquam πάντων in πάντως abiit, alterum obiectum (genetivus) ad κατέκρινε desiderabatur; tum ut concinnum redderet sermonem scriba nescio quis ἴδιον τῶν σπουδαίων fecit; quo genetivo restituto alterum obiectum voci ἀπένειμεν quoque demptum erat; sed quo apud κατέκρινε carere possumus, non possumus eo apud ἀπένειμε.

[I 45—52 ὥσπερ τῶν σιτίων κτἑ.] cf. Nili paraen. n. 15 (ap. Orell. l. c. I p. 322).

§. 45. τὸν γὰρ αὑτῷ . . . ἐπιτάττοντα] BA. 142,33 (cf. Suid. v. ἐπιτάσσω).

§ 46. μάλιστα δ' ἂν . . . ἀποδίδωσι] Stob. flor. 5,55.

μάλιστα δ' ἂν Is. Stob*A*: καὶ μάλιστ' ἂν Stob*B*: μάλιστ' ἂν Stob*Trinc*. / παροξυνθείης ς Stob.: παροξυνθείη *Γ* / ὀρέγεσθαι mg. *Γ* γρ *E*: ὀρεχθῆναι ς Stob. / ἡδονὰς ἐκ *ΓZ* Stob.: ἡδονὰς τὰς ἐκ ς / μάλιστα Is.: om. Stob.[1]) / παραπεπήγασι Is. Stob*Gesn. mg.*: πεπήγασι Stob*ABv*. / φιλοπονεῖν Is.: ἀεὶ πονεῖν Stob., *interpretans*.

§ 50. εἰ δὲ δεῖ θνητὸν . . . (§ 51) καλοκαγαθίας] Greg. Cor. VII 1311 sq. W.

Ζεὺς γὰρ . . . πιστεύουσι] Hermog. Rh. Gr. II 449 Sp.

τοὺς φαύλους καὶ τοὺς σπουδαίους Is.: τοὺς σπουδαίους καὶ τοὺς φαύλους Gregor. / χρωμένους ς Gregor.: χρωμένοις *Γ*.[2])

§ 52. ὥσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν . . . συλλέγειν] ExcLaur. 202 n. 93. Maxim. XVII 584; resp. Amphiloch. ep. ad. Seleuc. v. 37 sqq. (ap. Orell. opusc. sent. et mor. II p. 394).

ὥσπερ γὰρ . . . παιδείας] Schol. ad Apoll. Rhod. I 881.

βέλτιστα λαμβάνουσαν *Γ*: χρήσιμα λαμβαν. ς Maxim. ExcLaur. Amphiloch.[3]): χρήσιμα συλλέγουσαν Schol. Apoll. / οὕτω δεῖ καὶ *Γ* ExcLaur. Maxim.: οὕτω δὴ καὶ *Z*: οὕτω δὲ καὶ Schol. Apoll.: οὕτω χρὴ καὶ ς.

μόλις γὰρ ἂν . . . ἐπικρατήσειεν] BA. 143,1.

ἐπικρατήσειεν *Γ*ς BA: κρατήσειεν *Z*.

---

[1]) Cum etiam ἐν τῷ 'ῥαθυμεῖν' insint ἡδοναί neque vero eae sincerae, dicendum est eas ἐκ τῶν καλῶν '*maxime*' sinceras ad nos redundare; quod μάλιστα efficit.

[2]) Blassio non adsentior qui χρώμενόν σ' scripsit; nam inde a § 49 Demonici omnino ratio non habita est: contra praecepta generalem in modum efferuntur, quibus quid subiectum sit ex § 52 'τοὺς παιδείας ὀρεγομένους' discimus, ita ut χρωμένους (ς Gregor.) verum videatur; scriba Urbinatis levissime peccavit *I* et *Y* inter se permiscens; Gregorii liber Urb. bonitate aequabat: cf. cap. II.

[3]) Admodum dubitanter Amphilochii mentionem hic feci, quia erit fortasse qui contra dicat; en ipsa episcopi verba: τούτοις δ' ἅπασιν ἐμφρόνως ἐντύγχανε / σοφῶς ἁπάντων συλλέγων τὸ χρήσιμον . . . . σοφῆς μελίττης ἔργον ἐκμιμούμενος, / ἥ τις ἐφ' ἅπασιν ἄνθεσιν καθιζάνει, / τρυγᾷ δ' ἑκάστου πανσόφως τὸ χρήσιμον κτἑ. — Adscribam tibi comparationis fontem, ut videas quam bene Demoniceae scriptor, dum poetarum copias compilare praecipit, hoc ipse suum praeceptum sequatur; est Simonides Ceus ap. Plut. de prof. in virt. c. 8: ὥσπερ γὰρ ἄνθεσιν ὁμιλεῖν ὁ Σιμωνίδης φησὶ τὴν μέλιτταν ξανθὸν μέλι μηδομέναν; cf. vv. sqq. et Bergk PLG.[4] III p. 411 frg. 47.

# II.

## Πρὸς Νικοκλέα.

§ 2. Τοὺς μὲν γὰρ ἰδιώτας ... (§ 4) ὁμιλοῦσιν] Stob. flor. 49,25.

*μάλιστα Γ: καὶ μάλιστα ς Stob.*[1]) / *καθ' ἑκάστην βουλεύεσθαι τὴν ἡμέραν* Stob.: *καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν βουλεύεσθαι Γ, at sequitur ἔπειθ': καθ' ἑκάστην ἀγωνίζεσθαι τὴν ἡμ. ς, cf. exc. ad. h. l.* //
§ 3. *τοῖς τε φίλοις* Is. Stob*B*: *τοῖς φίλοις* Stob*A*: (*τοὺς φίλους* Stob*v*) /
§ 4. *καὶ τῶν ποιητῶν τινες Γ* Stob: *καί τινες τῶν ποιητῶν ς* // *ἀλλ' οὓς ἔδει παιδεύεσθαι μᾶλλον τῶν ἄλλων Γ*: *οὓς παιδεύεσθαι μᾶλλον τῶν ἄλλων* Stob*A*: *ἀλλ' οὓς μᾶλλον ἔδει τῶν ἄλλων παιδεύεσθαι ς* Stob*v*.[3]) / *ἐπειδὰν δ' εἰς* Stob*A*: *ἐπειδὰν εἰς* Is. Stob*Bv*. / *καταστῶσι Γ*: *κατασταθῶσι ς* Stob. / *οὐ πλησιάζουσιν αὐτοῖς Γ* Stob*A*: *αὐτοῖς οὐ πλησιάζουσιν ς* Stob*Bv*.[4])

§ 15. μελέτω σοι τοῦ πλήθους ... (§ 16) ἀδικήσονται] Ant. II 1.

§ 16. *διαμένουσιν* Is. Is$^{\alpha}$.: *παραμένουσιν* Ant. / *θεραπεύωσιν ΓΔ* Is$^{\alpha}$. Ant.: *θεραπεύσωσιν ς* / *μήθ' ὑβρίζειν τὸν ὄχλον ΓΔ* Is$^{\alpha}$.: *μήτε τὸν ὄχλον ὑβρίζειν ς* Ant. / *ἀδικήσονται ΓΔ*: *ἀδικηθήσονται ς* Is$^{\alpha}$. Ant.

§ 19. οἴκει ... πατρῷον οἶκον] Schol. in Aeschin. I 30 p. 15$^{a}$ 26 Turr. (om. vv. τὴν πόλιν ὁμοίως ὥσπερ).

*οἴκει Γ* Schol: *διοίκει ς (Δ om. hanc paragraphum), cf. Schol. l. c.* (*οἴκει*) *ἀντὶ τοῦ διοίκει.*

---

[1]) Res vix potest diiudicari; pro Stobaeo pugnat V 75 (*οἱ Φίλιππον διαβάλλοντες*) ... *ταχέως ἅπαντα τῷ λόγῳ καταστρεφόμενοι πολλοὺς πείθουσι, καὶ μάλιστα μὲν τοὺς τῶν αὐτῶν κακῶν ἐπιθυμοῦντας, ἔπειτα καὶ τοὺς ... ἔτι δὲ τοὺς κτέ.*; contra legitur in ep. 6, 2 *ἀλλὰ γὰρ ἐμποδίζει με πολλά, μάλιστα μὲν τὸ μὴ δύνασθαι ... ἔπειθ' ὅτι .. πρὸς δὲ τούτοις κτέ.*; aliter se res habet IV 91. 175, aliter II 17.52; non huc faciunt V 113. 119 IX 80, neque magis adferendi VI 41 X 31 ep. 6, 12.

[2]) *βουλεύεσθαι* rectum est; *ἀγωνίζεσθαι* (ς) ex § 11 nescio quis deprompsit, id quod Blassius adnotavit. Quod vero in *StobTrinc.* legitur '*κάλλιστα βουλεύεσθαι τὴν ὥραν*' lectori male attento debetur.

[3]) Cum sententia sit '*βασιλῆς καταδεέστεροι παιδεύσεως εἰσιν ἢ ἄλλοι τινές*, comparativus sedem suam ante *ἔδει* habet: *ἀλλ' οὓς παιδεύεσθαι μᾶλλον ἔδει τῶν ἄλλων*; de corruptelae origine cf. cap. II; de omisso *ἀλλ'* in Stob*A* cf. excurs. ad h. l.

[4]) Contra Blassium lectionem *Γ* Stob*A* praetuli, quia negatio sententia icitur; peiorum codicum librarios homoeoteleuti studium ut saepe hic quoque seduxit.

[II 19—28 ἵν' εὐδοκιμῇς . . . διαρκῇς] BA. 149,16.

§ 21. φυλακὴν . . . μάλιστ' ἄν τις δύναιτο] Ant. II 1 p. 79.

τῶν πολιτῶν Is.: τῶν ἄλλων πολιτῶν Ant. / καὶ κτᾶσθαι καὶ σῴζειν Γ: καὶ σῴζειν καὶ κτᾶσθαι Ant.: καὶ κτᾶσθαι καὶ διασῴζειν ς.

§ 22. διὰ παντὸς . . . ὅρκους] ExcLaur. p. 243 n. 18.

μᾶλλον ἤ ΔΕ $Δ^α Ε^α$ $Θ^α$: μᾶλλον om. (Γ?) ς ExcLaur.[1]); *cf. Turr. ad h. l.*

§ 23. ποίει μὲν . . . ἁμαρτανομένων) Stob. flor. 48,58.

δεινὸς μὲν φαίνου . . . ἁμαρτανομένων] Ant. II 1 p. 79.

δεινὸς μὲν Is. Ant.: καὶ δεινὸς μὲν Stob., *at cf. ann. ad IX 46* ὅλως δ'.

§ 24. ἀρχικὸς εἶναι . . . διανοίας] Gnom. Byz. 83 (= Barr. 85. Par. 42). Ant. II 1 p. 79. Maxim. IX 198 R. Mel. Aug. c. 28. n. 50. (Apostol. c. III 97[d]. Arsen. V 73).

§ 25. μεγαλόφρονας . . . ἐπιχειρῶσιν] Maxim. XII 569.

νόμιζε Γ Maxim.: εἶναι νόμιζε ς[2]) / τῶν καλῶν Γ: τῶν μετρίων ς Maxim.

§ 26. ζῆλον μὴ . . . χρησαμένους] Ant. II 1 p. 79. Maxim. IX 560 (Apostol. c. VIII 34[m]. Arsen. XXVII 52).

τῇ παρούσῃ Is. Maxim. (Apost. Ars.): τοῖς παροῦσιν Ant.

§ 27. Φίλους κτῶ μὴ . . . διοικήσεις] Prisc. XVII 169. — Stob. flor. 48,28. *Maxim. VI 548.[3])

φίλους κτῶ μὴ . . . ἀξίους ὄντας] Flor. ap. Boiss. An. I p. 122.

πόλιν Is. Stob: πολιτείαν Prisc.[4])

τοιούτους . . . πράξωσιν] Stob. flor. 48,29 (*om. Is.*[α]).

§ 28. πιστοὺς ἡγοῦ . . . ἐπιτιμῶντας] Stob. flor. 48,30. Maxim. XLIII 639.

πιστοὺς ἡγοῦ . . . ἐπαινοῦντας] BA. 128,10.

λέγῃς ἢ ποιῇς Is.: ποιῇς ἢ λέγῃς BA. Stob.[5]) Maxim. / ἅπαν Is. Stob.: ἅπαντα BA.: πᾶν Maxim. / ἀλλὰ τοὺς τοῖς Is. Stob: τοὺς om. Maxim.

---

[1]) Ceterum excerptor omisit τοῦ / οὔπω / τῶν ante ἄλλων / scripsit ὡς pro ὥστε.

[2]) Talia semper ad testium fidem redeunt, ni aliae rationes certam quandam viam ire cogunt; hoc tenendum quocunque loco testes alii aliam copulae sedem concedunt, semper de interpolatione cogitare licere, velut: X 57 XI 24; itemque in dubitationem voco locos II 27 et III 16 (de quo vide quae cap. II diximus), ubi Γ addit, ς omittit εἶναι, id quod VIII 34 XI 21 ex Γ auctoritate deletum est.

[3]) Maxim. post vv. φίλους κτῶ — ἀξίους ὄντας insertis tribus sententiis aliunde petitis sic pergit: φίλους κτῶ μὴ μεθ' ὧν ἥδιστον συνδιατρίψῃς ἀλλὰ μεθ' ὧν ἄριστα.

[4]) An ex Prisiani codicis *R* scriptura *TICIAITIANAIOKPNCEC* eruere licet *ΠΟΛΙΝΑΝΔΙΟΙΚΗCEC* (= *CAIC*) i. e. πόλιν ἂν διοικήσαις; etiam cod *M* praebet *ΔΙΟΙΚΗCEC*.

[5]) Falso Stob., cf. XII 235.

[II 28—32 δίδου παρρησίαν . . . συνδοκιμάσοντας] Stob. flor. 48,31. Maxim. XXXI 619.

περὶ ὧν ἂν ἀμφιγνοῇς Is. Stob.: περὶ ὧν ἀμφιγνοίης Maxim., *corruptus* / συνδοκιμάσοντας Is. Maxim.: ἐπιδοκιμάζοντας Stob., *verbum vix Graecum iam corr. Gesn. mg.*

διόρα καὶ . . . ἔχωσιν] Stob. flor. 48,32. Gnom. Byz. 174 (= Barr. 157). Ant. I 52 p. 58. Maxim. XI 565. Mel. Aug. c. 24 n. 13. (Apost. c. VI 4ᵃ. Arsenius XVIII 62).

διόρα: δεῖ ὁρᾶν Barr. (*cf. § 29*) / πλέον οἱ πονηροὶ τῶν χρηστῶν ἔχωσιν. Is. Stob. Ant. Maxim.: πλέον (*male* πλείω Barr.) ἔχωσιν τῶν χρηστῶν οἱ πονηροί Gnom.

ἄκουε τοὺς λόγους . . . λέγωσιν] Stob. flor. 48,33. (*om. Is.*$^{\alpha}$).

τούς τε λέγοντας *Γ* Stob.: τοὺς λέγοντας ς, *falsum cf. Fuhr Rh. M. XXXIII 357.*

§ 29. ταῖς αὐταῖς κόλαζε . . . ἐξαμαρτάνοντας] Stob. flor. 48,34. Gnom. Byz. 146 (= Barr. 183).

ταῖς αὐταῖς κόλαζε ζημίαις Is. Stob.: κολάζειν δεῖ ταῖς αὐτ. ζ. Gnom. / τοὺς ψευδῶς διαβάλλοντας *Γ*: τοὺς διαβάλλοντας ς *E*$^{\alpha}$ *Θ*$^{\alpha}$ Stob.: τοὺς ψευδῶς τι κατά τινας λέγοντας Gnom., *cf. exc. ad I 16* / αἷσπερ *Γ* Is.$^{\alpha}$: αἷσπερ ἂν ς: ὥσπερ Gnom.

ἄρχε σαυτοῦ . . . πολιτῶν] Stob. flor. 48,35.

ἧττον ἢ τῶν *Γ* *Δ*$^{\alpha}$: ἧττον ἢ καὶ τῶν ς *E*$^{\alpha}$ *Θ*$^{\alpha}$ Stob [1]) / ἄν: ἐάνπερ Stobaei *cod. Voss.* [2]) / δουλεύῃς: δουλεύσῃς *idem cod., at sequitur* κρατῇς.

§ 30. νόμιζε τῶν τιμῶν . . . θαυμάζωσιν] Stob. flor. 48,36. (*om. Is.*$^{\alpha}$).

§ 31. μὴ τοὺς μὲν ἄλλους . . . ἄρχουσιν] Stob. flor. 48,37.

πόλεως ὅλης ἦθος Is.: πόλεως ἦθος ὅλης Stob*Bv.*: πόλεως ἦθος Stob. *ATrinc.* [3])

§ 32. περὶ πλείονος . . . κτήσασθαι] Stob. flor. 48,38.

δόξῃ μὲν . . . ὠνητή] BA. 180,14 (cf. Suid. v. ὠνητή) et 153,1.

δόξῃ Is. BA. utroque loco: δόξης Stob. / μὲν χρήματα Is. Stob.

---

[1]) καὶ Isocrates addere non solet: III 22. 49 IV 51 V 36. 121 VI 16. 92 VIII 51. 93. 112 X 34 XII 145. 178 XV 47. 190 [ep. 2, 7].

[2]) ἐάν non Isocrateum (*Bensel. ad Areop. p. 146—8*); περ non tam crebre post ἤν vel ἄν apud Isocratem est, ut id addere contra optimos testes debeamus: V 95. 123 XII 37 XV 28. 142. 216 XVII 17 [ep. 7, 2.].

[3]) In archetypo igitur Stobaeensium non erat; quamobrem id non inter oratoris verba legi malo; namque et quam solet non tenet sedem (*Bensel. ad Areop. p. 145*) et inter eas voculas est quas facile inculcabant (*Bensel. l. c. p. 108*); sententia omisso adiectivo optima erit (cf. III 57 VII 22).

BA. 180,14: *μὲν γὰρ κτήματα* BA. 153,1 [1]) / *τοῖς φαύλοις* ς Stob.: *φαύλοις* Γ Is.[a] [2])

*τρύφα . . .* (§ 35) *βουλεύσῃ*] om. Is.[a].

*τρύφα μὲν . . . ἐπιτηδεύμασιν*] BA. 153,3 (cf. Prisc. XVIII 230; Suid. v. *καρτερεῖν*).

*τρύφα μὲν . . . κόσμοις*] BA. 176.6.

*βασιλεύοντας* Γ: *βασιλέας* ς BA.[3]) / *ἐσθῆσι* ς BA.: *ἐσθῆσιν* Γ.

§ 33. *κράτιστον μὲν γὰρ . . . ἔνεισιν*] Stob. flor. 48.39.

*κράτιστον μὲν γὰρ . . . τυγχάνειν*] Suid. v. *ἀκμή*. Bachm. An. Gr. I 54,26 II 351,3. 381.25.

*κράτιστον μὲν γὰρ τῆς* Γ: *κράτιστον μὲν τῆς* ς Suid. An.[4]) / *τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν τυγχάνειν*: *τῆς τῶν καιρῶν τυγχάνειν ἀκμῆς* An. p. 351 et 381 / *αἱροῦ καὶ μὴ πλεονάζειν* Is.: *αἱροῦ μᾶλλον ἢ πλεονάζειν* Stob., *male propter insequens μᾶλλον ἢ* / *ὑπερβολαῖς ἔνεισιν* Γ: *ὑπερβολαῖς ἰσχύουσιν* ς: *ὑπεροχαῖς ἰσχύουσιν* Stob.

§ 35. *ὅ τι ἂν ἀκριβῶσαι . . . ποιήσει*] Stob. flor. 48,40.

*ἀκριβῶσαι βουληθῇς* Γ StobAv.: *εἰδέναι βουληθῇς* StobB: *ἀκριβῶς εἰδέναι βούλῃ* (*-ει libri*) ς StobGesn.mg.[5]) / *μέτιθι* ς Stob: *μετατίθει* Γ / *γυμνάζεσθαι δύνασθαί σε* Is: *γυμνάζεσθαι ἄμεινόν σε* Stob., *cum hiatu.*

*θεώρει τὰ γιγνόμενα . . . βουλεύσῃ*] Stob. flor. 48,41.

*μνημονεύῃς*: *μνημονεύσῃς* StobA / *περὶ τῶν* Γ StobA: *καὶ περὶ τῶν* ς StobBv.

§ 36. *βούλου . . . καταλιπεῖν*] Ant. I 7. *Gnom. Byz. 88 (= Barr. 82. Leid. 48. Mon. 48). Flor. Basil. p. 181.

*τὰς εἰκόνας τῆς ἀρετῆς* Is. Gnom.: *τὰς τῆς ἀρετῆς εἰκόνας* Basil. Ant., *falsum.*

---

[1]) *δόξης* Stobaeus ex dicendi usu aliquanto recentiore scripsit, seductus fortasse opposita voce *χρημάτων*. — *γὰρ κτήματα* (BA.) nescio an ex *κτήματα* (with *χρ* written above) natum sit, quanquam non nego aliam facile rationem suadere locos XV 124 *χρημάτων* Γ[1]Δ: *κτημάτων* ΘΓcorr., *recte*; ep. 8, 3 *κτημάτων* Γ: *χρημάτων* ς, *falsum*; I 19 *κτημάτων* ς: *χρημάτων* ΓΖ; cf. I 28.

[2]) Articulum ut recipiamus cogimur locis [I 1. 48] III 43 IV 48 VI 102 IX 43 XII 71. 198 XVI 33 ep. 2, 10; itaque etiam I 29, cuius orationis auctor Isocrateum sermonem sine dubio imitatus est, ex ς *τοὺς κακοὺς* reponendum est. — Si substantivum adicitur articulus deesse potest: X 43 *φαύλοις ἀνθρώποις*, sin ad certum quoddam iam antea notatum genus respicitur, addendus.

[3]) cf. II 11 III 29 XV 67; idem est XV 175 *συκοφάντας* ΓΔ: *συκοφαντοῦντας* ς et VII 61 *ἀρχῶν* ς: *ἀρχόντων* ΓΕ.

[4]) Ex Suida tres loci Bachmanniani corrigendi sunt: ⟨*κράτισ*⟩*το*⟨*ν*⟩ *μὲν κτέ.*

[5]) *εἰδέναι*, ad explicandum *ἀκριβῶσαι* (cf. XII 177) additum in StobB, eius sedem, cuius gratia adscriptum erat, occupavit; in ς autem ita in textum receptum est, ut adverbium e verbo fieret et aoristus *βουληθῇς* in praesens, quia non iam *ἀκριβῶσαι* sed *εἰδέναι* legebatur, mutaretur (*βούλῃ*).

[II 36—53 ἢν δ' ἀναγκασθῇς κινδυνεύειν] Schol. in Aristid. p. 494 D. (= p. 168 Fro.)

αἱροῦ τεθνάναι . . . αἰσχρῶς] Maxim. XXXVI 627.

τεθνάναι καλῶς $E^{\alpha}$ $\Theta^{\alpha}$: καλῶς τεθνάναι (Γ) ϛ ($\Delta^{\alpha}$) Maxim. [1])

§ 37. μὴ περιίδῃς . . . φύσιν] BA. 168,22 (cf. Prisc. XVIII 266).

ἀλλ' ἐπειδὴ . . . ἔτυχες] BA. 143,4 (Suid. v. ἔτυχον in not.; cf. Prisc. XVIII 316).

ἐπειδὴ θνητοῦ Γ Is.$^{\alpha}$ BA.: ἐπειδὴ θνητοῦ μὲν ϛ. [2])

§ 38. ἅττ' ἂν . . . ἐπιτέλει] Ant. I 64. Maxim. LIX 669 (Apostol. c. I 4ᵃ. Arsen. I 5).

ἅττ' ἂν Is.: ἃ ἂν Ant. Maxim. (Apost. Ars.) / φαίνηται Is.: om. Ant. Maxim. (Apost. Ars.).

ὧν τὰς δόξας . . . πράξεις] Gnom. Byz. 87 (= Barr. 80. Leid. 47. Mon. 47. Pal. 69). Ant. I 61. Maxim. XLVI 645.

τὰς δόξας: '*gloriam Ant. lat. i. e.* τὴν δόξαν' (?) Wachsm. / μιμοῦ τὰς πράξεις Is.: τούτων μιμοῦ τὰς πράξεις Mon.: τούτων μιμοῦ τὰς ἀμώμους πράξεις Barr. Georgid. [3])

§ 43. Θεόγνιδος] *Harp. s. v. (ep. Phot. Suid.)

§ 49. οἷς ὁρῶσι . . . χαίροντας] BA. 179,14.

μάλιστα Γ (*cf. X 6*): om. ϛ BA.

§ 52. χρὴ τοίνυν . . . ἀμφισβητουμένων] BA. 123,17.

§ 53. τοὺς δὲ νοῦν . . . ποιοῦ] BA. 168,25.

ὁρᾶν πλέον τι Is.: ὁρᾶν τι πλέον BA. / ποιοῦ Is.: ποιοῦμαι BA., *cf. ann. VIII 87* συνηδόμενοι; *an id excerptor male attentus ex* 'ποιοῦ καὶ' *fecit?*

σύμβουλος ἀγαθὸς . . . κτημάτων ἐστίν] Ant. I 10 p. 12 *(annectit statim sententiam ex III 7 petitam).*

ἁπάντων τῶν κτημάτων Γ: ἁπάντων κτημάτων ϛ Ant.

---

[1]) Sententia ubique in tragoediis obvia est, ut loci gemelli abundent; unum Euripideum (Iph. Aul. 1252) adscribam, quia summae elegantiae speciem prae se fert; poeta enim Iphigeniam rebus ita profligatam finxit ut exclamantem eam posset facere: κακῶς ζῆν κρεῖσσον ἢ καλῶς θανεῖν, ex tragicorum more notissimae sententiae illudens.

[2]) Itaque auctor BA. non idem quod ϛ in insequentibus legit: ἔτυχες, ἀθάνατον δὲ ψυχῆς κτέ.

[3]) Etenim Wachsmuthius testibus addit: '*gnomol. cod. Par. Reg. 1168 p. 94 (cf. Boiss. anecd. Gr. I p. 108 n. 1)*; *sent. ultima cod. Venet. Georgid. (cf. Morelli Bibl. Venet. I p. 44)*'. — Variis lectionibus adde: τούτων αἰνοῦ τὰς πράξεις Leyd: τούτων καὶ τὰς ἀγαθὰς πράξεις gnom. Reg.: τούτων καὶ τὰ ἀγαθὰ πράξῃς Maxim.

# III.

## Νικοκλῆς ἢ Κύπριοι.

§ 1. ἡδέως ἂν . . . διακειμένων] BA. 165,3.

ἡδέως ἂν οὖν Is.: ἡδέως δ' ἂν BA.[1])

§ 5. ὥστ' οὐκ αἰσθάνονται . . . ἔχοντες] BA. 134,29.

αἰσθάνονται ς BA.: αἴσθονται Γ.

§ 7. τὸ γὰρ λέγειν . . . ποιούμεθα] Ant. I 10 p. 12; cf. II 53.

§ 11. τὸν μὲν οὖν ἕτερον . . . πρὸς ὑμᾶς] *Argum. in Isocr. or. III.

ἕτερον ὡς Γ: ἕτερον λόγον ὡς ς arg., *cum glossemate.*

§ 14. περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτειῶν . . . ἑκάστους] Stob. flor. 43,65.

δοκεῖν δεινότατον μὲν εἶναι Is.: δεινότατον μὲν εἶναι Stob.[2]) / διωρίσθαι Is.: διορθώσασθαι Stob.[3]) / ἑκάστους Is.: om. Stob., *errore ultimam vocem praetervidens.*

§ 15. αἱ μὲν τοίνυν . . . τοιοῦτόν ἐστιν] Stob. flor. 47,9.

μηδὲν ἕτερος ἑτέρου Is.: ἕτερος ἑτέρου μηδὲν Stob. / δεύτερον . . . τρίτον τέτταρτον τοῖς ἄλλοις ς, *recte*: δεύτερον . . . τρίτον τέτταρτον καὶ τοῖς ἄλλοις Stob*BGessn.mg.*: δευτέρῳ . . . τρίτῳ τεττάρτῳ καὶ τοῖς ἄλλοις Γ Stob*Av.*, *cf. exc. ad h. l.* / τῷ μετ' ἐκεῖνον Γς, *recte*:

§ 16. τῷ μετ' ἐκεῖνον Stob*AB*: τῷ μετ' ἐκεῖνο Stobv. et *Trinc.* (*nisi quod* ἐκεῖνον *habet*).

καὶ μὲν δὴ διορᾶν . . . ὁποῖός τίς ἐστιν] Stob. flor. 47,10.

καὶ μὲν δὴ Is.: καὶ μὴν εἰ δεῖ Stob.[4]) / δέξαιτο Γ: εὔξαιτο ς Stob.[5])

ἀλλὰ μὴν καὶ . . . ἀρέσκειν] Stob. flor. 47,11.

δικαίως Γ StobA: δικαίως καὶ δικαιότερον ς Stob*BGessn.mg.*[6]) /

---

[1]) Non est cur ab Γ recedamus: VIII 37; contra δὲ extat VI 88 XV 97, ὥστε XI 8, relativum iungit XV 224 in loco satis suspectae fidei.

[2]) Nonne ei qui δοκεῖν omittit, antea περὶ τὰς μὲν οὖν πολιτείας dicendum est?

[3]) διορθώσασθαι 'recte statuere de aliqua re' glossema ad διωρίσθαι est; διορθοῦσθαι περί τι nusquam invenio; περί τινος legitur Dem IX 6, quae constructio quamvis rara quod nemini commentandi studium movit miror; Σ autem omittit hanc paragraphum. — διορθοῦσθαι 'emendare' apud nostrum legitur IV 181.

[4]) Lectio Stobaei, nisi in insequentibus verbis vel τὰς τυραννίδας εὐφυεστέρας εἶναι προσομολογήσειαν vel simile quid restituis, vereor ut intellegatur. δὴ in δεῖ corruptum labe locum adfecit.

[5]) Interpretamentum ad δέχεσθαι, cuius de usu cf. VI 67 VII 5 VIII 93 XV 44. 177. [222]; memoratu dignum HWolfium VII 5 pro δέξαιτο coniecisse εὔξαιτο (cf. Bensel. ad. Areop. p. 109).

[6]) Hoc dedit Wolfius; codices, quos Augerus adhibuit, καὶ δικαιότερον habuisse non videntur (Coraes ed. vol. II p. 25), primus Langius verba eiecit (Coraes l. c.).

[III 16-22 εἶναι κρίναιμεν Stob*Av.*: εἶναι κρίνοιμεν *Γ*: κρίνοιμεν ς Stob*B*[1]) / πολλαῖς καὶ παντοδαπαῖς διανοίαις *Γ* Stob.: πολλαῖς διανοίαις καὶ παντοδ. ς.

§ 17. οἱ μὲν τοίνυν . . . (§ 18) προσέχουσιν] Stob. flor. 47,12.

οἱ δ' ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπιστατοῦντες] BA. 143,6 (cf. Prisc. XVIII 213).

δ' ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς Is. Stob.: δὲ τοῖς ἀεὶ αὐτοῖς BA., *cum hiatu* / ἀλλὰ ταῖς γ' Is.: ἀλλὰ ταῖς Stob.

§ 18. ἔπειθ' οἱ μὲν . . . γίγνεσθαι] Stob. flor. 47,13.

πάντα δεῖ *Γ* Stob.: δεῖ πάντα ς.

πρὸς δὲ τούτοις . . . πράττουσιν] Stob. flor. 47,14.

φιλοτιμίας Is.: φιλονεικίας Stob.[2]) / πάντων *Γ*: ἢ περὶ πάντων Stob*A Trinc.*: περὶ ἁπάντων ς Stob*v.*, *cf. exc. ad h. l.*

§ 19. ἔπειθ' οἱ μὲν . . . εὐνοίας ἔχουσιν] Stob. flor. 47,15.

§ 20. ὑστερίζουσι *Γ*: ὑστεροῦσι ς Stob.[3]) // οἱ μὲν δυσμενῶς *ΓΕ* Stob*A Trinc.*: οἱ μὲν πρὸς ἀλλήλους δυσμενῶς ς Stob*v.*[4]) / λάβωσιν *Γ* λαμβάνωσιν ς Stob. / ἅπαντα τὸν χρόνον Is. Stob*Av.*: πάντα τὸν χρόνον Stob*B*, *cf. FuhrRh. M. XXXIII p. 330* / εὐνοίας ἔχουσιν *Γ* Stob*ATrinc.v.*: εὐνοίας ὁμοίως ἔχουσιν ς Stob*B*.

§ 21. τὸ δὲ μέγιστον . . . ἐπισταμένους] Stob. flor. 47,16.[5])

τὸ δὲ μέγιστον *Γ* Stob*Av.*: τὸ δὲ μέγιστον πάντων ς Stob*B*, *falsum cf. Ljungdahl, de transeundi gen. etc. p. 36.*

§ 22. οὐ μόνον δ' ἐν . . . πιστεύσειεν] Stob. flor. 47,17.

δ' ς Stob.: om. *Γ*, *male.* / κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην *Γ* Stob*ATrinc.*:

---

[1]) De lectionum origine cf. cap. II; in hunc igitur locum quae p. 28 ann. 2 dedi non faciunt.

[2]) Non recte Blassius Stobaei lectionem mihi videtur probasse; nam in Panegyrici § 19, quem ad locum v. d. nos revocat, cum de inimicitiis inter civitates Graecas actis dicit, bene φιλονικίαι se habent; nostro vero loco ubi de hominibus qui honores (τιμάς) capessere certant (φιλότιμοι) agit, probe φιλοτιμίας legi duco; cui illud σφᾶς αὐτοὺς optime quadrat, cum non solum φιλονικίαι et φιλοτιμίαι saepius coniungantur, sed etiam insequentia verba nostrum locum hanc in sententiam commententur.

[3]) ὑστερίζειν in ὑστερεῖν corruptum ut: IV 164 ὑστερίσαντες *ΓΕ*: ὑστερήσαντες ς; contra IX 73 ὑστερίζω, quia praesens legitur, etiam ς servavit: si verba τοσοῦτον τῆς ἀκμῆς ὑστερῶν in oratione legerentur, non dubitarem ὑστερίζειν rescribere: nunc in ep. 6, 4 extantes corrigere cunctor, haud nescius rasurae, in qua in *Γ* vocis q. e. ὑστερῶν litera ω posita est.

[4]) πρὸς ἀλλήλους ut interpretamentum, quod hic sensu caret, ex antecedentibus (§ 18 πρὸς σφᾶς αὐτοὺς φιλοτιμίας) huic loco adscriptum, postea oratoris verba ipsa maculavit; at ex insequentibus obiectum repetendum est.

[5]) Verba οἱ δὲ τοὺς . . . ἐπισταμένους propter homoeoteleuton in Stob*ATrinc.* omissa sunt; fortasse iam in archetypo Stobaeensium deerant quae *B* ex ipso Isocrate replevit; cf. III 60.

[III 22-60 *καθ' ἡμέραν ἑκάστην* Stobv.: *καθ' ἡμέραν* ς, *cf. exc. ad II 2* / *φθῆναι* ci. Cor.: *ὀφθῆναι* Is. Stob.

§ 36. *ὥστ' ἐξ οὗ . . . γυναικὸς*] BA. 169,1 (cf. Suid. v. *πλησιάζω*).

§ 44. *χρὴ δὲ δοκιμάζειν . . . ἡλικίαις*] Orio. anth. VII 14. *ταῖς ἰδέαις ταῖς αὐταῖς* Or.: *ταῖς αὐταῖς ἰδέαις* Is. / *δ' ἐγκράτειαν* Γ: *δὲ καρτερίαν* ς Or., *interpretamentum.*

§ 50. *τοὺς χρηματισμοὺς . . . ποιοῦντας*] Stob. flor. 94,14. *ἔχει* Γcorr. ς Stob.: *ἔχειν* Γ¹ / *ἐν καιρῷ* Is. Stobv.: *κλήρῳ ἢ* (*εἰ* A) *ἐν καιρῷ* StobAB.[1]) / *ὠφελεῖ* Γ Stob.: *ὠφελήσει* ς.

§ 52. *μηδὲν ἀποκρύπτεσθε . . . γίγνεσθαι*] Stob. flor. 24,10.

§ 55. *μὴ μόνον τὰς φύσεις . . . ἠναγκάσθησαν*] Stob. flor. 47,18.

*μὴ μόνον τὰς φύσεις αἰτίας* Is.: *μὴ μόνον δὲ τὰς φύσεις αὐτὰς* Stob.[2]) / *πρᾴους* ς Stob.: *πρᾳοτέρους* ΓΕ / *τρόπον τὸν* Γ Stob.: *τὸν* om. ς / *τὴν τῶν ἀρχομένων κακίαν* Is.: *τὴν κακίαν τὴν τῶν ἀρχομένων* Stob.

§ 58. *ἀθύμως*] Pollux II 230.[3])

§ 59. *ζηλοῦτε μὴ . . . διαγαγεῖν*] Stob. flor. 24,16 (Apostol. c. VIII 34ᵃ. Arsen. XXVII 41).

*τοιαύτης ψυχῆς* Is.: *τῆς τοιαύτης ψυχῆς* Stob. / *ἥδιστ' ἄν τις* Γ Stob.: *ἥδιον ἄν τις* ς / *δύναιτο τὸν βίον* Γ Stob.: *τὸν βίον δυν.* ς.

*μὴ τὴν κακίαν . . . αὐτῶν εἶναι*] Stob. flor. 1,41.

*κακίαν οἴεσθε δύνασθαι μὲν πλείω τῆς ἀρετῆς ὠφελεῖν τὸ δ'* Γ: *κακίαν δύνασθαι μὲν πλέον τῆς ἀρετῆς ὠφελεῖν νομίζετε τὸ δ'* ς: *κακίαν οἴεσθε μᾶλλον τῆς ἀρετῆς ὠφελεῖν τὸ δ'* Stob.[4]) / *ἕκαστον* Γ StobB: *ἕκαστα* ς StobAv.

§ 60. *μὴ φθονεῖτε . . . προέχουσιν*] Stob. flor. 38,40.

---

[1]) Lectio memorabilis: cum in Stobaei libro nescio quo ex *ΚΑΙΡΩΙ* factum esset *ΚΛΙΡΩΙ*, per literae *η* sequioris aetatis pronunciationem tandem evasit *ΚΛΗΡΩΙ*, cuius gratia *ἐν* abiciebatur; tum corrector *ἢ ἐν καιρῷ* ex libro hic incorrupto superscripsit, quod scriba aliquis post *κληρῷ* inseruit.

[2]) *δὲ* falsum, cf. ann. ad IX 46 *ὅλως δ'*; — *αἰτίας* Stobaeo ipsi restituendum est, quod nunc apud eum legitur '*αὐτὰς*' librariorum mendum dudum expellendum.

[3]) Huc rettuli glossam; possis etiam ad IV 44. 93. XVIII 60 (*ἀθυμοτέρως* IV 116) adscribere; adiectivum non est in orationibus; extat ep. 4,8. Addo praeter hoc in epistulis solis legi: *ἀλόγιστος* 2,9 (*ἀλογίστως* II 29 VIII 30 XII 5.), *στρατιωτικός* 2,9 (*στρατιωτικῶς* VII 7 XII 79), *παράνομος* 6,12 (*παρανόμως* XII 206); permulta adverbia in sermone Attico obvia sunt, quorum adiectivis optimi scriptores uti sunt veriti.

[4]) Ex lectione Stobaei deesset oppositum vocibus *τὸ δ' ὄνομα*; in ς imperativus inepto loco; ceterum cf. cap. II.

[III 60-IV 11 ἁμιλλᾶσθε καὶ πειρᾶσθε Is.: καὶ πειρᾶσθε om. Stob., *propter homoeoteleuton* [1]) / ἐξισοῦσθαι ς Stob.: ἀξιοῦσθαι Γ, *cf. Fuhr. l. c. p. 337.*

§ 61. ἃ πάσχοντες ... μὴ ποιεῖτε] Stob. flor. 5,56. Maxim. V 545 (lemma: Σωκράτους. — Apost. III 63e. Arsen. IV 58). ὑφ' ἑτέρων Is. Stob.: παρ' ἑτέροις Maxim. / τοῖς ἄλλοις Γς Stob. Maxim.: τοὺς ἄλλους Ecorr.; *dativus fortasse ferri potest (Kühner A. Gr. II p. 277 ann. 6); at sequioris aetatis est usus. Cf. LXX Tob. 4,15* καὶ ὃ μισεῖς μηδενὶ ποιήσῃς.

---

# IV.

## Πανηγυρικός.

§ 1. Πολλάκις ἐθαύμασα κτἑ.] resp. Aristot. rh. III 14 (Quint. III 8, 9). — Schol. Hom. Δ 226 p. 324 Bk. (unde Eustat. ad Il. 866,40).

πολλάκις ... ἠξίωσαν] *Marcell. in Schol. ad Hermog. Rh. Gr. IV 193 W.

πολλάκις ... καταστησάντων] Alexand. π. σχη. Rh. Gr. III 28 Sp. — Demetr. π. ἑρμ. Rh. Gr. III 266 Sp.

§ 4. προκρίνας ... λόγων] Prisc. XVIII 280.

§ 8. ἐπειδὴ δ' οἱ λόγοι ... ἀρχαίως εἰπεῖν] *[Long.] π. ὕψ. 38,2; resp. Joh. Sicel. in Hermog. Rh. Gr. VI 132. 133. 459. W.

τά τε παλαιὰ ... εἰπεῖν] Harp. v. ἀρχαίως (ep. Suid. Zon. Lex. Vind. 29,4; cf. Et. M. 151,5); resp. Socrat. ep. XXX 9 p. 631 Herch.

καινῶς] Harp. s. v. (ep. v. καινός. Phot. Suid.)

περιθεῖναι Γ [Long.]: προσθεῖναι ς / τά τε παλαιὰ Harp. v. ἀρχ.: τὰ παλαιὰ ceteri / διελθεῖν Γ Harp. [Long.]: διεξελθεῖν ς / γεγενημένων Is.: γενομένων Harp.

§ 11. καίτοι τινὲς ... ἔχουσι] Schol. Ald. in Isocr. apud Orell. Antid. p. 137.

---

[1]) Notandum est Stobv. correctorem expertum esse, qui pro ἐξισοῦσθαι, quod omisso eo ex quo pendet verbo (πειρᾶσθε) ineptit, scripsit καὶ ἐξισοῦσθε, ita ut daret: ἀλλ' ἁμιλλᾶσθε χρηστοὺς ὑμᾶς αὐτοὺς παρέχοντες καὶ ἐξισοῦσθε τοῖς προέχουσιν.

[2]) Quamvis diligenter Martinus Urbinatis copias excusserit, tamen aliquot locos reliquit quibus quid liber optimus praebeat nos non docuit; inter quos nostra paragraphus est, ubi Γ sec. Bk. ταύτην habet; Martinus ad τοιαύτην Blassii editionis, ad quam contulit librum, nihil adnotat: quid habet Γ? pag. 58,22 Γ sec. Bk. δέ τι, Martinus ad Blassii δ' ἔτι nihil; quid porro p. 73,32 et 74,1? ibi ελλησιν hic ἔλλεσιν notat, quae ad unum Ἕλλησιν spectant; num bis in Γ extat? denique καὶ πανταχοῦ p. 47,8 iam Reinhardus (ed. p. 169) monuit: quae omnia Martinus vitasset, si Blassii praefationem criticam plus curasset.

[IV 11-54 ὥσπερ ὁμοίως . . , ἐπιδεικτικῶς] ibid. p. 137.
ὁμοίως δέον Is.: δέον ὁμοίως Schol. / ἀφελῶς Schol. ci. Valk.: ἀσφαλῶς Is.

§ 15. περὶ μὲν οὖν τῶν ἰδίων κτέ.] resp. Schol. *(B)* Hom. *I* 63.

§ 16. τῶν γὰρ Ἑλλήνων . . . Λακεδαιμονίοις εἰσίν] Prisc. XVIII 300 (cf. Hertzium ad h. l.).
ὑφ' ἡμῖν Γ Prisc.: ἐφ' ἡμῖν ς, *cf. Cobet. v. l. p. 214*[2].

§ 17. τὼ πόλη] Schol. rec. in Soph. El. 977.
τω τουτω πολεις Γ[1]: τώ τούτω πόλεε Γ[2]: τὼ πόλεε τούτω *E* Schol. (?): τὰς πόλεις ταύτας ς.[1])

§ 19. ἵνα προὔργου τι γένηται] Phot. v. προὔργου (Suid. Bachm. An. Gr. I 353,5; cf. Hes. s. v.).

§ 28. Δήμητρος . . . χώραν] Menand. Rh. Gr. III 339 Sp. — Anon. Schol. in Herm. π. ἰδ. Rh. Gr. VII 922. 926. W.
ἀφικομένης Γ Menand. Schol.: ἀφικνουμένης ς / χώραν Γ[1]: χώραν ἡμῶν Γ[4] *E*ς Menand. Schol. (πόλιν ἡ. Schol. p. 926).

ἧς οἱ μετασχόντες...ἔχουσιν] resp. Schol. Aristid. p. 314 D.

§ 35. ἀμφοτέρους δὲ καὶ . . . (§ 36) ἐπόρισαν] *Aristot. rh. III 9.

§ 36. ἀλλ' εἰς τὴν ὑφ' ἡμῶν . . . ἰόντας] resp. Schol. Aristid. p. 91 D.[2])

§ 41. ὥστε καὶ τοῖς χρημάτων . . . ἐπιθυμοῦσιν] Arist. rh. III 9.

καὶ τοῖς χρημάτων . . . ἁρμόττειν] BA. 125,13 (cf. Suid. s. v. ἁρμόσσω).
ἀπολαῦσαι Is. Arist.: ἀπολαύειν AB.

§ 43. τῶν τοίνυν...ἐπαινουμένων] Menand. Rh. Gr. III 366 Sp.

§ 45. φιλίας εὑρεῖν . . . ἐντυχεῖν] BA. 137,10.

§ 48. πολλάκις ἐν αὐταῖς . . . κατορθοῦν] *Arist. rh. III 9.

§ 50. ἀπολέλοιπεν] cf. XII 41.

§ 52. καὶ τοῖς ἀδικουμένοις . . . ἐπαμύνουσαν] BA. 125,18 (Suid. s. v. ἐπαμῦναι).

§ 54. γνοίη δ' ἂν τις καὶ τὸν τρόπον κτέ.] resp. Schol. Aristid. p. 70 D.; cf. VI 17.

---

[1]) Scholion est: εὕρηται δὲ παρ' Ἰσοκράτει καὶ ἄλλοις 'τὼ πόλεε' καὶ 'τοῖν πολέοιν', quod possis etiam ad VIII 116 XII 156. 157. referre. — cf. Martin, le manuscrit etc. p. 26—28.— Formas quas ille vir ex Boeckhii sententia pro dualibus affert — σκελε et ζευγε (CJG. 150 *A* 24 *B* 26) — Riemannus nunc plurativas esse contendit (σκέλη, ζεύγη pro Boeckhianis σκέλει, ζεύγει: Rev. phil. V 165).

[2]) Scholion est: 'καὶ Ἰσοκράτης ἐν τῷ Πανηγυρικῷ εἶπεν· εἰς ἣν ἑτοίμως οἱ ἄλλοι πάντες ἀπῴκισαν ἀπηλλαγμένοι πόνου πολλοῦ; quod non spero fore qui me non recte huc rettulisse dicant.

[IV 54-78 *ἦλθον οἵ θ' . . . (§ 55) δεδυστυχηκὼς*] Theo prog. Rh. Gr. II 92 Sp.

*τῆς ἐπὶ Θήβας δεδυστυχηκὼς ΓΕ* Theo: *δεδυστυχηκὼς τῆς ἐπὶ Θήβας ς* Is.$^{\alpha}$.

§ 55. *Καδμείᾳ*] *Harp. v. *Καδμεία* (ep. Phot. Suid.; cf. BA. 270,19).[1]

§ 58. *Πελοποννησίων . . . ἐνίκησαν*] BA. 142,1; cf. ann. ad VIII 78 *συνηδόμενοι*.

§ 63. *οὐ δή που . . . αὐτοχθόνων*] BA. 148,1.

§ 66. *ἐπὶ δὲ μεγίστων . . . διελθεῖν*] Prisc. XVIII 245.

*μεγίστων* Is. ς$^{\alpha}$ Prisc.: *μεγίστων στὰς Ε$^{\alpha}$Λ$^{\alpha}$*[2] / *πρότερον Γ* Prisc.: *πρότερον διῆλθον Ες* Is.$^{\alpha}$

§ 68. *ἔτι γὰρ ταπεινῆς . . . χρόνον*] Theo prog. Rh. Gr. II 92 sq. Sp.

§ 72. *εὐθὺς μὲν τῶν ἀριστείων . . . ἔλαβον*] Arist. rh. III 9.

*πολλῷ* Is.: *πολὺ* Arist., *cf. exc. ad XIX 48 part. poster.* / *τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης ΓΕ* Arist.: *τῆς θαλάττης τὴν ἀρχὴν ς* / *ἔλαβον* Is. Arist.: *παρέλαβον Λ$^{\alpha}$ ς$^{\alpha}$*.

§ 73. *τοῖν πολέοιν*] cf. § 17; Schol. *(B. Gu.)* in Eur. Hec. 370.[3]

§ 75. *πλείστων μὲν οὖν . . . (§ 81) νομίζοντες εἶναι*] excerp. Dion. Hal. iud. de Isocr. c. 5.

§ 76. *καὶ τοῖς παισὶν . . . καταλείψειν*] Dion. Hal. iud. de Isocr. c. 14.

*μεγίστην* Is.: *μεγάλην* Di.

§ 77. *οὐδὲ τὰς θρασύτητας . . . ἀποθνήσκειν*] Dion. l. c.

*οὐδὲ τὰς θρασύτητας ΓΕ*Di.: *οὐδὲ γὰρ τὰς θρασ. ς* / *τὰς ἀλλήλων ΓΕ$^{\alpha}$* Di.: *τὰς ἄλλων Ε*: *ἀλλήλων ς* / *τὰς αὑτῶν ΓΕΕ$^{\alpha}$* Di.: *τὰς καθ' ἑαυτῶν ςς$^{\alpha}$* / *δεινότερον μὲν ἐνόμιζον εἶναι κακῶς ΓΕ* Is.$^{\alpha}$ Di.: *δεινότερον ἐνόμιζον εἶναι τὸ κακῶς ς* / *ὑπὲρ τῆς πόλεως ΓΕΕ$^{\alpha}$*: *ὑπὲρ τῆς πατρίδος ς Θ$^{\alpha}$* Di. / *ἀποθνήσκειν ΓΕ* Is.$^{\alpha}$ (*ἀπ. τῆς αὑτῶν Ε$^{\alpha}$*) Di.: *ἀποθανεῖν ς* / *τοὺς νόμους* Is. ς$^{\alpha}$. Di. c. 5: *τοὺς μὲν νόμους Ε$^{\alpha}$Θ$^{\alpha}$*.

§ 78. *ὅπως ἀκριβῶς . . . ἕξουσιν*] BA. 159,24.

*ὅτι τοῖς καλοῖς . . . ὁμονοήσουσιν*] Dion. Hal. iud. de Isocr. c. 14; cf. Fuhr, Rh. M. XXXIII p. 349 sq.

*καλοῖς κἀγαθοῖς* Is.: *ἀγαθοῖς* Di. / *ἀλλ' ἀπ' ὀλίγων* Is.: *ἀλλ' ὀλίγων*

---

[1]) Licet etiam ad § 126 glossam referre.

[2]) *στὰς* adiecit qui *λέγειν ἐπί τινος* ignorabat, cf. Schneider ad I 50; proxime ad nostrum locum accedit XIV 40 *καὶ ταῦτ' ἐπὶ πλειόνων ἄν τις παραδειγμάτων ἔχοι διελθεῖν*; virorum dd. de hoc loco iudicia congessit Reinhardus ed. p. 170; etiam insequentia verba glossemate '*διῆλθον*' in *Ες* Is.$^{\alpha}$ affecta.

[3]) cf. §§ 75. 139 XII 48. 94. 97. 108. 262.

[IV 78-96 Di. / *ῥᾳδίως* Is.: om. Di. / *περὶ τῶν ἰδίων καὶ περὶ τῶν κοινῶν* Is.: *περὶ τῶν κοινῶν καὶ περὶ τῶν ἰδίων* Di.

§ 80. τὰ τῶν ἄλλων...ἀξιοῦντες] Dion. de Isocr. iud. c. 14.

*δεῖν ἀλλὰ μὴ τυραννεῖν αὐτῶν* Is.: *δεῖν αὐτῶν ἀλλὰ μὴ τυραννεῖν αὐτῶν* Di. / *καταστρεφόμενοι* Is.: *προσκαταστρεφόμενοι* Di., *ex ante-*
§ 81. *cedente* *προσαγόμενοι* *vitium trahens* // *πιστοτέροις* Is. Di$F^1$: *πιστοτέρους* Di$PABF^2$ / *τὴν Ἑλλάδα* ς$ς^{\alpha}$ Di. c. 5: *αὐτῶν πόλιν* $Γ^1$ (*corr. m. 6*) $EE^{\alpha}$; *cf. Blass. ed. vol. I praef. p. VI.*

§ 84. οἶμαι δὲ καὶ . . . ἀρετὴν αὐτῶν] BA. 121,32.

*τὸν πόλεμον θεῶν* ΓΕ BA: *τὸν πόλεμον τοῦτον θεῶν.* ς.

§ 89. πλεῦσαι . . . διορύξας] Arist. rh. III 9.

πλεῦσαι...θαλάττης] *Demet. π. ἑρμ. Rh. Gr. III 266 Sp.

§ 90. Θερμοπύλας] *Harp. v. *Θερμοπύλαι* (ep. Phot. Suid. Et. M. 447,18).

§ 91. ἀγωνιῶντες] Harp. s. v. (ep. Phot. s. v. et v. *ἀγωνιᾶν* Suid. Zon.; Bachm. An. Gr. I 18,13).

§ 92. τοῖς σώμασιν . . . ἠξίωσεν] *Schol. Aristid. p. 173 D.

§ 95. ταῖς μὲν ταπειναῖς...ἢ ζῆν] *Schol. Il. ap. Cram. An. Par. III 154,20.

*ἐκ παντὸς τρόπου* ΓIs.$^{\alpha}$: *ἐξ ἅπαντος τρόπου* ς Schol., *at cf. exc. ad VIII 19 ann.*

§ 96. ἐπειδὴ γὰρ οὐχ . . . (§ 99) ἀναγκασθεῖμεν] Dion. Hal. de adm. vi dic. in Dem. c. 40[1]); cf. Fuhr, Rh. M. XXXIII p. 344 sqq.

*τὸν ὄχλον τον ἐκ τῆς πόλεως* Is. Is.$^{\alpha}$: *τὸν ὄχλον ἐκ τῆς πόλεως* Di. / *πρὸς ἑκατέραν κινδυνεύσωσιν* $Γ^1$ (*κινδυνεύωσιν* $Γ^1$)[2]): *πρὸς ἑκατέραν τὴν δύναμιν κινδυνεύσωσιν* E: *πρὸς ἑκατέραν τὴν δύναμιν ἀλλὰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρας κινδυνεύσωσιν* $E^{\alpha}Θ^{\alpha}$: *πρὸς ἑκατέραν τὴν δύναμιν ἀλλὰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρας ἅμα κινδυνεύσωσιν* ς, cf. [Lys.] II 34: *καὶ μὴ πρὸς ἑκάτερα κινδυνεύωσιν* Di., *quod cum* $Γ^1$ *consentit*; *cf. cap. II.*

οἵτινες ἔτλησαν] Arist. rh. III 9; cf. Schol. Ald. in Isocr. ap. Orell. Antid. p. 137.

*ἔτλησαν* $ς^{\alpha}$ (*iam e coniectura?*) Arist. Dion.: *ἐτόλμησαν* Is. $Θ^{\alpha}$ / *τοῖς λοιποῖς* Is. $E^{\alpha}$: *τοῖς Ἕλλησιν* $Θ^{\alpha}$: *τοῖς πολλοῖς* Di.[3]) / *περὶ τὴν πα-*

---

[1]) Locum Lysias personatus in epitaphio § 32 sqq. imitatus est.

[2]) Reinhardus (ed. p. 171) dicit 'doch ist dem Praesens der Vorzug zu geben mit Fuhr, Rh. M. 33, 345, der auch auf die Nachahmung [Lys.] Epitaph. § 33 hinweist.' quanquam *κινδυνεύσωσιν* in textu posuit; neque Fuhrius 'praesens' tempus, quod quin in Γ extet post Martini collationem non iam dubitare licet, sed 'praeteritum' praeferendum esse iudicavit. Errore igitur pro 'Praet.' apud Reinhardum 'Praes'. natum videtur.

[3]) Probabiliter Fuhrius l. c. p. 345 'beide Varianten führen auf *τοῖς ἄλλοις*' Ceterum moneo paucis paragraphis ante (87) in verbis *ἀπόβασιν τῶν βαρβάρων* omitti errore '*τὴν*' apud Blassium, qui articulum inter oratoris verba legi voluit (ed. vol. I praef. p. XX).

[IV 96-105
§ 97. τρίδα τὴν αὐτῶν ΓΕ Is.$^{\alpha}$ Di.: περὶ πατρίδα τὴν ἑαυτῶν ς // καὶ μὴν οὐδὲ ἐi. Ritschl: καὶ οὐδὲ Is. Is.$^{\alpha}$: καὶ μηδὲ Di.[1]) / ἀπέχρησεν Is.: ἀποχρῆσαι Di. / πρὸς διακοσίας καὶ χιλίας τριήρεις Θ$^{\alpha}$ Di.: πρὸς χιλίας καὶ διακοσίας τριήρεις Is. ς$^{\alpha}$ / διαναυμαχεῖν ἐμέλλησαν Γ$^{1}$ (*primum* λ, *arras.*, *cf.* ἐμέλησαν Ε$^{\alpha}$ mg.): ἐμελέτησαν Ε: ἐτόλμησαν Γ$^{4}$ mg. γρ. Ε mg. ς Ε$^{\alpha}$Θ$^{\alpha}$ς$^{\alpha}$, *glossema*; οὐκ ἐμέλλησαν Di., *ex interpolatione.* / οὐ μὴν εἰάθησαν Is. Ε$^{\alpha}$: οὐ μὴν εἰάθησάν γε Θ$^{\alpha}$ς$^{\alpha}$ Di. καταισχυνθέντες γὰρ Is.: καταισχυνθέντες τε γὰρ Di. / πάντων ἐστὶ ΓΕ Is.$^{\alpha}$ Di.: πάντων εἰσὶ ς / οὐκ οἶδ' ὅτι ΓΕ Is.$^{\alpha}$ Di.: οὐχ ὁρῶ ὅτι ς, *cum hiatu* / δεῖ λέγοντα διατρίβειν Is. Ε$^{\alpha}$ς$^{\alpha}$: δεῖ λέγοντας διατρί-
§ 98. βειν Di.: λέγοντα δεῖ διατρίβειν Λ$^{\alpha}$ // ἐστὶν εἰπεῖν ΓΕς$^{\alpha}$ Di.: εἰπεῖν ἐστὶ ς Ε$^{\alpha}$Θ$^{\alpha}$ / τοσοῦτον Is.: τοσούτου Di.[2]) / σύμπαντες οἱ ναυμαχήσαντες, οὐδεὶς δὲ Is. Is.$^{\alpha}$ [3]): σύμπαντες οἱ ναυμαχήσαντες, δυναμένας δὲ πρὸς δὶς τοσαύτας κινδυνεύειν· οὐδεὶς γοῦν Di., *ex § 108 interpolatum* (*Blass*). / τὴν πόλιν ΓΕ Is.$^{\alpha}$ Di.: τὴν ἡμετέραν πόλιν ς /
§ 99. γενέσθαι Is. Is.$^{\alpha}$: γεγενῆσθαι Di. // στρατείας Γ$^{1}$ςΘ$^{\alpha}$ Di.: στρατιᾶς Γ1bΕ Ε$^{\alpha}$ς$^{\alpha}$ / τὴν ἡγεμονίαν ἔχειν Is. Di.: τὴν ἡγεμονίαν μᾶλλον ἔχειν Ε$^{\alpha}$: μᾶλλον τὴν ἡγεμ. ἔχειν ς$^{\alpha}$Θ$^{\alpha}$ / ἐκλιπόντας ὑπὲρ Is.: καταλιπόντας περὶ Di. / τό τε παλαιὸν Is. Θ$^{\alpha}$ς$^{\alpha}$: τό γε παλαιὸν Ε$^{\alpha}$ Di. / γενομένους Is. Ε$^{\alpha}$ Di.: γεγενημένους Θ$^{\alpha}$ς$^{\alpha}$ / δεινὰ Γ$^{1}$ς Θ$^{\alpha}$ς$^{\alpha}$ Di.: δεινότατα Γ$^{4}$ΕΕ$^{\alpha}$ / ἐν ταῖς τιμαῖς ἔλαττον Is. Is.$^{\alpha}$: ἔλαττον ἐν ταῖς τιμαῖς Di.[4]) / ἀξιωθεῖμεν . . . ἀναγκασθεῖμεν Γ: ἀξιωθείημεν . . . ἀναγκασθείημεν ς Is.$^{\alpha}$ Di.; Γ$^{3}$ *superscr.* η, *accentu deleto* / προταχθέντες ὑπὲρ ἁπάντων Is. Is$^{\alpha}$ (προταχθέντων ἁπάντων Θ$^{\alpha}$).: προταχθέντες πρὸς τῶν ἄλλων Di.[5])

§ 104. ὅλων μὲν . . . ἐπιστατοῦντες] BA. 143,7 (cf. Prisc. XVIII 213).

§ 105. καὶ φύσει . . . ἀποστερεῖσθαι] Arist. rh. III 9. ἀποστερεῖσθαι Is.: στέρεσθαι Arist.

---

[1]) Quae Martinus p. 32 profert non sunt argumenta: de καὶ οὐκ ante illum iam Benselerus (ad Areop. p. 399) considerate egit, nec Martinus plures quam hic locos attulit: quanquam si literas non sententiam, quae flagitat particulam 'μὴν', respicere vellet, etiam XVI 22. 43 XVIII 24. XIX 11. 12. 40 afferre potuit: sed omisit quia ex orationibus iudicialibus hiatus admittendi aliquatenus largioribus sunt. — Quod porro de particularum prava repetitione dicit, dubito an non scripturus fuerit, si antea accuratius in particularum usum Isocrateum inquisivisset.

[2]) ne τοσούτῳ quidem Isocrates, qui semper acc. gradus apud διαφέρειν habet: II 11. III 5. 27. IV 4. 53. 73. 83. 98. V 25. 51. 111. VI 37. VII 63. VIII 85. 127. IX 14. 23. 71. X 55. XII 56. 121. XVI 11. 35 (τοσούτῳ ς). XVIII 31. 59. XIX 17 (Γ: τοσούτῳ Ξς). [ep 2,22.]

[3]) ναυμαχήσαντες omnes praeter Θ$^{\alpha}$ qui συνναυμοχήσαντες, quam ad scripturam conferas imitatorem [Lys.] II 42: ναῦς δὲ πλείους τῶν ἄλλων ἁπάντων συμμάχων (sc. συνεβάλοντο).

[4]) ἔλαττον ταῖς τιμαῖς libri Di.: corr. Fuhr. l. l. p. 348.

[5]) Fuhrium recte hoc de loco iudicasse nego, cum ex πρὸς eliceret πρὸ et collato Thuc. V 18,3 verba q. s. τῶν ἄλλων in textum recipienda esse ediceret. Mihi

§ 107. ὑπὲρ ὧν προσήκει . . . ἐξεπέμπομεν] Harp. v. κληροῦχοι (*cum or. verbis* Lex. Vind. 114,3; *sine or. verbis* ep. Suid. Phot. BA. 267,31.).

§ 110. δεκαρχιῶν] cf. XII 68.

§ 122. ὧν ἄξιον . . . παροῦσιν] BA. 143,16 (Suid. v. ἐνθυμοῦμαι in not.).

ὧν ἄξιον ς AB.: ὧν ανάξιον Γ[1]: ὧν ἂν ἄξιον Γ[1b] E [1]) / ἀγανακτῆσαι μὲν Is.: μὲν ἀγανακτῆσαι BA., *at* ποθέσαι δὲ . . . μέμψασθαι δέ.

§ 125. πολιτείαις] *Harp. v. πολιτεία (ep. Phot. Suid.); cf. Schneid. ad h. l.

§ 126. καὶ Διονυσίῳ . . . συμπράττουσιν] BA. 173,7 (cf. Suid. v. συμπράσσω in not.).

βαρβάρῳ τῷ τῆς Ἀσίας ΓΕ: βαρβάρῳ τῆς Ἀσίας ς AB.

§ 131. εἱλωτεύειν] Harp. s. v. (ep. Suid. Zon.).

δεῖ τὰ μέλλοντα . . . τεκμαίρεσθαι] Clem. Alex. strom. VI 19 p. 265,28 (Theodoret. Graec. aff. cur. VI p. 881 Schulze); cf. exc. ad XII 30.

γεγενημένοις Is., *cf. VII 59.*: προγεγενημένοις Clem. (Theod.)

§ 142. Κόνωνος . . . κινδύνων] Porphyr. in Schol. Marc. Hom. Α 225 (unde Eust. ad Il. 90,10 sqq.).

Κόνωνος E Porphyr.: κοινωνος Γ[1]: κίμωνος Γ[4]ς / [κινδύνων] uncos add. Blassius, *recte*: κινδύνων Is. Porphyr.

§ 144. οὐκ ἀμνημονῶν οὐδ' ἐκείνων] Prisc. XVIII 187 (cf. Suid. v. ἀμνημονῶ. — BA. 119,23).

οὐδ' Is.: οὔτε Prisc., *falsum.*

Δράκων] Harp. s. v. (ep.; *aliam gl.* Suid.).

Ἀταρνέα] *Harp. v. Ἀταρνεύς (ep. Suid.; fuit igitur ap. Phot.; Zon. Bach. An. Gr. I 158,12).

Θίβρων] Harp. v. Θίμβρων (ep. Phot. Suid.).

Θίβρων Γ: Θίμβρων ς Harp.[2])

Κυρείῳ στρατεύματι] *Harp. v. Κυρεῖον (ep. Phot. Suid.).

Κυρείῳ στρατεύματι Langius rest. ex Harpocrationis 'Κυρεῖον στράτευμα': Κύρου στρατοπέδῳ Is. (*etiam* Γ).

---

πρὸς τῶν ἄλλων nihil nisi glossema videtur esse, quod ad passivum προταχθέντες quondam interpretandi gratia adscriptum est; interrogavit magister: προταχθέντες· πρὸς τίνος; — ἤγουν πρὸς τῶν ἄλλων. Inter lineas autem ita inducebatur, ut supra ὑπὲρ ἁπάντων adderetur, quae causa fuit cur huius in sedem processerit.

[1]) ἂν ἄξιον (Γ[1b]E) non patiendum nisi addito εἴη; ellipsis optativi copulae non est apud Isocratem; addere vocem credo cunctaberis: subaudiuntur ἐστί, εἶναι, ἦν (apud εἰκός similiaque); εἰσίν XII 225 addidit Γ.

[2]) Haec forma, quam Bekkerus edidit, Harpocrationi ex simplici verborum recensione reddenda est; Dindorfius, qui ex Γ Θίβρων lexicographo imputavit, vereor ne ipsum hunc correxerit, scribarum mendum tollere studens.

[IV 146—186

§ 146. ἀπεστερημένους . . . συνηκολούθησαν] Prisc. XVII 169.

§ 149. οἱ μὲν γὰρ . . . ἐσώθησαν] Arist. rh. III 9.

§ 151. ἐξεταζόμενοι . . . βασιλείοις] Suid. v. ἐξεταζόμενοι. Bachm. An. Gr. I 224,12 (Zon.).[1])

καὶ πάντα τρόπον . . . μελετῶντες] Arist. rh. III 9.

§ 153. Κισθήνην] *Harp. v. Κισθήνη (ep. Phot. Suid.).

§ 157. εἴ τις . . . Πέρσαις] BA. 153,11 (cf. 141,18; Suid. s. v. ἐπικηρυκεύω); cf. ann. ad VIII 87 συνηδόμενοι.

Κήρυκες] Harp. s. v. (ep. Phot. Suid.); cf. Poll. IV 91 VIII 103.

§ 162. Ἑκατόμνως . . . ἐπίσταθμος] Harp. v. ἐπίσταθμος (ep. Suid.).

Ἑκατόμνως] *Harpocr. s. v. (ep. Suid.).

Ἑκατόμνως Is. (*radendo* ω *in* ο *mutavit* Γ[1a]) Harp. (*cf. codd. AB* s. vv. Ἑκάτομνος *et* Ἀρτεμισία): Ἑκάτομνος ep. Suid.

§ 167. ἵν' οἱ τῶν . . . ἀπολαύσωσι] BA. 123,7 (Suid. v. ἀπολαύειν in not.).

των συμφορῶν Eς BA.: τῶν νῦν συμφορῶν Γ.

§ 168. καὶ μᾶλλον χαίρουσι . . . ἀγαθοῖς] Prisc. XVIII 224.[2])

§ 172. οὐ μὴν ἀλλ' . . . ἡμῶν] BA. 168,31.

ἡμῶν Is.: ὑμῶν BA.

οὐ γὰρ διαλυόμεθα τοὺς πολέμους] Arist. rh. III 9.

§ 179. τῆς γὰρ γῆς . . . νεμόμενος] Philostr. vit. soph. I 17,2; resp. *Phot. bibl. cod. 260 p. 402b 27 B.

ὥσπερ πρὸς τὸν Δία . . . νεμόμενος] resp. Schol. Aristid p. 140 sq. D.

πρὸς τὸν Δία omnes: πρὸς Δία ci. Fuhr. (*animadv. p. 51*).

§ 181. ἰδίᾳ μὲν . . . δουλεύοντας] *Arist. rh. III 9.

§ 185. τίς γὰρ οὕτως . . . πορευομένης] Herodian. π. σχ. Rh. Gr. III 93 Sp. (*initio decurtatus*).

τίς γὰρ οὕτως . . . ἐκπεμπομένης] Alexand. π. σχ. Rh. Gr. III 28 Sp.

τῆς ὑπ' Ἀθηναίων . . . πορευομένης] Tiber. π. σχ. Rh. Gr. III 75 (ex quo Schol. anon. ad Hermog. Rh. Gr. VII 1033 W.).

§ 186. φήμην δὲ καὶ μνήμην] *Arist. rh. III 8; cf. Isocr. V 134. [Lys.] II 3. Gorg. Hel. 2.

ἢ ζῶντας . . . καταλείψειν] Arist. rh. III 9.

---

[1]) Extabat igitur glossa in deperdita Photiani lexici parte.

[2]) Nonne ex librorum Priscianeorum *ΑΛΛΑΛΩΙ (M)* aut *ΑΛΛΟΙ (Vπ)* aut ἄλλοι *(Oα)* eliciendum est quod Cobetus coniecit: ἄλλων? mendum est tritissimum; quod edd. Prisciani ex Isocrate ἀλλήλων receperunt, nimis violenter fecisse videntur; amplector autem Cobeti emendationem.

[V 1—84

# V.

## Φίλιππος.

§ 1. Τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως κτέ.] resp. Socrat. ep. XXX 40 p. 632 Herch.

§ 6. εἰς οἷόνπερ Λακεδαιμόνιοι κτέ.] resp. Socrat. ep. XXX 11 p. 632 Herch.

Ἀμάδοκος] Harp. s. v. (ep. Suid.).

§ 7. ὄντος δ' οὖν ... εἰρήνην] *Tzetz. Chil. XI 678 sq.

ὄντος δ' οὖν ... λόγον] *Athenaeus π. μηχαν. ap. Wescher, Poliorcét. p. 6,9 sqq. (= Mathemat. vett. ed. Paris. p. 2).

§ 10. ἀνθοῦσαν] resp. Socrat. ep. XXX p. 630,31 H.

ἀνθοῦσαν ... ἔχοντος] *Arist. rh. III 11.

§ 12. συντρέχοντας] *Arist. rh. III 10.

§ 22. χαριέντως ... ἠμυνάμην] resp. Socrat. ep. XXX 10 p. 632 Herch.

§ 26. ἐνσημαινόμενος] Harp. s. v. (ep. Suid.).[1]

ἀπαριθμῶν] Harp. s. v. (ep. Suid. s. v. ἀπαριθμησάμενος; Cram. An. Ox. II 490,1; Bachm. An. Gr. I 113,19[2]); erat igitur apud Phot.).

§ 27. ἡδίους ... πιστοτέρους] resp. Socrat. ep. XXX 14 p. 632 Herch.

§ 66. ἀναιρεθεὶς] Harp. s. v. (ep. Suid. Cram. An. Ox. II 489,14; Zonarae codd. *DK*. — cf. Bachm. An. Gr. I 83,1. Cram. An. Par. IV 259,32 sqq.; Thom. M. p. 23,9 R.; erat ap. Phot.).

§ 73. καὶ τὴν εἰρήνην ... νομιζόντων] *Arist. rh. III 10.

§ 79. ἄλλως θ' ὅταν ... ἐξαμαρτάνων] Prisc. XVIII 286.

συνειδῇς Γ Prisc.: συνίδῃς ς.

§ 81. οὔτε γὰρ φωνὴν ἔσχον κτέ.] resp. Dion. Hal. iud. de Isocr. c. 1. Cic. or. II 3,10; de rep. III 32,42 (ap. Non. p. 262 v. confidentia). Plin. ep. IV 29,6. — cf. XII 9. 10. ep. 1, 9.

§ 84. τότε μὲν γὰρ ... καταγελᾶν μου] BA. 153,15[3])

τότε Is.: ποτὲ BA., *at respicitur ad § 83 κατ' ἐκείνην τὴν ἡλικίαν.*

---

[1]) cf. Hes. ἐνσημαίνεται· ἐπιδείκνυται.

[2]) Lexici (ἀπαριθμῶν· ἀντὶ τοῦ ἀποπληρῶν) ἀριθμοῦ corrige ex ceteris epitomae apographis in ἀριθμόν.

[3]) Glossa mutila est, quippe in qua verba Isocratea ad illustrandam constructionem 'καταγελῶ· δοτικῇ' adferantur, quamvis in eo genetivus sit. Excerpta igitur haec sunt e pleniore lexico, in quo et de genetivo et de dativo dictum erat; cf. Prisciani (XVIII 230) lexicographum: καταγελᾶν ἡμῶν καὶ ἡμῖν; etiam Suid. v. καταγέλως· καὶ καταγελῶ σου, γενικῇ. — Locus noster ita ap. BA. incipit: μὴ θαυμάσῃς, ὦ Φίλιππε· ποτὲ μὲν κτέ.

[V 86-VI 2 § 86. ἂν Ἀγησίλαος ὁ δόξας κτἑ.] resp. Aristid. XLVI 175 sq.

§ 89. συνέπεσεν ◡ γενέσθαι] BA. 113,28 (Ἰσοκράτης Ἀντιδόσει; at cf. XV 317); cf. Phot. Suid. v. συνέπεσεν. — Hes. v. συνέπεσεν.

§ 94. τοῖς μὲν οὖν οἰκείοις κτἑ.] resp. Socrat. ep. XXX 10 p. 631 H.

§ 95. δεκαρχίας] cf. XII 68.

§ 97. ἤπειρον] *Harp. v. ἤπειρος (ep. Phot. Suid. Zon. — BA. 263,8. Et. M. *cod. Sorb.* 433,54 ann.); cf. Schneid. ad IX 55 et Dind. ad Harp. s. v.

§ 103. Ἰδριέα] *Harp. v. Ἰδριεύς (ep. Phot. Suid.).

§ 111. ποιησάμενος γὰρ κτἑ.] perstrinxit Caecilius (ap. [Long.] π. ὕψ. 4,2).

§ 117. ἀποπομπάς] Harp. s. v. (ep.); cf. exc. ad h. l.

§ 122. ξενιτευομένους] Harp. s. v. (ep. Phot. Suid. Cram. An. Ox. II 407,16).

ξενιτευομένους ς Harp.: πολιτευομένους ΓΕ.

§ 127. σὲ δ' ὥσπερ ἄφετον] Arist. rh. III 11.

§ 134. εὐλογίαν] Pol. II 119 (cf. Thom. M. p. 129,1 R.).

§ 135. *τοὺς δὲ πρὸς ἄλλο τι τῶν ὄντων ἀπλήστως διακειμένους Γ, ad quod accedit* Dion. iud. de Isocr. c. 6 *'τοῖς μὲν πρὸς ἄλλο τι τῶν ἀγαθῶν ἀπλήστως διακειμένοις': τῶν ἀνοήτων ἀπλήστως (correxi: ἀπλείστως liber) διακειμένους Ε: τῶν ἀνοήτως φιλουμένων τοῖς πολλοῖς ὁλοσχερῶς διακειμένους ς* [1]

§ 136. *// τῆς εὐνοίας τῆς παρὰ τῶν πολλῶν ΓΕ, quod firmat 'τῆς παρὰ τοῖς πλήθεσιν εὐνοίας'* Dion. l. c.: *τῆς εὐνοίας τῆς παρὰ τῶν πολιτῶν ς; cf. Strange, Archiv f. Phil. II 94; Bensel. ad h. l. vol. I p. 400 ed. 1854.*

---

## VI.

### Ἀρχίδαμος.

§ 1. Ἴσως τινὲς ὑμῶν . . . ἐμμεμενηκώς] Hermog. Rh. Gr. II 320 et *412 Sp.

ἴσως τινὲς ὑμῶν . . . τὴν μεταβολὴν] Schol. Demosth. IV 1 p. 65ª Turr.

τὴν μεταβολὴν ΓΕΘΛ Schol.: om. τὴν ς.

§ 2. ἐγὼ δ' εἰ . . . ἦγον] Schol. Demosth. IV 1 p. 65ª Turr.

---

[1]) Isocrates sine dubio ὄντων scripsit (Fuhr l. c. p. 353); neque vero Dionysius quicquam probat, qui vocem unius certaeque significationis (ἀγαθῶν) dedit pro participio parum definito (ὄντων); de ceterarum lectionum origine cf. cap. II. — § 68 ἑλεῖν ΓΕ (contra ἔχειν ς) Dionysium, qui 'καταστρεψάμενον' (c. 6) praebeat, firmare Fuhrio credam, si quid habeat Dionysius re vera explicaverit; nam καταστρεψάμενον quod affert, omnino non convenit cum eo quod nos legimus καταστρεφομένων.

[VI 2-VII 2 εἰ μέν τις τῶν Γ Schol.: εἰ μέν τις ἄλλος τῶν ΕΘς / πολλὴν ἂν ἡσυχίαν ΓΕ Schol.: ἡσυχίαν ἂν Θς (*interpolati ex Dem. IV. 1*).

§ 23. τοῖς ἠδικημένοις Is.: τοῖς ἀδικουμένοις Dion. iud. de Isocr. c. 9, *probante Fuhrio* (*coll. § 31*).

§ 28. εὐλογωτέρως] Poll. II 119.

§ 50. τῆς εἰρήνης ΓΕ: τῆς om. ς et Dion. l. c. c. 9: μὴ εἰρήνης ἐπιθυμεῖν / καινουργίας Γ Di. l. c.: πανουργίας ς, *glossema*.

§ 53. Πεδάριτος] Harp. s. v. (ep. Phot. Suid.).

§ 73. ἤπειρον] cf. V 97.

§ 74. ἐχυρώτατον Γ DionF (l. c. c. 9.): ἐχυρότατον E¹: ὀχυρότατον Ecorr. DiMPB: ὀχυρώτατον Θς.

§ 84. εἰ Φωκαεῖς μὲν ... ἀπῴκησαν] *Harp. v. Μασσαλία (ep. Phot. Suid.).

§ 95. περίστατος] Harp. s. v. (deest in ep.).
περίβλεπτος] *Poll. II 56.58 (cf. Bachm. An. Gr. I 337,23; Zon. s. v.); cf. Isocr. X 17 XVI 48.

§ 104. τὴν δ' ἐν τῷ ... προσεδόκησεν] Prisc. XVIII 290.
γεγενημένην Is.: γεγονυῖαν Prisc., *falsum cf. exc. ad h. l.* / οὐδεὶς πώποτ' ἔσεσθαι ΓΕ Prisc.: οὐδεὶς ἔσεσθαι πώποτε Θς. [1])

§ 109. ἐνθυμηθέντες ... ἀντικαταλλάξασθαι] Prisc. XVIII 187.

---

## VII.

### Ἀρεοπαγιτικός.

§ 1. Πολλοὺς ὑμῶν ... (§ 5) μεταπίπτειν] Dion. Hal. de comp. verb. c. 23 [2]).

§ 2. καθεστώτων Di.: καθεστηκότων Is. // ἑτοίμως Γ: ἑτοίμους ς Di. / ἡμᾶς Γ DiPME: ὑμᾶς ς DiFEm / περὶ τῆς αὑτῶν σωτη-

---

[1]) οὐδεὶς ἔσεσθαι πώποτε non minus a certa dicendi consuetudine abhorret quam e. g. ἔτι καὶ νυνὶ vel ἔτι τε καὶ νῦν; semper dicunt coniunctim οὐδεὶς (μηδεὶς) πώποτε; apud Isocratem est: IV 82. 137. 168. 170. V 23. 97. 99. 105. 137. 142. VI 41. VIII 12. 26. 84. 110. 115. IX 8. X 12. 49. XII 7. 55. 64. 131. 136. 188. 257. XIII 14. XV 30. 33. 38. 41. 85. 107. 129. 164 (οὐδὲ περὶ ἕνα πώποτ' ἐζ.). 250. 287. 303. XVIII 18. XIX 1. 10. [ep 2,16; 7,12]. — IV 4 ubi ΓΕ πώποτε μηδεὶς τοῖς ἄλλοις praebent, iam Bekkerus ex ς τοῖς ἄλλοις μηδεὶς πώποτε restituit (cf. Reinhard ed. p. 168); cf. VIII 110. — VI 60 οὐδένες ἄλλοι πώποτε scripsit, quia ἄλλοι ante οὐδένες per hiatum, post πώπ. per sententiam ponere non licuit.

[2]) Librorum Dionysii signa hoc loco haec sunto (cf. Fuhr l. c. p. 351 secundum Usenerum, Ind. schol. Bonn. 1878 aestuar. p. IV): *F* (Florentinus); *P* (Parisinus); *M* (Marcianus); *E* (epitome, cuius sunt: Em Monacensis, Ed Darmstadinus, Er Rhedigeranus, Ev Urbinas).

[VII 2-49 § 3. ρίας Γ: περὶ σωτηρίας ς Di., *probante Fuhrio* // κατασχήσειν ς Di.: καταστήσειν Γ, *errore* / κάκιστα ΓE Di.: τὰ κάκιστα ς / ταύτῃ τῇ δυνάμει: τῇ δυνάμει ταύτῃ Di*FE* / εἰς πλείστους κινδύνους: εἰς πλεῖστον κίνδυνον Di*FE*.

§ 4. ὅτι τῶν ἀγαθῶν . . . ἀνθρώποις] Euseb. praep. ev. X 3 p. 464[c].

§ 5. καὶ πολλὴ μετριότης ΓE Di.: καὶ μετριότης ς // δέξαιτο: εὔξαιτο Di*FE*, *cf. p. 32 ann. 5* / τῶν μερίδων τούτων: τούτων τῶν μερίδων Di*FE* / καταλιπεῖν Is. Di*MP*: om. Di*EF* / ἴδοιμεν γὰρ ἂν ἐκ μὲν τῆς φαυλοτέρας Is. Di*PM*: ἴδοι γὰρ ἂν ἐκ μὲν τῆς φ. Di*FE*, *cf. Fuhr, l. c. p. 353* / εἶναι δοκούσης Is. Di*PM*: om. Di*FE*.

§ 12. διεσκαριφησάμεθα] Harp. s. v. (ep.; Schol. Arist. ran. 1545.; Suid. Zon.; Cram. An. Ox. II 492,30. — cf. BA. 239,20; Et. M. 273,35. — Hes. vv. διασκαριφῆσαι et σκαριφᾶσθαι). — cf. Coraem ad h. l. (ed. vol. II p. 104).[1])

§ 29. ἐπιθέτους ἑορτὰς] Harp. s. v. (ep. Suid. Zon.; BA. 253,1; Et. M. 359,54).

ἀπὸ μισθωμάτων] Didym. ap. Harp. s. v. (Frg. p. 320 Schm.) BA. 207,6 — Hesych. v. ἀπὸ μισθ.; Bachm. An. Gr. I 129,1.

§ 30. ὅπως μηδὲν . . . προσθήσουσιν] BA. 157,22 (ἐν τῷ Πανηγυρικῷ).

καταλύσουσι Eς: καταλύουσι Γ BA.

§ 33. ἀλλ' ὑπολαμβάνοντας . . . ἐνδείαις] BA. 125,20; 143,13.

§ 34. τοὺς δ' ἦν . . . ἐπαρκούντων] BA. 125,25.

§ 42. μηδὲν αὐτοὺς ἀξιοῦν ζημίας ἐξαμαρτάνειν Γ: μηδὲν αὐτοὺς ἄξιον ζημίας βουλήσεσθαι ἁμαρτάνειν ς, ἄξιον *etiam* Dion. iud. de Isocr. c. 8.[2])

§ 48. ἐν ταῖς αὐλητρίσιν] Prisc. XVIII 208.

§ 49. ἐν καπηλείῳ δὲ . . . βωμολοχεύεσθαι] Athen. XIII 566[f].

οἰκέτης ἐπιεικὴς Is.: οἰκέτης Athen. / γὰρ ἐμελέτων ἀλλ' οὐ Γ: γὰρ ἐμελέτων οὐ Athen.: δὲ ἐμελέτων καὶ οὐ ς.[3])

---

[1]) Qui ex verbis διεσκαριφησάμεθα καὶ διελύσαμεν posterius ut glossema aut interpretamentum ad prius adscriptum delet, is certum quendam veterum scriptorum morem cognitum non habet, qui, si insolentiorem scripserant vocem, ei quasi commentum adiungebant tritiorem; quam alteram glossographi, qui priorem sua in scrinia reducebant, huic et ipsi apposuerunt explicaturam.

[2]) Nescio an non recte fecerint editores quod ἄξιον receperunt; mihi enim ἀξιοῦν participium videtur esse, quod cum μηδὲν coniungendum accusativum ζημίας regit; interpretor igitur: 'ne quid quod poenas exposcebat delinquerent'; cf. Plat. resp. III p. 406[d]: ἀξιοῖ παρὰ τοῦ ἰατροῦ φάρμακον. — Postquam ἀξιοῦν in ἄξιον abiit, quod etiam IV 62 factum est (Fuhr), gradatim interpolatio grassabatur.

[3]) Priore loco, quanquam utraque stat recto talo lectio, librorum fidem sequi cogimur loco collato (XV 286) ἐν τοιαύταις ἀκολασίαις ἡμερεύειν, ἐν αἷς

§ 58. *συγγραφέας*] *Harp. v. *συγγραφεῖς* (ep. Phot. Suid. Et. M. 732,47 — cf. BA. 301,13).

§ 66. *καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς ὁσίοις*] Harp. v. *ὅσιον* (ep. Phot. Suid. — Ammon. de diff. p. 104 Valk.; Hes. v. *ἱεροὺς θαλάμους*. — Timaeus s. v. BA. 288,3).

§ 75. *ἐν οἷς καὶ μόνοι . . . ἠξιώθησαν*] imitatus est [Lys.] II 47.[1])

*καὶ ναυμαχοῦντες* Γcorr. ς [Lys.]: om. Γ[1], *propter homoeteleuton.*

---

## VIII.

### Περὶ εἰρήνης.

§ 1. *Ἅπαντες μὲν εἰώθασιν* . . . (§ 16) *συμφερούσας*] Dion. Hal. iud. de Isocr. c. 16; cf. Fuhr, Rh. M. XXXIII p. 336—343.

*ἅπαντες* . . . (§ 2) *τῶν ἀνθρώπων*] Greg. Cor. Rh. Gr. VII 1315 W.

*ἅπαντες* . . . *τὴν ἀρχήν*] *Hermog. Rh. Gr. II 449 Sp. — resp. Schol. Dem. XXIV 4 p. 111[b] Turr.

*ἥρμοσε* *ΓΕ* Di. Hermog. Gregor.: *ἥρμοζε* ς / *νῦν παρόντων* *ΓΕ* Di*FAB* Gregor.: *νυνὶ παρόντων* Di*PM*: *νυνὶ παρόντων πραγμάτων* ς, *ex antecedentibus* / *δοκεῖ μοι πρέπειν* Is. Gregor.: om. Di., *propter homoeoteleuton* / *ποιήσασθαι* Is. Gregor. Di*MPAB*: *ποιεῖσθαι* Di*F* //
§ 2. *περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης* *ΓΕ* Gregor.: *περί τε πολέμου*

---

*πρότερον οὐδ' ἂν οἰκέτης ἐπιεικὴς οὐδεὶς ἐτόλμησεν*; at posteriore loco neque quod Athenaeus neque quod vulgata habent ab Isocrate profectum esse potest; qui et asyndeton vitavit et talibus in notionibus nusquam *καὶ οὐ*, quod per hiatum legatur licet (cf. p. 39 ann. 1), sed ubique *ἀλλ' οὐ* (*ἀλλὰ μή*) posuit: *ἀλλ' οὐ*. [I 45], II 42. VII 73. VIII 26. 33. IX 45. X 59. XI 25. XIII 8. 19. XV 100. 284. 309. XVI 19 (bis). XVII 49. (*v. l.*) XIX 41; *ἀλλὰ μή* [I 2. 21. 27. 30. 43] V 154. VIII 141. XII 263. XIV 42. [ep. 6,5]; de lectionum origine cf. cap. II.

[1]) Quid hac ex imitatione efficiendum sit nuper Reussius (Rh. Mus. XXXVIII fasc. 1) ita explicavit, ut mihi nihil addere liceat, nisi Lycurgum etiam Isocratis locum ante oculos habuisse videri, cum contra Leocratem scripsit (§ 72): *ἐπ' Εὐρυμέδοντι δὲ καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἐνίκησαν*; quae locorum similitudo ne forte natam esse putes, moneo iis quoque quae in Areopagitico (80) leguntur: '*ὥστ' οὔτε μακροῖς πλοίοις ἐπὶ τάδε Φασηλίδος ἔπλεον οὔτε κτέ.*' esse apud Lycurgum (73) quae respondeant: *συνθήκας ἐποιήσαντο μακρῷ μὲν πλοίῳ μὴ πλεῖν ἐντὸς Κυανέων καὶ Φασηλίδος κτέ.*; at si quis haec omnia ad unum idemque Gorgiani epitaphii exemplum expressa esse contenderit, me adversarium non habebit.

[VIII 3-10 καὶ εἰρήνης ς DiF: περί τε τοῦ πολέμου καὶ εἰρήνης DiMPAB /
βουλευομένους Is.: βουλευσαμένους Di., *quod nescio an non recte Fuh-*
§ 3. *rius probet* // τῆς φωνῆς ἀνεχομένους Di.: τὴν φωνὴν ἀνεχομένους
Is. / πάντας τοὺς ἄλλους Is.: τοὺς ἄλλους πάντας Di$F^{pr.}$: τοὺς ἄλ-
λους ἅπαντας Di$F^{corr.}$*MPAB* / ταῖς ὑμετέραις ἐπιθυμίαις· ἃ καὶ
δικαίως ἄν τις ὑμῖν ἐπιτιμήσειεν ΓΕ: ταῖς ὑμ. ἐπιθυμίαις· ὃ καὶ ...
ὑμῖν ... ἐπιτιμήσειεν ς: ταῖς ἐπιθυμίαις ὑμῶν· οἷς καὶ δικαίως
§ 4. ἄν τις ἐπιτιμήσειεν Di. // τέχνην ΓΕ Di.: γνώμην ς / τοῖς τοιούτοις
πιστεύοντες ΓΕ Di$MPABF^2$: τούτοις πιστεύοντες ς Di.$F^1$ (*prob.*
§ 5. *Bekk. et Fuhr. l. c. p. 338)* // καὶ γάρ τοι ΓΕ Di.: καὶ γὰρ αὐτοὶ ς /
ἐρρύηκεν ΓΕ Di.: συνερρύηκεν ς / πᾶσι γὰρ ἦν ΓΕ: ἅπασι γὰρ ἦν
Di.: ἅπασι γάρ ἐστι ς.

ὅτι μᾶλλον . . . συμβουλεύουσιν] BA. 147,20. φιλοσοφεῖν] Harpocr. s. v. (cp. Phot. Suid. Zon. Cram. An. Ox. II 500,5); cf. § 116.[1]) (Et. M. 794,40; Bachm. An. Gr. I 486,13).

ἠσθήσεσθε ΓΕ Di.(*corrupt. in* ἤσθησθε) BA.: ἥδεσθε ς [2]) / συμβουλεύ-
§ 6. σουσιν BA.[3]): συμβουλεύουσιν Is. Di. // ὡς καὶ Is.: καὶ om. Di. / ἣν
πρότερον ΓΕ Di.: ἣν καὶ πρότερον ς / τοιοῦτον ὑποτείνουσι ΓΕ Di.:
§ 7. τοιοῦτο προτ. ς / τοῖς παροῦσιν Is.: τὸ ἴσον Di. hic, *corruptus*: ἐπὶ
§ 8. δὲ τοῖς παροῦσι Di. l. c. c. 8 // ὥστ' Is.: ὡς Di. / περὶ ΓΕ Di.:
καὶ περὶ ς / κινδυνεύουσιν· ὅπερ Is.: κινδυνεύουσι· διόπερ Di. //
ἀλλὰ ΓΕ Di.: ἀλλ' ὡς ς / ὅτι κατορθώσομεν ΓΕ Di.: ὅτι καὶ κατορ-
θώσομεν ς [4]) / ἐπικρατήσομεν τῶν ἐχθρῶν ΓΕ: κρατήσομεν τῶν ἐχθρῶν
Di.: τῶν ἐχθρῶν ἐπικρατήσομεν ς [5]) / ὅτι ἂν τύχῃ δὲ γενησόμενον
§ 9. Is.: ὅτι δὲ ἂν τύχῃ γενησόμενον Di. // μὲν γὰρ Is.: μὲν om. Di. /
ἐκλέξασθαι τὸ βέλτιστον Is.: ἐκλέξαι τὸ βέλτιον Di.[6]) / (?) ὥσπερ δ'
Is. Di*F*: δ' om. Di*MPAB* / ὥσπερ Γς Di.: ὡς Ε / τῶν πρὸς ἡδονὴν
§ 10. δημηγορούντων Is.: τῶν εἰς ἡδονὴν κατηγορούντων Di. // ὑμᾶς:
ἡμᾶς Ε / ἠβούλεσθε $Γ^4$ (?) ς [7]): ἐβούλεσθε Di.: βούλεσθε $Γ^1$.

---

[1]) Glossa est: φιλοσοφεῖν ἀντὶ τοῦ πονεῖσθαι; cf. IV 186 πονήσει καὶ φιλοσοφήσει, IX 78 φιλοσοφεῖν καὶ πονεῖν, XII 11 καὶ τὸ φιλοσοφεῖν καὶ πονεῖν καὶ γράφειν; adscripsi locos ut ipse videas exempla non dessse probatura quae p. 45 ann. 1 posui.

[2]) Hoc praesens ansam mutandi ἦν in ἐστὶ (ς) dedit.

[3]) Cum de iis quae oratores dicturi sunt agat, mihi lexici lectio praestare videtur; atque ut videas quomodo corruptela in Is. et Di. nata sit neque nobis obsit, quod id, quod voci συμβουλεύσουσι opponendum est, desit, ipsum παρακαλοῦσι adest et praesens et futurum.

[4]) Ita rem se habere ex Fuhrii silentio conieci, qui hunc locum omisit.

[5]) Fuhrio adnotanti: 'ἐπὶ kann nach Dionys ausgefallen sein' assentiri nequeo, quia ne Γ et ς quidem inter se consentiunt; cf. v. l. I 52; de lectionum origine cf. cap. II; diversa vocis suppletae collocatio, quae in Γ et ς cernitur, inde nata est, quod vox ista inter lineas adscripta ab alio scriba alio loco inserebatur.

[6]) Cum in αι F in rasura sit, ipse Dionysius ἐκλέξασθαι fortasse dederat.

[7]) Quarti saeculi Athenienses ἠβουλόμην videntur dixisse: Riemann, Bull. de la corr. hellén. III 497; van Herwerden, Lapidum de dial. Att. test. p. 53.

[VIII 10—14 *οἱ μὲν ἃ βούλεσθε . . .* (§ 11) *ποιήσαντες*] vertit Rut. Lup. II 19 (Rh. Lat. p. 21 Halm) ex Gorgia Atheniensi.

§ 11. *καθορᾶν* Di. Gorgias: *καθορᾶν ὑμᾶς* Is.[1]) // vv. *δυνηθεῖεν . . . ἄνθρωποι* om. Di. / *δυνηθεῖεν* ς Di.: *δυνηθῶσιν ΓΕ* / *καλῶς δυνηθεῖεν* Is.: *δυνηθεῖεν καλῶς* Di. / *βουλεύσασθαι* Is.: *βουλεύεσθαι* Di. / *ἐξετάζοιεν Γ* Di*F*: *ἐξετάσειεν* ς Di*MPAB* / *παράσχοιεν ΓΕ* Di.: *παρέχοιεν* ς /

§ 12. *τῶν τε πρεσβυτέρων Γ*: *τῶν πρεσβυτέρων* ς: *τὰ τῶν πρεσβυτέρων* Di. / *καὶ τῶν νεωτέρων* Is.: *τὰ τῶν νεωτέρων* Di. / *ἀκηκόαμεν ὅτι* Is.: *ἀσύναπται* Di*F* (*i. e. 'ἀσύναπτα' Usenerus*): lacuna capax literarum 18 in *M*, 11 in *P*; lacuna etiam in *AB*., *cf. Fuhr p. 341* / *μὲν τοὺς* Is.: *μὲν γὰρ τοὺς* Di. / *ἀντέχεσθαι* Is.: lacuna in Di*FAB*, capax litt. 21 in *M*, 12 in *P* / *κακὸν* Is.: *οὐδ' ελλειπῆ* Di*F* (*i. e. 'ὧδ' ἐλλειπῆ?' Usenerus*)[2]): lacuna in *AB*, capax litt. 13 in *M*, 9 in *P* / *τὸν πόλεμον αἱρουμένους ΓΕ*: *τὸν πόλεμον ἀναιρουμένους* ς: *πολεμεῖν αἱρουμένους* Di. / *πολλαῖς ἤδη καὶ* Is.: om. Di. / *μηδὲν εἰς τοὔμπροσθεν* Is.: *μηδ' εἰς τὸ πρόσθεν* Di. / *οἷς ἂν τύχωμεν ὥσπερ ἐν ἀλλοτρίᾳ τῇ πόλει* Is.: *ὥσπερ ἂν τύχωμεν ἐν ἀλλοτρίᾳ πόλει* Di. /

§ 13. *ὑπὲρ τῶν κοινῶν . . . ὑπὲρ τῶν ἰδίων* Is.: *ὑπὲρ . . . ὑπὲρ* om. Di.[3]) / *οὐ τὴν αὐτὴν ΓΕ* Di.: *ὑμεῖς δὲ οὐ τὴν αὐτὴν* ς, ***haud male*** / *ὑπὲρ τῆς πόλεως ΓΕ* Di.: *ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως* ς / *πονηροτάτους ΓΕ* Di.: *πονηροὺς* ς / *ἀσκεῖτε ΓΕ*: *ἐπαινεῖτε* ς Di.,

§ 14. ***glossema interpretans*** / *ἰδίας* Is.: om. Di. // *καὶ διότι* Di., ci Blass: *καὶ ὅτι* Is. / *τὰ — ἁμαρτήματα* Is.: *ἁμαρτήματα* Di*MP*, *ἁμάρτημα* Di*FAB*.

---

[1]) Fuhrius (l. c. p. 340) Dionysii lectionem praetulit, quia eiecto '*ὑμᾶς*' habemus *γνώμην* quam vocant, idque recte illum indicasse ex Rutilii versione apparet, qui vertit: '*Nam dictum ad voluntatem auditoris obscurat quaestionem utilitatis.*' Ceterum quod in verbis rhetoris: 'quod *vobis, Athenienses, in suadendo adsentiuntur, vos fallere possunt*' retinent illud 'quod', ego editoribus adsentiri nequeo, cum Graeca illis respondeant haec: *οἱ μὲν ἃ βούλεσθε λέγοντες ῥᾳδίως ἐξαπατᾶν δύνανται* (. . . *ὑπὸ δὲ τῶν πρὸς ἡδονὴν συμβουλευόντων κτέ.*); restituo ergo: 'qui *vobis . . . adsentiuntur*'; quae est ex iis mutationibus, quibus haud scio an recte hoc nomen impertiatur.

[2]) Licetne etiam cogitare de '*οὐδὲν ἐλλείπει*'? qua ex ratione auctor notae praetermissa lacuna ita quae dignovit verba inter se coniunxisse putandus est: *οὐδὲν πώποτε ἐπάθομεν*; in quibus cum nihil quod ad sententiam recte percipiendam faceret desideraret, adscripsit respiciens lacunam suo in exemplo patentem '*οὐδὲν ἐλλείπει*': quae verba post eum scriba nescio quis in textum recepit.

[3]) Valde mihi arridet Fuhrii coniectura, qui locum ita restituit: *προσῆκον ὑμᾶς ὁμοίως τῶν κοινῶν ὥσπερ τῶν ἰδίων φροντίζειν, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχετε περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὅταν μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων βουλεύησθε, ζητεῖτε συμβούλους κτέ.*, cum Usenero viam monstrante *σπουδάζειν*, quod praepositiones secum traxerat, e verbis eiceret deletisque praepositionibus reduceret *φροντίζειν*; licet etiam conferre IX 41: *οὐκ ᾤήθη* (sc. *Εὐαγόρας*) *δεῖν ὀλιγωρεῖν οὐδ' αὐτοσχεδιάζειν περὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐν τῷ ζητεῖν καὶ φροντίζειν καὶ βουλεύεσθαι τὸν πλεῖστον τοῦ χρόνου διέτριβεν.*

[VIII 14-39 *πρὸς δὲ τοὺς . . . νουτεθοῦντας ὑμᾶς*] BA. 158,28.
*πρὸς δὲ τοὺς ἐπιπλήττοντας* Is. DiM. AB.: *πρὸς τοὺς δ' ἐπι-*
*πλήττοντας* Di*FPAB*, *quod usitatius: cf. Sauppe, Götting. gel. Anz.*
§ 15. *1864 v. I 828 et addenda nostra ad h. l.* / *ὥσπερ πρὸς ΓΕ*Di.:
*πρὸς* om. *ς* // *οἱ πρυτάνεις προτιθέασιν* Is.: *ὁ πρύτανις προτίθησιν* Di.
*ἔπειτα περὶ ΓΕ*Di.: *ἔπειτα καὶ περὶ ς* / *ἔσται ΓΕ*Di.: *ἐστι ς* / *τῶν*
*νῦν περὶ* Is.: *τῶν ὑπὲρ* Di. / *ἢν μὴ καὶ περὶ* Is.: *ἂν μὴ περὶ* Di. / *περὶ*
*τῶν λοιπῶν ὀρθῶς* Is.: *περὶ τῶν ὀρθῶς λοιπὸν* Di*F*: *περὶ τούτων*
§ 16. *ὀρθῶς λοιπὸν* Di*MPAB* // *πρὸς Χίους καὶ Ῥοδίους* Is.: *πρὸς Χίους*
*τε καὶ Ῥοδίους at cf. Fuhr l. c. p. 334* / *καὶ Βυζαντίους* Is.: *καὶ*
*Βυζαντίους καὶ Κῴους* Di., *interpolatus ex XV 63, Fuhr l. c. p. 343* /
*ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους καὶ χρῆσθαι ταῖς συνθήκαις ΓΕ*:
*ἀλλὰ καὶ πρὸς ἅπ. ἀν. κ. χρ. τ. συν. ς* [1]): *ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους*
*κεχρῆσθαι* Di., *corruptus* / *τὴν αὐτῶν* Is.: *τὴν αὐτὴν* Di.
§ 19. *καὶ πάντας τρόπους . . . ἡμᾶς*] Prisc. XVIII 288 (BA. 176,4; Thom. M. 364,11 R.).

*πάντας τρόπους ΓΕ* Thom.: *κατὰ πάντας τρόπους* Prisc.: *πάντα τρόπον ς* BA., *recte; cf. exc. ad. h. l.*

§ 22. *Κερσοβλέπτην*] *Harp. v. *Κερσοβλ.* (ep. Phot. Suid.)
§ 29. *πλεῖστον δὲ . . . ἀληθείας*] BA. 135,1.
§ 32. *κακῶς εἰδότες*] Harp. s. v. (ep. Phot. Suid. Cram. An. Ox. II 496,11. Lex. Vind. 106,17). [2])
§ 34. *καὶ κατ' ἀρχὰς . . . λάβωσιν*] Prisc. XVIII 164.

*ἀπολαύωσιν* Prisc., *i. e. ἀπολαύουσιν*: *ἀπολαύοντας* Is. [3])

§ 39. *προαιρεῖσθαι . . . ἡδίστους*] BA. 168,27 (cf. Suid. v. *προαιροῦμαι*).
*γεμούσαις πονηρῶν ἐπιθυμιῶν*] BA. 131,15 (*ubi γεμούσας corrige in γεμούσαις*; Suid. v. *γέμω*); cf. VII 43.

---

[1]) *ἀλλὰ καὶ* corrumpit sententiam, cum correctionem quam omisso *καὶ* sentimus pessumdet: non dicit 'et Chii Rhodii Byzantii et cuncti homines' sed 'Chii Rhodii Byzantii vel potius cuncti homines'; *ἀλλὰ* sine *καὶ* post *οὐ μόνον*: V 146. 152. IX 3. 17. XI 11 XII 45. 123. 221. XV 51. 74. 75. 175. XVIII 33. 47.

[2]) Eadem notio extat etiam: XII 160. 187. 263. XIII 10. XIV 25. ep. 7, 4.

[3]) Improbi homines cum piscibus cum ita comparentur, ut amborum cupido dicatur primum dulcedines parare postea malorum causam fieri, imago ut ad finem perducatur nostro iure nos possumus flagitare; qua ex ratione huius loci verba sana non esse contendemus, si Isocrates a comparatione modo instituta h. e. postquam aliam rem nullam quam escam memoravit, statim recedere nobis videbitur, quippe qui, cum nihil de malis quae piscibus arrepta esca perpetienda sunt dixerit, dimidium praestandi tantum praestiterit; hoc iudicium autem de verbis qualia libri Isocratei exhibent ferendum est; sin vero Priscianeorum librorum lectiones amplexus mutato *ὄντας* in *οὖσι* leges: *ὅμοια πάσχοντες τοῖς δελεαζομένοις τῶν ζῴων καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπολαύουσιν ὧν ἂν λάβωσιν, ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἐν τοῖς μεγίστοις κακοῖς οὖσιν,* expedies difficultates; corruptelae ansam nemo non videt.

[VIII 39-50 ὁ τολμῶν . . . ἐπιπλήττειν] BA. 137,6.[1])

§ 41. τούτου δ' ἕνεκα . . . (§ 43) οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς] Dion. Hal. iud. de Isoc. 17.

τίς γὰρ ἄλλοθεν . . . (§ 50) τῆς αὑτῶν δυσγενείας] Dion. Hal. de adm. vi dic. in Dem. c. 17; repetit idem vv. (§ 41) τίς γὰρ — γιγνομένοις; οὐ φιλοτιμούμεθα — τοὐναντίον; (§ 42) κἀκεῖνοι μὲν — (§ 43) ἐνίκησαν; (§ 47) τοσούτῳ δὲ — (§ 48) κινδυνεύουσιν in c. 19. 20.

μέλλω Is.: μέλλων Di. / τοὺς λόγους ποιεῖσθαι ΓΕ$^{α}$Di.: ποιεῖσθαι τοὺς λόγους Εϛ$^{α}$Θ$^{α}$ / τίς γὰρ ἂν ἄλλοθεν Is.$^{α}$ Di.: τίς γὰρ ἄλλοθεν Is. / μήπω συνδιεφθαρμένος Is. Is.$^{α}$: μὴ συνδιεφθαρμένος (-διαφθειρόμενος iud. de Isocr. 17) Di. / ἐγκωμιάζειν ἀξιοῦμεν Di.: ἐγκωμιάζειν

§ 42. ἔχομεν Is. / ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον IsΕ$^{α}$Di.: ἀλλ' ἅπαν τοὐναντίον Θ$^{α}$ // τιμὴν ἐκείνοις ἕξομεν ΓΕΕ$^{α}$Θ$^{α}$ Di. de vi dic. 17: ἐκείνοις τιμὴν

§ 43. ἕξομεν ϛ: ἐκείνοις ἕξομεν τιμὴν Di. l. c. 19 / τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας ΓΕ Is.$^{α}$: τῆς τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας ϛ Di. / τῆς ἡμετέρας

§ 44. (om. Θ$^{α}$) αὐτῶν Is.: αὐτῶν om. Di. // στρατεύεσθαι Is.: στρατεύειν Di. / πρὸς δὲ τοῦτον ϛ Is.$^{α}$ Di.: πρὸς δὲ τούτοις ΓΕ, *errore scribae* / ἀλλ' ἀνθρώπους Γϛ Di. (?): ἀλλ' αἱρούμεθα ἀνθρώπους Ε[1]: ἀλλ' ἀνθρ. αἱρ. Is.$^{α}$, *ex antecedentibus* / τις διδῷ πλείω μισθὸν μετ' ἐκείνων ΓΕΘ$^{α}$: τινες διδῶσι πλείω μισθὸν μετ' ἐκείνων Di.: τις διδῷ πλείω μισθὸν μετ' ἐκείνου Ε$^{α}$ϛ$^{α}$: τις πλείονα μισθὸν διδῷ μετ' ἐκείνου

§ 45. ϛ, *cf. p. 85* / ἀκολουθήσουσι Is. Di.: ἀκολουθοῦσι Is.$^{α}$ // εἰ περί τινας ΓΕ Is.$^{α}$: ἤν περί τινας ϛ: εἴπερ τινὲς Di. / ἐξαμάρτοιεν Is.: ἐξαμαρτάνοιεν Di. / παρανομίας ΓΕ Is.$^{α}$ Di. (?): πλεονεξίας ϛ / ἥξειν Is.: ἥκειν Di., *cf. Fuhr l. c. p. 332. 576sq.* / ἀκούσωμεν Is. (ϛ$^{α}$) Di.: ἀκούομεν Ε$^{α}$Θ$^{α}$ / διαπεπραγμένους ΓΕ Is.$^{α}$ Di. (?): διαπραττομένους

§ 46. ϛ // τῶν καθ' ἡμέραν ἐσμὲν ΓΕ Is.$^{α}$ ἐσμὲν τῶν καθ' ἡμέραν ϛ Di. / λυμαινόμεθα Γϛ Ε$^{α}$ ϛ$^{α}$: δι' οὓς λυμαινόμεθα ΕΘ$^{α}$: ἰδίᾳ λυμαινόμεθα Di., *unde viri dd. aut* διαλυμ. *aut* ἰδίους λυμ. *coniecerunt* / τοῖς ἁπάντων ἀνθρώπων κοινοῖς ἐχθροῖς ΓΕ Is.$^{α}$: τοῖς ἁπάντων κοινοῖς

§ 47. ἐχθροῖς ϛ: τοῖς ἁπάντων κοινοῖς ἀνθρώπων ἐχθροῖς Di., *cf. p. 83* // τοσούτῳ: τοσοῦτον Di. c. 19, *cf. exc. 2 ad XIX 46* / ὅσον: ὅσῳ Ε /

§ 48. ὅμως ὑπὲρ Is. Di.: ὅμως δ' ὑπὲρ Is.$^{α}$ // πληροῖεν — εἰσεβίβαζον — ἐξέπεμπον Is.: ἐπληροῦμεν — ἐνεβιβάζομεν — ἐξεπέμπομεν Di. / ἐλαύνειν ἀναγκάζομεν Is. Di. c. 20: μεθ' ὅπλων ἐξεπέμπομεν Di. c. 17, *ex*

§ 49. *antecedentibus* // ἀλλὰ γὰρ ϛ Is.$^{α}$: ἀλλὰ ΓΕ: ἀλλὰ γὰρ καὶ Di. / ἄν τις ἰδὼν Is.: ἰδὼν ἄν τις Di. / καλῶς Γϛ ϛ$^{α}$ Di.: κακῶς ΕΕ$^{α}$Θ$^{α}$ / διοικούμενα περὶ ΓΕ Is.$^{α}$: διοικούμενα καὶ περὶ ϛ Di. / ἀλλ' οὐκ ἂν Is. Di.: ἀλλ' οὐκ Is.$^{α}$ / ἡμᾶς ἅπασιν εἶναι παραδείγματα Is. Is.$^{α}$: ἡμᾶς εἶναι τῶν ἄλλων παράδειγμα Di., τῶν ἄλλων *ex antecedentibus* / καλῶς καὶ

§ 50. τεταγμένως Is. Is.$^{α}$: καλῶς τε καὶ τεταγμένως Di. // Τριβαλλοὶ καὶ Λευκανοὶ Is. Is.$^{α}$: Τριβαλλοί τε καὶ Λευκ. Di., *cf. Fuhr l. c. p. 334* / τῆς αὑτῶν δυσγενείας ϛϛ$^{α}$Θ$^{α}$: τῆς δυσγενείας ΓΕΛ$^{α}$ Di.

---

[1]) Praebet ut hoc loco ita semper Ἰσοκράτης περὶ τῆς εἰρήνης (cum ϛ) excepto unico loco 158,20, ubi περὶ εἰρήνης cum Γ.

*οὕτως ὀλίγον . . .* (§ 52) *ἐπιτρέψειεν*] Dion. Hal. iud. de Is. 17.

*ἐπὶ τῷ βέλτιον γεγονέναι τῶν ἄλλων* Is. Is.$^{\alpha}$: *ἐπὶ τῷ βέλτιον τῶν ἄλλων γεγονέναι* Di., *at cf. οἰκισθῆναι τῶν ἄλλων, cui concinne opponendum* / *ῥᾴδιον ΓΕ Θ*$^{\alpha}$: *ῥᾷον ςς*$^{\alpha}$ Di., *recte* / *ἂν — γνώσεσθε* Is. Is$^{\alpha}$: *ἐὰν — γνώσησθε* Di.

*δεκάζων*] Harp. s. v. (ep. Suid. — BA. 236,3 Bachm. An. Gr. I 190,20 sq., *ex quibus corrige* Hes. s. v.).

*δεκάζων* Is. Is.$^{\alpha}$ Harp.: *δὲ καὶ ζῶν* Di / *τῶν πολιτῶν δυνηθέντα*
§ 51. *τοῦτον* Is. Is.$^{\alpha}$: *δυνηθέντα τῶν πολιτῶν τοῦτον* Di. // *πόλεως καὶ* Is. Di.: *πόλεως ἀμελοῦμεν καὶ ς*$^{\alpha}$: *πόλεως ἀμελοῦντες καὶ Λ*$^{\alpha}$*Θ*$^{\alpha}$ /
§ 52. *ἀγαπῶντας* Di.: *ἐμποιοῦντας ς*: *ποιοῦντας ΓΕ* Is.$^{\alpha}$, *cf. p. 85* // *συνελθόντες* Is. Is$^{\alpha}$: *οὖν ἐλθόντες* Di.*F*$^{1}$, *i. e. συνελθ.*: *ἐλθόντες* Di. *MPABF*$^{2}$ / *διαλιπόντες τοῖς ἐνθάδε ψηφισθεῖσιν ΓΕ* Is.$^{\alpha}$: *διαλείποντες τοῖς ἐνταῦθα ψηφισθεῖσιν ς*: *διαλιπόντες τοῖς ψηφισθεῖσιν* Di. [1]) / *σοφώτατοι* Is. Is.$^{\alpha}$: *σωφρονέστατοι* Di. / *χρώμεθα συμβούλοις ΓΕ* Is.$^{\alpha}$ Di.: *συμβούλοις χρώμεθα ς* / *ἁπάντων τῶν κοινῶν* Is. Is.$^{\alpha}$: *τῶν κοινῶν*, om. Di., *propter homoeoteleuton* / *καθίσταμεν· οἷς ς* Is.$^{\alpha}$ Di.: *καθίσταμεν· οὓς Γ*: *καθιστάμενοι οὓς Ε*, *i. e. καθισταμένους* / *οὐδεὶς ἂν οὐδὲν* Is.: *οὐδεὶς οὐδὲν ἂν* Di.(*οὐδένα F*).

§ 54. *τοσοῦτον . . . προγόνων*] BA. 135,3 (Suid. v. *διαφέρω* in not.).

*τοσοῦτον* Is. Suid. *τοσούτῳ*: BA., *cf. p. 39. ann. 2.*

§ 77. *ἐπεξιέναι τοῖς πολεμίοις*] BA. 142,4.

§ 81. *δέδοικα . . . φλαῦρον*] Prisc. XVIII 164 (cf. BA. 123,3. — Bachm. An. I 127,4; Suid. v. *ἀπολαύειν*; Zon; fuit ap. Phot.; cf. Amm. de diff. p. 146 Valk.) cf. Isocr. XV 168 XIX 21.

§ 84. *εἰς τοῦτο γὰρ . . . ἐπιθυμίας*] *Aristid. a. rh. Rh. Gr. II 482 Sp.

§ 85. *τοσοῦτον . . . ἀνθρώπων*] BA. 135,5 (*ubi errore διήνεγκα*).

*τοσοῦτον* Is.: *τοσούτῳ* BA. *at cf. p. 30. ann. 2.*

§ 87. *ἀλλὰ συνηδόμενοι . . . συμφοραῖς*] BA. 147,23. *συνηδόμενοι . . . συμφοραῖς*] Poll. III 101.

*συνησθησόμενοι ΓΕ*: *ἐφησθησόμενοι ς* BA.: *συνηδόμενοι* Poll. [2])

---

[1]) Non recte mihi Fuhrius videtur Dionysium sequi velle, cum *ἐνθάδε* necessarium sit: respondent enim inter se et *πρὶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι*: *συνελθόντες* et *ἐνθάδε*: *ἐπειδὰν ἐπίωμεν*, ut ipsis verbis orator haud illepide Atheniensium inconstantiam notasse videatur. De lectionum origine cf. p. 83. — Ceterum in antecedentibus *Θ*$^{\alpha}$*ς*$^{\alpha}$ *ἀναβαίνειν* pro *ἀναβῆναι* habent; in insequentibus verba *καὶ τοὺς αὐτοὺς . . . ἐπιτρέψειεν* propter homoeoteleuton (*καταφρονήσειεν*) omisit scriba Is$^{\alpha}$., non Isocrates ipse, ut Coraes putavit (ed. vol. II 243).

[2]) Non recte credo Cobeto obsecuti editores e Polluce praesens receperunt; neque enim est cur dicatur *συμπενθήσοντες* neque *συνησθησόμενοι*, praesertim cum utrumque eodem loco eodemque tempore fiat; praeterea Pollucis lectio ideo su-

[VIII 88-IX 3

§ 88. τοὺς μὲν τάφους . . . προσηκόντων] *Aristid. a. rh. Rh. Gr. II 482 Sp.

§ 92. ἀντὶ μὲν γὰρ . . . λαμβάνειν] Aristid. l. c. p. 483. ἀντὶ δὲ τοῦ γεωργεῖν . . . αὐτῶν] Aristid. l. c. 484. οὐδ' ἰδεῖν . . . αὐτῶν] Prisc. XVIII 218. [1])

τὴν αὐτῶν Is. Arist.: τὴν ἀρχὴν αὐτῶν Prisc., *glossema.*

§ 96. τοὺς μὲν ἰδιώτας . . . ἀλλοτρίων] Aristid. a. rh. Rh. Gr. II 482 sq. Sp.

§ 100. Μαντινέας δὲ διῴκισαν] Harp. v. *Μαντινέων διοικισμός* (ep. Phot. Suid.) [2]).

§ 101. τὴν ἀρχὴν . . . παρελάμβανον] cf. Arist. rh. III 11.

§ 109. Φυλὴν] Harp. s. v. (ep. Phot. Suid.).

§ 110. περὶ ἧς μηδεὶς . . . εἰσῆλθεν] Prisc. XVIII 119.

πώποτ' αὐτοῖς λογισμὸς ΓΕ: πώποτε λογισμὸς αὐτ. ς Prisc.

§ 112. ὥστε μηδὲ . . . πλησιάζοντας] BA. 148,11. [3])

§ 116. τῷ πόλῃ] cf. IV 17.

§ 125. ἀλλ' ὑπομένομεν . . . τοὺς Ἕλληνας] BA. 135,7.

δασμολογεῖ Is.: δασμολογεῖται BA. [4])

§ 143. τοσούτῳ δὲ . . . λαμβάνουσιν] Prisc. XVIII 296.

τοσούτῳ δὲ μακαριστότεροι Is.: τοσοῦτον δὲ μακαριώταται Prisc., *cf. exc. ad XIX 46 part. poster.*

---

## IX.

## Εὐαγόρας.

§ 3. Εὑρήσομεν γὰρ . . . καταλείψουσιν] Stob. flor. 51,29 (Apost. c. VIII 14c. Arsen. XXV 20).

---

spicioni obnoxia est, quia quod tempus praebere solent grammatici id exhibet; hi enim, quorum unam certamque regulam exemplo illustrare intererat, ea quae in verbis excerptis non ad expediendam ipsam istam rem faciebant, aut ad simplicissimas formas redigebant aut, quatenus id fieri licebat, decurtabant; quamobrem talibus in exemplis adhibendis semper summa cautione utaris oportet.

[1]) Nulla est causa cur verba πολλῶν ἐτῶν ex oratione loco Priscianeo praefigamus, malam secuti sedulitatem editorum Prisciani.

[2]) Dindorfium fortasse miraris hunc locum ad p. 91a (= V 43) referre: at ridebis mecum si in Mitchellii 'indice Graecitatis Isocrateae' nullum vocis διοικίζειν exemplum nisi illud ex 'Philippo' petitum videris; nempe vir ille doctus lexico inspecto oratorem non curavit; δὲ om. Harp.

[3]) Adde hoc rarissimae verbi 'θαρρεῖν' constructionis exemplum iis quae affert Kühner AGr. II 254.

[4]) Isocratei libri meliores: VIII 46 λυμαινόμεθα καὶ δασμολογοῦμεν; [ep. 7, 4] λυμανοῦνται (Γ: ἀμυνοῦνται ς) καὶ δασμολογήσουσι; activum δασμολογεῖν IV 132: δασμολογεῖσθαι passivum IV 123; ad explicandam nostri loci corruptelam cf. VIII 95 σαλευθῆναι καὶ λυθῆναι ς pro σαλεῦσαι καὶ λυθῆναι ΓΖ; XII 239 τάξασθαι (cf. XIII 16) καὶ βουλεύσασθαι Γ pro genuino τάξαι καὶ βουλεύσασθαι ς.

[IX 3-43 εὐκλεῶς ς Stob.; *cf.* [*I 43*] *II 36. IV 95*: εὐκόλως ΓΔ rc. γρ. / αἰρουμένους ς Stobv. (Ars. Apost.): αἱρομένους StobΔ: αιρομένους Γ (*sic*), *cf. cap. II* / καταλείψουσιν ΓΔ: καταλείψωσιν ς Stob.

§ 6. τούτων δ' αἴτιος . . . ἔχουσίν ἐστιν] Stob. flor. 38,42.

ἀγαθὸν πρόσεστιν Γ Stob.: πρόσεστιν ἀγαθὸν ς.

§ 8. περὶ δὲ τῶν τοιούτων . . . ἐπεχείρησεν] resp. Joh. Sic. Rh. Gr. VI 478 W.

§ 10. ἐνθυμημάτων] *Poll. II 231.

πρὸς δὲ τούτοις . . . ἀκούοντας] Anon. Schol. in Hermog. π. ἰδ. Rh. Gr. VII 906 W. — cf. Cic. or. 52,174 (?).

αὐταῖς ταῖς ΓΔ: ταῖς γε ς: ταῖς Schol., *cf. p. 83 ann. 1.*

§ 11. εὐλογεῖν] Pollux II 119.

εὐλογεῖν ΓΔ Poll.: εὖ λέγειν ς.

§ 23. ἀνδρὶ δὲ . . . προσεγένετο] *Menand. Rh. Gr. III 372 Sp.[1])

§ 27. Σόλους] Harp. v. Σόλοι (ep. Phot. — Suid. et Zon. *aliam glossam*).

§ 28. πλάνους τοὺς φυγαδικοὺς] Thom. M. 278,12 R. (Schol. *Tricl.* in Soph. OR. 67; Schol. *rec.* ad Aesch. Prom. 576 D.).

§ 34. οὔτ' ἂν ὁ λόγος . . . ἁρμόσειεν] resp. Schol. Aristid. 178 Fro.[2])

§ 35. τῶν μὲν οὖν . . . προκρίνειεν] Doxopat. in Aphth. Rh. Gr. II 446 sq. W.

οὐδεὶς γὰρ . . . καταλιπεῖν] Doxopat. l. c. p. 480.

§ 37. ἀλλὰ μὴν τῶν γ' ἐπὶ κτἑ.[ resp. Doxopat. in Aphth. Rh. Gr. II 447 W.

§ 41. αὐτοσχεδιάζειν] BA. 83,5 (cf. Moeris. s. v. — Thom. M. 345,9 R.); cf. Isocr. XIII 9.

§ 43. ἀλλ' οὕτω θεοφιλῶς . . . (§ 46) τούτοις διαφέρειν] Stob. flor. 48, 48—57.

εἰσαφικνουμένους Γ: ἀφικνουμένους ς Stob.[3]) / τοὺς ἄλλους τῆς ὑπ'

---

[1]) §. 23. ὥσπερ ἑτέροις τισίν ΔΕ, ὥσπερ ἐν ἑτέροις τισίν Ζς: ὥσπερ ἑτέροις Γ: ὥσπερ ἄλλοις τισὶν Aristid. I 102, 8 Dind. (cf. Bensel. ed. v. I. praef. p. XLVIII ann. 4; Schneider ad. h. l.)

[2]) Satis dubitanter huc locum rettuli; verba scholiastae sunt: τεχνικῶς ὁρίζεται τὸ ἔγκλημα τῶν καιρῶν, ὥσπερ καὶ Ἰσοκράτης ὁρίζεται ἔργον ῥήτορος τὸ πρὸς τὸν καιρὸν ἁρμόζεσθαι, quorum ultima e techna sumpta esse possunt, quanquam apud Sauppium in fragmentis 'artis Isocratis' locum nostrum non invenio.

[3]) In tradenda hac voce valde testes vacillant; priorem praepositionem (εἰς-) ut hoc loco Stob. omittit, ita ἀφικνουμένων IV 45 ς praebet, cum ΓΖ εἰσαφ. servent; contra XI 31 pro Γ τοὺς ἀφικνουμένους θύων, quod non mutandum, in ς extat τοὺς εἰσαφικνουμένους, ita ut hanc vocem earum in locum quibus superscripta erat cessisse appareat; at quominus tibi persuadeas, duplicem praepositionem ubique restituendam esse, impedit locus VII 66, ubi cuncti libri ἀφικνουμένους praebent.

[IX 43-52 ἐκείνου βασιλείας Γ: τοὺς ἀρχομένους τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας Δϛ Stobv.: τοὺς ἀρχομένους τῆς ἐκείνου βασιλείας StobATrinc.[1]) / ἐξαμαρτόντας Γ: ἐξαμαρτάνοντας Δϛ Stob. // τῶν χρωμένων Is. StobTrinc.: τῶν ὁμιλούντων ἑταίρων χρωμένων StobABv.[2]) / ἅπαντα Is.: ἁπάντων Stob., at cf. πολλά; genetivus ex τῶν natum / περιγιγνόμενος Γ Stob.: περιγενόμενος Δϛ Stob. / τὰς ἐν τοῖς ἔργοις ὁμολογίας ὥσπερ τὰς ἐν τοῖς λόγοις Γ: τὰς ἐν τοῖς λόγοις — τὰς ἐν τοῖς ὅρκοις ϛ: τὰς ἐν τοῖς λόγοις — τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς Stob., cf. exc. ad. h. l.

§ 44.

§ 45. μέγα φρονῶν . . . δι' αὐτὸν] Arist. rh. I 9.
διὰ τύχην ὑπάρχουσιν ἀλλ' Arist.: ὑπάρχουσιν om. Is. Stob.[3]) / γιγνομένοις Γ[1] Stob.: γιγνομένοις ἀγαθοῖς Γ[corr.] Δϛ / ὑφ' αὑτῷ Is.: ὑφ' αὑτὸν Stob., non Isocrateum / πολλοῖς Is. StobA (πολλῦς): πολὺ StobBv., ex insequente πολὺ natum / τὴν τῶν ἄλλων φύσιν Γ: τὴν φύσιν τῶν ἄλλων ϛ: τῶν ἄλλων Stob.[4]) / ἀλλ' οὐκ Is. Stobv.: ἀλλ' om. StobABTrinc; at cf. p. 45. ann. 3 / μικρὰς ϛ StobBv.: μικρᾶς

§ 46. ΓΔ StobA[5]) // ὅλως Γ: ὅλως δ' ϛ Stob.[6]) / παραλείπων ΓΔ: παραλιπὼν ϛ / δεῖ τοῖς βασιλεῦσιν ΓΔ: τοῖς βασιλεῦσι πρέπει ϛ Stob., at sequitur ἀλλ' / ἑκάστης τῆς Γ: ἑκάστης ϛ Stob., cf. exc. ad. II 2 / ἐκλεγόμενος ϛ Stob.: ἐξειλεγμένος Γ[7]) / τῇ τῆς πόλεως διοικήσει ϛ Stob.: τῇ τῆς πόλεως ὅλης διοικήσει ΓΔ[8]) / τοὺς κινδύνους ΓΔ Stob.: om. τοὺς ϛ, male / τυραννικὸς δὲ ϛ Stob.: μεγαλόφρων δὲ ΓΔ; cf. Schneider ad. h. l.

[1]) Γ solus probus, ceteri testes pro rariore constructione interpolationem habent (cf. Schneider ad. h. l.)

[2]) Verba ὁμιλ. ἑτ. ut sunt glossema ita e Stobaei textu non eiecerim.

[3]) Lectio librorum Aristotelicorum, quam Spengelius eiecto ὑπάρχουσιν correxisse se speravit, Blassio ita displicuit, ut eius in praefatione mentionem omnino non faceret; tamen receptu digna videtur propter elegantem concinnitatem sermonis, quae illo verbo reposito oratori restituatur; cf. II 35 θεώρει τὰ γιγνόμενα καὶ τὰ συμπίπτοντα κτέ. et [I 42] χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι — λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις κτέ. et quem locum Gaisfordus iam attulerat XII 32. Quanquam igitur apud Arist. rh. III 16, ubi male hic locus repetitur, cod. A[c] ὑπάρχουσιν omittit, tamen vocem Aristoteli non eripuerim, quam nostro loco et A[c] et ceteri codd. tradant quaeque per sententiam optime se habeat; vetus tralatio nihil in rebus minutis probat.

[4]) ὑπερβάλλειν apud Isocr. non cum genet.; de origine lectionum cf. p. 84.

[5]) Nisi quod StobA errore praebet μακρᾶς, cf. XIX 16 v. l.

[6]) In orationibus adhortativis oratorem singula membra inter se coniunctionibus non copulasse, ipse testatur: XV 67 ἔστι δ' ὁ μέλλων δειχθήσεσθαι Νικοκλεῖ — συμβουλεύων, ὡς δεῖ τῶν πολιτῶν ἄρχειν· οὐχ ὁμοίως δὲ γέγραπται τοῖς ἀνεγνωσμένοις (IV VIII). οὗτοι μὲν γὰρ τὸ λεγόμενον ὁμολογούμενον ἀεὶ τῷ προειρημένῳ καὶ συγκεκλῃμένον ἔχουσιν, ἐν δὲ τούτῳ τοὐναντίον· ἀπολύσας γὰρ ἀπὸ τοῦ προτέρου καὶ χωρίσας (ΓΔϛ: χωρὶς ΕΘ) ὥσπερ τὰ καλούμενα κεφάλαια [ποιήσας del. Fuhr, recte] πειρῶμαι διὰ βραχέων ἕκαστον ὧν συμβουλεύω φράζειν.

[7]) Cum verbum expectemus idem significans quod οὐ παραλείπων, non quadrat ἐξειλεγμένος; recipe igitur ϛ Stob. lectionem.

[8]) ὅλης deleo cum ϛ Stob.; cf. Bensel. ad Areop. p. 109.

§ 52. *Κόνωνα δὲ κτέ.*] resp. Schol. ad Demosth. XXII 15 p. 106ᵃ Turr. — Schol. ad Aristid. p. 247 D.

*δυστυχήσας . . . ἦλθε*] Arist. rh. II 23.

δυστυχήσας Arist.: δυστυχήσας τῆς πόλεως Γ: δυστυχησάσης τῆς πόλεως ς [1]).

§ 54. *ὥστε καὶ τὴν Ἀσίαν . . . ἐπεχείρησαν*] resp. Schol. ad Aristid. p. 121 D.

§ 63. *λύσαντες γὰρ τὸν νόμον κτέ.*] resp. Schol. ad Aristid. p. 182 D.

§ 72. *εὐπαιδίας . . . πολυπαιδίας*] resp. Choric. epit. Mar. p. 41 Boiss.

*ἄνακτας, τὰς δ' ἀνάσσας*] *Harp. v. *ἄνακτες καὶ ἄνασσαι* (ep., *quae hic plenior nostro Harp.*; Suid.).

§ 73. *ὑστερίζω . . . ἐμαυτοῦ*] Schol. ad Aristid. p. 221 D.

*ἐγὼ δὲ . . . θεωρήσειεν*] Stob. flor. 81,10.

ἡγοῦμαι καλὰ μὲν εἶναι Is.: ἡγοῦ μὲν εἶναι καλὰ Stob. (ἡγοῦμαι μὲν καλὰ μὲν εἶναι ci. Aldus) [2]).

§ 78. *καὶ μὴ νόμιζε κτέ.*] resp. Argum. Isocr. IX; cf. p. 74

---

# X.

## Ἑλένης ἐγκώμιον. [3])

§ 12. *Τῶν μὲν γὰρ τοὺς . . . ἐπαινεῖν*] BA. 85,15. [4])

*βομβυλιοὺς*] *Harpocr. v. *βομβυλιός*. (ep. Bachm. An. Gr. I 120. — Suid. Zon. — cf. BA. 220,7. Hes. s. v. Et. M. 204,54.)

§ 15. *ἀπολογεῖσθαι . . . διαφέροντας*] Theo prog. Rh. Gr. II 112 Sp.

---

[1]) Cf. Bensel. praef. XXXIX ann. 9; τῆς πόλεως ab homine insequentia καὶ τῇ πόλει κτέ. respiciente additum.

[2]) Aldi lectionem non recte Benselerus (praef. p. XIX ann. 6) probavit, quia non ἡγοῦμαι et πολὺ μέντοι, sed adiectiva καλὰ μὲν — πολὺ μέντοι πλείονος ἀξίας inter se respondent. Licet autem ita sint verba ut Benselerus voluit coniungenda, quid alteri μὲν post καλὰ collocato facies? est prorsus supervacaneum, ni ad προκρίνω refertur: neque vero ad hoc referri potest, quia ʻδὲʼ, post προκρίνω positum, verbis ʻπολὺ . . . θεωρήσειενʼ causas adiungit, de quibus oratori chartae non silentes multo aeneis monumentis praestare videntur.

[3]) De titulo orationis cf. exc. de eo in cap. III.

[4]) Verba καὶ τὰ τοιαῦτα βουληθέντα grammaticus in unum ἐπαινούντων contraxit; cf. p. 51 ann. 3. — Ceterum hac ex oratione multa furatus est auctor Charidemi, qui Luciani nomen sibi arrogavit (cf. Coraes ed. vol. II 162 sqq.).

[X 16-54 § 16. *σπουδάσας δὲ . . . ἔδωκεν*] Doxopat. Rh. Gr. II 446 et 480 W.[1]

§ 17. *τοῦ μὲν ἐπίπονον . . . ἐποίησεν*] Demetr. *π. ἑρμ.* Rh. Gr. III 266 Sp. — Tiber. *π. σχ.* ib. III 74 sq. — Alexand. *π. σχ.* ib. III 40. — Schol. Anon. ad Hermog. (ex Tiberio?) Rh. Gr. VII 1032 W.

*τοῦ μὲν ἐπίπονον . . . κατέστησεν*] Theo prog. Rh. Gr. III 36 Sp.

*καὶ φιλοκίνδυνον . . . ἐποίησεν*] Schol. ad Plat. Phaedr. 267c p. 274 H.

*περίβλεπτον*] Poll II 56.

*τοῦ μὲν*: *τῷ μὲν* Demetr., *contra membrorum aequabilitatem* / *φιλοκίνδυνον* Is.: *πολυκίνδ.* Demetr.: *ἐπικίνδ.* Tiber. Schol. ad Herm.[2])

§ 18. *καὶ πρῶτον μὲν . . .* (§ 20) *συνεκινδύνευσεν*] imit. [Luc.] Charid. 16.

*καὶ πρῶτον μὲν κτέ.*] resp. Luc. Dem. enc. 10. — Theo pro. Rh. Gr. II 110 Sp.

§ 19. *κατέθετο ΓΔ*: *ἐκόμισε EZς* [Luc.].

§ 21. *εἰ μὲν οὖν ὁ ταῦτα κτέ.*] *Arist. rh. II 23.

§ 23. *κάλλιστον μὲν οὖν κτέ.*] *Menand. Rh. Gr. III 386 Sp.

§ 33. *ἀπιστοῦντας τοῖς οἰκειοτάτοις*] BA. 121,26.

§ 39. *μετὰ γὰρ τὴν . . .* (§ 42) *οἰκειότητα τῆς Ἑλένης*] imit. [Luc.] Charid. 17.

*αὖθις* ci. Sauppius, *cf.* [Luc.]: *αὐτῆς* Is. / *οἱ τότε βασιλεύοντες Γ*¹
§ 41. [Luc.]: *ἅπαντες οἱ τότε βασ. Γ*corr. *ς ΕΔ*, *ad ineptias rem augentes* // *τὴν ἐπικουρίαν ταύτην ΓΔΕ*: *ταύτην τὴν ἐπικουρίαν ς*, *cf.* [Luc.] *ταύτην αὐτῷ τὴν συμμαχίαν* / *οὐ πολλοῦ χρόνου γὰρ διελθόντος, γενομένης — ἔριδος ΓΔ*, *cf.* [Luc.] *οὐ πολλῷ γὰρ ὕστερον ἔριδος γενομένης*: *οὐ πολλοῦ χρόνου γὰρ διελθόντος καὶ γενομένης — ἔριδος ς* / *θεοῖς ΓΔ*: *θεαῖς ς* [Luc.] / *τοῖς πολέμοις ΓΔ*: *τοῖς* om. *ς* [Luc.]

§ 49. *τίς δ' ἂν . . .* (§ 50) *πατρίδας ἀπελθεῖν*] imit. [Luc.] Charid. 18.

§ 54. *τῶν μὲν γὰρ ἀνδρίας . . . ἐπιτηδευμάτων ἐστίν*] imit. [Luc.] Charid. 23.

*ταύτης τῆς ἰδέας Γ* [Luc.]: *τῆς ἰδέας ταύτης ς*[3]).

---

[1]) *δέδωκε* prioris loci, quod Blassius inter lectiones varias refert, non tam commentatori quam librario cuidam imposuerim; altero enim loco *ἔδωκε* extat.

[2]) *ἐπικίνδυνος* propter antecendens '*καὶ*' minus placet; *πολυκίνδυνος* oratori obtrudere vereor; *φιλοκίνδυνος* quanquam cum '*βίος*' coniunctum audacius dictu est, tamen proxima verba et ipsa poesin redolentia confirmant.

[3]) Ut verba *πλὴν ὅσα ταύτης τῆς ἰδέας κεκοινώνηκε* intellegam, non mihi contingit; quid vero ferri possit, optime Wolfius demonstrat vertendo locum: 'eorum autem quae pulchritudine destituuntur, nihil diligi: sed contemni potius omnia quae huius boni expertia sunt'. Equidem non dubito quin verba ut glossema extirpanda sint, quibus resectis audias velim, quanto elegantius oratio tripertita cadat.

[X 55-65 § 55. *γνοίη δ' ἄν τις . . . αὐτῶν*] Suid. v. *διάθεσις* 2. — cf. BA. 241,25 (Et. M. 267,51).[1])

§ 56. *καὶ τοῖς μὲν κατὰ . . .* (§ 57) *ἐπαγγέλλουσιν*] imit. [Luc.] Charid. 23.

§ 57. *πλείω χάριν . . . προτάττουσιν*] Prisc. XVIII 305. *χάριν ἔχοντες* Is.: *χάριν εἰδότες* Prisc., *cf.* [Luc.] *πλείω χάριν ἂν εἰδείη*[2]).

*καὶ τοὺς μὲν ὑπ' ἄλλῃ . . .* (§ 58) *ποιήσαντας*] imit. [Luc.] Charid. 27.

*ὑπ' ἄλλῃ* ΓΔ [Luc.]: *ὑπ'* om. ς[3]).

§ 63. *Θεράπναις*] *Harp. v. *Θεράπναι* (ep. Phot. Suid.).

§ 64. *ἐνεδείξατο δὲ καὶ κτέ.*] Schol. ad Aristid. p. 183 D.

§ 65. *Ὁμηριδῶν*] *Harp. v. *Ὁμηρίδαι* (ep. Phot. Suid.); cf. BA. 288,6.

---

[1]) Huc referendum est Schol. ad Dem. II 16 p. 57b Turr. *διαθέσθαι· πωλῆσαι. ἡ λέξις καὶ παρ' Ἰσοκράτει ἐν τῷ Βουσίριδι*; at in errorem inductus est scholiasta per *διάθεσιν*, quod XI 14 extat.

[2]) Isocrates dixit *χάριν ἔχειν*: [I 45] IV 107. V 23. 34. 75. VIII 14. 130. IX 2. 19. X 20. 57. XI 6. XII 16. 69. 202. 216. 259. XV 95. 99. 106. 287. XVI 15. 38. XVIII 58. 62. XIX 2. XX 4; ep. 2,1; 3,6; 4,9; 8,8; 9,6. Contra, si recte enotavi, *χάριν εἰδέναι* unico loco IV 175, ubi proxime antecedit *ἐπισχεῖν* et sequitur *μετασχοῦσιν*, ita ut tertiam formam eiusdem verbi vitare voluisse videatur; discendum igitur est Isocratem *χάριν εἰδέναι* non dixisse. — Praeterea *χάριν* coniungit cum *ἀποδιδόναι* IV 56. V 36. VI 73. X 62. 66. XII 104. XIV 1. 27. XIX 11. 34; *ἀπολαμβάνειν* III 53; *ὀφείλειν* [I 29] V 36. XVIII 67; *κομίζεσθαι* XV 60. — Praeter hos locos unus mihi adferendus est IX 10: ἃ (sc. *μέτρα καὶ ῥυθμός*) *τοσαύτην ἔχει χάριν, ὥστ' ἂν καὶ τῇ λέξει καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν ἔχῃ κακῶς, ὅμως κτέ.*, quibus in verbis '*χάριν ἔχειν*' cum non 'gratias habere', sed 'suavitatem dulcedinemve continere' sit, dubito num Isocrates talem ambiguitatem admiserit, et augetur dubitatio respicienti mihi paucis verbis interiectis *ἔχῃ* sequi; quam ob rem verba *τοσαύτην ἔχει χάριν* vitium traxisse puto, cum scribae creberrimae notionis non in tempore in mentem venisset; quid fuerit, vix habeo proponendum; cogitavi de: *τοσαύτην ἐπάγει χάριν*; attamen hoc non tam coniectum quam monitum volo.

[3]) Notatu dignum duxi, [Lucianum] in insequentibus, quibus § 58 complectitur, habere '*καὶ κοινοὺς νομίζομεν εὐεργέτας τοὺς τῶν καλῶν ἐπιμελητάς*; omittit igitur copulam; Γ autem *φιλοπόνους εἶναι νομίζομεν*, ς *φιλοπόνους νομίζομεν εἶναι* in antecedentibus praebet: quid? *εἶναι* non interpolatori debetur? cf. p. 28 ann. 2.

[4]) '*Θεράπναι*' Alcaei comici fragmentum apud Kockium n. 88 delendum est; qui Harpocrationis epitomen inter Photii fontes esse sciunt, videbunt unde Photius suum sibi Alcaeum paraverit. Harpocr. s. v. habet: *Θεράπναι· Ἰσοκράτης Ἑλένῃ· τόπος ἐστὶν ἐν Λακεδαίμονι Θεράπναι, οὗ μνημονεύει καὶ Ἀλκμὰν ἐν α' κτέ.*; in epitoma (*D*) legitur: ....*οὗ μνημονεύει καὶ Ἰσοκράτης καὶ Ἀλκαῖος*;

# XI.

## Βούσιρις.

§ 3. Γιγνώσκω μὲν οὖν . . . ἁμαρτίας] Stob. flor. 4,48. *νουθετημένων Γ: νουθετουμένων ς* Stob*A*: *νενουθετημένων* Stob*v.*: *νουθετημάτων* Stob*B* [1]). / *αὐτῶν τις ἀκριβέστερον Γ: τις ἀκριβέστερον αὐτῶν ς: τις αὐτῶν ἀκριβέστερον* Stob., *cf. p. 84.*

§ 11. τὴν μὲν οὖν μητρῴαν . . . (§ 12) τετειχισμένην] Greg. Cor. Rh. Gr. VII 1234 sq. W.

*παρουσῶν — ἁπασῶν Γ* Greg.: *παρόντων — ἁπάντων ς, at ad*
§ 12. *οἴκησιν spectant / ἐκεῖ Γ* Greg.: *ἐκεῖσε ς // τοῦ σύμπαντος φύσιν Γ: τοῦ παντὸς φύσιν* Greg.: *τὴν τοῦ σύμπαντος κόσμου φύσιν ς* [2]) /

---

hoc epitomae mendum ni Kockius ipse vidit, potuit iam apud Dindorfium (ad Harp. s. v.) monitum invenire; non miror igitur illum apud Bergkium sub Alcaei nomine *Θεραπνῶν* nihil repperisse; Alcmanem Therapnarum mentionem fecisse facile per se intellegitur, extatque inter eius fragmenta locus noster apud Bergkium Poet. Lyr. Graec. III[4] p. 16 frg. 4 ann. — Alium statim adiungo locum, ubi item contra Kockium mihi pugnandum est; dico Calliae fragmentum 11:

— τί δ' ἆρα; τοὺς Μελανθίου τῷ γνώσομαι;
— οὓς ἂν μάλιστα λευκοπρώκτους εἰσίδῃς.

quibus in versibus pro *λευκοπρώκτους* scribi mavult *λειοπρώκτους* vel (*μάλιστά γ'*) *εὐρυπρώκτους*: '*λευκόπρωκτοι,* inquit, nusquam perstringuntur'; at Schol. ad Aristoph. Lys. 805 *τοὺς λευκοπρώκτους ὡς γυναικώδεις ἐκωμῴδουν* (inde sua Suid. post v. '*μελαμπύγου τύχοις*') non minus Kockium refutat quam Hes. v. *λευκόπυγος· ὁ ἄνανδρος· ἔμπαλιν δὲ μελαμπύγους τοὺς ἀνδρείους ἔλεγον* (cf. v. *μελάμπυγος*), qui quem spectet docet Eust. ad Il. 863,29: Alexim (Com. Fr. V p. CCXVIII, fg. inc. LXXII); *λευκόπρωκτοι* igitur nequaquam non perstringebantur. Quid? quod leporem facetiasque poetae nobis eripit, qui *λευκοπρώκτους* mutare studet? Is enim Melanthii (*μέλας*) asseclas *λευκοπρώκτους* propterea poetam fingere non sensit, ut illi omen non fuisse nomen iocose nec tecte significaret; per ludibrium comicus morem tragicorum imitatus est.

[1]) Quod sequitur *τῶν λεγομένων,* evincit ς Stob*A* lectionem veram esse; ceterum cf. p. 85.

[2]) Locum non expedio: *σύμπας* ab Isocrate ita usurpatur, ut cum substantivo coniungatur certaeque alicui rei singulari opponatur, quae aut verbis exprimitur aut sententia significatur: III 35 IV 14. 28. 83 (Is.[α] *πᾶσαν* praeter *E*[α] qui cum Is. *σύμπασαν*) 98. 107 VIII 34 IX 65. X 68 XII 35. 50 XIII 4 XV 41 [ep. 2,19]. — Non accedit substantivum III 48 *ὡς παρ' ἕκαστον τῶν μερῶν ἢ καλῶς ἢ κακῶς τὸ σύμπαν ἔξον*, quod non mirabimur; II 17 *τὸ σύμπαν* est 'in universum'; V 86 si cum Benselero vertis: 'Ich glaube nun den Anfang der ganzen Rede so eingerichtet zu haben, wie es bei denen, welche zu einem Feldzug gegen Asien rathen, der Fall sein muss' non habes cui *σύμπαντος* opponas, cum debeas opponere '*ἀρχῇ*'; verte igitur: 'So habe ich denn von dem Ganzen der Materie an den Eingang das gestellt, was dorthin gehört, wenn ich für einen Feld-

[XI 12-XII 9 *παντοδαπώτατα* Greg.: *παντοδαπ* . . . *Γ*[1], *quatenus agnosci possunt*, *α* add. *Γ*corr.: *παντοδαπὰ*, *at cf.* *πλεῖστα* / *ἀγαθὰ* *Γ*corr. Greg.: *τἀγαθὰ* *ς*: 'vocabulum penitus diversum' *Γ*[1].

§ 14. *διαθέσει*] *Harp. s. v. (ep. Suid. Cram. An. II 492,25; fuit apud Phot. — Hes. s. v.); cf. p. 57 ann. 1.

§ 18. *καὶ γὰρ τὸ μηδένα κτέ.*] resp. Schol. Aristid. p. 258,6 et 28 D.

*καὶ γὰρ τὸ . . . ἀποδημεῖν*] Harp. v. *καὶ γὰρ τὸ μηδένα κτέ.*

§ 23. *λογισμοῖς*] *Harp. v. *λογισμός* (ep. Phot. Suid.).

§ 26. *ὅστις καὶ τῶν ζῴων . . . ἐνομοθέτησεν*] BA. 173,10.

§ 37. *λογοποιῶν*] *Harp. v. *λογοποιός* (ep. Phot. Suid. — cf. Ammon. de diff. p. 90 Valck. — Moeris s. v. Thom. M. p. 224,11 R.).

§ 40. *παρρησίας*] Harp. s. v. (ep. Phot. Suid. Cram. An. Ox. II 498,3).

---

## XII.

## *Παναθηναικός.*

§ 2. *Οὐκ ὀλίγων κτέ.*] resp. Cic. or. 12,38.

*ἀντιθέσεων*] *Harp. v. *ἀντίθεσις* (ep. Suid. Bachm. An. Gr. I 105,7; fuit ap. Phot.).

*τοὺς ἀκούοντας . . . θορυβεῖν*] *Hermog. *π. ἰδ.* Rh. Gr. II 331,30 Sp. (cf. Kayser ad Cornif. ad Her. p. 292).

*ἐπισημαίνεσθαι*] Harp. s. v. (ep. Suid. Zon. Cram. An. Ox. II 495,5; Lex.Vind. 59,16; fuit apud Phot.)

§ 8. *ἀλλ' οὕτω τὸ γῆράς . . . καταπεφρόνηκε*] Stob. flor. 116,40.

*μεμψίμοιρον*] *Poll. II 124; huc Phot. v. *μεμψίμοιρος* (Suid. Zon. Bachm. An. Gr. I 298,7)?

*οὕτω τὸ* *ΓΖ* Stob.: *οὕτω μοι τὸ* *ς* [1]) / *μικρολόγον καὶ μεμψίμοιρον* Is.: *μεμψ. καὶ μικρολ.* Stob. / *τήν τε φύσιν* *Γ* Stob.: *τὴν μὲν φύσιν*
§ 9. *ς*, *at respondent inter se* *τύχη* *et* *φύσις* // *ἧς* *ς* Stob.: *ὡς* *Γ* / *τύχην* *ς* Stob.: *ψυχην* (*sic*) *Γ*, *errore*.

---

zug gegen Asien plaidire'. Nostro autem loco *σύμπαντος* nec cum substantivo coniunctum neque alii rei oppositum est — *ς* enim non curo; accedit quod ego quidem *τοῦ σύμπαντος φύσιν* hoc loco non intellego; sententia flagitat *πρὸς τὸ ἀνιέναι τοὺς καρπούς*, quod aliquatenus deleto '*τοῦ σύμπαντος*' reciperabis, si '*ἡ φύσις*' idem valere potest quod '*τὸ φύειν*'.

[1]) Sententia generalis, quam hic postulamus, addito pronomine sublata erit.

[XIII 11–32] ἀδόξων] [illegible] Zon. s. v. [illegible]

§ 11. οἱ περὶ μικρῶν … πολιτικῶν παρακαλοῦν] Dion. Hal. [illegible] de Isocr. [illegible]

[illegible] Fuhr. [illegible] Γ [illegible]

§ 16. [illegible] ἐκ περὶ … [illegible] Harp. v. Περισθένει (Phot. Suid.)

τῶν Περισθένων τῶν ἀρχαίων Γ. [illegible] τῶν ἀρχαίων Περισθενίων [illegible] Harp.

ἀγαλμάτων [illegible] ἐν τῷ Περὶ [illegible] αὐτοῦ λόγῳ — Harp. s. v. [illegible] Suid. Zon. [illegible] An. Gr. I 9.2; [illegible] apud [illegible] — Schol. Hermog. [illegible] Rh. Gr. VII 374 W.

§ 24. μη τε τέλος … προειρημένων] Schol. [illegible] in Isocr. ap. Orell. [illegible] p. 1[illegible].

§ 30. τίνας οὖν καλῶ … § 31 ἀρετάς] Stob. [illegible] 1.44.

τίνας … πεπαιδευμένους] Clem. Alex. strom. V 70 p. 24[illegible].

πρῶτον … φρονοῦντων] Clem. Alex. strom. V 70 p. 24[illegible]; cf. exc. ad h. l.

σφᾶς δ' αὐτοὺς … περιέχοντας] Harp. v. ἐλευθεριωτάτους (cp. Zon. cod. D. — Et. M. 5[illegible].1[illegible] et H. Stephanus ad h. l.).

τοὺς δὲ μὴ μόνον … ἀρετάς] Clem. Alex. strom. V 70 p. 248.

§ 31. καλῶ Γ Clem. Stob.: ἔχω [illegible] ἐπειδὴ Is.: ἐπεὶ Stob. τοῖς ἀεὶ [illegible] Is. Stob.: ἀεὶ τοῖς [illegible] Clem., cf. v. l. III [illegible] ἐλευθεριωτάτους Γ Harp. Clem. Stob.: ἐλευθεριωτέρους [illegible] ἔτι δὲ τοὺς [illegible] Clem.: ἔτι τοὺς Γ Stob.[2]) ἀεὶ κρατοῦντας Is. Stob.: ἀεὶ om. Clem., at [illegible] concinne opponendum [illegible] Is. Stob.: ἀναστρεφομένους Clem.[3]), μέγιστον Is. Stob.: μέγιστόν ἐστι Clem. τοὺς μὴ

§ 32. Is. Clem.: τοὺς om. Stob., errore; ἐξισταμένους Γ Stob. Clem.:

---

[1]) Hoc rettuli glossam, quia ἄδοξοι lemma lexici est; ceteris enim locis aliae formae obviae sunt: gen. pl. IX 66 XX 19 acc. plur. V 19 XII 253 ep. 2, 9. 11; comparativus XII 86. 247.

[2]) Contra usum dicendi Isocratis Bekkerus et Blassius Urbinatis lectionem probaverunt; cf. Ljungdahl, de transeundi generibus p. 43 sqq.

[3]) 'ἀναστρέφεσθαι' idem atque 'διακεῖσθαι' valens Isocrates non scripsit; est sequioris aetatis usus. 'ἀναστρέφεσθαι' apud eum est 'evertere': V 64 ἀναστραφήσεσθαι τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα; 132 ἀναστραπτέον καὶ μεταστατέον ἅπαντα ταῦτ' ἐστίν; XV 283 ἀνέστραπται καὶ συγκέχυται πολλὰ τῶν κατὰ τὴν πόλιν. Haec sufficiunt ad redarguendam Cobeti coniecturam, qui Blassium assessum nancturus VI 66 proposuit: ὥστε τετμῆσθαι μὲν τὰς χώρας, πεπορθῆσθαι δὲ τὰς πόλεις, ἀναστάτους δὲ γεγενῆσθαι τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους, ἀνατετράφθαι δὲ τὰς πολιτείας καὶ καταλελύσθαι τοὺς νόμους; tu restitue oratori quod in libris est: ἀνεστράφθαι.

[XII 32-XIII 2 ἐξανισταμένους ς / ἐμμένοντας Is. Stob.: ἐπιμένοντας Clem. [1]) / τῇ τάξει τῇ Γ: τῇ τάξει ς Stob. Clem. ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα ς Stob. Clem. [2]): ἀλλὰ καὶ πρὸς ἅπαντας Γ / τελείους ς Stob. Clem.: τελέους ΓΛ. [3])

§ 41. ἀπολελοιπότες] Harp. s. v. (ep. Suid. — Cram. An. Ox. II 490,18; Bachm. An. Gr. I 127,21; Lex. Vind. 7,16; fuit apud Phot.); cf. IV 50.

§ 63. Τορωναίων] Didymus apud *Harp. v. Τορώνη (ep. Phot. Suid. — Apost. c. XVII 18).

καὶ Τορωναίων Γ (Didym.): om. ς, *cf. Coraes ed. v. II p. 338.*

§ 68. δεκαρχιῶν] *Harp. v. δεκαδαρχία (ep. Et. M. 254,23).

δεκαρχιῶν ΓΕ: δεκαδαρχιῶν Harp., *cf. IV 110 V 95.*

§ 156. τῷ πόλῃ] cf. IV 17.

§ 246. πολλῆς μὲν ἱστορίας . . . ἀκούοντας] Eust. ad Odyss. 1455,25. [4])

ἱστορίας Is.: ἐμπειρίας Eust., *glossema* / τοὺς συμπολιτευομένους Is.: om. Eust.

---

# XIII.

## Κατὰ τῶν σοφιστῶν.

§ 2. Οἶμαι γὰρ . . . ἀδυνάτων ἐστίν] Orio anth. IV 4.

ἅπασιν εἶναι Is.: εἶναι πᾶσιν Or. [5]) / ὑπὲρ αὐτῶν Is.: ὑπὲρ ἑαυτῶν Or., *at ad τὰ μέλλοντα orator spectat* / ἕν τοῦτο Γ: ἕν τι τοῦτο ς Or.

---

[1]) ἐπιμένειν non apud Isocratem hac sententia extat; de ἐμμένειν cf. Fuhr, animadv. p. 51 sqq.; idem Rh. M. XXXIII p. 574 ann. 1 ἐμμένειν ἐν ex titulo CIA. II 1 160,5 attulit; eiusdem aetatis titulus Mitth. d. arch. Inst. IV 200, 13 habet ἐμμένειν cum dativo; neque dubito quin CIA. II 1, 333,6 Koehleri restitutioni ἐμμένουσιν ἐ]ν τεῖ συμμαχίᾳ τεῖ γεγ[ονυίᾳ . . . praeferenda sit, quae praepositionem abicit ἐμμένουσι]ν τεῖ συμμαχίᾳ κτέ.

[2]) Lectiones Stob. Clem. ς praetuli, quia quae posterius membrum significat, continentur iis, quae prius (οὐ μόνον) infert.

[3]) Sic debuit Benselerus praef. p. XXVI annotationem l. dare: 'τέλειος XII 9. 242 XV 187. 200 (Θ$^{\alpha}$: τελέους ceteri); *ep. 4,3.* At τελέως non τελείως legendum XIII 18 cl. II 26 et VIII 19'. Moneo adiectivum ab oratore iuvene adhibitum non esse.

[4]) Addit ἢ τέρπειν, quod a libris quoque perperam traditum recte delevit Kayserus.

[5]) Verborum collocatio quam Orio tradit ab Isocratis usu abhorrere videtur: XIV 23 XV 206 XVI 39; cf. Fuhr, Rh. M. XXXIII p. 329.

[XIII 5-21 § 5. *μεσεγγυοῦνται*] Phot. v. *μεσσεγγύονται* (Suid. Bachm. An. Gr. I 298.20; Cram. An. Par. 172.2.).

*μεσσεγγυοῦνται* Γ Lexicographi (— *γύονται* Phot.)[1]): *μεσσεγγυῶνται* ς.

§ 7. *καὶ τοὺς μαθητὰς . . . πραττομένους*] Phot. v. *πραττομένους* (Suid. Bachm. An. Gr. I 347.27. Cram. An. Par. IV 173.31).

§ 12. *οἱ ποιητικοὶ . . . φέροντες*] Schol. Aristid. p. 173 Fro.

*ποιητικοῦ* Γ[1] ς Schol.: *πολιτικοῦ* in mg. Γ Δ[2]).

§ 16. *φημὶ γὰρ ἐγὼ . . . δεῖσθαι*] Max. Planud. Rh. Gr. V 447 sq. W. — resp. Joh. Sicel. in Hermog. Rh. Gr. VI 111 W.

*τὴν ἐπιστήμην ΓΔ*: *τὴν* om. ς Is.[a] Plan. / *παραδῷ E* Plan. *cod. Monac. 8*: *παραδιδῷ Γς* Is.[a] Plan. *codd. Par. 2916 et 2977.* / *εἰδόσι τι ΓΔ* cod. *Langii.Δ* Plan.: *τι* om. ς $E^{a}\Theta^{a}$ / *ἐφ' ἑκάστῳ* Is.: Ioh. Sic.: *ἐφ' ἑκάστου* Plan. / *προελέσθαι ΓΔ*$E^{a}\Theta^{a}$ Plan.: *προδιελέσθαι* ς / *μεῖξαι* (*correxi*: *μῖξαι*) Δ[1] Plan. Joh.Sic.: *μίξασθαι* Γ Δ[corr], *cf. 52 ann. 4* / *τάξαι* ς Plan. Joh.Sic.: *τάξασθαι ΓΔ* $E^{a}\Theta^{a}$ / *ἔτι δὲ τῶν ΓΔ* Is.[a]: *ἔτι δὲ* (*τε* Plan.) *καὶ τῶν* ς Plan. / *ταῦτα δὲ* / *δὲ* om. Plan.

§ 17. *διδακτῶν*] resp. Joh. Sicel. Rh. Gr. VI 92 W.

*περὶ δὲ τῶν λοιπῶν κτέ.*] resp. Proleg. ad Herm. *στασ.* Rh. Gr. VII 44 W.[3]) Anon. Schol. in Herm. *π. ἰδ.* Rh. Gr. VII 869 W.

§ 19. *λοιποὶ δ' ἡμῖν . . . ὀνομάτων*] Sopat. in Herm. Rh. Gr. V 7 W.

*ἡμῖν εἰσὶν ΓΔ* Sop.[4]): *εἰσὶν ἡμῖν* ς.

§ 20. *καλινδουμένων*] Suid. v. *ἠλινδημένον* (cf. Phot. v. *καλινδούμενοι*; BA. 270.25; Hes. v. *καλινδεῖσθαι*).

§ 21. *πρὸς ἐπιείκειαν . . . ὠφελήσειεν*] Schol. ad Aristid. Panath. I 185.7 D. (e codice *Marciano*).[5])

---

[1]) Egregie Urbinatis lectio confirmat quod sana ratio postulat (Cobet in Mnem. n. s. VIII p. 290, sq.); quanquam veteres atticistae *μεσεγγυᾶν* praescribunt (Phryn. p. 121 L., Poll. VIII 28; cf. Harp. *μεσεγγύημα*; *μεσεγγυήσασθαι*).

[2]) Coniectura est non magis probanda quam Dobraei *ποικίλου*.

[3]) Locum Walzius ad § 18 rettulit; sed verba errasse eum arguunt: *δηλοῖ καὶ Ἰσοκράτης ἐν τῷ κατὰ τῶν σοφιστῶν δι' ὧν φησὶ τὸν μὲν σοφιστὴν δύο ταῦτα ποιεῖν ὀφείλειν, πρῶτον τοὺς κανόνας ἐκτίθεσθαι, ἔπειτα παρασκευάζειν τοὺς ἰδίους λόγους εἰς παράδειγμα τῶν παραδεδομένων λόγων.*

[4]) Ceterae lectiones, quas non in textum recepi, hae sunt: *λοιπὸν — τὴν καλουμένην τέχνην συγγράψαι — οὔτε ἔσχον* (pro *ὑπέσχοντο*) — *διδάσκειν — τὸν δυσχερέστερον τῶν ὀνομάτων.*

[5]) Scholium, ut exhibere possim, Wilamowitzii benignitate fit, qui Marciani codicis collationem ab ipso factam inspiciendam mihi praestitit; est autem hoc: '*ῥητόρειαν*] *καὶ Ἰσοκράτης ἐν τῷ κατὰ σοφιστῶν κατορθώματι πρὸς ἐπιείκειαν μᾶλλον ἢ ῥητόρειαν ὠφελήσειαν*'.

[XIII 21 — XIV 27] ὠφελήσειεν Γ: ὠφελήσειαν ς Schol.

*καὶ μηδεὶς οἰέσθω . . . ἐπιμέλειαν*] Orio anth. VI 16.

*καὶ μηδεὶς οἰέσθω . . . ἐμποιήσειεν*] Stob. flor. 9,28.

τοιαύτην εἶναι τέχνην Γ: τοιαύτην τέχνην εἶναι Or. Stob., *cum hiatu* (*sequitur* ἥ τις); τέχνην τοιαύτην εἶναι ς, *item* / κακῶς πεφυκόσιν πρὸς ἀρετὴν σωφροσύνην ἂν καὶ δικαιοσύνην ἐμποιήσειεν Γ: κακῶς πεφ. πρὸς ἀρετὴν σωφροσύνην ἢ δικαιοσύνην ἂν ἐμποιήσειεν ς: κακῶς πεφ. πρὸς τὴν ἀρετὴν σωφροσύνην ἂν ἐμπ. Or.: κακῶς πεφ. πρὸς αὐτὴν δικαιοσύνην ἂν ἐμποιήσειεν Stob. / συμπαρακελεύσασθαί γε Γ: συμπαρασκευάσασθαί γε Δ: καὶ συμπαρασκευάσασθαί γε ς: συμπαρασκευάσαι γε Or.[1]) / τῶν λόγων Is.: om. Or.

---

## XIV.

### *Πλαταικός.*

§ 1. *Εἰδότες . . . γεγενημένους*] Ruf. a. rh. Rh. Gr. I 464 Sp. (Anon. a. rh. Rh. Gr. I 428 Sp.)

*εἰδότες . . . εἰθισμένους*] Schol. Dem. LIV 1 p. 125ᵇ Turr.

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Is.: ὦ Ἀθηναῖοι Ruf. (Anon.): ὦ ἄνδρες δικασταὶ Schol. / προθύμως βοηθεῖν Is. Ruf.: βοηθεῖν Schol., *at cf.* μεγίστην / εἰρήνης οὔσης Is.: om Ruf. / ἀναστάτους ὑπὸ Θηβαίων Is.: ὑπὸ Θηβ. ἀναστ. Rut.

§ 2. *ἔτι δὲ τοιούτων πάρεσμεν*] Prisc. XVIII 294.

ἔτι δὲ τοιούτων Γ Prisi.: ἔτι δὲ περὶ τοιούτων ς.

§ 5. *πολὺ δὲ . . . ἠξιώθημεν*] Prisc. XVIII 257; cf. exc. ad. h. l.

τοσοῦτον Is.: τοσοῦτον Prisc., *non Isocrateum* / εἰρήνης οὔσης καὶ συνθηκῶν γεγενημένων Is.: εἰρήνης καὶ συνθήκης γεγενημένων / μετέχομεν Is.: οὐ μετέχομεν Prisc., *errore* / τυχεῖν ἠξιώθημεν Γ Prisc.: ἠξιώθημεν τυχεῖν ς.

§ 27. *καὶ Λακεδαιμονίων . . . εἰσῆλθον*] Prisc. XVIII 257.

ἐπ' αὐτοὺς Is.: εἰς ὑμᾶς Prisc.[2]) / διελέλυσθε Γ: διελύεσθε Prisc.

---

[1]) Silentio correxi Orionis τε (post συμπαρασκευάσαι) in γε, eximens, credo, librariorum mendum. Stobaei 'αὐτὴν' cur non ex 'ἀρετὴν' scribarum incuria natum esse iudicem, videbis inspectis quae p. 86 de origine huius loci lectionum diversarum posui. — δικαιοσύνη et σωφροσύνη coniunctae apud Isocratem solemnes sunt: III 29 XII 72 (καὶ δικαιοσύνην add. Γ); — 138. 183 XV 84; nostro loco male Benselerus πρὸς delevit; πεφυκέναι πρός τι: XV 274. 284, quorum locorum priorem Blassius cum Orellio bene restituit; cf. V 81 VII 74.

[2]) ὑμᾶς Prisciani male ex insequente δι' ὑμᾶς ortum est. — Isocrates si persona obiectum est στρατεύειν cum ἐπὶ coniungit IV 141. 149 V 49. 76. 99. 101 XII 194; item στρατεύεσθαι VI 65 IX 16 X 26 XIV 29; στρατείαν(-ας)

[XIV27-XV4 (*praeter cod. O*) [1]: *διελύσασθε* ς PriscO / *ἀπολιπόντες* Is.: *ἀπολείποντες* Prisc., *at cf. εἰσῆλθον*.

---

# XV.

## Περὶ ἀντιδόσεως. [2])

§ 2. *Κοροπλάθον*] Harp. v. *κοροπλάθος* (ep. Suid. prior pars; fuit apud Phot. Cram. An. Ox. II 496,33. BA. 275,7. — Suid. pars posterior; cf. Poll. VII 63. — Moer. s. v. Thom. M. 198,7 R., contra quos Et. M. 530,12).

*Ζεῦξις*] Harp. s. v. (ep. Phot. Suid. [3]) Zon.).

*Παρράσιον*] *Harp. v. *Παρράσιος* (ep. Phot. Suid.).

*πινάκια*] *Poll. VII 128 X 83.

§ 4. *ὑπογυίου*] BA. 115,5; Bachm. An. Gr. I 397,26 (Suid. s. v. Et. M. 349,12; Hes. s. v. — Moer. s. v. Thom. M. 371,10 R. — BA. 313,15. Et. M. 782,3).

---

*ποιεῖσθαι* (*στρατεία γίγνεται*) IV 34 V 115 IX 17 X 67 XII 193 [ep. 3, 3]; substantivum *στρατεία* IV 55. 99 V 128. 137 XII 13; si urbis vel terrae contra quam bellum fit nomen usurpat, eadem praepositione uti solet: IV 83 V 86. 111. 144 (VIII 99) XII 205. 253 (XIV 54) XV 111; contra *εἰς* quatuor locis extat: *εἰς Κύπρον* IV 153, *εἰς τὴν Ἀσίαν* V 83. 89, *εἰς Πελοπόννησον* XII 177.

[1]) Ex Prisciano Isocrati *διέλυσθε* reddunt: at ea pax, quam tum pepegerant, usque ad id tempus cum oratio habita esse fingitur non permanserat; itaque imperfectum, quod si pax non interrupta esset probaremus, non stat. Aoristus propterea non bene se habet (*ἀπελύσασθε*), quod temporum rationes tot congestis aoristis (*ἀπολιπόντες — εἰσῆλθον*) parum dilucidae fiunt; *διελέλυσθε* omnia solvit: nam ea quae prius sunt facta (*διελέλυσθε*), quam quae perfecta sunt (*εἰσῆλθον*), plusquamperfecto significamus. *Γ* igitur sequimur, cuius insolita quam exhibet forma corruptelae ansam facile praebuit, quam nascentem apud Priscianum deprehendimus.

[2]) Titulum quem *Γ* praebet, solus tradit ex testibus Bekkeri Antiatticista 92, 14; 95, 7; 103, 17; apud eundem ut apud Aristotelem (rh. III 17) *Ἰσοκράτης 'Ἀντιδόσει'* legitur: 90, 18; 109, 10; 113, 19. 28; sed etiam quod ς Harpocratio ceteraque Bekkeri lexica habent: *'περὶ τῆς Ἀντιδόσεως'* praebet: 90, 21; 115, 5. Suspicio, quae ex triplici citandi modo nascitur complurium copias grammaticum compilasse, augetur ipsis glossis inspectis.

[3]) Glossam Bernhardy male tractavit; nam qui vv. *οὗτος — ῥόδοις* uncis includit, etiam vv. *ἄριστος ζωγράφος* iis coercere debet, quippe quae non eodem ex fonte ex quo verba *ὄνομα κύριον* fluxerint; haec enim ex lexico nominum propriorum et ethnicorum quo uti solebat Suidas deprompsit. Itaque cum Harpocrationis epitomen eicere nequeas, nihil eiciendum, sed discendum glossam a Suida tribus diversis ex fontibus hauriente compositam esse.

[XV 20-125

§ 20. ἐλεημονεστάτους] *BA. 92,14. [1])

§ 28. ἀνεγκλητεὶ] Bachm. An. Gr. I 94,12.

ἀνεγκλητεὶ ΓΔΘ: ἀνεγκλητὶ An.: ἀνεγκλητὰ E: ἀνεγκλήτως ς.

§ 42. ἐκείνως ὑμᾶς . . . ἀφέσθαι] BA. 127,18.

ἀφέσθαι ci. Cor. Bekk.: ἀφεῖσθαι Is. BA. [2])

§ 50. ἀπεληλαμένος] Schol. Ald. in Isocr. ap. Orell. Antid. p. 137.

ἀπεληλαμένος Γ Schol.: ἀπολελειμμένος EΘς.

§ 53. μᾶλλον ὑμῶν . . . ἀλήθειαν] BA. 92,30.

§ 59. ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς παραγραφῆς] *Harp. v. παραγραφή (ep. Phot. Suid.).

§ 69. ἡγούμενος . . . δηλώσειν] BA. 127,31.

μάλιστ' ὠφελήσειν E [3]): μάλιστ' ἂν ὠφελήσειν ΓΘς BA / τάχιστα Is.: om. BA, *at cf.* μάλιστα.

§ 83. ἀλλὰ τοῖς μὲν . . . ποιήσειε] *perstringit Arist. Eth. Nic. X p. 1181ª (Spengel ad Arist. a. rh. I 2 p. 1356,28 vol. II p. 48).

§ 93. Ὀνήτωρ] Harp. s. v. (ep. Phot. Suid.).

§ 100. οὐχ ὡς . . . καταψευσαμένων] BA. 128,24.

οὐχ ἡδέως Θ BA.: οὐχ om. ΓΔE / καταψευσαμένων ΓE (καταψευσαμένον Θ): καταψευσομένων BA. [4])

§ 112. διαφερόντως] BA. 90,18.

§ 119. στρατόπεδον συναγαγεῖν] BA. 113,19.

συναγαγεῖν Is.: συνάγειν BA; *at cf. p. 51 ann. 2.*

ἐχομένοις] *BA. 95,7 (cf. Schneider ad IX 33).

§ 125. δοριαλώτους] *BA. 90,21 (cf. Suid. — Hes. s. v.).

---

[1]) Praebent ἐλεημονέστατον; neque vero mutarim quicquam, quia glossa ex iis est, quae cum Γ 'περὶ ἀντιδόσεως' habent; quae glossae cunctae verba oratoris non accurate reddunt. Itaque § 148 καταδεεστέρως retinendum, quanquam in nostra oratione forma καταδεέστερον sola extat; de comparativi formae in — ως usu Isocrateo cf. Baiter. ad Paneg. 109. Itemque tertius locus 'ἐχόμενον ἀντὶ ὑστέρου Ἰσ. περὶ ἀντ.' ad § 121 ἐχομένοις referendus est.

[2]) cf. VI 74 ἀφεῖσθαι ΓZ quod in ἀφέσθαι correxerunt Bait. Cob.: ἀφίστασθαι Θς; VI 8 ἀφεῖσθαι ΓZ: ἀφέσθαι ς.

[3]) Particulam ἂν infinitivo futuri ab Atticis adiectam esse Roedero non credam, donec ex poetis exempla et fide sat digna et numero valentia nobis praebeat; nam quae adhuc ex codicibus ex parte nequissimis attulit, nihil quamvis violenter nunc se gerat (Beiträge zur Kritik und Erklärung des Isaeus p. 54. 59; Ueber C. G. Cobets Emendationen der att. Redn. p. 48 sq.), probant; tituli vix exempla praebebunt, ex scriptorum pedestrium libris ne Isocratis Γ Demosthenis Σ Platonis B quidem in particula, quae quid valeret non iam scribae intellegebant, fidem praestant: redit igitur res ad metro vinctum sermonem, qui quid a scribis vel interpolatoribus intrusum sit sincere prodere solet.

[4]) Blassius καταψευσομένων Orellium (ed. Ant. p. 175. 253?) desumpsisse ex Θ adnotat; ego nihil inveni; praetervidisse ergo locum mihi videor.

[XV 125— XVI 1] *δοριαλώτους* Γ BA: *δορυαλώτους* ΔΕΘ.

§ 128. *νοῦν ἐχόντως*] BA. 109,10.

*νοῦν ἐχόντως* edd.: *κοινεχόντως* Is. BA., *cf. Schneider ad VII 53.*

§ 149. *καταδεέστερον*] *BA. 103,17[2]; cf. p. 65 ann. 1.

§ 173. *οὐ γὰρ περὶ . . . ἐπιτηδεύματος*] *Arist. rh. II 13.

§ 181. *παιδοτριβικὴν*] *Poll. III 154.

§ 183. *ἀγώνιαν*] *Poll. III 141. — Harp. s. v.[1])

§ 232. *δανεῖσαι . . . αὐτῷ*] BA. 135,11.

*σοφιστῶν*] cf. Diog. Laert. I 12 (? Bremi ad Aeschin. I 173)

§ 235. *τὴν νῦν ἀτιμαζομένην . . . ὑμῖν*] BA. 153,12.

*κρινομένην παρ' ὑμῖν* Is.: *κρινομένην ὑμῖν* BA[2]).

§ 267. *οἱ περὶ τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν μουσικὴν*] resp. Theod. Alex. de gram. p. 11,18 Bonn. (= BA. 1168 et Cram. An. Ox. IV 324,34 sqq.).

§ 268. *Ἴων*] Harp. s. v. (ep. Phot. Suid.).

§ 269. *θαυματοποιΐαις . . . γιγνομέναις*] Harp. v. *περίστατοι* (ep. Phot. Suid.); cf. BA. 296,6 (Et. M. 665,13, et Lobeck ad. Phryn. p. 376 sq.).[3])

§ 287. *Ἐννεακρούνου*] *Harp. v. *Ἐννεάκρουνον* (ep. Suid.); cf. Dind. ad. h. l.

§ 317. *συνέπεσε*] BA. 113,28.[4])

*συνέπεσε* Is.: *συνέπεσε γενέσθαι* BA.

---

## XVI.

### *Περὶ τοῦ ζεύγους.*

§ 1. *Ζεῦγος*] Phot. s. v. (Et. M. 409,47; cf. Hes. s. v.; BA. 260,29).

---

[1]) *ἀγωνίαν* Bekkerus restituit ex librorum Harpocrationis *ἀγωνιᾶν τὸ ἀγωνίζεσθαι* (= *τὰ σχήματα τὰ πρὸς τὴν ἀγωνίαν ηὑρημένα*), quam lectionem iam auctor lexici Bach. An. Gr. I 18,2 agnovit, qui inde *ἀγωνιᾶν· Ἰσοκράτης ἀντὶ τοῦ ἀγωνίζεσθαι* fecit.

[2]) Casu praepositionem in lexico intercidisse cave sumas; ipso enim nostro loco grammaticus constructionem verbi *κρίνεσθαι* cum dativo coniuncti illustraturus est; *κρίνεσθαί τινι* legitur XVIII 10 (cf. Rehdantz ad Lyc. p. 125), *κρίνεσθαι ὑπό τινος* IV 46; *κρίνεσθαι παρά τινι* praeter nostro loco apud Isocratem non inveni; neque vero est cur ab Γ auctoritate recedamus: attamen *κρίνεσθαι παρά τινι* bene Atticum est (Rehdantz l. c.).

[3]) Allato Athen. X 452f Blassius bene librorum lectionem § 213 *ἐν τοῖς θαύμασιν* a coniectura *ἐν τ. θεάμασιν* defendit; potuit etiam Aristot. de gen. an. III 1,734b 10 antestari: *οἷον τὰ αὐτόματα τῶν θαυμάτων*. Cf. *addenda* nostra ad h. l.

[4]) Glossam iam ad V 89 attuli, ubi *συνέπεσε . . . γενέσθαι* legitur; nescio an glossa quam nos legimus iam valde decurtata sit atque hanc fere quondam habue-

[XVI 26— XVII 7]

§ 26. *πρόπαππος*] Aristoph. Byz. *συγγενικοῖς* (apud Poll. III 17), *cuius velim testimonium respicias.*

# XVII.

## Τραπεζιτικός.

§ 1. *Ὁ μὲν ἀγών μοι . . .* (§ 12) *μάρτυρας*] Dion. Hal. iud. de Isocr. c. 19.

*τοῦ μὴ δοκεῖν* ς Di.: *τοῦ δοκεῖν ΓΕ* / *οὐσία μὲν γὰρ ἱκανή μοι* Is.: *οὐσία γάρ μοι ἱκανὴ* Di., *cum hiatu* / *δόξαιμι* Di.: *δόξω*, *cf. Fuhr, Rh. M. XXXIII 355* / *προσῆκον τοσαῦτα ΓΕ* Di.: *προσηκόντως τοσαῦτα* ς / *ἐγκαλέσαι ΓΕ* Di.: *ἐγκαλεῖσθαι* ς / *βίον ΓΕ* Di.: *χρόνον*
§ 2. ς // *συμβόλαια τὰ πρὸς ΓΕ*: *συμβόλαια πρὸς* ς Di., *at cf. XVIII 28 (Fuhr l. c.)* / *πρὸς τοιούτους ΓΕ* Di.: *πρὸς τοὺς τοιούτους* ς / *πολλὰ* Is.: om. Di. / *διαχειρίζουσι Γς* Di.: *διισχυρίζουσι E* [1]) / *τῶν*
§ 3. *χρημάτων ΓΖ*: *τοσούτων χρ.* ς Di. // *οὖν* Is.: *δὲ* Di. *cf. p 71 ann. 2* / *ὑμῖν διηγήσομαι τὰ πεπραγμένα ΓΕ*: *ὑμῖν διηγήσομαι ὡς ἂν δύνωμαι τὰ*
§ 4. *πεπρ.* ς: *ὑμῖν ὅπως ἂν δύνωμαι διηγ. τὰ πεπρ.* Di. // *ἄλλης ΓΕ* Di.: *ὅλης* ς / *γεμίσας οὖν ΓΕ*: *ἐμπλήσας οὖν Δ*rec. *γρ.*: *γεμίσας δὲ* ς: *ἐπιδημήσας δὲ* Di*F*: *δὲ antecedente lacuna* Di*MPAB* [2]) / *ἅμα κατ' ἐμπορίαν καὶ θεωρίαν* Di.: *ἅμα κατ' ἐμπορίαν καὶ κατὰ θεω-*
§ 5. *ρίαν* ς: *ἅμα καὶ κατ' ἐμπορίαν καὶ κατὰ θεωρίαν ΓΕ* [3]) // *ὡς καὶ ὁ* Di.: *ὡς ὁ* Is. [4]) / *τά τε χρήματα* Is.: *τὰ χρήματα* Di. / *κελεύειν* Is.: *κελεύει* Di., *cum hiatu* / *ποιῶ* Is.: *ποιῇ* Di., *propter κελεύει* //
§ 6. *οἰκείως πρὸς αὐτὸν ΓΕ*Di.: *πρὸς αὐτὸν* (*falso Fuhrius αὐτὸν*) *οἰκειως* ς / *περὶ χρημάτων* Is.: *περὶ τῶν χρημάτων* Di.

*ἡγούμην . . . κινδυνεύειν*] Dion. Hal. iud. de Isocr. c. 20.

*ἡγούμην — Σάτυρον* add. Di.: om. Is. [5]) / *εἰ μὲν προοίμην* Di. c. 19

---

rit formam: *συνέπεσε γενέσθαι* ⟨*Ἰσοκράτης Φιλίππῳ· καὶ συνέπεσε*⟩ *ἀντὶ τοῦ συνέβη* ⟨*ὁ αὐτὸς*⟩ *Ἀντιδόσει*; eundem in modum *συνέπεσε* adhibuit auctor ep. 4,7: *ὃ καὶ Διοδότῳ παθεῖν συνέπεσε.*

[1]) Item solus mendosus supra, ubi *ταῖς* ante *τραπέζαις* omittit.

[2]) Fuhrius haesitat, quae harum lectionum origo sit; mihi certissimum videtur participium *ἐμπλήσας*, quod pro glossemate vel interpretamento ad rarius *γεμίσας* quondam adscriptum erat, linea occupata mox propter verbum proxime antecendens '*ἀποδημῆσαι*' abiisse in *ἐπιδημήσας*, hoc fideliter scriba Di*F* depinxit, ceteri ut sensu cassum non scripserunt. — De *δὲ* et *οὖν* cf. p. 71 ann. 2.

[3]) cf. Fuhr l. c. p. 356 quocum non omni in re facio; Dionysium sequor ut testem fide digniorem quam vulgatam; *ΓΕ* inferunt, quae ferri nequeunt.

[4]) Adde *ὁ* post *ὡς* apud Blass. ann. crit. ad h. l.; ceterum quae sequuntur particulae, '*μὲν-δὲ*' hic pro *καὶ-καὶ* pugnare videntur.

[5]) De secundis curis quas Blassius statuit, cf. cap. III exc. ultimum; hic ego Fuhrio adsentior. — De insequentibus ex ς additis *προσομολογῶ — καὶ* secus statuo; etenim si lego *πάντα ποιεῖν ὅσα Σάτυρος προσέταττε,* expecto futurum esse ut reus

# XI.

## Βούσιρις.

§ 3. *Γιγνώσκω μὲν οὖν . . . ἁμαρτίας*] Stob. flor. 4,48.
*νουθετημένων Γ: νουθετουμένων ς* Stob*A*: *νενουθετημένων* Stobv.:
*νουθετημάτων* Stob*B* [1]). / *αὐτῶν τις ἀκριβέστερον Γ: τις ἀκριβέστερον*
*αὐτῶν ς: τις αὐτῶν ἀκριβέστερον* Stob., *cf. p. 84.*

§ 11. *τὴν μὲν οὖν μητρῴαν . . .* (§ 12) *τετειχισμένην*] Greg. Cor. Rh. Gr. VII 1234 sq. W.
*παρουσῶν — ἁπασῶν Γ* Greg.: *παρόντων — ἁπάντων ς, at ad*
§ 12. *οἴκησιν spectant / ἐκεῖ Γ* Greg.: *ἐκεῖσε ς // τοῦ σύμπαντος φύσιν*
*Γ: τοῦ παντὸς φύσιν* Greg.: *τὴν τοῦ σύμπαντος κόσμου φύσιν ς* [2]) /

---

hoc epitomae mendum ni Kockius ipse vidit, potuit iam apud Dindorfium (ad Harp. s. v.) monitum invenire; non miror igitur illum apud Bergkium sub Alcaei nomine *Θεραπνῶν* nihil repperisse; Alcmanem Therapnarum mentionem fecisse facile per se intellegitur, extatque inter eius fragmenta locus noster apud Bergkium Poet. Lyr. Graec. III[4] p. 16 frg. 4 ann. — Alium statim adiungo locum, ubi item contra Kockium mihi pugnandum est; dico Calliae fragmentum 11:

— *τί δ' ἄρα; τοὺς Μελανθίου τῷ γνώσομαι;*
— *οὓς ἂν μάλιστα λευκοπρώκτους εἰσίδῃς.*

quibus in versibus pro *λευκοπρώκτους* scribi mavult *λειοπρώκτους* vel (*μάλιστά γ'*) *εὐρυπρώκτους*: '*λευκόπρωκτοι*, inquit, nusquam perstringuntur'; at Schol. ad Aristoph. Lys. 805 *τοὺς λευκοπρώκτους ὡς γυναικώδεις ἐκωμῴδουν* (inde sua Suid. post v. '*μελαμπύγου τύχοις*') non minus Kockium refutat quam Hes. v. *λευκόπυγος· ὁ ἄνανδρος· ἔμπαλιν δὲ μελαμπύγους τοὺς ἀνδρείους ἔλεγον* (cf. v. *μελάμπυγος*), qui quem spectet docet Eust. ad Il. 863,29: Alexim (Com. Fr. V p. CCXVIII, fg. inc. LXXII); *λευκόπρωκτοι* igitur nequaquam non perstringebantur. Quid? quod leporem facetiasque poetae nobis eripit, qui *λευκοπρώκτους* mutare studet? Is enim Melanthii (*μέλας*) asseclas *λευκοπρώκτους* propterea poetam fingere non sensit, ut illi omen non fuisse nomen iocose nec tecte significaret; per ludibrium comicus morem tragicorum imitatus est.

[1]) Quod sequitur *τῶν λεγομένων*, evincit *ς* Stob*A* lectionem veram esse; ceterum cf. p. 85.

[2]) Locum non expedio: *σύμπας* ab Isocrate ita usurpatur, ut cum substantivo coniungatur certaeque alicui rei singulari opponatur, quae aut verbis exprimitur aut sententia significatur: III 35 IV 14. 28. 83 (Is.[α] *πᾶσαν* praeter *E*[α] qui cum Is. *σύμπασαν*) 98. 107 VIII 34 IX 65. X 68 XII 35. 50 XIII 4 XV 41 [ep. 2,19]. — Non accedit substantivum III 48 *ὡς παρ' ἕκαστον τῶν μερῶν ἢ καλῶς ἢ κακῶς τὸ σύμπαν ἕξον*, quod non mirabimur; II 17 *τὸ σύμπαν* est 'in universum'; V 86 si cum Benselero vertis: 'Ich glaube nun den Anfang der ganzen Rede so eingerichtet zu haben, wie es bei denen, welche zu einem Feldzug gegen Asien rathen, der Fall sein muss' non habes cui *σύμπαντος* opponas, cum debeas opponere '*ἀρχῇ*'; verte igitur: 'So habe ich denn von dem Ganzen der Materie an den Eingang das gestellt, was dorthin gehört, wenn ich für einen Feld-

[XI 12-XII 9 *παντοδαπώτατα* Greg.: *παντοδαπ . . . Γ*[1], *quatenus agnosci possunt, α* add. *Γ*corr.: *παντοδαπά, at cf. πλεῖστα / ἀγαθὰ Γ*corr. Greg.: *τἀγαθὰ* ς: 'vocabulum penitus diversum' *Γ*[1].

§ 14. *διαθέσει*] *Harp. s. v. (ep. Suid. Cram. An. II 492,25; fuit apud Phot. — Hes. s. v.); cf. p. 57 ann. 1.

§ 18. *καὶ γὰρ τὸ μηδένα κτέ.*] resp. Schol. Aristid. p. 258,6 et 28 D.

*καὶ γὰρ τὸ . . . ἀποδημεῖν*] Harp. v. *καὶ γὰρ τὸ μηδένα κτέ.*

§ 23. *λογισμοῖς*] *Harp. v. *λογισμός* (ep. Phot. Suid.).

§ 26. *ὅστις καὶ τῶν ζῴων . . . ἐνομοθέτησεν*] BA. 173,10.

§ 37. *λογοποιῶν*] *Harp. v. *λογοποιός* (ep. Phot. Suid. — cf. Ammon. de diff. p. 90 Valck. — Moeris s. v. Thom. M. p. 224,11 R.).

§ 40. *παρρησίας*] Harp. s. v. (ep. Phot. Suid. Cram. An. Ox. II 498,3).

---

## XII.

## *Παναθηναικός.*

§ 2. *Οὐκ ὀλίγων κτέ.*] resp. Cic. or. 12,38.

*ἀντιθέσεων*] *Harp. v. *ἀντίθεσις* (ep. Suid. Bachm. An. Gr. I 105,7; fuit ap. Phot.).

*τοὺς ἀκούοντας . . . θορυβεῖν*] *Hermog. *π. ἰδ.* Rh. Gr. II 331,30 Sp. (cf. Kayser ad Cornif. ad Her. p. 292).

*ἐπισημαίνεσθαι*] Harp. s. v. (ep. Suid. Zon. Cram. An. Ox. II 495,5; Lex.Vind. 59,16; fuit apud Phot.)

§ 8. *ἀλλ' οὕτω τὸ γῆράς . . . καταπεφρόνηκε*] Stob. flor. 116,40.

*μεμψίμοιρον*] *Poll. II 124; huc Phot. v. *μεμψίμοιρος* (Suid. Zon. Bachm. An. Gr. I 298,7)?

*οὕτω τὸ ΓΖ* Stob.: *οὕτω μοι τὸ* ς [1]) / *μικρολόγον καὶ μεμψίμοιρον* Is.: *μεμψ. καὶ μικρολ.* Stob. / *τήν τε φύσιν Γ* Stob.: *τὴν μὲν φύσιν*
§ 9. ς, *at respondent inter se τύχη et φύσις // ἧς* ς Stob.: *ὡς Γ / τύχην* ς Stob.: *ψυχην* (*sic*) *Γ, errore.*

---

zug gegen Asien plaidire'. Nostro autem loco *σύμπαντος* nec cum substantivo coniunctum neque alii rei oppositum est — ς enim non curo; accedit quod ego quidem *τοῦ σύμπαντος φύσιν* hoc loco non intellego; sententia flagitat *πρὸς τὸ ἀνιέναι τοὺς καρπούς,* quod aliquatenus deleto '*τοῦ σύμπαντος*' reciperabis, si '*ἡ φύσις*' idem valere potest quod '*τὸ φύειν*'.

[1]) Sententia generalis, quam hic postulamus, addito pronomine sublata erit.

# XIX.

## *Αἰγινητικός.*

§ 11. *Φθόῃ*] *Harp. v. *φθόην* (ep. Phot. Suid. Et. M. 793,13; BA. 71,3. 313,26.[1]) — Moeris s. v. Hes. s. v.).

§ 18. *Πασῖνος*] Harp. s. v. (ep. Phot. Suid.).

§ 23. *ὁρῶν τὴν μητέρα ... ἐκπεπτωκυίας*] Prisc. XVIII 174.

*ἑαυτοῦ* Prisc.: *ἐμαυτοῦ* Is., *cf. exc. ad I 14*; *ἐκπεπτωκυίας* Is.: *ἐκπεπτωκυῖαν* Prisc.

§ 24. *ἐν αὐτοῖς . . . ἐνεπεδειξάμην*] Prisc. XVII 169.

*ἐπεδειξάμην* Is. *et* Prisc., *cf. exc. ad h. l.*: *ἐνεπεδειξάμην* 'Bens. *tanquam e Prisc.*'

§ 27. *ἀδακρύτους*] *Poll. II 63.

§ 30. *ἀδελφίζειν*] Hermog. *π. ἰδ.* Rh. Gr. II 356 Sp. (Anon. Schol. in Hermog. *π. ἰδ.* Rh. Gr. VI 1062 ann. W.) — Poll. III 24. — Harp. s. v. (ep. Phot. Suid. Zon. Cram. An. Ox. II. 488,11; Bachm. An. Gr. I 27,28; Et. M. 16,12; Cram. An. Par. IV 31).[2]) —

§ 31. *ὥσπερ τῶν ... οὖσα*] Clem. Alex. strom. VI 21 p. 266,4.

§ 46. *ἐκ ποίας δ' ἂν . . . μᾶλλον*] Prisc. XVIII 236.

*ἥδιον εἶδεν υἱὸν αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους εἰσποιηθέντα μᾶλλον Γ*: *ἥδιον εἶδεν αὐτῷ κατὰ. τ. ν. εἰσπ. μᾶλλ.* ς: *ἄλλον ἴδιον υἱὸν εἶδεν αὐτῷ πολὺ μᾶλλον* Prisc.; *cf. exc. ad h. l.*

---

# XX.

## *Κατὰ Λοχίτου.*

Orationis solus Photius (bibl. cod. 159 p. 102a Bk.) mentionem facit.

---

[1]) Glossam hanc ita rescribe: '*φθόη τίς ἐστιν· ἡ ⟨νῦν⟩ λεγομένη φθίσις*'; adieci *νῦν*, quod praebet Harp. s. v.: *τὴν νῦν λεγομένην φθίσιν φθόην ἔλεγον* (cf. ep.): neque vero scio an lemma *φθόην*, apud Harpocrationem, quod Bekkerus edidit, ex libris *BC* in *φθόη* mutandum sit, quia ne locus quidem (ep. 3,30) e Demosthene ibi allatus accusativum praebet: *μέχρι φθόης*; aut manca glossa?

[2]) Hic addo glossam BA. 83,25 *ἀδελφίζειν· ὡς ἀδελφῷ προσφέρεσθαι*, quae redit Et. M. 16,57 *ἀδελφίζειν· τὸ τιμᾶν ὡς ἀδελφόν*; utramque interpretationem unum sub lemma posuit Hes.: *ἀδελφίζει· ἀδελφὸν καλεῖ. ἢ τιμᾷ ὡς ἀδελφόν.*

# XXI.

## Πρὸς Εὐθύνουν ἀμάρτυρος. 1)

§ 1. Οὐ προφάσεως . . . τουτονί] *Aristid. a. rh. Rh. Gr. II 507 Sp.

φίλος ὢν] resp. Apsin. Rh. Gr. I 343,29 Sp.

§ 5. Οἶμαι δὴ πάντας . . . ἐλθεῖν] Anon. Schol. in Hermog. στασ. Rh. Gr. VII 364 et 361 W. (*hoc ex loco* Max. Plan. schol. in Herm. στασ. Rh. Gr. V 292 W.).

*οἶμαι οὖν ἅπαντας* $\Lambda^1$: *οἶμαι δ' οὖν ἅπαντας* $\Lambda^{corr.}$ ς: *οἶμαι δὴ πάντας* Scholia. Plan. 2) / *μάλιστα συκοφαντεῖν ἐπιχειροῦσι* Is. Scholia.: *συκοφαντεῖν ἐπιχ. μάλισθ'* Plan. / *ἔχοντες δὲ μηδὲν* Is. Scholia p. 364: *ὀλίγα δὲ κεκτημένοι* Scholia p. 361: *βραχέα δὲ κεκτημένοι* Plan.

§ 8. καὶ τούτοις ἐγκαλοῦσιν . . . δεδίωσι] BA. 128,13 2).

*οἷς* BA.: *οὓς* Is., *cf. exc. ad h. l.* / *δεδίωσιν* BA.: *δεδίασιν* Is.

---

## [Ἰσοκράτους] ἐπιστολαί.

### 1.

Phot. bibl. cod. 159 p. 102ᵃ Bk.

---

1) De fragmento huius orationis Aristotelico cf. p. 7 ann. 2. Titulus orationis, quae in ΓΔΕ non extat, traditur: *πρὸς Εὐθύνουν ἀμάρτυρος* Λ et Phot. cod. 159: *ἀμάρτυρος* Apsin. Rh. Gr. I 343 Sp.: *πρὸς Εὐθύνουν* BA. 128,12: *πρὸς Εὐθύνουν ὑπὲρ Νικίου ἀμάρτυρος* ς: *πρὸς Εὐθύνουν ὑπὲρ Νικίου* Philostr. vv. soph. I 17,4.

2) Utraque lectio bene se habet, quod de *δὴ* non demonstrandum: de *δ' οὖν* docet Ljungdahl (de transeundi gen. p. 33.). Cum autem cunctae scholiorum rhetoricorum lectiones omnino nihili hoc loco sint, eorum *δὴ* quoque respuemus. Nec tamen *δ' οὖν* ex $\Lambda^{corr}$ς sed *δέομαι οὖν* ex $\Lambda^1$ receperim, quia *δ' οὖν* et *δὴ* studio hiatum vitandi deberi luculentissimum est; quanquam si *δέομαι οὖν* legis oratio non hiat: cf. Blassium ed. praef. vol. II p. XLII; qui vir doctus recte *βούλομαι οὖν* XII 6 et *δέομαι οὖν* XV 17 XIX 51 rescripsit, quibus locis Benselerus (ad Areop. p. 400) coniecit *δ' οὖν*; hic autem si sibi constare voluit, debuit etiam XVII 58 *δέομαι οὖν* scribere, quamvis spuriam orationem esse duceret; nam hiatus vitandi studium in ea nemo non videt; adde locis hisce nostrum '*δέομαι οὖν*'. — De XVI 48 *δέομαι δ' οὖν* adhuc dubito; nam Fuhrii ratio ex indicio Leonis non satis definito pendet (Rh. M. XXXIII p. 566); in XV 273 *δέομαι δ' ὑμῶν* unus Θ male omittit *δ'*. — Ceterum *δὲ* et *οὖν* invicem de sede certant XVII 3 *ἀρχῆς οὖν* Is.: *ἀρχῆς δὲ* Di.; XVII 4 ex *γεμίσας οὖν* ΓΕ (*ἐμπλήσας οὖν* $\Delta^{corr.}$ *γρ.*): *ἐπιδημήσας δὲ* Di. (*male*), non vereor ne quis *δ' οὖν* proponat.

2.

Philostr. v. soph. I 17,3 (*Φίλιππον ἐν οἷς ἔγραφεν πρὸς αὐτόν*); [Plut. vit. X or. 837f]; Phot. bibl. cod. 159 p. 102a; 260 p. 487a (cf. Blass. Att. Bereds. II p. 288 ann.).

§ 12. *ἠπίστησας*] *Harp. v. *ἀπιστεῖν* (ep. Suid. Bachm. An. Gr. I 121,9. BA. 24,7; fuit apud. Phot.).

3.

Cf. ad ep. 2.

4.

Phot. bibl. cod. 159 p. 102a Bk.

§ 11. *ἔτι δὲ . . . πραγμάτων*] Prisc. XVIII 206.

*(σίν)η νομίζειν . . . πραγμάτων*] BA. 143,18.

*ἔχον ἄττα σίνη νομίζειν Γ: ἔχον* (codd. *NVR*: *ἔχων O*) *ἀνάστασιν ἢ νομίζειν* Prisc.: *ἢ νομίζων* BA, *ad Prisciani igitur lectionem accedunt: ἔχον πρόφασιν ἣν νομίζειν ς; cf. exc. ad h. l.*

§ 13. *προσφιλεστάτων*] *Huccine Poll. III 63 *προσφιλεστάτως*? [1])

5.

Phot. bibl. cod. 159 p. 102a B.

§ 4. *προαιρεῖσθαι δὲ τὴν παιδείαν κτἑ.*] resp. Dion. Hal. iud. de Isocr. c. 1 (Fuhr Rh. M. XXXIII p. 354).

6.

Titulus epistolae intercidit ap. Phot. bibl. l. c.

7. 8. 9.

Phot. bibl. l. c.

---

[1]) Alium locum spectat Hes. v. *προσφιλεστάτοις· ἀγαπητοῖς*, quamvis saepe syllabae *-ους -οις -ως* inter se commutentur. — Verba Blassius sana non putat, at cf. Eur. Hec. 982: *φιλὴ μὲν εἶ σύ, προσφιλὲς δέ μοι τόδε/στράτευμ' Ἀχαιῶν.*

## CAPVT II.

### Quaestiones criticae Isocrateae.

Legimus in vita Isocratis, quam Westermannus Zosimo adscripsit (O. A. II p. 5[a]): *λέγεται δὲ καὶ τοῦτο περὶ αὐτοῦ* (sc. *Ἰσοκράτους*), *ὡς ὅτι κατηγορηθεὶς ὡς διαβάλλων τὴν δημοκρατίαν ἐν τῷ γράφειν πρὸς Νικοκλέα τὰς παραινέσεις βασιλέα ὄντα ᾔει ἀπολογησόμενος πάλιν ἐξ αὐτῶν τῶν παραινέσεων εἰπὼν ἐκεῖνο· ὥσπερ γὰρ τὸν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενον τὸ πλῆθος δεῖ θεραπεύειν οὕτω καὶ τὸν ἐν μοναρχίᾳ κατοικοῦντα τὸν βασιλέα προσήκει θαυμάζειν.* Quis est, qui cognitis prioribus verbis posteriora haec ad orationem 'ad Nicloclem' reffere dubitaverit? attamen neque in hac neque in altera Nicoclearum sed in epistula ad Demonicum missa leguntur. Quid? orationes prima et altera nonne coniunctae certo quodam volumine editae erant, quod, prout alius generis orationes non complectebatur, titulum *Ἰσοκράτους παραινέσεις* prae se ferebat? Sed erunt qui abnuant: alios igitur testes circumspiciamus. Nolo ei nimium tribuere rei, quod gnomologium Barroccianum a Bywatero editum, quod Wilamowitzii praeceptoris optimi benevolentia inspicere mihi licuit, in indice habet: *γνῶμαι κατ' ἐκλογὴν καὶ ἀποφθέγματα ἐκ τῶν Δημοκρίτου καὶ ἐγχειριδίου τοῦ Ἐπικτήτου καὶ τῆς πρὸς Δημόνικον ἐπιστολῆς τοῦ Ἰσοκράτους καὶ ἑτέρων φιλοσόφων*; nec vero ex prima tantum oratione sed etiam ex altera sententias praebet: Gnom. Barr. 80 *ὧν τὰς ... πράξεις* (= Isocr. II 38); 85 *ἀρχικὸς ... διανοίας* (= Isocr. II 24); 157 *δεῖ ὁρᾶν ... πονηροὶ* (= Isocr. II 28); 186 *κολάζειν ... ἐξαμαρτάνοντας* (= Isocr. II 20). Sed cum illos locos facillime errore in gnomologium irrepsisse statuere queas, graviorem petamus testem procedatque Hermogenes qui (*π. μεθ. δειν.* Rh. Gr. II 440 Sp.) haec habet: *τούτων* (sc. *τῶν μεθόδων τοῦ ἑαυτὸν ἀνεπαχθῶς ἐπαινεῖν*) *παραδείγματα Ἰσοκράτης ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τῶν παραινέσεων τὸ πρῶτον προοίμιον ἑαυτοῦ ἔπαινον κατεσκεύασε· θέλει γὰρ εἰπεῖν ὅτι ἐγὼ ἀνὴρ εἰμι σπουδαι ότατος καὶ μόνος φίλος ἀγαθὸς ἀποθανόντος τοῦ πατρός, ὦ Δημόνικε, σοὶ εὐνοῶν.* Num huius quoque auctoritatem addubitas? Certissim est corpus *παραινέσεων* Isocrate-

arum fuisse, in quo non solum epistula ad Demonicum et oratio ad Nicoclem inerant, sed etiam si minus aliae, at certe quaedam tertia. Nam si duae tantum, Hermogeni dicendum erat ἐν τῷ προτέρῳ, non ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τῶν παραινέσεων.

Quodsi illis temporibus liber orationum suasoriarum fuit, suo iure possit aliquis complura sibi ut proferantur postulare illius testimonia praeter unum illud Hermogenianum; huic locos praebemus Harp. v. παράκλησις: Ἰσοκράτης παραινέσεσι (I 5); Schol. ad Aristoph. Ach. 206: Ἰσ. ἐν ταῖς παραινέσεσι (inde Suid. v. ξυλλαβεῖν: I 3); — Priscian. XVIII 278: Ἰσ. παραινέσεσι, (I 20); id. XVIII 158. 185 (I 34) Ἰσ. παραινέσεσι, quae exempla grammaticus Latinus ex Atticistae cuiusdam lexico deprompsit (Prisc. XVIII 50; Hertzius GL. III praef. p. VII sq.). — Marcell. schol. in Hermog. στασ. Rh. Gr. IV 193 W: Ἰσ. ἐν ταῖς παραινέσεσιν (ad I 3); Greg. Cor. Rh. Gr. VII 1235 W.: Ἰσ. ἐν τ. παρ. (I).

Ne vero quis, cum illo 'ἐν ταῖς παραινέσεσι' semper oratio prima indicari videatur, inde sibi argumenta contra ea quae protuli paret, Hermogenis ad locum revoco istum (π. μεθ. δειν. Rh. Gr. II 437 Sp.) 'ὥσπερ τὰ παρὰ Ἰσοκράτει ἴσα, τὰ ἐν ταῖς παραινέσεσι μάλιστα', quibus in verbis παραινέσεις illas attentissimum quemque lectorem minime ad Demoniceam solam relaturum esse credo. Denique ut rem conficiam, duos locos de quibus dubitari nequit proferam, argum. Isocr. IX: ἰστέον, ὅτι τὸν λόγον τοῦτον ἔγραψεν Ἰσοκράτης πρὸς τὸν Νικοκλέα μετὰ τὴν παραίνεσιν τὴν πρὸς αὐτόν. πόθεν κτἑ. deinde ad Euagorae locum respiciens ὅτι· οὐ νῦν σὲ ⟨πρῶτον⟩ [1]) παρακελεύομαι σπουδάζειν περὶ τὴν ἀρετὴν ἀλλὰ καὶ πάλαι, ὃ (sc. τὸ παρακελεύεσθαι σπουδάζειν κτἑ.) ἐστιν ἐν ταῖς παραινέσεσι (i. e. ἐν τοῖς Νικοκλείοις Menand. Rh. Gr. III 359 Sp.). πρῶτον οὖν ἔγραψεν αὐτῷ τὰς παραινέσεις κτἑ. Alter locus est argum. [Isocr.] I: ἔγραψε πολλοὺς λόγους ὧν εἰσιν αἱ παραινέσεις, εἰ καί τινες ἠβουλήθησαν αὐτὰς εἰπεῖν μὴ εἶναι αὐτοῦ . . . ἄξιον δὲ ζητῆσαι, διὰ ποίαν αἰτίαν οὕτως αὐτὰς ἀναγινώσκομεν κατὰ τάξιν, πρῶτον τὴν πρὸς Δημόνικον, ἔπειτα τὴν πρὸς Νικοκλέα καὶ μὴ ἀδιαφόρως ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ λόγοις . . . τὸ δὲ ἀληθὲς πᾶσι παραινεῖ διὰ τῶν τριῶν παραινέσεων . . . τάττει οὖν πρῶτον τὸν πρὸς Δημόνικον, ὡς πρὸς ἰδιώτας πρῶτον διαλεγόμενος, εἶτα βασιλεύειν διδάσκων ἐν τῷ πρὸς Νικοκλέα . . . εἶτα λέγει ἐν τῷ πρὸς Νικοκλέα ἢ συμμαχικῷ πῶς δεῖ τὸν ἰδιώτην βασιλεύεσθαι. Fuit igitur suasoriarum Isocratearum liber tres orationes 'ad Demonicum, ad Nicoclem, Nicocles' continens. Hoc si respicies, facile explicabis et titulos, quos supra attuli primae orationis, 'παραινέσεις' et qui non minus frequentes sunt, 'παραινέσεις πρὸς Δημόνικον' (velut Harp. v. ἐπακτὸς ὅρκος); fuit in editione Isocrateorum prisca, quae et demonstrativas et suasorias seiunctas exhibebat, alterius sectionis 'παραινέσεων' index hic:

---

[1]) πρῶτον ego addidi. — cf. IX 78.

*ΠΑΡΑΙΝΕCΕΙC*
tum titulus primae orationis: *ΠΡΟCΔΗΜΟΝΙΚΟΝ*.
Jam vides quomodo triplex appellandae orationis usus natus sit.

Quod nobis proposuimus ostendimus: nec vero tam multis rem confecissem — nam plurimos viros doctos quamvis professi non sint, hoc ignorasse non credo — nisi gravior res quam primo optutu perspicitur mihi esse videretur. In nostris enim codicibus Isocrateis librum istum *παραινέσεων* legi inde efficitur, quod in ceteris orationibus ordinandis valde codices fluctuant, in suasoriis illis is ab omnibus [1]) servatur ordo quem Demoniceae argumenti auctor notavit: ʿad Demonicum, ad Nicoclem, Nicoclesʾ. Respicientibus porro nobis non solum suasorias sed etiam demonstrativas [2]) deliberativas iudiciarias non temere permixtas, sed secundum res in optimo Urbinate *(Γ)* dispositas extare illud quoque haud parvi momenti faciemus, quod demonstrativae in singulis libris ita sese excipiunt:

*Γ:* X. XI. XIII. IX. *ΔΕ:* X. IX. XIII. XI.
*Ζ:* X. IX. XIII. XI. *ΔΞ:* X. IX. XI. XIII.

Omnes hos ex certo quodam canone pendere inde facile cognoscitur, quod decimae primum locum concedunt. Urbinatem autem veram orationum dispositionem servasse nonae orationis collocatione conprobatur, quae non tam a u t demonstrativa a u t suasoria est, quam e t demonstrativa e t suasoria potest appellari, ita ut iam veteres cuinam dicendi generi oratio addicenda sit dubitaverint (argum. Isocr. IX); leguntur autem orationes in *Γ* hoc ex ordine:

X XI XIII ◡ IX ◡ I II III — VI VII XIV VIII V XII IV,
demonstr. — suasor. — deliberativae,
XIX XV XVI XVII XX [XVIII XXI] [3])
iudiciariae.

[1]) Cum dico ʿin omnibusʾ recentissimum *Ξ* neglego; *ΓΕΔΖΔ* consentiunt, in *Θ* omnino non inveniuntur.

[2]) Sectio demonstrativarum quatuor orationes continebat: argum. or. XI *διὸ καὶ ὁ λόγος οὗτος τῶν τεσσάρων ἐγκωμίων ἐστί*; eae erant: H e l e n a, de qua nemo dubitavit, B u s i r i s, c o n t r a s o p h i s t a s (argum: *ἐζήτησαν δέ τινες πάλιν καὶ διὰ τί αὐτὸς ὁ λόγος εἴ γε εἷς ἐστι τῶν τεσσάρων ἐγκωμίων*), E u a g o r a s (argum. *ἐνίκησε δὲ αὐτὸν τὸν λόγον ἐγκώμιον μᾶλλον λέγεσθαι*).

[3]) Orationes XVIII et XXI casu in Urbinate non leguntur: neque enim illas peiores libri omittunt, quos in demonstrativis et suasoriis praebere vidimus ordinem ut vetere ex canone depravatum ita ex eodem illo oriundum, quorumque in deliberativis et iudiciariis, si Turicensium, aut Bekkeri indices perlustraveris, eandem esse condicionem facile tibi persuadebis; praeterea locos ex iis saepius veteres scriptores adferunt. Denique si reputaris ordinem ex quo in *Γ* orationes iudiciariae collocatae leguntur, priores sedes iis orationibus videbis concessas esse, quarum in indicibus nomina propria non leguntur, cum singulae orationes inter se *κατὰ στοιχεῖον* excipiant (*Αἰγινητικός*, *Ἀντίδοσις*, *περὶ*

Qui nonam inter demonstrativas et suasorias posuit, eum ex consilio quodam et accurata uniuscuiusque naturae cognitione orationes ordinasse nemo negabit. Neque minus rationem redactoris, qui certo quodam consilio ductus corpus composuit, id prodit quod et suasoriarum demonstrativarumque, quibus sane aliquid commune est, et deliberativarum et iudiciariarum septenas habemus; hoc fortuito accidisse vix quisquam sumpserit.

Accedit alterum: an tu casu factum esse credis, ut ex sexaginta orationibus quae primo a. Chr. n. saeculo sub Isocratis nomine ferebantur ([Plut.] vv. x. or. p. 838[d]; Phot. bibl. cod. 260 p. 486[b] B.) tam pauca exceptis nostris viginti et una orationibus servata sint frustula (cf. cap. III exc. 1*d*.), ut Sauppius haec etiam aut pro subditiciis habenda aut alio modo removenda esse sibi persuaderet (O. A. II 227)? Atque obliteratio illa triginta novem orationum eam ob rem etiam maiorem movet admirationem, quod eae quibus nos fruimur praeter unam [1]) omnes in antiquorum scriptorum libris aut adferuntur aut excriptae leguntur, quam rem nescio qua ratione explicaturus sis, nisi statueris a grammatico, cuius auctoritas plurimum apud veteres valuerit, nostras orationes ut genuinas vereque Isocrateas in unum corpus redactas, ceteras ut spurias dubiosasve abiectas neglectasque esse. Cui autem aetati illa auctoritas adscribenda sit, postea videbimus: nunc cum nec Priscianus nec Bekkeri lexica (cf. cap. III l. c. frg. 7) deperditarum orationum frustula proferant, satis habeo monuisse canonem illum, qui nullas orationes nisi nostras complectebatur, necesse esse iam altero p. Chr. n. saeculo fuisse. Iam velim mecum reputes quae vidimus: legebatur altero p. Chr. n. saeculo corpus viginti et unius orationum Isocratearum: viginti et unam nos legimus; optimus noster liber *Γ* orationum dispositionem secundum res tractatas confectam

---

*τοῦ ζεύγους, Τραπεζιτικός*); sequebantur orationes, quae nomina propria in titulis prae se ferebant: *κατὰ Λοχίτου* '[*παραγραφὴ πρὸς Καλλίμαχον, πρὸς Εὐθύνουν ἀμάρτυρος*]; duae hae novissimae orationes, quae extant in *ΛΞς*, facile interciderunt. *ΖΘ* nihil probant ut selectas orationes exhibentes, neque auctoritas codicum *ΛΕ* quicquam valet, quippe qui ipsi aliquatenus ex *Γ* pendeant. Haec dicta sunto contra Martini (le manuscrit etc. p. 5) verba: 'Je ne mets pas au nombre des lacunes les discours 18 contre Callimaque et 21 contre Euthunous, ces deux discours n'ayant jamais partie de l'Urbinas, et manquant dans plusieurs autres manuscrits.'

[1]) Haec est oratio *κατὰ Λοχίτου* (XX) quam solus Photius in orationum Isocratearum indice memorat; quod ego quidem casu factum esse credo. Nam orationes iudiciariae, id quod ex locis rarissime inde petitis constat, multo minus legebantur; accedit quod iam antiquiore aetate sat magna pars orationis nunc viginti duas paragraphos continentis intercidisse videtur; ita ut, si ex 'Panathenaico,' oratione celeberrima, paragraphos ducentas septuaginta duas complectente non mireris viginti tantum locos inveniri apud alios scriptores, ex oratione et male tradita et per artem infimum paene locum omnium Isocratearum tenentem nullam literam ab aliis commemorari multo facilius possit intellegi.

exhibet, in qua est sectio παραινέσεων: παραινέσεων autem sectionis Hermogenes et ipse alterius p. Chr. n. saeculi auctor mentionem facit: quid? orationes Isocrateas illa aetate nonne eodem corpore coniunctae et iam ex eodem ordine legebantur atque in nostro? nostrum corpus non idem est atque illius? Si quid deficientibus ipsis testibus exploratum in id genus rebus comprobatumque potest esse, id certissimum est.

Et quoniam ad Hermogenis aetatem pervenimus, videamus nunc num etiam altius vestigia corporis illius Isocratearum quamvis temporis diuturnitate detrita scrutari possimus. Quam non vanam esse spem inde verisimilitudinis speciem induit, quod ipsa ex re modo demonstrata nova argumentandi via aperitur. Novimus enim Hermogenis temporibus delectum orationum Isocratis viginti et unam continentem fuisse. Quid? si eodem tempore etiam complures lectitatae fuissent, nonne mirareris nullum fere harum fragmentum superstes esse? An tu credis fingere licere hominem tunc tanta pollentem auctoritate, ut eius delectus modo divenditus adeo ab hominibus arreptus sit iisque ita imposuerit, ut quas ille nova editione secluserat orationes eas ilico et ipsi aequales abicerent? Quid? quod grammaticos et lexicographos ceteroquin inconsulte ac temere proavorum copias expilantes tanta recentis delectus admiratione obstrictos fuisse sumpseris, ut, simulac locum deprehenderant Isocrateum, insolita quadam cautione atque attentione tanquam afflati utrum locus in nova editione legeretur necne considerarent, idemque perfecta consideratione verba aut diligenter ut pudica scriniis reconderent, aut monstruosa ista radicitus extinguerent? Negas aequali inter aequales talia contingere: neque enim priusquam aut experientia homines de delectus commoditate edocuisset aut compositoris auctoritas increvisset, potuit fieri, ut iis solis retentis, quae editione nova continebantur, triginta et novem quasi de medio tollerentur. Necesse igitur est iam ante Hermogenem idque haud paullo antea viginti orationes et unam separatim ab reliquis editas esse. Quae editio cui debetur? Ecquem cognovisti qui ante aetatem Hadrianeam tantamque talem operam in Isocrate posuerit praeter grammaticos Christo nato veteriores? Sed aliunde rem aggrediamur.

In traditis oratorum corporibus eum ordinem perspicimus, ut maiorum qui dicuntur oratorum scripta secundum res tractatas (velut Lysiae Isaei Antiphontis [1]) Demosthenis), minorum secundum tempora

---

[1]) Ex Antiphontearum corpore soli φονικοί, ex Isaei κληρικοί servati sunt; qui sunt in quibus quisque excellebat. — Hic annoto in prima heptade solum extare subscriptiones, quod casui tribuo, quia literae quae a subscriptionibus seiungi nequeunt etiam in ceteris orationibus quondam lectas fuisse necesse est: nam in Panegyrico (ed Blass. p. 42, 12.32; 43,15; 44,6. 20; 45,16; 46 32: Martin, le manuscrit d'Isocrate p. 13—15) eae quamvis locis motae agnoscuntur. Reputa nunc subscriptiones et stichorum dinumerationes in prima et altera corporis Isocratei parte legi, has autem in suasoriis fere iam omnes evanuisse in demonstrativarum autem una,

(Andocidis Dinarchi) disposita sint; in calce voluminis adiciebantur dubiae auctoritatis orationes (And. IV Din. IV Demosth. LVIII sqq.). Quae quam bene ad nostrum Isocrateum quale in Urbinate est corpus quadrent, cum non sit cur multis moneam, nisi ut simul hoc et ipsum nos ad studia Alexandrino-Romana deducere notem, velim novos respicias tibicines quos nostrae sententiae ex versuum dinumeratione in *Γ* servata substruere licet. Etenim cum iam Bekkerus celeberrimam illam Busiridis subscriptionem: *βούσειρις ΗΗΗ[Δ]ΔΔΔ ἑλικώνιος ἅμα τοῖς ἑταίροις θεοδώρωι καὶ εὐσταθίωι* ceterasque, quae numeris carent, orationum I. II. IX. X. XI. XIII. publici iuris fecisset, Fuhrius, cui Eggersius copias commodaverat, nuper docuit, in Urbinatis *Γ* margine literas *ΑΒΓ* sqq. orationibus 'Helenae' 'Euagorae' 'contra sophistas' ad Nicoclem' adscriptas esse, quas literas Schanzius antea ex Platonis *B* protulerat atque ita explicare studuerat, ut singulas literas centenorum versuum fines in vetustissima editione significasse statueret; et haec explicatio ex Busiridis subscriptione cum ceterarum orationum numeris in margine positis comparata fidem nancta est. Sed ne tertius eorum auctorum qui optimis omnium libris nobis traduntur deesset, nuper Christius ex Demosthenis Bavarico *F* et Parisino *Σ* easdem literas eruit. Versus igitur librorum quos protuli et Platonis et Demosthenis et Isocratis unius eiusdemque ambitus fuerunt: triginta fere et quinque literarum; atqui optimorum Platonis Demosthenisque codicum virtutes nemo abiudicabit grammaticis ex Alexandrinorum doctrina pendentibus: num licebit Isocratei optimi recensionem addicere aliis? [1])

Adiungo iis quae dixi quarto loco argumentum ex propria virtute petitum qua Urbinas praeter ceteros libros in tradendis oratoris verbis floret. Vulgatae quantum ille praestet non meum est dicere: Benseleri testimonium profero, qui Bekkerum, illius codicis indicem, novum nobis Isocratem dedisse praedicavit (praef. p. III); nec vero non libenter eandem libro praestantiam concedemus esse, si eius lectiones cum

---

quae illas ex parte easque perturbatas servavit, locis cessisse; recordare porro in libris nostris et cuiusvis aetatis et cuiusvis scriptoris nihil saepius inveniri quam incuriam scribarum in exarandis literis increscentem — antestor scholiorum volumina —: quid verisimilius quam idem hoc etiam in nostro factum esse? Hanc nostram coniecturam si amplexus eris, demonstrativas, quae et subscriptiones et adscriptiones optime servaverint, inde ab remotis temporibus agmen ceterarum duxisse concedere debes. —

[1]) Cf. Fuhr, Rh. M. XXXVII 470 sqq. — Schanz, Herm. XVI p. 309 sqq. — Christ, Attikusausgabe des Demosthenes (Sitzungsb. der königl. b. Ak. z. München 1882). — Graux, Rev. de phil. n. s. II p. 97 sqq. — Diels, Herm. XVII p. 370. Consilio Christii coniecturae, qui Demosthenis librorum *FΣ* recensionem ad Attici editiones (*Ἀττικιανά*) refert, mentionem non feci. At certa quadam recensione trium scriptorum libros pertractatos esse, ni ipsi isti libri docerent, adscriptiones probarent; quamobrem ratione nulla addita religiose mihi de Urbinatis recensione dicere posse videbar.

iis quas veteres scriptores oratoris verbis usi tradunt, comparaverimus. Quaerenti enim Isocratis scripta num ex iis quae inde apud alios auctores excerpta leguntur emendari possint, tam minutum esse lucrum respondebimus, ut ex ampla lectionum farragine, quam in altero capite collegimus, triginta tantum in textum recipiendae fuerint; sunt autem hae: ex Aristotele: IX 45 *add.* *ὑπάρχουσι* IX 52 *δυστυχήσας*; ex Dionysio: VII 1 *καθεστώτων* VIII 3 *τῆς φωνῆς* 10 *om.* *ὑμᾶς* (etiam Gorgias) 14 *καὶ διότι* 41 *ἀξιοῦμεν* 51 *ἀγαπῶντας* XVII 1 *δόξαιμι* 3 *ἅμα κατ' ἐμπορίαν καὶ θεωρίαν* 5 *ὡς καὶ ὁ* 7 *add.* vv. *ἡγούμην ... Σάτυρον* 8 *ἐπειδὴ δὲ ταῦτα* 9 *add.* *εἰς τὸν Πόντον* / *διαλογιζόμενος*, — ex Hermogene: I 31 *om.* *μηδ' ἂν ... τυγχάνωσιν* (ita etiam Georgid.) — ex Harpocratione: IV 8 *τά τε παλαιὰ* 144 *Κυρείῳ στρατεύματι*. — ex Bekkeri lexicis: VIII 5 *συμβουλεύσουσιν* XXI 8 *οἷς* / *δεδίωσιν*. — ex Prisciani lexico Attico: VIII 34 *ἀπολαύουσι* (... *οῦσιν*). — ex [Luciani] Charidemo: X 39 *αὖθις* (?). — ex Schol. Ald. in Is. IV 11 *ἀφελῶς* (?). — ex Stobaeo: I 28 *κεκτῆσθαι* / *add.* *ῥᾳδίως* (cum Maximo) II 2 *καθ' ἑκάστην βουλεύεσθαι τὴν ἡμέραν* 3 *om.* *δ'*. — ex Orione: III 44 *ταῖς ἰδέαις ταῖς αὐταῖς*. — ex Gregorio Corinthio XI 12: *παντοδαπώτατα*. His locis addendi sunt quibus testimoniorum auctoritas interpolatorem coarguit velut XVII 8 (*αὐτῷ*), aut emendationis viam aperuit ut VIII 13 (p. 48 ann. 3) et XVII 11 (*μοι* ⟨*οἱ*⟩ *ἀπαγγέλλοντες*); vicies praeterea peiorum librorum Isocrateorum lectio ex testimoniis comprobata fide dignior evadit quam quae Urbinate traduntur scripturae. Paucissimis his locis in emendando Isocrate profecimus: ceteris cunctis Urbinatis lectiones praetulimus iis, quae ex scriptorum testimoniis nobis innotuerant. Tam bonam igitur ille liber orationum recensionem praebet, ut non putanda sit manum viri mediocris ingenii aut linguae Graecae parum periti experta esse; talem autem cuius aetatis ad studia aptius quam ad illorum grammaticorum referemus? [1])

---

[1]) Haec Fuhrius docuit Rh. M. XXXIII p. 361 sq., qui omnes locos composuit, quibus Isocratis *Γ* et Dionysius coniuncti a vulgata Isocratis recedunt; iis addendi sunt quibus Dionysii lectio ex *Γ* lectione ita corrupta est, ut illam certe non cum vulgata facere agnosci possit; quo facto fere sexaginta locos enumerare licet. — A vulgatae partibus Dionysius adversans Urbinati viginti quinque locis stat: IV 77 *ὑπὲρ τῆς πατρίδος* (IV 99 *ἀξιωθείημεν* — *ἀναγνωσθείημεν*) VI 50 *om.* *τῆς* ante *εἰρήνης* VII 2 *ἑτοίμως* / *περὶ σωτηρίας* 42 *ἄξιοι* VIII 5 *ἅπασι γὰρ* VIII 13 *ἐπαινεῖτε* 43 *τῆς τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας* 46 *ἐσμὲν τῶν καθ' ἡμέραν* XVII 2 *συμβόλεια πρὸς* / *τοσούτων* 9 *οὐδὲν αὐτῷ μελήσειν* / *add.* *ἀπαιτήσοντας* 10 *προσπεπτωκότων* 11 *μοι* (12 *ἐξῄτουν ΓΕ*: *ἐζήτουν* ς: *ἐπεζήτουν* Di.). — Accedunt loci quibus ς et Di. meliores quam *Γ* lectiones praebent: IV 80 *τὴν Ἑλλάδα* VII 3 *κατασχήσειν* VIII 5 *ἅπασιν* 11 *δυνηθεῖεν* 44 *πρὸς δὲ τοῦτον* 53 *καθίσταμεν οἷς* XVII 1 *τοῦ μὴ δοκεῖν* 10 *om.* *εἶναι*. — Ceteros locos ubi ς et testes contra *Γ* praeferendi sunt, p. 80 sq. in enumerandis lectionibus notavi addita in uncis voce ('*recte*').

Iam igitur usque ad Dionysii tempora devenimus: quaerendum nunc qualem librum Isocrateum hic grammaticus adhibuerit; cui interrogationi ut statim respondere possimus, Fuhrii curis fit, qui statuit Dionysium Urbinatis recensione usum non esse, quippe cuius libri ita oratoris verba tradant, ut, cum neque ex Urbinate neque ex vulgata fluxisse possint, medium ita teneant, ut ad illum longe propius quam ad hanc accedant. Optime autem huic observationi quadrat, quod Dionysius non viginti et unam orationes sed multo plures legit, ita ut ei ex sexaginta eligere liceret genuinas viginti et quinque. Cum vero corpus Urbinatis Dionysii aetate compositum sit, quod supra demonstravimus, nec tamen iam tum tanta in auctoritate fuerit, ut critici liberum iudicium ferre cunctarentur, colligimus grammaticum aut aequalem aut Dionysium aetate paullo antecedentem Isocrati curas quibus Urbinatis recensio debetur impendisse. Quod ergo antea vidimus recensionem *Γ* non post Dionysii aetatem factam esse, nunc artioribus finibus ita circumscribere nobis licet, ut eam temporibus ab illa aetate longe remotis adscribendam non esse statuamus. Neque enim id possumus dubitare, quin eidem, qui orationes selegit numerosque in margine apposuit, recensio etiam debeatur, praesertim cum idem haud vulgare criticum ingenium redoleant et delectio et recensio, quarum hanc permagni nos aestimamus, quanti veteres fecerint illam inde concludere licet, quod solae hae viginti et una, quas iste collegerat ex sexaginta istis, quae Isocrati quondam adscribebantur, servatae sunt. Si igitur recensio a delectu secerni nequit, illam eiusdem aetatis atque hunc esse necesse est.

Sed quid iste criticus Urbinatis praestitit? quo vinculo eius recensio cum vulgata et Dionysio coniuncta est? Ac primum quidem dicendum neminem veterum scriptorum aut Urbinatis aut vulgatae recensione, quibus nos fruimur, usum esse. En tibi exempla:

Bekkeri lexica = *Γ*: I 9 *ἀπέλαυε* II 32 *βασιλέας* / *ἐσθῆσι* (*recte*) 37 *om. μὲν* IV 84 *om. τοῦτον* VII 30 *καταλύουσι* VIII 5 *ἡσθήσεσθε* (XV 105 *δοριαλώτους*). — = ς: I 25 *οὕτω δ'* / *περιμένης* II 49 *om. μάλιστα* III 5 *αἰσθάνονται* (*recte*) IV 122 *ὧν ἄξιον* (*recte*) 126 *βαρβάρῳ τῆς Ἀσίας* 167 *om. νῦν* (*recte*) VIII in titulo *περὶ τῆς εἰρήνης* (praeter 158, 28, ubi *περὶ εἰρήνης* cum *Γ*) 19 *πάντα τρόπον* (*recte*) 87 *ἐφησθησόμενοι*.

Priscianus = *Γ*: IV 16 *ὑφ' ἡμῖν* 66 *om. δῆλον* V 79 *συνειδῇς* VI 104 *οὐδεὶς πώποτ' ἔσεσθαι* XIV 2 *ἔτι δὲ τοιούτων* 5 *τυχεῖν ἠξιώθημεν*. — = ς: unico loco VIII 110 *πώποτε μηδεὶς*.

Bachmanni lexica = *Γ*: (XV 28 *ἀνεγκλητί*). — = ς: *om. γάρ*.

Harpocratio = *Γ*: XII 31 *ἐλαφροτάτους* 63 *add. καὶ Τορωναίων*. — = ς: IV 144 *Θίμβρων* V 122 *ξενιτευομένους* (*recte*) XII 18 *τῶν μεγάλων Παναθηναίων* 68 *δεκαδαρχιῶν*.

Lexicographus anonymus (ap. Phot.) = *Γ*: XIII 5 *μεσσεγυοῦνται* (?)

Stobaaeus = *Γ*: I 7 *om. ἐν* 16 *add. γε* 27 *ἕνεκεν* 46 *om. τὰς* II 3 *καὶ τῶν ποιητῶν τινες* 28 *add. τε.* 29 *om. ἂν* 35 *ἀκριβῶ-*

*σαι* III 16 *καὶ παντοδαπαῖς διανοίαις* 18 *πάντα δεῖ* 55 *add.* *τὸν* 59 *ἥδιστ' ἄν τις δύναιτο τὸν βίον διαγαγεῖν* IX 6 *ἀγαθὸν πρόσεστιν* 44 *περιγιγνόμενος* 45 *om.* *ἀγαθοῖς* / *μικρᾶς* (*cf. p.* 54 *ann.* 5) 46 *add.* *τοὺς* XII 8 *om.* *μοι* 30 *καλῶ* 31 *ἐλαφροτάτους ἔτι τοὺς* 32 *ἐξισταμένους*. — = ς: 21 *λυπηροῖς* 27 *σπουδαζόντων* 43 *add.* *ἡ φύσις* (*recte*) 46 *ὀρεχθῆναι* / *παροξυνθείης* (*recte*) II 2 *add.* *καὶ* 4 *καταστᾶθῶσιν* 29 *ἢ καὶ τῶν* 31 *βασιλέας* 32 *τοῖς φαύλοις* (*recte*) 33 *ἰσχύουσι* 35 *βασιλέας* / *μέτιθι* (*recte*) III 16 *εὔξαιτο* 18 *περὶ ἁπάντων* (*recte*) / *τὰ βέλτιστα* (*recte*) 19 *ὑστεροῦσι* 20 *λαμβάνωσιν* 22 *add.* *δ'* (*recte*) 55 *πράους* (*recte*) 60 *ἐξισοῦσθαι* (*recte*) IX 3 *εὐκλεῶς* (*recte*) / *καταλείψωσιν* 43 *ἀφικνουμένους* / *ἀρχομένους* / *ἐξαμαρτάνοντας* 46 *τοῖς βασιλεῦσι πρέπει* / *om.* *τῆς* / *ἐκλεγόμενος* (*recte*) / *om.* *ὅλης* (*recte*) / *τυραννικὸς* (*recte*?) XII 31 *τελείους* (*recte*).[1])

Gnomologia minora = *Γ*: Orio I 7 *om.* *ἐν*. ExcLaur. I 52 *δεῖ*. Gnom. Byz. I 9 *ὑπέμενεν* 30 *πιστεύσαντας* 41 *ἐρεῖν*. Flor. Basil. I 35 *οἰκείων*. Flor. Boiss. (An. Gr. tom I 121). I 35 *ὅταν ὑπὲρ* / *σεαυτοῦ* / *οἰκείων*. Mel. Aug. I 30. *πιστεύσαντας* 41 *ἐρεῖν*. — = ς: Orio III 44 *δὲ καρτερίαν*. ExcLaur. I 52 *χρήσιμα*. Flor. Boiss. I 35 *συμβουλεύεσθαι*. (ExcVind. I 25. *δοκιμάζομεν*). Mel. Aug. et Gnom. Bar. I 24 *πρὶν ἄν*.

Antonius Monachus = *Γ*: I.30 *πιστεύσαντας* 31 *παρὰ* ... *παρὰ*

---

[1]) Inter has lectiones sunt quas ego ut minutissimas in altero capite enumerare nolui. — Adiungo hic pauca de libris Stobaeensibus. Stob*A* quattuor locis solus ex Stobaei codicibus cum Isocrateis consentit: I 23 *θεῶν* 43 *τοῖς σπουδαίοις* 46 *μάλιστα δ' ἂν* II 27 *ἐκεῖνοι*; quindecim locis neque cum Isocrate neque cum ullo Stobaeensium facit: I 17. 22. 28. 43. (bis) II 4 (bis). 35. III 15 (bis). 16. 18. 21. 22. 45. — Stob*A* et *Γ* consentientes inter se adversantur ceteris (ς Stob*Bv*.) undecies: II 4 (bis). 35. III 15. 16. 20 (bis). 21. 22 IX 3. 46. — Stob.*B* quater solus ex Stobaeensibus ad Isocratem accedit: II 3 *τοῖς τε φίλοις* 30 *θαυμάζωσιν* 32 *δόξῃ κτητὰ* III 22 *δυνάμεις*; quas lectiones *B* solus praebet, eae non cunctae scribarum socordiae debentur, id quod in *A* factum est, sed interdum interpolationem redolent: I 16 (bis). 29 II 35 III 20. — *B* consentit cum *Γ* adversantibus ς Stob*Av*.: I 30 II 31 III 59. — Codicem *A* multo fideliorem ceteris testem genuinae Stobaei lectionis esse inspectis locis facillime sibi quisque persuadebit. Quam arta autem necessitate *A* cum *Γ* coniunctus sit, loci IX 3 *αιρομένους Γ*: *αἰρομένους* Stob*A*: *αἰρουμένους ceteri*, et IX 45 *μικρᾶς Γ*: *μακρᾶς* Stob*A*: *μικρὰς ceteri*, probant. — Inprimis autem hoc unum semper tenendum est, fieri posse ut, si Stobaei librum archetypum haberemus, multo meliore excerptorem libro usum esse nobis persuaderemus, quam nunc ex apographis concludere licet. Hoc vero in cunctos dictum volo locos quos ex quovis auctore attuli; quanquam quod ad ipsum Stobaeum facit, non dubito quin, si illum librum nos ipsi teneremus, similiter nos atque nunc statuturi fuerimus: Stobaei codicem Isocrateum fuisse librum, qui neque ex Urbinatis neque ex vulgatae familia ortus melioribus nostris libris in recensendo oratoris scripta par habendus non sit.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Aeschin. [illegible] Amphi- [illegible] XIII [illegible] I 52 [illegible] Isocr. III. [illegible] — [illegible] codicibus in- [illegible] a [illegible] rece- [illegible] — de [illegible] exempla [illegible] — [illegible] quos enu- merare [illegible] operae pretium non est.

Demonstravimus Dionysii aetate non minus quam per saecula insequentia textus Isocratei recensiones praeter *Γ* et *ς* pervulgatas esse, quae horum neutri addicendae sint.[1]) His praemunitis ad quaestionem nostram, quo vinculo illae recensiones inter se cohaereant, redeamus; atque eam ut solvamus, perlustrare nos necesse est hosce locos:

III 16 *εἶναι κρίναιμεν* Stob*Av.*: *εἶναι κρίνοιμεν* *Γ*: *κρίνοιμεν* *ς* (Stob*B*), quae lectiones ita explicandae sunt, ut statuamus fuisse in *archetypo:*

*κρίνοιμεν*
*εἶναι κρίναιμεν.*

*ς*, in qua lectio Stob*Av.* erat, correcta est ex recensione *Γ*; at scriba *κρίνοιμεν* non solum ad *κρίναιμεν* sed ad utramque vocem pertinere ratus illud amborum in locum cedere iussit.

V 135 fuit in *archetypo*:
*τοὺς δὲ πρὸς ἄλλο τι* … *ἀπλήστως διακειμένους*, unde
*Γ*: *τοὺς δὲ πρὸς ἄλλο τι τῶν ὄντων ἀπλήστως διακειμένους*
Di.: (*τοῖς μὲν*) *πρὸς ἄλλο τι τῶν ἀγαθῶν ἀπλήστως διακειμένους*
*E*: *τοὺς δὲ πρὸς ἄλλο τι τῶν ἀνοήτων ἀπλήστως διακειμένους*
*ς*: *τοὺς δὲ πρὸς ἄλλο τι τῶν ἀνοήτως φιλουμένων τοῖς πολλοῖς ὁλοσχερῶς διακειμένους*;

lacunam igitur, quae inter *ἄλλο τι* et *ἀπλήστως* patebat, alii aliter explebant; idem factum est

VII 49; *Γ*: *ἐμελέτων ἀλλ' οὐ βωμολοχεύεσθαι*
*ς*: *ἐμελέτων καὶ οὐ βωμολοχεύεσθαι*;
Athen.: *ἐμελέτων* … *βωμολοχεύεσθαι* archetypi scripturam servavit; itemque non repleta est lacuna

VIII 46 in
*ς*: *τοῖς ἁπάντων* … *κοινοῖς ἐχθροῖς*, cum
*Γ*: *τοῖς ἁπάντων ἀνθρώπων κοινοῖς ἐχθροῖς*
Di.: *τοῖς ἁπάντων κοινοῖς ἀνθρώπων ἐχθροῖς* praebeant; itaque

*ἀνθρώπων*
lectiones *Γ* et Di. ex *τοῖς ἁπάντων κοινοῖς ἐχθροῖς* non aliter natae sunt quam

*με*
XVII 9 ex *archetypi διενοεῖτο ἀποστερεῖν τὰ χρήματα* triplex orta est lectio, cum *ς* *με* nondum habeat, quod post *ἀποστερεῖν* receperunt correctores *ΓΕ*, quos rectae syntaxis haud ignaros fuisse unaquaeque fere pagina docet; Di. ante infinitivum exhibet pronomen. Hunc porro ad locum proxime accedit

[1]) Hanc tertiam recensionem vel potius haec aliarum recensionum indicia aut relliquias simpliciter litera significabo *y*. — Vulgatam illo tempore natam iam esse dubitari nequit, quanquam ea quae hodie est certe nondum erat; aetatem eius testatur [Lys.] epit. in IV 96; at cf. quae dedi p. 86.

XVII 11, ubi

εἰληφὼς
archetypi: γυναῖκα τῷ αὐτοῦ υἱεῖ factum est in
ΓΕ: εἰληφὼς γυναῖκα τῷ αὐτοῦ υἱεῖ
ς: εἰληφὼς τῷ αὐτοῦ υἱεῖ
Di.: γυναῖκα τῷ αὐτοῦ υἱεῖ εἰληφὼς κτἑ.

εἰληφὼς, quod ante γυναῖκα desideratur in Γ, post υἱεῖ apud Di. receptum est; vulgatae autem scriba nescio quis, cum participium illud versui superscriptum correctionem esse vocis q. e. γυναῖκα crederet, id quod inter lineas extabat ipsis versibus ita inseruit, ut deleret quae infra illas exarata erant. — Lacunam etiam patere eamque postea repletam

VIII 52 apparet:
Di.: τοῖς ψηφισθεῖσιν
ΓΕ: τοῖς ἐνθάδε ψηφισθεῖσιν
ς: τοῖς ἐνταῦθα ψηφισθεῖσιν;

quid rei sit, potissimum variae ΓΕ et ς docent lectiones [1]); similiterque explicandum est quod IX 45 legitur apud

Stob.: πολὺ δὲ ὑπερβάλλειν, cum extet in
Γ: πολὺ δὲ τὴν τῶν ἄλλων φύσιν ὑπερβάλλειν in
ς: πολὺ δὲ τὴν φύσιν τῶν ἄλλων ὑπερβάλλειν.

Profero nunc exemplum primo consimile, quod lacunam in archetypo omnium fuisse non ex voce omissa ab uno teste, a ceteris varie suppleta probat, sed triplici verborum collocatione vetustum mendum prodit loco subesse:

XI 3, ubi lectionibus αὐτῶν τις ἀκριβέστερον Γ: τις ἀκρ. αὐτ. ς: τις αὐτ. ἀκρ. Stob. communis est scriptura primaria τις ἀκριβέστερον (αὐτῶν superscriptum). Paullulum aliter res se habet

VIII 8, quia archetypus hic sanatus est non eadem ab omnibus voce addita sed alia ab alio correctore; quo fit ut non minus duplicem recensionem hoc loco deprehendamus quam quo eam modo eruimus VIII 52: ἐπικρατήσομεν Γ ante τῶν ἐχθρῶν, ς post τ. ἐχθ. exhibet, cum Di. simplex κρατήσομεν addat verbis lacunosis 'καὶ ῥᾳδίως τῶν ἐχθρῶν. χρὴ κτἑ.'; cf. p. 47 ann. 5. — Sequi locum iubemus

II 2 quo facile tibi librum omnium fontem sic refinxeris:

βουλεύεσθαι
καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν; βουλεύεσθαι superscriptum Stob. ante τήν, Γ

---

[1]) Nonne similiter IX 10 ΓΔ ὅμως αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις et ς ὅμως αὐταῖς γε εὐρυθμίαις lacunam post αὐταῖς explent? nempe Schol. ad. Hermog. habent
ταῖς
ὅμως ταῖς εὐρυθμίαις, quod ex ὅμως αὐταῖς εὐρυθμίαις natum est; ταῖς, quod additamentum erat, scriba mendi correctionem esse arbitratus in locum vocis q. e. αὐταῖς cedere iussit. Fuit ergo in archetypo: ὅμως αὐταῖς ||||| εὐρυθμίαις.

post ἡμέραν recepit; alia ex recensione pendet ς, qui ἀγωνίζεσθαι ex § 11 deprompsit (cf. exc. 6 p. 125).

Sed non solum lacunis verum etiam scriptura aut dificillima lectu aut temporum casusque iniquitate diluta obliterataque exemplum archetypi deformatum erat; quam credo esse causam corruptorum verborum codicis Di*F* καὶ τούτῳ καθάπερ εἴγε τόκῳ φαίνεσθαι (XVII 7), quae ex *ΓE* καὶ τούτῳ καὶ ἑτέροις ἐπὶ τόκῳ φαίνεσθαι illuminantur; de lacuna enim propterea hic cogitare non licet, quod, si omnino nihil ex scriptura servatum esset, non satis mirari possumus singularem recensorum *Γ* et ς (φαίνεσθαι τούτῳ καὶ ἑτέροις ἐπὶ τόκῳ) et Di. ingeniorum similitudinem, ex quibus Dionysii redactor quamvis insana restitueret, tamen literas easdem illis expiscatus esse putandus est; nimirum apices aegre dignoscebantur.[1])

Eadem etiam ratione explicabis lectiones I 21 δύνῃ, δυνηθῇς, δύναιο, δόξῃς; VIII 51 ἀγαπῶντας, ἐμποιοῦντας, ποιοῦντας in quibus aut -ουντας aut -ωντας solum legi potuerunt; fortasse huc referenda XI 3: νουθετημένων *Γ*: νουθετημάτων Stob*B*: νουθετουμένων ς Stob*A* (νενουθετημένων Stobv. est coniectura); certa contra videtur res esse VIII 44 τις διδῷ πλείω μισθὸν (cf. lectiones p. 50) in quibus apices vix diluxerunt; διδῷ, quod superscriptum erat, in ς vetere a sede aberravit.

Venio nunc ad maiora: Fuhrius (Rh. M. l. c.) duobus locis (VIII 12 et 15) exemplum Isocratis Dionysiacum lacunis ita demonstravit laceratum fuisse, ut etiam religiosissimo critico dubitationem exemisse habendus sit; sagaciterque simul eruit codicem, ex quo apographa Dionysiaca fluxerunt, versus fere triginta quattuor literarum ambitum explentes exhibuisse; iam idem vir doctus ex *Γ* versuum dinumerationem, ut dixi, nobis protulit, ex qua librum Isocratis veter-

---

[1]) Idem factum est XVII 12, quod inspectis lectionibus ipse facile intelleges; in ς mutata est verborum collocatio ex superscriptis iis verbis quae in linea evanuerant; Di*MPAB* ea tantum exarabant quae legi poterant. Neque vero huc referendum est IV 96 (cf. v. l. p. 36); etenim si Dionysii καὶ μὴ πρὸς cum deteriorum librorum ἀλλὰ μὴ πρὸς contuleris, videbis utraque in lectione glossema consimilis generis latere; in Di. scriba, qui lectionem ς inducere studuit, at supersedit 'ἀμφοτέρας' simul inferre, effecit, ut textus ex recensione *Γ* et ς mixtus evaderet; ex iis enim quae dixi sequitur fuisse in Dionysiaci exempli archetypo simplex 'πρός'; cui coniecturae favet, quod Dionysius eandem (κινδυνεύσωσι) habet scripturam quam *Γ*¹. — De XVII 8 αὐτῷ cf. p. 68 ann. 2. — Neque minus glossema est in verbis ep. 7,6 κτήσασθαι μετὰ βίας καὶ τυραννικῶς καὶ μετὰ πολλῆς ἀπεχθείας, quod Blassius ex Bekkeri *Γ* collatione imprimendum curavit, tanquam fidem Herchero denegans, cuius ex collatione prius καὶ in *Γ* deesse didicimus; quod si curasset vir doctissimus, non dubito quin ipse τυραννικῶς glossema ad μετὰ βίας esse intellecturus fuerit; hoc si statueris, omissio copulae non egebit explicatione neque lectio ς τυραννικῶς καὶ μετὰ βίας καὶ ἀπεχθείας obscurae erit originis. Scribendum igitur μετὰ βίας [τυραννικῶς] καὶ μετὰ πολλῆς ἀπεχθείας.

rimum versus totidem fere literarum habuisse concludere licet. Quid? Fuhrio quod in Dionysii verbis contigit, id nonne nobis ad Isocratem tralatum emolumento esse potest? Etenim si veteres versus adhibens locum varie traditum II 4 [1]) rescribis

*παιδευεσθαιμαλλον* ἐ δ ε ι *τωνἀλλωνἐπειδαν*
*δ'ειςτηνἀρχηνκαταστ* ω σ ι ν *ἀνουθετητοιδια*...,

vides quomodo lectionum diversitas orta sit; de collocatione vocis *ἔδει* cf. p. 27 ann. 3 (et exc. 7 p. 124 sq.), quam rem longe ante tractavi quam de origine corruptelarum cogitarem.

Addo III 59:

*τοιαυτηςψυχηςἥδιστ'ἀντις* δ υ ν α ι τ ο *τονβιον*
*διαγαγειν· μητηνκακιαν* ο ἴ ε σ θ ε *δυνασθαιμεν*
*πλεοντηςἀρετηςὠφελειντοδ'κτἑ*. . . .

Verba 'δύνασθαι μὲν πλέον τῆς ἀρετῆς ὠφελεῖν' Stobaeus per 'μᾶλλον τῆς ἀρετῆς ὠφελεῖν' circumscripsit eodem modo quo II 35 pro *γυμνάζεσθαι δύνασθαί σε* dedit *γυμνάζεσθαι ἄμεινόν σε.*

Claudat agmen locus XIII 21:

*γαροὐδεμιανἡγουμαιτοιαυτηνεἶναι* τ ε χ ν η ν
*ἥτιςτοιςκακωςπεφυκοσινπρος* ἀ ρ ε τ η ν *σω-*
*φροσυνηνἀνκαι* δ ι κ α ι ο σ υ ν η ν *ἐμποιησειεν·*
*οὐμηνἀλλασυμπαρα* σ κ ε υ α σ α σ θ α ι *τεκαισυν-*
*ασκησαιμαλιστ'ἀνοἶμαιτην* τ ω ν λ ο γ ω ν *τωνπο*...

Quod igitur quaesivimus qua necessitate recensiones *Γςy* inter se coniunctae essent, id ita solvimus, ut haec tria esse lectionum genera diceremus, quae fiebant, dum tres homines literati alii aliorum inscii uni eidemque libro Isocrateo vetustissimo impenderent curas, quibus oratoris verba non minus corrupte quam lacunose in illo tradita refingerent; quae recensiones quibus temporibus debeantur cum ad liquidum ducere nondum liceat, quis negaverit, quis affirmaverit lectiones *ς* et *y* recentiores antiquioresve Urbinatis recensione esse? quanquam huius de origine inde certiores fimus, quod qui recensionem fecerit, eum etiam delectum instituisse ratione coacti concessimus. Quaequae autem fuit aetas qua natas esse vis singulas recensiones, hoc tenendum unamquamque earum ad ipsum redire archetypum neque eas ita inter se cohaerere ut alia ex alia fluxerit. [2])

---

[1]) Cf. vv. ll. quas ad hunc locum ceterosque, quos allaturus sum, in capite primo composui.

[2]) De verbis in *Γ* a pr. m. omissis iudicium ferre veritus sum, cum Martinus (le manuscrit p. 5 ann. 3) hanc sibi reservaverit provinciam; apponam nihilo secius observationem, quae ut Martinum, quod ex illius silentio concludere liceat, fugit, ita summi momenti ei esse videbitur, qui meminerit Fuhrium monentem plurimum ad quaestionem de lacunis istis solvendam interesse, ut acriter indicetur cui quotaeve manui repleta verba debeantur. (Rh. M. XXXIII p. 567) agam igitur de quarto correctore $Γ^4$. Relege: 56,16 *τῶν πρὸς* $Γς^α$: *τῶν πρότερον πρὸς* $Γ^4 E$: *τῶν πρότερον τῶν πρὸς ς*. — 57,10 *κρατήσειν Γς* Is.[α]: *ἐπικρατήσειν E*

Tres igitur libri illius vetustissimi habemus testes eosque quod ad originem pertinet pariter fide dignos. At *Γ* curis hominis scripta

---

*κρατήσειν* addito inter lineas *ἐπι* $\Gamma^4$ (= *E*). — 58,10 *ἀλλὰ ς* Is.$^\alpha$: *καὶ* $\Gamma^1$: *ἀλλὰ καὶ E*, *καὶ* addito inter lineas *ἀλλὰ* $\Gamma^4$ (= *E*). — 58,14 *τοῖν πολέοιν Γ*: *τοῖν πολέοιν τούτοιν* $\Theta^\alpha$: *τοῖν πολέοιν ταύταιν* $E\Gamma^4$: *ταῖν πολέοιν ταύταιν* $\varsigma E^\alpha \varsigma^\alpha$. — 65,10 *δεινὰ Γς* Is.$^\alpha$: *δεινότατα* $E\Gamma^4$. — 67,11 *τούτοις Γς*: *τούτοις αὐτοῖς E*, *τούτοις* addito in mg. *αὐτοῖς* $\Gamma^4$ (= *E*). — 80,4 *τῶν στρατευσαμένων Γ*: *τῶν ἐπ' ἐκείνους στρατευσαμένους E*, *τῶν στρατευσαμένων* cum nota sub *τῶν* add. in mg. *ἐπ' ἐκείνους* $\Gamma^4$ (hoc esset *ἐπ' ἐκ. στρατευσαμένων*, si quidem ex Martini silentio certum iudicium ferre licet; at debuit v. d. annotare, utrum *στρατευσαμένων* $\Gamma^4$ intactum reliquerit an *στρατευσαμένους* verbis intulerit): *τῶν στρατευσαμένων ἐπὶ Τροίαν ς*. — 80,7 *οὗ σαφέστερον οὐδέν* om. $\Gamma^1$: add. post *ἀφετέον ς*, post *καιρός E*, in mg. cum nota supra *καιρός* $\Gamma^4$ (= *E*; haec verba recte a $\Gamma^1$ omissa correctoris sunt, qui in restituendis literis admodum evanidis minus prospero successu usus est quam is, qui ex iisdem literis '*ὃν οὐκ ἀφετέον*' refinxit; uterque legit primum illud *ο* et novissimum *ν* et literas *αφε*; verba *ὃν οὐκ ἀφετέον* propter insequentia necessaria sunt, cum '*οὗ σαφέστερον οὐδέν*' neque constructioni simplici et eleganti conveniant neque sententia flagitentur). — 80,30 *αἱ περὶ* $\Gamma^1$: *αἵ εἰσι περὶ ς*: *αἵ εἰσιν εἰς ὑπέρτερον περὶ E*, cum nota apud *αἱ* add. in mg. *εἰσὶν εἰς ὑπέρτερον* $\Gamma^4$ (= *E*). — 82,5 *οὐδεὶς πώποτ'* $\Gamma^1 \varsigma$: *οὐδεὶς τῶν πώποτ'* $E\Gamma^4$. — 87,1 *γὰρ ἢ Γς*: *γὰρ ἂν ἢ E*, *γὰρ ἢ* addito *ἂν* infra *ἢ* $\Gamma^4$ (= *E*). — 87,25 *αὐτοί*

*ς*: *αυτοι* $\Gamma^1$: *αὐτοῖς οὗτοι* $E\Gamma^4$. — Quod iam his perlustratis locis — lectiones, quas easdem non solum $\Gamma^4$ et *E* sed etiam *ς* habet, ut nihil probantes, omisi — facile perspicitur arto vinculo $\Gamma^4$ et *E* inter se coniunctos esse, id eo etiam magis illustratur, quod compluribus locis, quibus $\Gamma^4$ lectionibus suis illud '*γρ.*' addit, verbum non in ipso textu codicis *E* sed in margine invenitur: 61,2 *ἐποίησαν* $\Gamma E\Theta^\alpha$: *κατέλιπον ς E* mg., in mg. *γρ. κατέλιπον* $\Gamma^4$: *πεποίηνται* $\varsigma^\alpha$. — 64,16 *ἐμέλλησαν Γ* (primum *λ* arrasum): *ἐμέλησαν* $E^\alpha$ mg., *ἐμελέτησαν E*: *οὐκ ἐμέλλησαν* Di.: *ἐτόλμησαν* $\varsigma E^\alpha$ mg. *E*, in mg. *γρ. ἐτόλμησαν* $\Gamma^4$. — 81,12 *ἐπιστῶσιν* $\Gamma^{1b}E$ (*ἀπ.* $\Gamma^1$): *ἀθροισθῶσιν E* mg. *ς*, cum nota inter lineas in mg. *γρ. ἀθροισθῶσιν* $\Gamma^4$ (animadvertendum verbum in $\Gamma^1$ non aliter atque in *ς E* mg. a litera *α* incipere). — cf. 66,30 *σφᾶς αὐτοὺς Γς*: *ἡμᾶς αὐτοὺς E*, ad *σφᾶς* in mg. *γρ.* $\Gamma^4$ *ἡμᾶς*. — *E* ex Urbinate quarti correctoris curis restituto descriptum esse nemo nisi harum rerum plane hospes coniciet; neque magis probandum si quis $\Gamma^4$ ex *E* deductum esse putarit; unde enim 45,32 $\Gamma^4$ *κατ' αὐτὴν* sumpsit pro *κατὰ τὴν* $\Gamma^1$, cum *ς κατὰ γῆν* praebeat? unde 79,24 in mg. *γρ. καταμαθεῖν* $\Gamma^4$, cum ceteri codices omnes — quanquam de *E* disertis verbis nihil affirmatur — habeant *πυνθάνεσθαι*?

idem hoc probant lectiones 75,13 *κόνωνος E κοινωνος* $\Gamma^1$ (= *κονωνος* h. e. *κίμωνος*): *Κίμωνος* $\Gamma^4 \varsigma$. — 70,5 *συναναγεγραμμένας* $\Gamma^1$ (litt. *συ* a $\Gamma^2$ pro *ον*, ut videtur): *νῦν ἀναγεγραμμένας* $\Gamma^4 \varsigma$: *νῦν γεγραμμένας E*. — Nova totius Urbinatis et Ambrosiani collatio docebit num recte coniecerimus, qui $\Gamma^4$ non ex ipso *E* sed e gemello eius fluxisse statuerimus; qui liber ad ipsa verba recognoscenda non tam fecerit quam ad illustrandam viam, qua oratoris scripta nobis tradita sunt. — In Martini collatione corrige errores: p. 47 pro '22' lege '23' deleto postea 'l. 23'. p. 51 ante *εὐτυχίαν* adde '13'. p. 62,24 scribe: '*Ἕλλησιν*. — *ἡμέτεροι* tr.'; p. 65,21 lege

oratoris in pristinam formam redigentis pertractatus est, qui auctores lectionum ϛ et *y* et ingenii acumine et linguae Graecae cognitione longe superabat. Accessit alterum: quot orationes libri recensionis ϛ aut *y* continuerint ignoramus, sed plures quam viginti et unam lectitatas non fuisse altero post Chr. n. saeculo loci ex Isocratis scriptis excerpti docent. Sive igitur plures sive pauciores hae recensiones praebuerunt orationes, temporum decursu — aut quia excerptor *Γ* praeter ceteros grammaticos auctoritate florebat aut quia eius delectus a rhetoribus in scholis discipulis proponebantur — factum denique est, ut etiam ex recensionis ϛ et *y* libris eae tantum orationes excriberentur, quas recensor *Γ* selegerat. Sed libri Urbinati consimiles postea non tam saepe adhibiti esse videntur quam vulgatae textus: etenim sescenti nobis servati sunt codices infimae notae, unus Urbinas, quem propius Ambrosianus (*E*) attingit. Quod dum fit, in Urbinate verba oratoris ab maculis illis, quibus aut magistrorum frequens tractatio aut scribarum dormitans socordia aut sciolorum petulans doctrina veterum scripta adspergere solet, multo liberiora manserunt quam in libris ϛ et *y* recensionis, qui creberrime lecti glossematis mendis interpolationibus scatent. — Talibus ex libris Isocratis scripta repetebantur usque ad Bekkeri aetatem, qui vir doctissimus nostri quoque oratoris sospitator extitit, cum Urbinatem e situ protraheret ad eumque reliquias Isocrateas ederet. Attamen vir summus criticus novi quo omnes nos trahimur amore et studio seductus est ut, quamvis bonas interdum easque probandas lectiones recensio ϛ praeberet, libro totum se daret recens reperto. Quare ex hac compluriens Benselerus correctiones textui quem vocant repetiit, Blassius Urbinatis unicae auctoritatis acer adversarius extitit, Fuhrius vulgatam iusto saepius ab editoribus neglectam esse censuit. Quod cuncti hi recte monuerunt sola experientia usi, hoc nos probamus atque id novum insuper protulisse nobis videmur, quod causas cur Urbinas non ubique veram lectionem servaverit eruere conati sumus. Hic igitur liber quia eiusdem atque recensiones ϛ*y* est originis, eiusdem fidei esse potest: quia melius recensitus meliusque servatus est, maior ei saepe quam illis fides esse debet. Itaque si rationes artis grammaticae elocutionis sententiae contra Urbinatis lectionem faciunt, eum quamvis ceteroquin egregium deseremus fratrumque illius ex eodem patre natorum aut alterum aut si casu fit utrumque amplectemur; sin autem ad solam scripturae testium auctoritatem fidemque res redit, Urbinatem sequemur. Haec sunto de recensione, qua recte adhibita ubique fere ipsam oratoris manum reciperare potueris: emendationis in scriptis tam bene traditis rarissime locus erit. Quanto autem rarius, si quando librorum manuscriptorum Isocrateorum copiae religiose ac diligenter excussae et via ac ratione digestae erunt! Quod Di faxint ut tandem aliquando fiat!

---

*ὄλεθρον.* p. 70,5 nonne ‘*συναναγεγραμμενας* 1’ (pro 2) corrigendum? — ubi inserit 44,18 *Γ*⁴ *τῶν ἄλλων*? interest hoc scire.

## CAPVT III.

## Excursus.

### I. Ad cap. I p. 1—12.

**Componam hoc excursu complura quae non tam ad singulos locos quam ad vitam oratoris totasque orationes pertinent.**

*a*) Ad Isocratis vitam Plutarcheam.

[ad cap. I. Cum apud Dionysium (de Isocr. iud. c. 1) verba legantur *πλοῦτον ὅσον οὐδεὶς τῶν ἀπὸ φιλοσοφίας χρηματισαμένων περιποιησάμενος ἐτελεύτα τὸν βίον κτἑ.* ad eaque expressa sint apud [Plutarchum] vv. X orr.: *ἀργύριόν τε ὅσον οὐδεὶς σοφιστῶν εὐπόρησεν ὡς καὶ τριηραρχῆσαι* (p. 837[c]) facile credideris ultima [Plutarchum] verba repetivisse ex iis quae p. 836[a] dixit: *καὶ εὐπορήσαντος ἀπὸ τούτων ὡς καὶ χορηγῆσαι* (de patre Isocratis): at si leges apud eundem [Plutarchum] p. 838[a]: *εὐπόρησεν ἱκανῶς, οὐ μόνον ἀργύριον εἰσπράττων τοὺς γνωρίμους, ἀλλὰ καὶ τὰ παρὰ Νικοκλέους τοῦ Κυπρίων βασιλέως, ὃς ἦν υἱὸς Εὐαγόρου, εἴκοσι τάλαντα λαβὼν ὑπὲρ τοῦ πρὸς αὐτὸν γραφέντος λόγου, ἐφ' οἷς φθονηθεὶς τρὶς προεβλήθη τριήραρχος κτἑ.*, perspicies duos locos Plutarcheos eodem ex fonte deductos esse ex quo Dionysius hausit; nam ut Dionysii verba a prioribus Plutarcheis secerni nequeunt, ita priora huius cum posterioribus eiusdem coniuncta sunt. Inter haec posteriora autem sunt interposita quaedam, quae ceteris locis non leguntur vixque a nobis intelleguntur: quis enim est *ὁ πρὸς αὐτὸν γραφεὶς λόγος*? tres, non unum Nicocli orator misit. Legimus in arg. Isocr. II: *Ἕρμιππος δέ φησιν ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἰσοκράτους παρατιθέμενος Εὔανδρόν τινα κατὰ τῶν σοφιστῶν εἰρηκότα, ὡς ὅτι λαβὼν εἴκοσι τάλαντα παρὰ τοῦ Νικοκλέους αὐτὸς ὁ Ἰσοκράτης ἔπεμψεν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦτον κτἑ.* [1]) Videmus

[1]) Verba quae sequuntur *τελευτήσαντος τοῦ Εὐαγόρου ὥσπερ καὶ τούτῳ βουλόμενος χρήσιμος γενέσθαι μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν* respiciunt ad [Isocr.]

[ad cap. I. igitur inter verba quae Dionysius agnoscit altero loco historiolam temere insertam esse quae Hermippeae originis est.

Cum apud Athenaeum (XIII 592[b]) verba legantur Ἕρμιππος δ' ἐν τῷ περὶ Ἰσοκράτους προβαίνοντά φησι τῇ ἡλικίᾳ τὸν Ἰσοκράτη ἀναλαβεῖν Λαγίσκην (cxi.: — αν edd.) τὴν ἑταίραν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐξ ἧς καὶ γενέσθαι αὐτῷ θυγάτριον. Μνημονεύει δ' αὐτῆς Στράττις κτέ. nosque hoc testimonio edoceamur etiam verba [Plutarchi] ἐγένετο δὲ καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια καταφερὴς ὡς ὑποπάστῳ παρειλκυσμένῳ ἐν τῇ κοίτῃ χρῆσθαι, κρόκῳ διάβροχον ἔχοντα τὸ προσκεφάλαιον καὶ νέον μὲν ὄντα μὴ γῆμαι, γηράσαντα δὲ ἑταίρᾳ συνεῖναι, ᾗ ὄνομα ἦν Λαγίσκη, ἐξ ἧς ἔσχε θυγάτριον, ὃ γενόμενον ἐτῶν δώδεκα πρὸ γάμων ἐτελεύτησεν (p. 839[a. b]) ex Hermippi libro περὶ Ἰσοκράτους desumpta esse, facile credideris etiam ea, quae coniunctione 'ἔπειτα' arte hisce annexa sunt (ἔπειτα Πλαθάνην τὴν Ἱππίου τοῦ ῥήτορος γυναῖκα ἠγάγετο τρεῖς παῖδας ἔχουσαν κτέ.), Alexandrinum patrem profiteri: at si Zosimi vitam Isocrateam revolves, aliud disces legens: ἔσκωπτον δὲ τοῦτον οἱ κωμικοὶ ὡς κεχρημένον τινὶ πόρνῃ Λαγίσκῃ ὀνόματι. λέγομεν δὲ ἡμεῖς ἀπολογούμενοι ὅτι μάλιστα μὲν οὐδὲν τοῦτο ποιεῖ, εἰ εἶχε μετὰ τὴν τελευτὴν τῆς γυναικὸς ταύτην παλλακίδα. Etenim cum neque hic, qui sine dubio Hermippum sequitur, neque Athenaeus (l. c.) neque Plutarchus eo loco, quem Hermippeum esse dipnosophista testatur, quicquam de matrimonio post libidinosam vitam ab oratore contracto tradant, Hermippum coniunctionem illam ἔπειτα non scripsisse concludere coacti sumus; totus autem qui sequitur locus ἔπειτα — εἶπόν τινες (p. 839[a. b]) eiusdem generis est cuius vv. ἦν — Πομπείῳ (p. 839[c]) et τῆς δὲ μητρὸς — σῴζεται [1]) (p. 839[e]) et ἐτάφη — ἔργον

---

I 2 πρέπει γὰρ τοὺς παῖδας ὥσπερ τῆς οὐσίας, οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν; nescio autem an ex horum locorum comparatione Constantini Porphyrogenetae et Tzetzae ineptiae (cf. Coraes ed. vol. II p. 1) originem ducant. Si ultima argumenti verba ad Euandrum illum aut ad Hermippum redire liceret affirmare, valde gauderem: nunc nihil ausus testimonio gravissimo in quaestione illa de aetate Demoniceae epistulae uti nobis non licere doleo. — Ad Euandrum redeunt sine dubio verba arg. Isocr. IX: λέγουσι δέ τινες ὅτι καὶ τριάκοντα τάλαντα ὑπὲρ τούτου ἐδέξατο; locum nostrum Loczynsky inter Hermippi fragmenta non exhibet. Numeri talentorum ad XV 40 excogitati videntur esse.

[1]) Jahn-Michaelis (Pausaniae descriptio arcis Athenarum [2] p. 6 ad 23) verba τῆς δὲ μητρὸς αὐτῶν Ἰσοκράτους καὶ Θεοδώρου καὶ τῆς ταύτης ἀδελφῆς Ἀνακοῦς εἰκόνες ἀνέκειντο ἐν ἀκροπόλει corrupta esse rati αὐτῶν resecuerunt: at quis certum iudicium de verbis ex sermone continuo evulsis tulerit, praesertim cum Ἰσοκράτους καὶ Θεοδώρου (fratris Isocratis: Suid. v. Ἰσ.: ἀδελφοὶ δὲ αὐτῷ ἐγένοντο .... καὶ Θεόδωρος) appositionem ad αὐτῶν esse vix possit negari? An scribendum est: τῆς δὲ μητρὸς Ἰσ. καὶ Θεοδώρου, Ἡδυτοῦς, καὶ τῆς ταύτης ἀδελφῆς Ἀνακοῦς, κτέ.? ΗΔΥΤΟΥϹ in ΑΥΤΩΝ corruptum scribis non transponendum esse non potuit

[ad cap. I. (p. 838[c. d]) [1]), quae auctorem summae religionis et cognitionis urbis Athenarum accuratissimae indicant: quid? talia ad Hermippum quadrare putaris? Et quoniam hoc loco verba duobus ex auctoribus diversis hausta componi demonstravimus, conficitur particulam, quam Hermippi auctoritate iam privavimus, ne ei quidem scriptori obtrudendam esse, cui loci isti modo enumerati debentur. Reminiscere nunc compilatores quamviscunque arripere particulam, modo quod efficere student assequantur, hoc est modo copulent locos duos quos connexos inter se exhibere statuerunt; memineris praeterea etiam velim adversari sententiae, quae dubiosa ista particula *ἔπειτα* incipitur, certissimum illud Zosimi testimonium, quo edocemur Isocratem *post* uxoris mortem meretrice usum esse: quid aliud relinquitur nisi ut *ἔπειτα* compilatoris esse concludamus, qui cum verba *νέον μὲν ὄντα μὴ γῆμαι* excipi illis '*γηράσαντα δὲ*' videret nec haberet cui oratoris aetati nuptias adscriberet, simpliciter planeque securus addidit de suo '*et postea* illum Plathanam in matrimonium duxisse'. Ita compilator: quid vero nobis hac re cognita statuendum est? Isocrates cum res familiares [2]) bello Peloponnesiaco pessumdedisset, propterea matrimonium quamvis triginta annis maior non iniit, quia ipse vix habuit unde viveret. Postquam autem resarsit domum, Plathanam duxit quae Hippiae cuiusdam aut

videri: cf. Sauppe O. A. II 3[a], 2 ann., qui ex *αὐτοῦ* p. 838[c] fecit *Ἡδυτώ* probante Blassio (Att. Bereds II 10, ann. 4).

[1]) Siquis eiusdem auctoris verba p. 837[c] esse contenderit, non repugnarim; at corruptela sunt maculata: quid enim est subiectum enunciati *ἔνθα καὶ τοὺς ἐνδόξους τῶν ποιητῶν ἀνέστησε σὺν αὐτῷ* (sc. *Θεοδέκτῃ*), *ὧν Ὅμηρος ὁ ποιητὴς σῴζεται μόνος*? Si Pausaniam (I 37,4) sequeris, Mnesitheus medicus quidam: an potius de patre Aristandro cogitandum, qui filii superstes fuit (Suid. s. v. *Θεοδ.*: *τελευτᾷ ... ἔτι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ περιόντος*)? Pausanias enim hoc quoque loco fontem suum neglegenter excripsisse videtur; nam vv. '*τάφος δὲ ἔστι μὲν αὐτόθι Θεοδέκτου Φασηλίτου, ἔστι δὲ Μνησιθέου*' Mnesitheum sepulcri artificem esse unicuique videbuntur docere; at erramus posteri nos: *τοῦτον λέγουσιν ἰατρόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι καὶ ἀναθεῖναι ἀγάλματα, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἴακχος πεποίηται*; belle haec dixit.

[2]) [Plut.] p. 837[a]) tradit: *τῶν μὲν πολιτικῶν πραγμάτων ἀπέσχετο, ἰσχνόφωνός τ' ὢν καὶ εὐλαβὴς τὸν τρόπον καὶ τὰ πατρῷα ἀποβεβληκὼς ἐν τῷ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμῳ· ἄλλοις δὲ μεμελετηκὼς φαίνεται, ἕνα δὲ μόνον εἰπὼν λόγον τὸν περὶ τῆς Ἀντιδόσεως*, quibus apud Dion. c. 1. inde a verbis *καὶ τὰ πατρῷα* nihil respondet; quanquam autem participium *ἀποβεβληκὼς* cum altero (*ὢν*) ita coniunctum est, ut ab illo avelli non posse videatur, tamen verba Dionysio ignota sanam sententiam exhibent; scribo enim *τῶν μὲν ... τρόπον· καὶ τὰ πατρῷα ... πολέμῳ, ἄλλοις [δὲ] μεμελετηκὼς* (sc. *λόγους*) *φαίνεται κτέ.*; confirmat coniecturam Phot. bibl. cod. 260. p. 496[b] 19 sqq.

[ad cap. I. uxor antea fuerat aut filia erat;[1]) quod cum ante annum 390 factum esse vix credere liceret, suo iure Hermippus dixit oratorem *νέον μὲν ὄντα μὴ γῆμαι*; iuveni enim libidines crimini comicus non dedit: nimirum non erat cum meretricibus orator cui deessent nummi. Praematura deinde morte uxor marito erepta oratorem heredes desiderantem reliquit; adoptavit ergo ille Aphareum filium ex tribus Plathanae eiusque prioris mariti filiis natu minimum. Atque cum *προβαίνων τῇ ἡλικίᾳ* (Hermippus) denuo matrimonio se iungere vereretur, meretricem habuit initio Metaneram quam, ni fallimur, ut iam iuventutis flore orbatam (cf. Lys. frg. 225 S.) paulo post deseruit, postea Lagiscam; illo demum tempore Strattidem irrisorem non aliter nanctus est ac Pericles Aspasia meretrice in domum deducta comicos suae aetatis. — Haec quae dedi diversa sunt a Blassii rerum enarratione ex particula illa *ἔπειτα* pendente. Vidimus autem rebus temere connexis a [Plutarcho] in errorem nos seductos fuisse.

Cum apud [Plutarchum] l. c. p. 837[a] legatur: *ἐπεὶ δ' ἠνδρώθη, τῶν μὲν πολιτικῶν πραγμάτων ἀπέσχετο ἰσχνόφωνός τ' ὢν καὶ εὐλαβὴς τὸν τρόπον· . . . διατριβὴν δὲ συστησάμενος ἐπὶ τὸ φιλοσοφεῖν καὶ γράφειν διανοηθεὶς* (?) *ἐτράπετο, καὶ τόν τε Πανηγυρικὸν λόγον καί τινας ἄλλους τῶν συμβουλευτικῶν . . . ἡγούμενος οὕτως ἐπὶ τὸ τὰ δέοντα φρονεῖν τοὺς Ἕλληνας προτρέψασθαι*, haecque excipiantur verbis *διαμαρτάνων δὲ τῆς προαιρέσεως, τούτων μὲν ἀπέστη, σχολῆς δὲ ἡγεῖτο, ὥς τινές φασι, πρῶτον ἐπὶ Χίου μαθητὰς ἔχων ἐννέα· ὅτε καὶ ἰδὼν τὸν μισθὸν ἀριθμούμενον εἶπε δακρύσας ὡς· ἐπέγνων ἐμαυτὸν νῦν τούτοις πεπραμένον*, facile credideris tradi Isocratem, postquam Panegyricum scripsit viditque parum se profecisse, Chii ludum aperuisse: at si Dionysium adscisces, [Plutarchi] verbis, cum ea ceteris quae de vita oratoris constant adversentur, deceptos nos cognosces. Tractavimus autem modo duos locos vitae Plutarcheae, ut eius naturam illustraremus, reperimusque priore quaestione compilatorem duas narrationes, quarum alteram agnoscit Dionysius alteram ignorat, ita connectere, ut Dionysiacam simpliciter semel expressam ita paucis interiectis verbis repeteret, ut ei alteram alius originis statim adiungeret; posteriore vero loco ostendimus in constituendis temporum rationibus enunciatorum ordine minime decere nos duci.

Quod utrumque fere nostro loco factum est. Etenim cum ap. Dion. c. 1. extet: *σπουδὴν μὲν ἐποιεῖτο πράττειν τε καὶ λέγειν τὰ πολιτικά· ὡς δὲ ἡ φύσις ἠναντιοῦτο τὰ πρῶτα καὶ κυριώτατα τοῦ ῥήτορος ἀφελομένη, τόλμαν τε καὶ*

---

[1]) Cf. Susemihl, J. J. XCVII (1868) p. 515 sq.

[ad cap. 1. *φωνῆς μέγεθος, ὧν χωρὶς οὐχ οἷόν τ' ἦν ἐν ὄχλῳ λέγειν, ταύτης μὲν ἀπέστη τῆς προαιρέσεως, ἐπιθυμῶν δὲ δόξης ... ἐπὶ τὸ γράφειν ἃ διανοηθείη κατέφυγεν*, de ludo Chiaco autem verba nulla fiant, facile intellegimus *προαίρεσιν* apud Plutarchum, qua ad consilium orationum publicarum scribendarum relegi videamur, idem quod apud Dionysium significare, h. e. consilium accedendi ad rem publicam (*σπουδὴν ποιεῖσθαι πράττειν τε καὶ λέγειν τὰ πολιτικά*). Duos igitur testes compilator habuit, alterum, quem sequitur Halicarnassensis, Chiaci ludi ignarum, alterum, cuius nomen non tradit, fabellae illius auctorem: Plutarchus personatus verbis prioris excriptis ita posterioris adiunxit historiolam, ut transitionis aut coniunctionis formam ab illo mutuaretur (*διαμαρτάνων δὲ τῆς προαιρέσεως τούτων μὲν ἀπέστη*).[1]) Atqui Dionysii narrationem quamvis brevem optimae fidei esse constat: quid de fabellis ei insertis iudicemus? Quam supra perlustravimus de viginti talentis eam fictam esse posuimus; veniunt praeterea in censum mirae illae historiolae de Theramene ab Isocrate defenso (p. 836[f]. 837[a]) atque de Demosthene decem minas solvendi impotente (p. 837[d. e]), quae, cum melioris notae non sint (cf. Blass Att. Bereds. II 12 et ann. 1; III 1,14), nostri loci auctoritatem admodum affligunt. Age vero quae sequantur circumspiciamus. Verba *ὡμίλει δὲ τοῖς βουλομένοις μερίσας πρῶτος τοὺς ἐριστικοὺς λόγους τῶν πολιτικῶν περὶ οὓς ἐσπούδασε* redeunt apud Dionysium, qui quidem ea quae deinceps adiunguntur *καὶ ἀρχὰς δὲ καὶ περὶ τὴν Χίον κατέστησε καὶ τὴν αὐτὴν τῇ πατρίδι πολιτείαν* non habet. Haec autem quondam cum priore illa fabula Chiaca coniuncta fuerunt: an te effugit auctorem *καὶ — δὲ καὶ* pro simplicibus *καὶ* vel *δὲ* posuisse, quia aliud negotium ab Isocrate non minus quam quod modo memoravit allaturus erat susceptum Chii. Et quoniam particulis istis ad priorem insulae mentionem relegi nos ostendimus, morari eos opus non est qui insulae nomen removere studuerunt, quod intactum relinquendum erat, etiamsi Usenerus usum praepositionis '*ἐπί*' commentatus non esset. (Rh. M. XXXV 145). Iam si hi loci inter se coniungendi

---

[1]) [Plutarchus] non ipse vitam Isocratis compilavit, sed opus in brevius redegit, quod auctor nescio quis duobus ex fontibus in unum duxerat: alter is erat liber, quem etiam Dion. excerpsit, incerti anctoris, alter fortasse Caecilii, ad Hermippum (et Idomeneum) compositus. Hic est fabulosus; ille, qui prorsus Pergamenam doctrinam redolet, summa dignus fide. — Phot. cod. 260. p. 486[b] 26 Bk.: *ἀποτυχὼν δὲ τῆς γνώμης τούτου μὲν ἀπέστη τοῦ ἐπιτηδεύματος... φάναι δακρύσαντα ὡς· νῦν ἐμαυτὸν ἔγνων τούτοις πεπραμένον*; hinc senarium nuper Schoene extorsit: *ἔγνων ἐμαυτὸν τοῖσδε νῦν πεπραμένον* (Herm. XVII 645); at nescio an paucos adsentientes nanctus sit; meam de loci huius fide sententiam recepta Schoenii coniectura etiam verisimiliorem fieri apparet.

[ad cap. I. sunt, prior fide etiam magis indignus evadit, cum eodem ab auctore profectus esse habendus sit, qui alterius incredibiles ineptias excogitavit; namque risi nescio quantum ubi ista legeram: Di magni Isocrates facit Solones. — At fac verba illa Dionysium in fonte suo repperisse reperta non recepisse: quamvis breve in spatium Halicarnassensem exemplum suum redegisse statuas, hoc concedere debes eum rem tanti momenti, quanti est institutio ludi Chiaci, silentio praeterire non potuisse nisi gravissimis causis ementitam hanc ducere historiolam esset coactus. Si igitur Dionysius tradita illa verba sprevit, tacito suffragio quid de fabella sit iudicandum nos docuit: sin vero non accepit ea, quid auctoritatis fabulae isti tribuenda est, quae ex puro fonte hausta non sit?

Attamen omnia quae attulimus pro nihilo putaremus, si quibus argumentis aliunde petitis Plutarchi memoriam confirmare liceret: sed qui potest hoc sperari de verbis, quibus iam unus ex tribus illis auctoribus, ad quos referre ista licet, adeo diffidebat, ut ea nisi addita tanquam virgula interrogativa (ὥς τινές φασιν) recipere nollet? Immo adversatur ludo Chiaco, quod ex ceteris testibus nullus eum agnoscit, quod Isocrates ipse nusquam eius mentionem facit, [1]) quod novem primi discipuli, quorum numerus mirum in modum cum novem illis Plutarchi consentiens haud dubiam affert lucem totius fabulae origini, cuncti sunt Athenienses (Blass Att. Bereds. II 16 sq.), quod tempus gravissimis sine difficultatibus definiri nequit, quo Chii orator versatus esse putandus est. [2]) Quid igitur nos iudicamus? Non negamus tradi Isocratem Chii ludum condidisse: aliqua testimonium hoc esse dignum fide prorsus planeque negamus. Fabulae autem rerum scriptori sunt neglegendae.

## b) Ad orationem 'de bigis'.

Clamavit Demochares (ap. Athen. V 215 e) in oratione ὑπὲρ Σοφοκλέους πρὸς Φίλωνα, qua decretum illud contra philosophos a Sophocle a. 307 perlatum defendit, Platonem

[1]) Gravissimum esse testimonium iudicarem, si non in epistula, quam spuriam ducere coactus sum (6,2), sed in oratione genuina verba legerentur: πάντες οἱ πυθόμενοι τὴν ἀποδημίαν δικαίως ἄν μου καταφρονήσειαν, εἰ προῃρημένος τὸν ἄλλον χρόνον ἡσυχίαν ἄγειν ἐπὶ γήρως ἀποδημεῖν ἐπιχειροίην, ὅτ' εἰκὸς ἦν εἰ καὶ πρότερον ἄλλοθί που διέτριβον, νῦν οἴκαδε σπεύδειν, οὕτως ὑπογυίου μοι τῆς τελευτῆς οὔσης; oppositum enim ἀποδημεῖν significationem notionis ἡσυχίαν commentatur. Sed hoc affirmari posse confidimus, auctorem epistulae aut accepisse aut sua ipsius rerum temporumque computatione invenisse oratorem inde ex eo tempore ex quo docuit, per longius tempus ex urbe non afuisse; adulescentem igitur in Thessalia Gorgiam audientem (Cic. Or. 52,176) contra afferre non licet.

[2]) Cf. Susemihl de . . . . vitis Tisiae Lysiae Isocratis . . . . quaestiones epicriticae p. XVI (ind. schol. Gryph. 1884).

[ad cap. I. qui Socratem ad Potidaeam Amphipolim Delium contra hostes pugnasse tradiderit, mendacia proferre [1]): neque enim in enarranda expeditione contra Amphipolim suscepta Thucydidem Socratis mentionem inicere; tum de pugna Potidaeensi haec leguntur: *πότε δὲ καὶ εἰς Ποτείδαιαν ἐστρατεύσατο, ὡς ἐν τῷ Χαρμίδῃ* (p. 153 cf. apol. 28[e]; symp. 221[a]) *εἴρηκεν ὁ Πλάτων, φάσκων αὐτὸν καὶ τῶν ἀριστείων τότε Ἀλκιβιάδῃ παραχωρῆσαι; τοῦτο οὔτε Θουκυδίδου ἀλλ' οὐδ'* (Dind. cll. p. 220[f] VI 233[a] VIII 354[e]: *οὔτ'* libri) *Ἰσοκράτους εἰρηκότος ἐν τῷ περὶ τοῦ ζεύγους*. Haec omnino nostra in oratione non leguntur frustraque quaerimus quanam illius in parte mentio Socratis Alcibiadisque una pugnantium interlapsa esse possit. Nimirum talia nisi in refutandis calumniis, quas adversarii ex vita Alcibiadis patris in Alcibiadem filium conflaverant, dici vix potuerunt; itaque non est cur miremur, illa in orationis partem nobis servatam inseri nequire, quippe qua tantum ea contineantur quae ad vitam publicam Alcibiadis maioris in luce Graeciae versantis pertinent. Quid vero verisimilius quam adversarios filio non solum quae pater in rebus gestis deliquisse videri potuit, sed etiam quae idem adulescens in vita privata commisit obiecisse? Et Lysiae oratione quarta decima, quanquam in ea illa tantum respiciuntur quae ad vitam publicam Alcibiadis Cliniae filii spectant, tamen quaedam sunt servata, ex quibus cognoscere liceat, qualia fere quae adversarii proferre solebant fuerint (§ 41. 42). Itaque Isocratem ut altera orationis parte adversus crimina illa publica pugnavit, sic contra privata haec priore ita verba fecisse conicio, ut pulcherrimi adulescentuli vix puberis fortitudinem bello ac periculis spectatam, ut lautissime viventis civis patientiam admirabilem vigoremque nullis unquam corporis laboribus aut animi contentionibus defessum, ut facetissimi ac prudentissimi iuvenis ingenium capiens viros atque devinciens extolleret caneretque, quibus nec sapientiores neque unquam clariores tulit Graecia. Hac novissima in parte Demochares Socratis mentionem faciendam fuisse facile potuit credere, cum orator Socrate Alcibiadem a morte vindicante haud sciam an splendidius amicitiae afferre non potuerit exemplum. Quod quia ille eximia in laudatione Alcibiadis praeter opinionem non legit, *ἀλλ' οὐδ' Ἰσοκράτους* neque simpliciter *οὔτε Θουκυδίδου οὔτ' Ἰσοκράτους* dixit. At orator orationis Isocrateae tempora non respexit, sive quia ipse rem parum perspexit, sive quia fallaci argumentandi ratione auditores in errorem inducere voluit; valde enim dubito num, si

---

[1]) Hoc fragmentum cum verbis ap. Athen. XI. 508[f] sqq. probabiliter coniunxit Blass (Att. Bereds. III, 2,307); de oratione cf. etiam v. Wilamowitz-Möllendorff, Phil. Unt. IV p. 196 sq.

[ad cap. I. Isocrates de arta quae inter Alcibiadem ac Socratem intercesserat amicitia [1]) verba fecisset, apud iudices, qui modo philosophum capitis damnaverant, reo Alcibiadis illius filio profuturus fuerit: hac ergo de causa nihil de amicitia ista apud Isocratem legebatur. Atque quia hac oratione amicitiam illorum silentio praeterierat, idem orator paucis annis postea, ut sibi constaret, scribere coactus est (XI 5) contra Polycratem: *Σωκράτους δὲ κατηγορεῖν ἐπιχειρήσας, ὥσπερ ἐγκωμιάσαι βουλόμενος Ἀλκιβιάδην ἔδωκας αὐτῷ μαθητήν, ὃν ὑπ' ἐκείνου μὲν οὐδεὶς ᾔσθετο παιδευόμενον, ὅτι δὲ πολὺ διήνεγκε τῶν ἄλλων, ἅπαντες ἂν ὁμολογήσειαν.* Quam caute autem hoc dictum est! *ᾔσθετο παιδευόμενον* i. e. nemo vitae illius Socrates praeceptores ʻsensitʼ; *οἶδεν* ille non scripsit. Statuo igitur contra Blassium (Att. Bereds II p. 207), non pauca sed totam priorem orationis partem, qua Alcibiadis patris vita privata defendebatnr, intercidisse. —

Contra posteriorem orationis partem Lysiam pugnasse in oratione quarta decima notissimum est, neque vero scio utrum Isocrates omnia quae profert argumenta ipse excogitaverit an sint quae ab aliis auctoribus mutuatus sit. Dubitanter Wilamowitzius (Herm. XII 328 ann. 3) rogavit Isocratem inter et Thucydidem possit observari necessitas necne; cui interrogationi Fuhrius (Rh. M. XXXIII 592sq.) ita respondit, ut Blassii sibi laudem pararet (Att. Bereds. III 2,346); negavit autem vir ille doctus esse necessitatem. Attamen mecum velim relegas tres hoc locos:

| Thuc. VI 92,4. | Isocr. XVI 13 sq. | Lys. XIV 32 sq. |
|---|---|---|
| *καὶ φιλόπολις οὗτος ὀρθῶς, οὐχ ὃς ἂν τὴν ἑαυτοῦ ἀδίκως ἀπολέσας μὴ ἐπίῃ, ἀλλ' ὃς ἂν ἐκ παντὸς τρόπου διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν πειραθῇ αὐτὴν ἀναλαβεῖν.* | *ἐπὶ τίνα δ' ἢ πόλιν ἢ φίλον ἢ ξένον οὐκ ἤλθετε* (sc. *ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι*) *δεησόμενοι συγκαταγαγεῖν ὑμᾶς; τίνος δ' ἀπέχεσθε πειρώμενοι κατελθεῖν; οἱ καταλαβόντες τὸν Πειραιᾶ...τελευτῶντες τοῖς τείχεσι προσεβάλετε;...ὥστ' οὐκ εἰκὸς ἐπιτιμᾶν τοῖς τῶν αὐτῶν ὑμῖν ἐπιθυμοῦσιν οὐδὲ κακοὺς ἄνδρας νομίζειν, ὅσοι φεύγοντες κατελθεῖν ἐζήτησαν ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον κτἑ.* | *τολμᾷ γὰρ λέγειν ὡς Ἀλκιβιάδης οὐδὲν δεινὸν εἴργασται ἐπὶ τὴν πατρίδα στρατεύσας· καὶ γὰρ ὑμᾶς φεύγοντας Φυλὴν καταλαβεῖν ...καὶ ταῦτα ποιήσαντας οὐκ ὄνειδος τοῖς παισὶ καταλαβεῖν ἀλλὰ ...ὡς τῶν αὐτῶν ὄντας ἀξίους, ὅσοι φυγόντες μετὰ τῶν πολεμίων ἐπὶ τὴν χώραν ἐστράτευσαν καὶ ὅσοι κατῄεσαν Λακεδαιμονίων ἐχόντων τὴν πόλιν.* |

[1]) Tetigit rem etiam Zeller, Phil. d. Gr. II ³ 1,451 sq. ann. 3.

[ad cap. I. Libenter comparatis hisce inter se concluderem Isocratem e Thucydide pendere, ni cautione opus esse videretur; etenim cum nihil impediat, quominus Thucydides verba ista eodem tempore scripserit quo Isocrates orationem,[1]) factum esse potest, ut et orator et rerum scriptor hoc de Alcibiade patriam recuperante argumentum ipsorum in usum ex vulgatissimis illis verterent, quae sine dubio sophistae suo ex more causam celeberrimam orationibus ficticiis[2]) tractantes eo tempore decantabant; Thucydidem autem cum oratoribus quasi certasse haud veri dissimile est, quippe qui etiam epitaphium ea aetate, qua peroratus non est (Herm. XII p. 365 ann. 51; A. Kirchhoff, Enstehung des Herodot. Geschichtsw.[2] p. 19 ann. 1), habitum, ut videtur, ideo faceret, ut orationi funebri adversaretur Gorgianae, quam illis temporibus omnium in manibus fuisse consentaneum est.[3]) Quid igitur statuamus? utrum Thucydidem verba illa post a. 399 eo consilio scripsisse, ut

---

[1]) Habita enim est oratio haud ita multo postquam Alcibiades filius sui iuris est factus, h. e. c. a 399, cum natus sit c. ol. 91,1 (Hertzberg, Alkibiades p. 140 ann. 61).

[2]) Hoc ex orationibus de causa Socratea et de pignore illo ἀμαρτύρῳ scimus; nostram causam apud sophistas celeberrimam fuisse pateret, etiamsi deessent testes, qui sunt praeter Lysiam et Isocratem Diodorus (XIII 74) Plutarchus (Alc. 12) Andocides personatus (IV 26) inter se dissidentes. Hi enim propterea diversas rei narrationes exhibent, quia ipsi vel ipsorum auctores ex orationibus de causa ista conscriptis hauserunt diversis.

[3]) Hanc ad sententiam necessario devenimus, si causam requirimus, cur Thucydides temporum rationes neglexerit. Nec scio an de Periclis orationibus apud populum habitis (Thuc. I 140 sqq. II 60 sqq.) et de Gorgiae Ὀλυμπικῷ idem affirmare liceat. Sed miram quam necesse est intercessisse inter illas orationes similitudinem, persequi huius loci non esse ratus id insuper monitum volo temporum rationes simultati, quam inter scriptores istos statuimus fuisse, obverti nequire. Epitaphium Gorgianum Susemihl (J. J. 1877, p. 79) inter annos 426 et 420 a. Chr. n. ortum esse cum coniecisset, nunc potius ipsi anno 420 vindicat (cf. libelli p. 94 ann. 2. adsciti p. XX); Olympicum Blassius ad annum 392 rettulit (Att. Bereds. II 232 ann. 6.) argumento usus quod mea quidem sententia non stat. Onckenio enim (Isokr. u. Athen p. 42) orationem ad belli Peloponnesiaci tempora referenti obicit: 'aber damals war für solche Ermahnungen kein Raum'; si ergo post id bellum compositum esset, ante a. 392 dicit editum esse non posse, cum a. 396 discordiae inter Graecos nondum ortae essent. Miratus sum virum doctissimum dicere potuisse nullum orationis, qualis erat Olympicus, locum fuisse eo tempore, quo civitates Graecae bellis intestinis dilacerabantur; nihil impedit quominus Onckenium sequamur. Quid vero verisimilius quam adversatum acriter ita esse Thucydidem, regia ex stirpe ortum civem Atticum, Gorgiae, subobscurae originis ξένῳ, ut ostenderet patriam dicendi artem nova mediocriter temperatam adulescentulis, qui adventicia declamandi artificia temere capessiverunt? Conseruisse tunc lites viros literatos, quis negaverit?

[ad cap. I. sophistis adversatus esse videretur, an Isocratem illius copias compilasse? Ecce novum argumentum: illa de qua agimus sententia ut Alcibiadi apud Lacedaemonios dicenti aptissima, ita omnium minime idonea est reo apud Athenienses sese defendenti, cuius in ore verba illa potius irrisio facinoris Thrasybulei, quo nihil gloriosius maiusve aut ab ipsis aut a patribus perpetratum esse tum Athenienses credebant, quam ipsius Alcibiadis defensio videri debuerunt. Concedendum igitur Thucydidem sententiae esse auctorem quae apud Isocratem recurrit: utrum orator ex ipso Thucydidis opere eam repetiverit an ex aliorum auctorum copiis, qui pro sua parte e Thucydide pependerunt, diiudicari nequit. — Liceat mihi statim locum adiungere, quo iterum Thucydides et Isocrates cum Lysia — si minus genuino at personato — comparari potest:

| [Lys.] II 2 | Thuc. II 41,4 | Isocr. IX 62 |
|---|---|---|
| οὔτε γὰρ γῆς ἄπειροι οὔτε θαλάττης οὐδεμιᾶς, πανταχῇ δὲ καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις οἱ τὰ αὑτῶν πενθοῦντες κακὰ τὰς τούτων ἀρετὰς ὑμνοῦσιν. | πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν τῇ ὑμετέρᾳ τόλμῃ καταναγκάσαντες γενέσθαι πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε κἀγαθῶν αἴδια ξυγκατοικίσαντες. | ὥστε πολλοὺς Περσῶν πενθοῦντας τὰς αὑτῶν συμφορὰς μεμνῆσθαι τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου. |

Notatu dignissimum est falsarium uno eodemque loco et Thucydidem et Isocratem compilasse, quod idem alias demonstrari potest. At cavendum ne, cum Isocratem apud [Lysiam] deprehendisse nobis videamur, teneamus Gorgiam, cuius ad epitaphium oratorem Erchiensem in oratione, quae et ipsa potest appellari funebris (cf. arg. Isocr. IX), facile se applicaverit; omnino autem loci gemelli qui apud Isocratem Lycurgum [Lysiam] aliosque id genus declamatores inveniuntur cuncti fortasse ad Gorgiae epitaphium referendi sunt. Quod si recte disputavi, colligendum est parum Reussii observatione p. 46 ann. 1 significata de epitaphio Lysiaci temporibus probari [1]; attamen hoc dicendum Lysias orationes ex epitaphiis Thucydideo et Gorgiano miselle compilantes Lysias non esse. Spero autem fore ut Blassium mutatae sententiae paeniteat (cf. Att. Bereds. I 439 et III 2, 339 sq.).

[1]) Dum haec imprimuntur, sententiam mutavi sicque nunc rem retracto; etiam de comparatione locorum Isocr. VII 80 et Lyc. in Leocr. 73 cautius nunc egerim, quanquam Isocratem esse pacis illius patrem (Rehdantz ad Lyc. p. 176) prorsus mihi videtur negandum esse.

[ad cap. I.

## c) Ad epistulam Demoniceam.

Theodori [1]) poetae dictum apud Athen. III 122[b] *τὸ κελεύειν μὲν πλέον ἔχειν ἐπαινεῖν δὲ τὸ ἴσον* adeo cum verbis [Isocr.] I 38 *παράσκευαζε σεαυτὸν πλεονεκτεῖν μὲν δύνασθαι, ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχων* consentit, ut illud horum fuisse exemplum negari vix possit; Theodorus enim ille antiquus fuit poeta, quippe cui a Cephisodoro, quem Athenaeus excribit, Archilochus Sophocles Euripides adiungantur. Quo concesso statim intellegitur male eos fecisse qui *τὸ* ante *ἴσον* delere voluerint: nempe qui Demoniceam composuit, sententiam ex Theodori libro nescio quo in suum deduxit. [2]) Quod autem uno loco factum esse videmus, idem nonne de aliis etiam conicere licet? Circumspiciendum igitur fuit num ex iis, quae ex scriptoribus Isocratis aetate antiquioribus tradita sunt, haec illa aut simpliciter recepta aut leniter mutata in Demonicea reperirentur: nunc vero quaestione hac in posterius tempus reiecta id unum specto, num iure Bergkius (PLG. II[4] 376) conquestus sit, temere et veteres et nostros criticos Isocrati abiudicasse praecepta 'ad Demonicum', quae Isocratis discipulus et Aristoteles agnossent. 'Aristoteles' inquit 'videtur ut alia, ita etiam istud Isocrateum praeceptum tanquam inhonestum (...) castigavisse'. Contra haec nihil habeo quam ipsa Athenaei verba: *Κηφισόδωρος γοῦν ὁ Ἰσοκράτους τοῦ ῥήτορος μαθητὴς ἐν τῷ τρίτῳ τῶν πρὸς Ἀριστοτέλην λέγει, ὅτι εὕροι τις ἂν ὑπὸ τῶν ἄλλων ποιητῶν ἢ καὶ σοφιστῶν ἓν ἢ δύο γοῦν πονηρῶς εἰρημένα, οἷα παρὰ μὲν Ἀρχιλόχῳ τὸ πάντ' ἄνδρ' ἀποσκολύπτειν, Θεοδώρῳ δὲ τὸ κελεύειν μὲν πλέον ἔχειν ἐπαινεῖν δὲ τὸ ἴσον, Εὐριπίδῃ τε τὸ τὴν γλῶτταν ὀμωμοκέναι φάναι, καὶ Σοφοκλεῖ τὸ ἐν Αἰθίοψιν εἰρημένον..., Ὁμήρῳ δὲ τὸ τὴν Ἥραν ἐπιβουλεῦσαι τῷ Διὶ καὶ τὸν Ἄρη μοιχεύειν. ἐφ' οἷς πάντες κατηγοροῦσιν αὐτῶν'.* Qui Theodori dictum ab Isocrate receptum esse demonstrare voluit atque inde oratorem defendere, is non ita ut Cephisodorus poetae sententiam proferre potuit; tantum enim abest, ut Cephisodorus Theodorum Isocratis exemplum fuisse dicat, ut eum inter alios scriptores enumeret, qui non laudanda cuncti protulerant. Est igitur dictum Theodori ut cetera exempla allata a Cephisodoro prolatum ad de-

---

[1]) Quae dum scribo, quartae lyricorum Bergkii editionis copia mihi fit, qua video virum, quem luce non iam frui nemo est quin doleat, quae prolaturus sum leviter iam tractasse; inscium illius doctrinae me haec scripsisse ipsa res docebit; priusquam enim altera pars novissimae illius editionis edita esset, prima quaestionis lineamenta duxi.

[2]) Theodori sententiam iam Euripides novit, cf. Phoen. 535 sqq.: *κεῖνο κάλλιον, τέκνον, ἰσότητα τιμᾶν . . . τὸ γὰρ ἴσον νόμιμον ἀνθρώποις ἔφυ . . . σὺ δ' οὐκ ἀνέξει δωμάτων ἔχων ἴσον καὶ τῷδ' ἀπονέμειν;*

[illegible] locum quendam Isocrateum: qui locus certe non [Isocr.] I 36 est: neque enim homo sana mente dictum quod et ad verba et ad sententiam eius, de quo agitur, artissime se applicet eadem ratione memorat, qua cetera quae et forma et mente ab isto recedant. At si Cephisodorus ad [Isocr.] I 36 respexisse negandus est¹), ratione progredientes concludere cogimur, Cephisodorum orationem nostram Isocratis esse non novisse; etenim si ad excusandum dictum quoddam praeceptoris inhonestum Theodori locum adscivisset, quem non minus vituperandum orator suum in usum converterat, nonne ipse adversariis arma contra se paravisset? Itaque si omnino Cephisodorus Isocratis causam dicens poetae verbis usus est, Demoniceam esse Isocratis neque ipse neque Aristoteles noverunt. — Sed idem Cephisodorus Aristotelem irrisit adagia congerentem Athen. II 60 e): *Κηφισόδωρος ὁ Ἰσοκράτους μαθητὴς ἐν τοῖς κατὰ Ἀριστοτέλους (τέσσαρα δ' ἐστὶ ταῦτα βιβλία) ἐπιτιμᾷ τῷ φιλοσόφῳ ὡς οὐ ποιήσαντι λόγου ἄξιον τὸ παροιμίας ἀθροῖσαι*; quaero nunc: nonne multa ex iis, quae Isocrates personatus in Demoniceam recepit, proverbia ex Graecorum more dicenda sunt? An in universum quae Aristoteles congerebat alius naturae fuisse censes? Itaque si opusculum oratoris, quod ad rem tractatam facit, collectionibus philosophi necessario haud dissimile fuisset, num Cephisodorus Aristotelem omnino tam petulanter vituperare potuit? Ergo post horum virorum aetatem epistula 'ad Demonicum' composita est.²) — Quis vero eius auctor fuerit

¹) Quem locum Aristoteles castigaverit Cephisodorusque defendere studuerit nec scitur nec expedit quaerere, cum permulti eiusmodi apud oratorem inveniantur.

²) Jahrius nunc (Quaest. Isocr. diss. Hal. 1881 — Lehmani de Lehnsfeld, De orat. ad Demonicum Lugd. Bat. 1879 copia mihi non fuit —.) argumenta ex sermone deducenda composuit, ex quibus praestantissimum est, quod de *καλοκαγαθίας* voce eruit. Addo cum scriptorum usu inscriptiones consentire; pro decretorum formula solemni *ἀνδραγαθίας ἕνεκα* quater tantum legi *καλοκαγαθίας ἕνεκεν*: CIA. II 1, 395,4 (?); 471,88; 592, 16 (c. a. 220 a Chr. n.?); 595,9. — *φιλαγαθίας* in illa formula deprehenditur II 1,470, 72.81; 482, 67.74, quod propterea notandum, quia lexica vocem tempori Christiano vindicant; *φιλαγάθως* legitur CIA. II 1,471,33, cuius unum exemplum (ex Clem. Alex. strom. IV p. 631) afferunt; *φιλαγαθεῖν* (CIA. II 1, 471, 89) frustra in lexicis quaesiveris. — Ex iis, quae viri docti dispersa atque *ἐν παρέργῳ* hic illic monuerant, pauca Jahrius omisit, quae hic afferre non opus est; satis superque Jahriana sunt idonea ad eripiendam Isocrati orationem. Iocandi gratia adicio viros doctos contendere in Demonicea 109 vocabula inveniri in ceteris oratoris scriptis non obvia; ego nescius Benseleri commentationis (J. J. 1860 II p. 122 sqq.) ad Mitchellii indicem in verborum usum Isocrateum inquirens plus quam 108 non expiscatus dinumeravi Benseleri verba: vidi me rectius Benselero dinumerasse; is enim non plus quam 108 protulit. Addo denique Schmid-

[ad cap. I. nescitur; recte enim Blassius (Att. Bereds. II 246) statuit aut Harpocrationem ipsum aut eum, ex quo pendet, coniectura usum esse, cum epistulam Isocrati Apolloniatae adscriberet; ipse insuper titulus, quem apud Harp. s. v. *ἐπακτὸς ὅρκος* deprehendimus, "*Ἰσοκράτης Ἀπολλωνιάτης ἐν ταῖς πρὸς Δημόνικον παραινέσεσιν*" (= § 23) indicio est, loci excerptorem, quisquis fuit, Demoniceam inter Isocratis Erchiensis orationes legisse, cum idem Harpocratio s. v. *παράκλησις* praebeat *Ἰσοκράτης παραινέσεσιν* (= § 5), quod non nescio Blassium ad prioris locum indicem supplendum esse iudicare (Att. Bereds. II 254 ann. 8.); at erravit vir doctissimus, quia uterque titulus ex inscriptione suasoriarum Isocratearum cum indice primae orationis coniuncta facile explicatur, id quod p. 74 sq. comprobavimus. Ne vero altero in capite hoc testimonio me uti iam debuisse credas, monendum est etiam post Boyseni curas neque de vita neque de fontibus Harpocrationis quicquam constare. Quis enim dubitaverit, quin si Harpocrationem veteriorum grammaticorum copias compilasse compertum haberemus, libentissime rem allaturus fuerim, ex qua etiam Hermogenis aetate antiquius esse corpus Urbinatis sine dubio concludendum esset; nunc autem iudicium malui cohibere.

Et quoniam quid de Demonicea iudicemus exposuimus, pauca de 'artibus' quas Isocrates scripsisse fertur addam quasque Blassius (Att. Bereds. II 98. III 2,344) ipsum oratorem nunquam edidisse recte contendit. Quid si illas divenditandas curasset, potuitne omnino dicere in Panathenaico (16): *ὧν τίνας ἄν τις εὕροι πονηροτέρους . . . οἵτινες οὔτε φράζειν οὐδὲν μέρος ἔχοντες τοῖς μαθηταῖς τῶν εἰρημένων ὑπ' ἐμοῦ, τοῖς τε λόγοις παραδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐμοῖς καὶ ζῶντες ἐντεῦθεν τοσούτου δέουσιν κτὲ.*? Itaque aequales oratoris 'artes' non habebant neque unquam Isocrates prudenti usus cautione de sua docendi ratione accuratius egit. Auctor epistulae sextae (§ 8—10) Isocratis personam ut induit, ita tuitus non est; epistula vero Speusippea (XXX) ita uti ut Blassius nunc facit (l. c. III 2, 343sqq.) in animum non iuduco.

### *d)* Fragmenta deperditarum orationum Isocratearum.

Orationes, quae Isocrati falso adscribebantur, multas necesse est sententias continuisse: an aliunde innumera ista dicta lemmate Isocratis significata originem trahere posse

---

tium (Ethik d. alt. Griechen II 473 not. 18) dicere vereri se epistulam Isocrati abiudicare, 'da sie wenigstens in ihrem Hauptbestandtheilen und vornehmlich in ihren Gedankenelementen von diesem Redner herzurühren scheint', quod falsissimum esse occasione data demonstrabo; tetigit rem iam Sandys Introd. p XL sq

[ad cap. I. credis? Eas colligere inceptum meis viribus maius et. si recte quid sit rei perspicio, ad huc vix perficiendum; priusquam enim Wachsmuthius gnomologia restituerit, operam in colligendis illis perdemus. Nunc duas sententias profero, quas cur selegerim ipse videbis: Amm. Marc. XXX 8,6: '*Ignosci debere interdum armis superato rectori quam iustum quid sit ignoranti*'; Hauptius (opp. II 505) proposuit 'quasi' aut 'tanquam' pro 'quam', quae tamen sufficere mihi non videntur: at nihil expedio; comparavi Schol. ad Thuc V 90 *δεῖ μᾶλλον τῆς φιλανθρωπίας ἤπερ τοῦ πρὸς ἀκρίβειαν δικαίου τυγχάνειν τοὺς ἥττονας.* — Cram. An. Ox. IV 163, 7 sq. (exc. ex Joh. Doxop. comm. in Hermog. *εὑρ.*): *μὴ ἔα* (*ἔα* Cramer ex libris?) *τὸν υἱὸν ταῖς τῶν δούλων ὁμιλίαις χρῆσθαι καὶ ἁμαρτάνοντα δὶς τὸ αὐτὸ κόλαζε.* Et cum dubitare possis, utrum haec sit gnoma quae vocatur an locus ex oratione deperdita, nunc venio ad ipsa fragmenta:

1. *Ἰσοκράτης ἀνδρωδῶς ἐναριθμεῖσθαι τῷ καταλόγῳ* Poll. II 20.

2. *αὐθέντης· ὁ αὐτόχειρ ἢ ὁ αὐτὸν ἀναιρῶν· διὸ παρ' Ἰσοκράτει αὐθέντης. Λυσίας δὲ ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθένους· ⟨ἐν τῷ⟩ πρὸς Ἰσόδημον ἰδίως ἔταξεν ἐπὶ τῶν λ' κτέ.* Suid. s. v. *αὐθέντης.*

Harpocratio omittit vv. *ὁ αὐτόχειρ* — *αὐθέντης*; ergo Suidas duas glossas in unam confudit; nam *Ἰσοκράτην* ex *Ἰσόδημον* natum esse, quod primo quisque optutu sibi sumpserit, eo veri dissimilius tibi videbitur, quo accuratius rem tractabis. Compono autem verba cum Eustathii loco (1350,34) *ὅτι δὲ τὰ ἔντεα δοκεῖ δασύνειν τὴν ἄρχουσαν παρὰ τοῖς παλαιοῖς δηλοῖ καὶ ὁ αὐθέντης, οὐχ ὁ δεσπότης, ὥς φησιν Αἴλιος Διονύσιος, ἀλλ' αὐτοέντης καὶ αὐτοχειρίᾳ φονεὺς ὁ καὶ αὐτοφόντης*; cf. Bachm. An. Gr. 168,18 *αὐθέντης· οὐχ ὁ δεσπότης, ἀλλ' ὁ αὐτοχειρίᾳ φονεύς· λέγεται δὲ ὁ αὐτὸς ἐντελέστερον καὶ αὐτοέντης.* [et BA. 15,9 *αὐθέντης· ὁ αὐτόχειρ (ὃ σύγκειται — ἀποκτεῖναί τινα). Σοφοκλῆς* (cf. Schn. - Nck. ad El. 272) *δὲ λύσας τοὔνομα αὐτοέντης εἶπεν. ἔστι δὲ πολιτικώτερον τὸ αὐθέντης.*]. Duae primae glossae ex una ampliore fluxerunt in qua et de sententia vocis et de forma agebatur: apud Suidam sententiam illius vocis commentantur

---

[1]) Ita Meliorum verba illustrantur haec: (*νομίζομεν*) . . . *τῷ ἀεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα δίκαια καί τι καὶ ἐντὸς τοῦ ἀκριβοῦς πείσαντά τινα ὠφεληθῆναι*, in quibus scribendum, *εἶναι εἰκότα τὰ δίκαια κτέ.*, quia *εἰκότα* non sunt 'die Verhältnisse' hoc loco, sed species *πίστεων* rhetoricarum; cum acerbitate quadam Melii petunt, ut ipsis *τῷ δικαίῳ*, si minus ut certissimo argumento, quod debet esse, at ut probabili niti liceat, cum Athenienses solum quid sit utile spectandum esse censuerint. — Eyssenhardtio in Ammiani loco post *rectori* 'videntur aliquot verba intercidisse.'

[ad cap. I. verba prima (usque ad ἀναιρῶν): nonne etiam ibi aliquid de forma? Rescribam tibi glossam: αὐθέντης· ὁ αὐτόχειρ ἢ ὁ αὐτὸν ἀναιρῶν· ⟨... Σοφοκλῆς?⟩ δι⟨ὰ τοῦ⟩ σ· παρ' Ἰσοκράτει αὐθέντης. [1]) Hisce Suidas ea quae apud Harpocrationem inveniebat adiunxit; glossam, ut par est, Rindfleisch, de Paus. et Ael. Dion. lex. rhet. (Regim. diss. 1866) n. 88 tractat, ubi plures etiam loci adscripti sunt. Isocrati glossam demere necessarium non videtur.

3. δικογραφικῶς ὡς Ἰσοκράτης Poll. VIII 24.

4. ζητητής· ἀρχή τις Ἀθήνησι κατὰ καιροὺς καθισταμένη, εἴ ποτε τοὺς ἀδικοῦντάς τι δημοσίᾳ δέοι ζητεῖν· Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους καὶ Ἀνδοκίδης ἐν τῷ περὶ ἐνδείξεως. οὗτος δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ ζητητής ποτε ἐγένετο, ὥς φησι Λυσίας καὶ Ἰσοκράτης καὶ Πλάτων ὁ κωμικὸς Πρέσβεσιν. Harp. v. ζητητής.

Sauppius locum mutavit (ad Lys. frg. 282): ὥς φησι Λυσίας ⟨τε⟩ κατ' Ἰσοκράτους καὶ Πλ. collato Lysiae fr. 126; at ipse addit: 'quanquam veri etiam similius est, Lysiam hoc in oratione sexta commemorasse, cuius initium intercidisse constat'. Sed quid id nos cogit? Conicio Isocratem in interlapsa parte priore orationis 'de bigis' Andocidis eiusque vitae mentionem fecisse, cum Alcibiadem a crimine hermarum eversarum defenderet.

5. νύμφη· πηγή· καὶ ἡ νεόγαμος γυνή· Ἰσοκράτης Bachm. An. Gr. I 310,9; sine auctoris nomine Phot. s. v. (Suid.); cf. Hes. νυμφή· κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἐπὶ τῆς νέας συνοίκου λέγεται. Εὐριπίδης.

6. Item eius (sc. Isocratis): *Etsi acerbum vobis quod dicendus sum videbitur, tamen aequo animo audiendum est, nam fere verum consilium, quod initio auditu grave est, in posterum cognita utilitate fit iucundum.* Rut. Lup. II 19 (ex Gorgia Atheniensi). Sauppius (O. A. II 227ᵃ) haec verba ut omnia fragmenta Isocrati eripere studens pro '*item eius*' coniecit '*Demetrius*'. Sed nulla est causa, cur Gorgiam plures orationes quam nos habuisse diffidamus.

7. Schol. Aristid. p. 608 D. (= 235 Fro.): Τὴν Τροιζῆνα νῆσον λέγει Ἰσοκράτης γείτονα μὲν τῶν Ἀθηναίων μικρὸν δὲ πόρρωθεν οὖσαν ἵνα, ἐὰν (cxi: εἰ codd.) καὶ συμβῇ ἀπολέσθαι τοὺς Ἕλληνας, τελευταῖον ἀπολεῖται τὰ γένη ἐκεῖ ὄντα. Corruptissimi scholii verba ad Salamina spectare apertum est; 'τὴν Τροιζῆνα' verbis, falso praeposito lemmate, obtrusum esse docet locus Aristidis, quem illustrat scholium (II p. 256 D.):

[1]) Hoc nunc praeopto; fuit cum conieci ⟨.... ἔστι δὲ πολιτικώτερον τὸ αὐθέντης⟩· διὸ παρ' Ἰσ. αὐθ.; sed reieci, quia inter Phrynichi eclogas et Suidam necessitatem intercedere non animadverti

[ad I 14 παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας εἰς Τροιζῆνα ὑπεκθέσθαι, τοὺς δὲ πρεσβύτας εἰς Σαλαμῖνα κτὲ. Cum autem apud Isocratem, quem quidem nos habemus, nihil eiusmodi de Salamine legatur, cogimur scholiastam deperditae orationis locum spectasse concedere, ex qua Aristides hoc loco hausit, non ex Herodoto Thucydideque inter se compilatis, id quod statuit Haas in dissertatione 'quibus fontibus Aelius Aristides in componenda declamatione, quae inscribitur πρὸς Πλάτωνα ὑπὲρ τῶν τεττάρων, usus sit' (Gryph. 1884) p. 42 sq.

Traditur praeterea BA. 143,9: ἔξεστιν· δοτικῇ. Ἰσοκράτης· *τούτοις ἔξεστι ζῆν ὡς αὐτοὶ βούλοιντο*, quae inter Isocratea referre non dubitarem, nisi verba Aeschinis (I 34) ἵν' ἐξῇ (*f*: πράττειν add. *abmd*) *αὐτοῖς ζῆν καὶ λέγειν* (*f*: λ. καὶ ζ. *abmd*) *ὡς αὐτοὶ βούλονται* illis ita essent consimilia, ut lexicographi locum ex iis nomine auctoris prave mutato deductum esse crederes. Neque vero difficultatem reticebo; cum enim lexicographus ex scriptoribus Atticis Thucydidem Platonem Demosthenem Isocratem Lysiam solos testes adhibeat, Aeschinem ei obtrudere periculosius videtur; at unicum etiam Lycurgi locum adfert (BA. 145,30 = Lyc. frg. 30 S.).

## 2. *αὑτοῦ* — *ἑαυτοῦ*, *σαυτοῦ* — *σεαυτοῦ*. — *ν ἐφελκυστικόν*.

**(ad I 14, p. 15).**

Duae sunt res quae disputatione egent: tertia persona primae et alterius vices gerens et formarum αὑτοῦ aut ἑαυτοῦ usus Isocrateus.

Atque in libris αὑτοῦ = ἐμαυτοῦ legitur V 129; contra XIX 23 ex Prisciano tertia persona recte pro codicum interpolatione ἐμαυτοῦ restitutum est. — σαυτοῦ in tertiam reducitur I 21 (bis) II 14. 24. 38 V 149 XI 47 [ep. 2,3]; et quia non tam facile I 14 σεαυτοῦ in ἑαυτοῦ quam ἑαυτοῦ in σεαυτοῦ transire solet, Stobaei lectionem (ἑαυτοῦ) praeferrem, ni hoc ipsum Isocratis usui parum responderet, cui spreta alterius personae forma concedendum 'αὑτοῦ' (cf. p. 112 ann. 3); idque oratori restituerim, praesertim cum primae et alterius personae pronomen reflexivum attributi locum tenens libentius in tertiam mutaretur. — Praeivit autem hac in re Schneiderus (ad I 14), qui virorum doctorum studia huc pertinentia congessit et indicavit, ex quibus perspicitur morem hunc dicendi usque ad quintum post Chr. n. saeculum a viris literatis observatum esse; addo autem priorum copiis Choric. p. 141. 143 Boiss.; Theophilo (c. Autol. I 8) recte Otto ex *Veneto*

[ad I 14 ἑαυτὸν (pro σαυτὸν vulgatae) reddidit.[1]) — E tragicis Aeschylus ἐμαυτοῦ nisi in Prometheo (-τὸν 440 -τὴν 746) non habet; contra αὑτοῦ Choe. 213 et αὑτᾶς Suppl. 770 primae personae locum tenent; apud Sophoclem tertia = prima: Ai. 1132. OR. 138. OC. 966. El. 285; ex Euripide nullum habeo exemplum. Alteri tertia substituitur: Aesch. Ag. 1095. 1251. Choe. 104. Soph. OC. 853. 930. Trach. 451. Euripides αὑτῆς = σαυτῆς in cantico Alcestidis 461 ex Erfurdtii metro probata coniectura nunc habet, ubi ἑαυτῆς solus *Palatinus B*, σαυτῆς (-ᾶς) ceteri praebent.

In plurali numero αὑτῶν = ἡμῶν αὐτῶν Isocrates habet XI 20 XIV 48 (ex Corais recta coniectura); item Aesch. Sept. 177. frg. 135,4, Sophocles nusquam, Euripides Bacch. 723. Heracl. 143. Contra αὑτῶν pro altera persona nusquam legi; unicus qui mihi innotuit locus Isocr. III 56 ex Γ in ὑμῖν αὑτοῖς rescriptus est, cum antea ἑαυτοῖς ex ς ederetur. — De comicis Aristophanes veterisque quae vocatur comoediae auctores omnes hoc usu abstinuisse videntur; unus autem ille locus Aristophaneus, quem regulam infirmare crederes, eam confirmat; etenim in 'avibus' fabula (808) αὑτῶν pro ἡμῶν αὐτῶν legitur; at haec verba ex Aeschyli Myrmidonibus (frg. 135,4) deprompta sunt; contra mediae et recentis comoediae exempla quamvis rara extant, quae Jacob (ind. dict. comicae I p. 229 et 329) collegit. αὑτῶν pro ἀλλήλων usurpari tam notum est, ut exempla afferre supersedeam. Tamen unum moneo, quia est ex et titulo CIA. II 1, 332, 10 (ἑαυτοὺς = ἀλλήλους) et propterea commemoratione dignum, quod alterum in inscriptionibus tertiae personae pronominis ceterarum vicibus fungentis non inveni.[2]) Cuius loci in proximis verbis cum ἀλλήλων legatur, moneor ut Isocratem eadem ratione sermonem variasse adnotem IX 57: πλησίον ἐκείνου τε καὶ σφῶν αὐτῶν — ὑπόμνημα — τῆς φιλίας τῆς πρὸς ἀλλήλους, ubi σφῶν αὐτῶν pro αὑτῶν posuit, quia καὶ antecedit; quae etiam causa erat cur ἀλλήλων respueret; item X 53 πρὸς μὲν γὰρ ἐκεί-

---

[1]) Neque vero scio an idem Tatiano Assyrio (or. ad Graec. p. 82 Otto) verum non restituerit, cum τίνος δὲ χάριν οὐ τῷ δυνατωτέρῳ προσέρχῃ, θεραπεύεις δὲ μᾶλλον αὐτόν ....; ederet, αὑτὸν pro σὲ dici posse ratus collatis Homeri locis ζ 27 ξ 389, quos vere quadrare omnino nego; at Homerica dictio nihil in horum scriptorum libris probat; itaque, cum αὑτὸν pro ἑαυτὸν nusquam in Tatiani libris deprehendatur, aut σεαυτὸν ex Frisii codice fortasse coniectura emendato recipiendum, aut, ut et peculiaris Graecus mos et ansa corruptelae in lectionem inferatur, scribendum: θεραπεύεις δὲ μᾶλλον αὐτ⟨ὸς σεαυτ⟩όν.

[2]) Hic ex paucissimis locis est, quos ego et ipse pronomina e titulis congerens desideravi in Schmollingii commentatione 'über den Gebrauch einiger Pronomina auf attischen Inschriften (Stettin 1882 Prg. d. Marienstifts-Gymn.)', quae laude quam G. Meyer ei impertiit prorsus digna est.

[ad I 14 *νους μετ' ἀλλήλων ἐμαχέσαντο, περὶ δὲ ταύτης πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ἐπολέμησαν*; at imitator habet [Luc.] Char. 18: *ἐν ἐκείνῳ* (sc. *πολέμῳ*) *μὲν γὰρ μετ' ἀλλήλων, ἐνταῦθα δὲ ἐμάχοντο πρὸς ἀλλήλους*; cf. VI 67.

Iam transeamus ad diversitates formarum *αὑτοῦ* et *ἑαυτοῦ*. Isocratem, nisi tertia persona pro altera usus sit, utique '*αὑτοῦ* etc.' dicere dudum Dindorfius (ed. Paneg. p. 1 ad v. 4) et Benselerus (ad Areop. p. 249) demonstraverunt; itaque XVII 17, ubi etiam nunc *ἄλλοθ' ἑαυτῷ* legitur, *αὑτῷ* scripserim; neque enim apud nostrum elisione adhibita formis trisyllabis largius locus conceditur, id quod apud tragicos factum esse tabulis quas propositurus sum apparet.[1]) Quanquam autem novissime Martinus (le manuscrit etc. p. 25 sq.) ex *Γ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς* IV 1 *τοῖς ἑαυτῶν ἀχρήστως* IV 41 *ταῖς ἑαυτῶν συμφοραῖς* IV 56 *τὰς ἑαυτῶν πόλεις* IV 133 protulit neque ipse dubito, quin etiam ex ceteris orationibus formae trisyllabae possint accedere, tamen illam regulam de usu formae *αὑτοῦ* infirmari iis non credo[2]); quid enim pauculi isti loci contra quadringenta sexaginta novem exempla, quae mihi adnotavi? Urgeo autem propterea hanc numerorum rationem, ne quis *Γ* plerumque ex grammatici cuiusdam doctrina bisyllabum exhibere pronomen dicat, et ut hunc usum ad ipsum Isocratem redire demonstrem copiis tragicorum usus. Atticorum enim poetarum versus inscriptionumque auctoritas sola nobis certi aliquid praebere possunt in re scribarum libidini ut alia nulla obnoxia et ne papyris Hyperideis quidem ut videtur fideliter tradita. Ex tragicis igitur exempla haec collegi et disposui adiunxique illis formarum *σαυτοῦ* et *σεαυτοῦ* indices, quia quaestio de tertiae personae forma ab ea, quae est de alterius, avelli nequit.

---

[1]) Cf. titulum quem attuli p. 112.

[2]) Nec magis me movet quod papyrus Massil. formas *ἑαυτῶν* praebet col. ϛ' 7. 11 (II 11), cum ceteroquin *αὑτοῦ κτέ.* adhibeat; *σεαυτοῦ* exhibet *παρασκευαζε σεαυτον* ζ' 16 (§ 13), *αρχε σεαυτον* ιέ 17 (§ 29) *εθιζε σεαυτον* ιϛ' 8 (§ 29) et *αυτος υπο σεαυτου παρακληθεις* ζ' 23 (§ 14) *την σεαυτου φρονησιν* ιά 4 (§ 21)

## Aeschylus. [1]

| | ἑαυτοῦ | αὑτοῦ | σεαυτοῦ | σαυτοῦ |
|---|---|---|---|---|
| Persae | | *413* | | |
| Septem | | *49. 177.* 389. 526. *734. *906 (bis). | | |
| Agamemno | | 800. 1036. *1095. 1251. 1339. 1342. *1371. 1504. ⟨*1531.⟩ 1556 | | |
| Choephorae | | 104. 213 | 916 | 221 |
| Eumenides | | | | |
| Supplices | | *770 | | |
| Prometheus | παρ' ἑαυτῷ 189<br>ἀμφ' ἑαυτῆς 700<br>καθ' ἑαυτὸν 888 | 760. 920. 1012 | 378. 476 | 68. 313. 340. 348. 510. 706. 774. 964 |
| Fragmenta | | *135,4.* 297,1. 6 [2]) | | |

## Sophocles.

| | ἑαυτοῦ | αὑτοῦ | σεαυτοῦ | σαυτοῦ |
|---|---|---|---|---|
| Aiax | | 906. [967. 968.] 1099. 1132. 1366 | | 482. 1174 |
| Oedipus rex | εἰς ἑαυτὸν 706<br>ῥιψῶν ἑαυτὸν 1290 | 63. 138. 228. 234. 457. 612. *675.* 1237. 1270 | 312. 707 [1]) | 583. 1060 |
| Oedipus Coloneus | | 34. 308. 309. 660. 853. 930. 966. 984. 1182. 1356. 1396 | (σέ τ' αὐτὸν 1417) | 405. 463. 801. 961. [1394] |
| Antigona | | *145.182.646.696. 1177. 1235. 1315 | 444. 547. 553 | 568. 574. 705 |
| Electra | | 285. 572. 803. 966 | 1055 | 344. 581. 678. 880. 974. 988 |
| Trachiniae | ῥιπτῶν ἑαυτὸν 790<br>κρύψασ' ἑαυτὴν 903 | 42. 151. [2]) 245. 255. [3]) 451. 677. 881. 891. 910. 924. 1132 | 1117 | 320. 733 |
| Philoctetes | κτείνειν ἑαυτὸν 1342 | 902 | 84. 577 | 553. 752. 772. 773. 886. 950. 968. 1008 |
| Fragmenta | | 100,2. 323,2. 736,7. 786,7. 846,2. 871,3 [4]) | | |

Ad Aeschylum. [1]) Versus stellulis significati non sunt trimetri iambici. [2]) Omisi ex fragmento spurio 452,2 αὑτῷ.

## Euripides.

| | ἑαυτοῦ | αὑτοῦ | σεαυτοῦ | σαυτοῦ |
|---|---|---|---|---|
| Alcestis | | *85. 188. *461 | | 250. 685. 703. 788 |
| Andromacha | | 948 | | 648. 717. 1077. 1275 |
| Bacchae | | *723* | | |
| Hecuba | | 618 | | 1183. 1230. 1246 |
| Helena | | 1518 | | 1286 |
| Electra | | 1082. 1267 | | 405 |
| Heraclidae | | 5. 22. *143*. 493. 814 | 635 [1]) | |
| Hercules | *τόξ' ἑαυτοῦ* 970 | 507. 961 | | |
| Supplices | | 364. 432. 482 | | |
| Hippolytus | *κτανεῖν ἑαυτὸν* 978 | 396 | | |
| Iphig. Aul. | | 811. 1104 | | |
| „ Taur. | | | | 1003 |
| Io | | 70. 370. 610. 965. 990. 1176. 1532. 1535. 1536 | | *525. *532. 727. 1603 |
| Cyclops | | 338 | | |
| Medea | | 17. 31. 86. *202. 463 | | 51. 273. 610 |
| Orestes | | 576 | | 1617 |
| Troades | | *301*. 642. *693*. 724. 940 | | 1031. 1284 |
| Phoenissae | | 61. 472. 763. 966. 1418 | | 1636. 1658 |
| Fragmenta | *597,3 [5]) | 108,2. 183,3. 213. 557,1. *611,3*. 635,1. 690,2. *738,2*. 794,4. 879,3. 897. 926,5. *738,2*. 1004,2. 1028. — 854. [3]) *913,2*. [4]) 1107 [2]) | 364,8. 694,2 [6]) | 143,4. [7]) 174,1. [8]) 866,2. 955,4 |

---

Ad Sophoclem. [1]) *Laur.* A a prima habet *ἀφεὶς ἑαυτὸν*; sed editoribus *σεαυτὸν* exhibentibus adsentior, et quia forma *ἑαυτοῦ κτέ.* rarissima apud Sophoclem est et quia litera *C* intercidere facillime potuit in vicinitate literarum lunatarum *-εισσε-*. — [2]) Omisi locum Trach. 145, qui mihi ne a Blaydesio quidem, cuius nunc Nauckius coniecturam probat, sanatus esse videtur; nam de aestu sine dubio potest dici *χλοεῖν*, nec vero de frigore. Ego mendum in sola voce *αὑτοῦ* vel *αὐτοῦ* — in *Laur.* enim est *αὑτοῦ* — latere credo. Et cum Hermannum (ad h. l.) de *χωροῖσι* verum docuisse iudicem, sententia autem non claudicante ante *καὶ* nihil possit addi nisi adverbium, quo *βόσκεται* illud aliquatenus accuratius

[ad I 14 Ex ceteris tragicis mihi notavi: *αὑτοῦ* Ion. fr. 61 (corr. Nauck: *αὐτ.* libri); Dionys. fr. 11 (p. 618 N.); Pytho fr. 1,4 (p. 630). — adesp. fr. 50 (ubi Schol. Arist. sqq. 437 *ἑαυτοῦ* contra metrum); 136,2 (ci. N.: *αὐτ.* libri); 299,1; 479 (*ἑαυτ.* libri contra metrum). 136,2 (corr. N.: *αὐτ.* libri); 298,1; 479,2 (*ἑαυτ.* libri contra metrum?). Contra *ἑαυτοῦ* est in fragmento, quod libri Menandro, Nauckius (p. 602) Dicaeogeni (fr. 3,3) tribuunt; itemque *αὐτὴ δ' ἑαυτὴν ἆθλα τῶν πόνων ἔχει* fr. adesp. 89,3 legitur; at *αὐτὸς ἑαυτοῦ* a tragicis in senariis dici non credo, cum ne comoedi quidem, nisi in anapaestis aut aliis artificiosioribus metris saepius ita dicant (cf. Arist. nubb. 407, 980; Dionys. Com. Gr. III 548 Mein.; Lynceus ibid. IV 433); licetne igitur conicere mendum latere? — *σαυτοῦ* etc. extat Ion. fr. 55,1; fr. adesp. 146; 474; etiam 346,2, quem locum Meinekius etiam inter comicorum fragmenta habet (IV 676). — *σεαυτὸν* legitur fr. adesp. 256 (redit Men. mon. 310).

---

definiatur, pro *αὑτοῦ* propono scribendum esse *γαληνῶς*, ita ut hic iam imago, in insequentibus magis etiam exculta, adumbretur: *τὸ γὰρ νεάζον ἐν τοιοῖσδε βόσκεται χωροῖς γαληνῶς καί νιν οὐ θάλπος θεοῦ οὐδ' ὄμβρος οὐδὲ πνευμάτων οὐδὲν κλονεῖ.* — [3]) Trach. 384 (*ὃς ἀσκεῖ μὴ πρέποντ' αὑτῷ κακὰ*) libenter H. Stephani *πρέπονθ' αὑτῷ* reciperem, nisi totus locus mihi corruptior videretur, quam ut de unius vocis medela cogitare auderem. — [4]) Expunxi Soph. frg. 920 N. (A. B. 467,28) *αὑτὸν Σοφοκλῆς ἀντὶ τοῦ ἐμαυτὸν*; videtur enim ad O. C. 966 referendum esse.

Ad Euripidem. [1]) In dubitationem voco verba; unicum enim hoc *ἔπαιρέ νυν σεαυτὸν* aliud est quam quod dicit (*ἔπαιρε σαυτήν*) Alc. 250, Andr. 717 (*-τὸν*) 1077 Ion 727; cf. Soph. Phil. 886 et Aristoph. vesp. 996. Lys. 937; cum igitur hanc esse formulam appareat, versus Euripideus vel in *νυνὶ δ' ἔπαιρε σαυτόν, ὄρθωσον κάρα* vel in simile quid rescribendus videtur. — [2]) Frg. 1107 (= A. B. 378,13) *ἀλλήλων ἀντὶ τοῦ ἑαυτῶν. οὕτως Εὐριπίδης* (i. e. *ἑαυτῶν ἀντὶ τοῦ ἀλλήλων*) conieci *αὑτῶν* fuisse, ut insolens forma removeretur. — [3]) Frg. 854 Nauckius e Meinekii coniectura *ὁθούνεκα / [αὐτὸς] ἐν ἑαυτῷ πάντα συλλαβὼν ἔχει* dedit, cum traditum sit: *ὁθ' οὕνεκ' ἐν αὑτῷ π. σ. ἔχ.* Ego adscito Hermippi comici fragmento 4 K., ad quod novissimus editor nostrum Euripidis locum adscribere debuit: '*ἐντὸς δ' ἔχων περιέρχεται κυκλῷ τὰ πάντ' ἐν αὑτῷ*', loco medelam me allaturum esse speravi, at parum profeci; fortasse corruptela per similitudinem nata verborum *ἐνιαυτ(ός)* et *ἐν αὑτ(ῷ)*; ceterum cf. de Wilamowitz-Moellendorff, *Coniectanea* p. 18 (ind. schol. Gotting. 1884). — [4]) Multo meliorem Meinekii *σμικραῖσιν αὑτοὺς* coniecturam esse quam quod Nauckius recepit Porsono auctore *σμικραῖς ἑαυτοὺς* nunc vix est quod moneam. — [5]) Omisi ex fragmento spurio 1117,35 *χρόνῳ δ' ἑαυτὴν*, et versum ut ceteri Weiliani fragmenti Euripidem auctorem titulo falso sibi vindicantem [un papyre inedit, Paris 1879 p. 4 v. 12] *περὶ τῶν γ' ἑαυτῆς πραγμάτων ἴσως φρονεῖ.* — [6]) Recte Nauckius frg. 918 Eupolidi dedit eiusque inter fragmenta Kockius edidit (frg. 455): *κρημνὴ σεαυτὴν ἐκ μέσης ἀντηρίδος.* — [7]) *νόμιζε σαυτὸν* ex Stob. *A*. editur, cum *Matr. Vind. Voss.* habeant *νόμιζε αὑτὸν* i. e. *νόμιζ' ἑαυτὸν*, quod recipiendum: nam versus Euripidis non esse videtur; iam Musgravius a tribus

[ad I 14 Converto me ad comoedos quorum usum nemo indicibus inspectis ea re a tragicorum dictione multum distare non videbit, quod formae trisyllabae frequentius ibi deprehenduntur.

Aristophanis locos in tabellam redegi hanc:

## Aristophanes. [1])

| | ἑαυτοῦ | αὑτοῦ | σεαυτοῦ | σαυτοῦ |
|---|---|---|---|---|
| Acharnenses | | 961. *1017 | 1019 | |
| Equites | *καθ' ἑαυτόν 513 [2])<br>*αὐτὸν ἑαυτῷ 544<br>αὐτὸς δ' ἑαυτῷ 1223 | 1284 | 126. 348. 714. *756. *869 | 183. 184. 739. *809 |
| Nubes | *αὐτὸς ἑαυτὸν 407<br>*εἰς ἑαυτὸν 585<br>*αὐτὸς ἑαυτὸν 980 | 145. 194. 233. *350.* 401. *515. 544. 905. 1214 | *436. 695. 1263. *1449. 1455 | 25. 88. 242. 385. 478. *700. 762. 796. 842. *889. 960. 994. 1296. *1433. 1454. 1475 |
| Vespae | *μεθ' ἑαυτοῦ 692<br>*καθ' ἑαυτόν 1021<br>*παιδίχ' ἑαυτοῦ 1026<br>*τοῖσιν ἑαυτοῦ παισὶ 1533 | 76. 130. 397. *564.* 642. *743. 804 | *286. 778. 1130. 1198. 1213. 1529 | *196.* 355. *380. *388. *393. *598. *668. 996. *1493 |
| Pax | τίλλονθ' ἑαυτόν 546 | 67. 735. 884. *1184 | 63. *656 | 19. 32. *159. 707. 708. 828. 987. 1109. *1300 |
| Aves | *παρ' ἑαυτῶν *608* | *475.* 808. [3]) 1443 | | *360. 666. 1020. 1367. 1642 |
| Lysistrata | *πιλοῦντας ἑαυτοὺς *577*<br>*εἰς ἑαυτῶν *1070* | 1186 | *386 | 132. *372. [4]) *468. *506. 712. 937 |
| Thesmophoriazusae | *θάμ' ἑαυτῷ 952 | 15. 585 | 235 | 211. 213. 234. 249. *564. 1062 |
| Ranae | *τίλλειν ἑαυτοῦ 424<br>τῶν ἑαυτοῦ συντέχνων 763<br>τὴν ἑαυτοῦ μητέρα 1194<br>*τοῖς ἑαυτοῦ συγγενέσι 1488 | *535. *1042. 1195. 1429 [5]) | *594. 630. 853 | 122. 133. *386. *947 |
| Ecclesiazusae | κινεῖν ἑαυτάς *468* | *226.* 402. *635. **637.* *647 | *486 | *294. 406. *481. *499. 535. *917 |
| Plutus | *παρ' ἑαυτῷ 589 | *510. *524. 692. 741. 1165 | 390 | 56. 631. 1106. 1134 |
| Fragmenta | | 77. 253,2. 321,2 | | 299,3. 590,1 |

prioribus eum secrevit. — [5]) Melius fortasse omisissem numerum; nam Euripidi eripiunt versus.

Ad Aristophanem. [1]) Fragmenta veteris comoediae numeris Kockianis, mediae et recentis Meinekianis insignivi. — [2]) v. 504 del. G. Hermannus, ubi est

[ad I 14 αὑτοῦ Crates 14,2. Pherecr. 13,6. Hermipp. 4,2. Plat. 187,2. Alcaeus 23 (?). Nicochares 2,2 (p. 770).

σαυτοῦ Crates 14,6.7. Pherecr. 5,1. 93,1. Phryn. 58,2. Strattis 24,2.

ἑαυτοῦ Plat. 153,2. Nicopho 13,4 (p. 777).

σεαυτοῦ Crates 14,10. (in tetram. iamb.); Eupol. 158,2. (in tetr. iamb.); 455 (cf. not. 6 ad tabulam Euripideam).

Mediae et recentis comoediae scriptorum exempla singula afferere opus non est, cum Jacobi indice ea exhibeantur: Sat habeo monuisse me 84 locis αὑτοῦ, 35 ἑαυτοῦ et 39 σαυτοῦ, 16 σεαυτοῦ legisse. — Ex his numeris quod perspicitur, Isocratem in formarum bisyllabarum usu ad tragicorum consuetudinem se applicasse, id firmissima fulcra assumit ex titulis inspectis. Etenim Corporis Inscriptionum Atticarum volumen primum et alterius pars prior mihi centies quinquagies quinquies trisyllabas formas (ἑαυτοῦ) enotandas praebuerunt (locos habet Schmolling l. l.), cum servent bisyllabae exempla haec: I 28,14. ([αὑ]τοῦ); II 1, 112,16. 143,9. 212,5. 249,21. 471,59. 478,28. 621,7. 624, 26.27. in addendis 352[b] 12 (omisi: in add. 324[b] 3 αὑ[τ]ῷ propter spiritus pravum hoc in titulo obvium usum, Schmolling l. l. p. 4). His addenda sunt exempla, quae in secundo volumine alterius Corporis Inscriptionum Atticarum partis nuper edito reperiuntur quaeque propterea singillatim excribenda mihi videbantur, quod illorum Schmolling rationem habere nondum potuit. Extat autem in volumine illo forma

ἑαυτοῦ formaeque ceterae ab illa ductae hisce locis fungentes vicibus

*reflexivi pronominis*: (CIA. II 2,) 728 *A* 8 ἐφ' ἑαυτῶν; 766,6 ὑπὲρ ἑα⟨υ⟩τοῦ (? *ita Kumanudes*); 835 *d* 16 ὑπὲρ ἑαυτοῦ; ib. *i* 74 ἐφ' ἑαυτοῦ; 841,3 ὑπέρ τε ἑαυτ[οῖ] καὶ ...; 842,17 θύ?]ειν ἑαυτεῖ; 984, 4. 6. 10. 17. 19. 21. 23. 25. 26. 33. ὑπὲρ ἑαυτοῦ; ib. v. 14. 38. 42. ὑπὲρ ἑαυτ[οῦ]; ib. v. 29. 32. 34 ... ἑαυ]τοῦ; ib. v. 4. 26. 33 [ἑα]υ[τοῦ]; 987 *A* 2 φιλοτιμ[ί]ας ἕνεκεν τῆς εἰς ἑαυτούς.

*possessivi pronominis*: (CIA II 2,) 842,11 κτη?]μάτων τῶν ἑαυτῆς; 874,14 οἱ πρυτά[νεις τὸν] ‖ [15] ἑατῶν ... (?); 1059,6 τὰ ἑαυτοῦ; 1060,9 τὴ[ν .]νναίαν ... ἑαυτῶν εἶναι; 834[b] (*in addendis*) col. II 8 ὥ[σ]τε αὐτὸν ἑαυτῷ ξύλα [π]αρέ[χ]ειν.

αὑτοῦ formaeque ceterae ab hac radice ductae fungentes vicibus

*reflexivi pronominis:* (CIA II 2,) 804 *Aa* 55, *b* 12. 807 *b* 20. 808 *c* 51. 809 *d* 178. 187. τὸ καθ' αὑτόν; 808 *c* 41

---

καθ' ἑαυτούς. — [3]) Versus est ex Aeschyli Myrmidonibus (fr. 135,4 N.) cf. p. 105 — [4]) Versum Wilamowitzius sanum non putat statuitque delendum esse σύ, ita ut ithyphallicus clausulae vicibus fungatur (χλιανεῖς σεαυτόν). — [5]) Versus ex Euripidis fabula ignota petitus est (fr. 879,3 N.).

[ad I 14 *τὸ κα[θ' αὑ]τόν*; 807 *b* 14 *τὸ καθ' αὑτούς*; 835 *d* 34. 39. *i* 47 *ὑπὲρ αὑτῆς*; 975 V 11 *Χαιρίων Αὑτοῦ καταψευδομέ[νῳ* (*ex didascaliis comicis*); 834$^{b}$ col. I 9 *λίθους αὑτῶι παρ[εχ]-ο[μέν]ωι πρὸ[ς] τῶι ἔργωι.*[1]) ib. col. II v. 51 *ἐφ' ᾧ τε ξύλα αὐτὸς*[2]) *αὑτῷ παρέχειν.* —

*possessivi pronominis* vicibus fungi formas bisyllabas non legi.

Trisyllabarum igitur exempla triginta unum, bisyllabarum quattuordecim efficiuntur, ita ut subducta ratiuncula formarum a radice *ἑαυτ-* ductarum centies octogies sexies, vicies quater a radice *αὑτ-* derivatarum inveniantur. Nuperrime autem D. Philios in *Ἐφημερ. ἀρχαιολ.* III (1883) 133 titulum Eleusinium edidit insignem, et quia utramque formam paucis verbis interiectis exhibet, et quia egregie convenit observationi quam supra (p. 106) de licentia in adhibendis formis trisyllabis a scaenicis sibi concessa protulimus: *αὐτός τε αὑτὸν ἔταξ‖*[5]*εν Ἐλευσῖνάδε καὶ τοὺς στρατιώτ‖*[6]*ας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ κτἑ.*[3])

Sed ut dubium utrius usum Isocrates orator secutus sit, esse nequit, ita quid ipsi Attici dixerint nescio; nam si titulos respicio comoediamque ad eorum usum propius accedere video, *ἑαυτοῦ* Atheniensibus reddendum esse mihi persuaserim: sin tragoedias adeo reminiscorque nos adhuc nullos fere nisi publicos titulos adhibuisse neque fieri nequire, ut privatis adhibitis etiam bisyllabae frequentiores fuisse videantur[4]), et

---

[1]) Ita nunc etiam Tsuntas (*Ἐφ. ἀρχ.* l. c. 194); in tabula fasciculo adiecta (*πιν.* 9) aegre tantum dignoscuntur vestigia literarum . . *ο* . . *ωιπρο.*

[2]) *αὐτὸν αὑτῷ* ci. Tsuntas (*Ἐφημερ. ἀρχαιολ.* III [1883] 132), probabiliter lapicidae errorem corrigens.

[3]) Nolo quaerere, quae sit formarum *αὑτοῦ* et *ἑαυτοῦ* origo utrave sit rectius formata, quia non invenio Atticos alteram alteri praetulisse; G. Meyerum (Gr. Gr. p. 344 sq.) de formis Herodoteis verum vidisse credo, de Atticis nego. — Notandum est tragicos formas *σεαυτοῦ κτἑ.* nisi in enuntiatis imperativis usos non esse: quorum consuetudinem in Isocrate recensendo sequi ea re iubemur, quod orator iisdem in tertiae personae pronominibus se applicavit. — Quamobrem si Isocratis esset Demonicea sine dubio § 14 et 34 *σαυτὸν* restituerem atque § 16 *σαυτῷ* e Stob*AB*corr. reciperem (cum § 15. 23. 25 fortasse ferri posset *σεαυτόν*): nunc verisimilius duco tradita retinere, cum imitator quamvis ceteroquin accurate exemplum exprimens facile tales minutias neglexisse credendus sit. Genuinis Isocratis orationibus editores iam formas *σεαυτοῦ κτἑ.* eripuerunt. Ratione autem progredientes quocunque loco *ἑαυτοῦ κτἑ.* pro *σεαυτοῦ κτἑ.* positae non imperativis coniunctae sunt restituemus *αὑτοῦ κτἑ.*; rescripsi igitur II 24 *πρὸς αὑτὸν* (*ἑαυτ. libri* et *papyrus Massil.* col. *ιγ'* 9); e lege Isocratea idem legi debuit I 21; IX 47 *πρὸς αὑτὸν* sanum est, quia forma trisyllaba apud imperativos potest stare, non debet.

[4]) Suboritur haec suspicio respicientibus nobis formarum a radice *ἑαυτ-* ductarum si numeros ad centenas reduxeris, in uno volumine Corporis Inscr. Att. novissime edito inveniri 53%, formarum ab *αὑτ-* derivatarum 47%, cum priora duo

[ad I 14 αὑτοῦ et ἑαυτοῦ Atheniensium esse confirmaverim; utut res est, hoc disputavi, ne, si quando inscriptiones ad res privatas pertinentes cunctae collectae atque dispositae erunt, denuo quaeratur, quid hac in re spectandum sit, neu destituatur fulcro firmissimo sententia illa Isocratem tragicorum aemulum esse; cui statim novum subiciam, dico usum ν paragogici.

Sicut enim scaenici inter vocales, ut harum collisum vitarent, literam ν, quam ἐφελκυστικόν vocamus, inserere coacti erant, ita Isocrates, utpote qui ab illis fugam hiatus recepisset, necessario eandem istam adhibuit. Nunc autem cum ex Martini Urbinatis collatione ν illud a scriba huius codicis non solum ante vocales sed etiam ante consonas positum esse noverimus [1]), quaeritur qui Isocratis aut Atticorum usus fuerit. Duas partes negotii via ac ratione progressus summa cum religione et diligentia nuper I. I. Maassen absolvit commentatione 'studiis Lipsiensibus' (IV) inserta, cui 'de littera ν Graecorum paragogica quaestiones epigraphicae' inscriptum est; sollerter enim atque absolute titulorum usum illustravit et grammaticorum testimoniis allatis suam ipsius de origine et usu literae sententiam caute subiunxit. Reliquit igitur mihi provinciam poetarum, ex qua exempla congerens bipertitam quaestionem reddere coactus non fui, quia de ν in pausa orationis apud poetas quaeri vix potest, sed solum videndum est, ante quas consonas ν ut positionem, quae dicitur, efficiat, addatur; nec magis ii loci in censum veniunt, quibus ν aut addi aut omitti queat, cum in poetarum non maior quam in pedestris orationis auctorum scriptis librorum auctoritas esse possit; redit igitur res ad eos locos, quibus metrum ν deesse vetat, quaerendumque est num fuerint literae, ante quas $\bar{\varepsilon}$ aut $\bar{\iota}$ [2]) saepius quam ante alias cum illo ν deprehendantur; qua in re tractanda, cum senarios solos, quippe quibus sermo Atticus et usus fidelius quam versibus quovis alio metro vinctis servetur, respicerem, hasce tabellas composui;

---

praebeant formarum ab ἑαυτ- 94%, αὑτ- 6%. Continentur autem volumine illo inscriptiones quae ex parte non tam ipsius civitatis iussu insculptae sunt quam in privatarum congregationum usum, quae sacris aliisve vitae condicionibus coniuntae erant ultimas vero eius paginas ipsa complent 'Iuris privati instrumenta'.

[1]) *Papyrus M* ante vocales nunquam ν omittit, ante consonas in medio sermone vix unquam abicit semperque habet in colorum fine: col. α' 21 *πολλα εστιν τα* (II 2) ς' 10 *βασιλευσιν την* (11) 12 *τιθεασιν τουτων* (ib.) 19 *πραγμασιν χρησιμην* (12) θ' 2 *εστιν τον* (17) ιδ' 19 [*πρα*]*γμασιν τοις* (27). — δ' 3 *εστιν και* (6) ε' 7 *ωφελησιεν· και* (8) 10 *ποιησιεν· πρωτον* (ib.) ς' 2 *εστιν. και* (9) ια' 13 *εστιν. δια* (21) ιδ' 18 *νομιουσιν. τοιουτος* (27) ιε' 1 *πραξωσιν. πιστους* (ib.) 14 *εισιν, και* (28).

[2]) Etiam formas in $\bar{\iota}$ et $\bar{\varepsilon}$ exeuntes non seiunxi, quia et chartarum spatium arctius videbatur neque quicquam ex seiunctim illis propositis nos lucraturos esse instituta ratione vidi.

## Aeschy-

| (Ed. Kirchh.) | β | γ | δ | ϑ | κ | λ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Persae | *505. 762.* 810 | | 190. 494 | *512* | 336. (cf. μ) 368. 425 | |
| Septem | 595 | *692* | 536. 553. 588 | 8 | | |
| Agamemno | 800. 853 | *1283* | *514* | 249. 910. 922 | | 1266 |
| Choephorae | | | | | | 670 |
| Eumenides | 237. *265.* 720 | 136 | 622 | *25* | | 104 |
| Supplices | *291.* 682 | 472 | | | | |
| Prometheus | 839 | *38. 400.* 772 | 787. 241 | | | *48* |
| Fragmenta | 343,1 | | | | | |
| | 13 | 7 | 9 | 6 | 3 | 4 |

## Sopho-

| (Ed. Sch.-N.) | β | γ | δ | ϑ | κ | λ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Aiax | 558 | | | 478. *1060* | *1243* | 591 |
| Oed. rex | 427 | 1007 | 89 | 542 | 55. 218 | *790. 1023* |
| Oed. Col. | | | *346.* 600. 789 | 10 | 782 | |
| Antigona | | 569. 647 | 297. 1246 | | 672. 1327 | 1061 |
| Electra | *669* | 319. 1173 | 1505 | | 445. *793* 1196. 1460 | 1353 |
| Trachiniae | 302 | 475 | *63* | *1163* | *567* | |
| Philoctetes | | | | | 602. 890 | |
| Fragmenta | *859,2* | *443* | *544.* 856,4 | | 708 | *101,3 844,4* |
| | 5 | 7 | 10 | 5 | 14 | 7 |

¹) Nescio an rectius ex Clemente ᾔδει recipiendum sit; sequitur enim praetertum; verba ὡς ἔρω τα non tam corrupta sunt quam una cum toto versu ab inse-

lus.

| μ | ν | π | σ | τ | φ | χ | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 336. *351.* *431.* 453. 476 | | 361. *752.* 795 | | 423. 603 | 298. 768 | | 21 |
| | | 25. *359.* *406.* 414. 417. 447. *475.* 679 | | 429. 646 | 421 | | 17 |
| | 329. 647 | 313. 1145 | | 260. *263.* *320.* *1156.* 1186 | *289.* 470 | *519.* 1311 | 21 |
| 11. 131. *171.* 874. *904* | | 227. 482. *534* | | 86. 695 | | | 11 |
| 12. *741* | | 403. *639* | | *478* | | | 12 |
| *297* | | 289. 959 | | *313.* *604* | | | 8 |
| *669* | 232. 684 | 496. 659. *736.* 844 | | *8.* 200 | 612. *823* | 1004 | 19 |
| | 54,2 | | | | *261,2* | | 3 |
| 14 | 5 | 24 | — | 16 | 8 | 3 | 112 |

cles.

| μ | ν | π | σ | τ | φ | χ | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 59 | 49. *61.* 830. 1069. 1380 | | 283. *1058.* 1349 | 483. 1125 | | 16 |
| 614 | | 1371. *1477* | | *1032.* 1233. 1385 | | | 14 |
| 323. *1286* | | *376.* 408. *454.* *1259.* *1330* | 873. 1311 | 411. 867. 1156. *1637* | 1262 | | 19 |
| *233* | *452.* 668. 717 | 268 | | 219. 897. 1107 | | | 15 |
| 1371 | | 268. *567.* 979 | | 1219. 1375 | | | 15 |
| 10. *313* | 561 | | | 46. *872.* *933.* *935* | | | 12 |
| 536. *948* 997 | 1017 | *623* | | 1241 | 304 | | 9 |
| *699,3.*[1] 856,3 | | *19,1* | | 193,1. *216,2.* 829 | | | 13 |
| 12 | 6 | 18 | 2 | 23 | 4 | — | 113 |

quentibus ita seiungenda, ut unus vel duo versus intercidisse statuantur. Ceterum moneo v. 2. 3 interpretibus Isocr. VII 33 adscribendos esse.

| | β | γ | δ | ϑ | κ | λ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Alcestis | *534* | 739. *1143* | 425 | | *185.* 515 | |
| Andromacha | | 944. 953. *971.* 1271 | | | 1233 | 591. 620 |
| Bacchae | | 451. *468* 501. 698 | 369. 954 | *289* | 244. 773 | |
| Hecuba | | 857. 1200 | *494.* 509. 670. 763. 1052. 1143. 1253 | 998 | *576.* 732. *1178* | *546* |
| Helena | 136. *656.* 688 [1]) | | 17. 43. 468 | *1659* | 133. *135.* 137 | |
| Electra | | | *270.* 424. 930. [2]) 1258 | 1141 | *504.* 551. 1034 | 272. 350 |
| Heraclidae | | *128.* 342 | 745 | | *671* | |
| Hercules | *1. 1000.* 1306 | 285 | 564. 635 | 176 | 287 | 41 |
| Supplices | | | 227. [3]) *752.* 1171 | | 217. 242 1011. 1042. 1186 | *673.* 854 |
| Hippolytus | *1032.* 1415 | 861. *1336* | 411. 478 | *45.* 800 | *101.* 509. 1251. *1338* | |
| Iph. Aul. | 922 | *467.* 609. 988 | 839. 925 | 82 | 308. 534 [4]) | *70.* 1013 |
| Iph. Taur. | 1307 | 520. 719. 778. 945 | *930* | | 1403 | |
| Ion | *16* | 8. *10. 1202* | 617. 1158. *1205* | *1145. 1280* | 370. 1588 | 649 |

[1]) Omisi [906]. — [2]) Omisi [1103]. — [3]) Omisi [435]. — [4]) Omisi

**pides.**



| μ | ν | π | σ | τ | φ | χ | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| *1082* | *698* | 496. 833 | | 521. 525. 723. 1037 | 547. 755 | | 16 |
| | | *171.* 646 | | 1103 | *365.* 890. *996* | | 13 |
| 350. 770 | *1286* | 306. 319. 683. *1132. 1349* | 817. 936 | 48. 473. *825.* 1257 | | *1286* (cf ν) | 24 |
| *232. 554. 603* | *266. 777* | 574 | | 363. *388.* 427. *602.* 1043. 1179. 1248 | 804. 841. 1218 | | 30 |
| | 103. 1210 | 154. 297. *868. 1620* | *1670* | 286. 1422 | | | 19 |
| | | 307. *1086* | | 352. 385. 535. 601. 1277 | *336. 1012. 1281* | | 20 |
| *218.* 279. 408. 792 | | 29. 505 | 386. 715. *953* | *935* | 381. 1023 | 220 | 17 |
| 306. *852* | *966* | 22. 78 242. 457. *595. 1289* | 600 | *981. 1174.* 1396 | 305. *445* | *226.* 530 | 26 |
| *708* | 430 | *458. 498.* 777. 1194. 1208 | 572 | 21. 1080. 1197 | | *500* | 22 |
| *596.* 966 | *91.* 279 | *454* | | 18 | 93 | | 19 |
| 924. 1032 1115 | | 826 | 851. *1177* | *57. 524.* 918 | | | 20 |
| 40 | 519 | *265. 309* | *979* | *30. 548.* 748 | | | 15 |
| | | *267. 416. 802. 826.* 1528 | | 1146. 1190. 1426 | 933. *1011* | *15* | 23 |

[1561. 1567].

| | β | γ | δ | ϑ | κ | λ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Cyclops | | *229* | | 278 | 631 | 259 |
| Medea | | | 1213 1298 | | 699. *911.* 1302. 1369 | |
| Orestes | 602 | 75. 1034. *1154* | 60. *405.* 669 | *12* 534. 566. 1137 | *91* | 270 |
| Troades | 690 | | | | | 721. 938 |
| Phoenissae | *427.* 950 | 965 | 277. 1115. 1119. *1392.* 1650 | 1001 | 752 | 1140. 1166 |
| Fragmenta | 140,1. *259,1.* 399,2. 439,1. *956,1.* 1071 | 141,1. 275,1. 289,1. 629,1 | 291,3. 364,8. 411,1. 437,2. *789,51.* 812,1 | *217,2.* 294,7. 448. 720,1. | 221,1. 284,28. 326,4. 446,2. *534,2.* 641,2. *832,5* [6]) | 38,2. *284,18.* *601,2.* 701,2. 1051,1 |
| | 22 | 36 | 47 | 20 | 44 | 22 |

[6]) Kirchhoffius edidit *ἐν σέλμασι νεὼς ἐστιν ἢ φέρεις σύ νιν*; praetuli *ἐν σέλ-*

| μ | ν | π | σ | τ | φ | χ | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 144 [5]) | 137. 276. *392* | | *417* | | | 9 |
| | | *1359* | | 331. 342. 566. 1040 | 77. 1038. *1295* | *898* | 15 |
| | 395 | | *1589.* 1592 | *64. 128. 1135.* 1647 | 950. 1272 | | 22 |
| *658* | | 3. 390. 440 | 411. *625.* 1270 | 1176 | *408* | | 12 |
| 397. 905 | | 279. *413.* 726. 733. 1105. 1468 | 453. *1408* | 390. 502 | 407 | | 25 |
| 526,1 | 205,2. 728,2. 1056,1 | 21,7. *355.* 362,26. 368,2. 571,3. *724,4.* 759,3. *1020,1.* 1050. *1067,2* | | 288,1. 332,8. 333,2. 334,3. 385,10. 529,3. 582,6. 604. 637,6 [7]) | 263,2. 334,3 (cf. τ) 496,5 | 412. 797,2 | 60 |
| 23 | 16 | 61 | 18 | 61 | 28 | 9 | 407 |

*μασιν νεώς κτέ.* cum synicesi vocalium *εω*. — [6]) Omisi [1117,32]. — [7]) Omisi

## Aristophanes.

| | β | γ | δ | ϑ | κ | λ | μ | ν | π | σ | τ | φ | χ | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Acharn. | | | | | | | 189 | | 1089 | | *613* | *98.* 729 | | 5 |
| Equites | | | 93. 1005 | | | | 1366 | | 38 | 1210 | | 36 | | 6 |
| Nubes | | | 100. 873. 1237. 1339 | 127 | | 140 | 254 | | 96. 97. 833. 1139 | *753* | *74* | 877 | 199 | 15 |
| Vespae | | 67. *1429* | 134 | 1220 | *22.* 841 | *1308* | 28 | | | | 55. 1500. *1513* | *812* | | 12 |
| Pax | | 1254 | 481. *1262* | 432 | *133* | | *6.* 445 | | *835* | | *249. 694* | 52 | | 11 |
| Aves | | 1028. 1525 | 1029 | 848. 1236 | 1607 | 652. 1682 | | 1353 | 661. 1535. 1600 | | 1599 | | | 13 |
| Lysistrata | | 405 | | | 883. 919 | 73 | *952* | 10 | 836 | | 162 | | | 8 |
| Thesmophoriazusae | | | | 391 | 75. 394. *399* | 408 | *446* | | 764 | | 31. 66. *341.* 450. *512. 1217* | | | 13 |
| Ranae | | 1175. *1196* | | 163. 1199 | | | | | 154 | | | | | 5 |
| Ecclesiazusae | | *792* | | 1114 | 47 | *337. 429* | | | *330* | 256 | *368* | | | 8 |
| Plutus | | *1142* | 340 | | 917 | | *238.* 484. *989. 1014* | | *169. 994* | 11 | *90. 334. 365.* 379. *747. 832* | | | 16 |
| Fragmenta | | 278,1. 452,2 | 388,1 | | | | 324,2 | | | | 137. 635 | | | 6 |
| | — | 12 | 12 | 9 | 11 | 8 | 13 | 2 | 16 | 4 | 24 | 6 | 1 | 118 |

[1]) Locus est corruptus; Kockii invento parum lucramur.

[ad I 14 Ex vetere comoedia accedunt 1 β κ λ μ π φ; 2 σ τ χ; 3 δ; quos locos singillatim non magis enumerabo quam exempla ex media ac recenti petita:

| β | γ | δ | ϑ | κ | λ | μ | ν | π | σ | τ[1]) | φ | χ | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 3 | 8 | 25 | 3 | 18 | 3 | 14 | 5 | 11 | 5 | 43 | 3 | 6 | efficiuntur 147. |

Numeros si ad centesimarum rationem reducimus, hoc computamus:

Aeschylus: 4308 senarii, 112 ν: 2,6 %.[2])
Sophocles: 7568 senarii, 113 ν: 1,5 %.
Euripides: 17825 senarii, 407 ν: 2,3 %.
Aristophanes: 8918 senarii, 118 ν: 1,3 %.

Quae rationes docent cautionem in addendo ν adhibendam esse.

| | Dentales | Guttur. | Labial. | Mutae | | Ceterae literae | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | N u m e r i | | | summa | % | summa | % |
| Aeschylus | 33 | 13 | 45 | 91 | 81,2 | 21 | 18,8 |
| Sophocles | 40 | 21 | 27 | 88 | 77,8 | 25 | 22,2 |
| Euripides | 130 | 89 | 111 | 330 | 80,9 | 78 | 19,1 |
| Arist. et vet. com. | 48 | 27 | 25 | 100 | 75,2 | 33 | 24,8 |
| Com. med. et rec. | 71 | 32 | 17 | 120 | 81,6 | 27 | 18,4 |
| | 322 | 182 | 225 | 729 | 79,34 | 184 | 20,66 |

Hisce oppono Maasseni (l. c. p. 60) tabellam formarum in -ῑν exeuntium, in qua numeros ad centesimas revocatos uncis inclusit:

| Tituli usque ad annum | Litera paragogica ante | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | gutturales | | labiales | | dentales | |
| | addita | omissa | addita | omissa | addita | cmissa |
| 403 ante Chr. | 6 (46,2) | 7 (53,8) | 5 (27,8) | 13 (72,2) | 7 (21,2) | 26 (78,8) |
| 336 ante Chr. | 11 (78,6) | 3 (21,4) | 6 (60) | 4 (40) | 7 (33,3) | 14 (66,7) |
| 1 post Chr. | 3 | 1? | 8 | 2 | 8 | 1? |

---

[1]) Secutus sum Meineckii coniecturam qui Menandro (FCG. IV 185) egregie *ἡ φύσις μία / τούτων, τὸ δ' οἰκεῖον συνίστησιν τρόπος* reddidit, cum libri pro novissima voce habeant *βίος*; sententia est celeberrima; cf. Eur. Or. 804 sqq.: *κτᾶσθ' ἑταίρους, μὴ τὸ συγγενὲς μόνον· / ὡς ἀνὴρ ὅστις τρόποισι συντακῇ, θυραῖος ὤν, / μυρίων κρείσσων ὁμαίμων ἀνδρὶ κεκτῆσθαι φίλος*, [Isocr.] I 10: *ἡγεῖτο γὰρ εἶναι πρὸς ἑταιρίαν πολλῷ κρείττω φύσιν νόμου καὶ τρόπον γένους καὶ προαίρεσιν ἀνάγκης*, Thuc. III 10,1 *εἰδότες οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον γιγνομένην οὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδὲν εἰ μὴ μετ' ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνοιντο καὶ τἆλλα ὁμοιότροποι εἶεν.*

[2]) Tragicorum senariorum dinumerationem Christio (Metrik[2] p. 323) debeo,

[ad I 14 Sed cum eidem viro docto ex hisce effici posse videatur: 'omnium facillime gutturales ferunt litteram ν, paulo rarius labiales admittunt, omnium vero maxime eam respuunt dentales', nos iudicamus casu fugam dentalium literae ν in titulis observari. Etenim scaenici tam saepe eam ante δ ϑ τ habent, ut ex centum exemplis hae literae 44 occupent, cum labiales 31, gutturales 25 exhibeant; accedit, quod si Maassenum imitatus solas formas in -ιν exeuntes [1]) respicis, ex Aeschyli Sophoclis Euripidis Aristophanisque relliquiis hanc tabellam conficere tibi licet, quae viri illius doctissimi rationibus prorsus contrarium doceat:

| gutturales. | labiales. | dentales. |
|---|---|---|
| 104 : 70,7 % | 130 : 63,4 % | 175 : 72,3 %. |

Eo autem magis casu nos falli ducere cogimur, quo accuratius perspicimus etiam rationem ex poetarum scriptis institutam speciosam quidem, sed nihil probantem esse: recogitandum enim est a dentalibus ea vocabula Graeca incipere, quae in sermone cottidiano saepissime necessario adhibebantur: dico articuli et pronominis demonstrativi casus obliquos, pronomen interrogativum *(τίς)* et indefinitum *(τὶς)*, particulas creberrimas *δέ δή τὲ τοὶ τοίνυν.*

Novimus titulorum novimusque scaenicorum usum, qui in adhibenda litera paragogica observari potest, neque tamen regulam ex iis quae perlustravimus componere nobis licuit. Quid igitur dicemus? Eos qui autumnent nos non iam posse expiscari qua ex ratione Attici literam illam usurparint, ex laudanda nesciendi arte perniciosam negandi facere; hoc enim et tituli et poetae demonstrant: Athenienses in sermonis tenore pro lubitu et magis sentientes aptum literae usum quam scientes modo addidisse hanc modo omisisse; quae progrediente tempore in hominum delicias adeo abiit, ut rarissime non poneretur. — Quae cum ita sint, recensentibus nobis Isocratis orationes Urbinatis auctoritatem hac quoque in re rectam iustamque viam praeire ipse videbis, si noveris eum omittere ν media in oratione hisce Panegyrici locis (paginae sunt Blassianae): 43,23. 44,30. 45,11. 25. 46,5. 48,29. 51,16. 56,22. 24. 27. 60,17. 62,7. 26. 64,24. 66,4. 67,25. 71,13. 75,16. 22. 76,23. 79,24. — Addita contra legitur: 43,2. 4. 46,3. 47,23. 24. 29. 50,31. 51,10. 53,18. 27. 55,27. 58,10. 59,8. 60,10. 64,1. 69,12. 21. 71,3. 72,10. 73,28. 30. 74,125. 75,8. 78,4. 5. 29. 79,7. 80,17. 86,5. [2]) Sed quid de ν in pausa

---

qui ex Mülleri libro 'de pedibus solutis in dialogorum senariis Aeschyli etc.' hausit; Aristophaneam ipse paravi.

[1]) Numeros formarum quae in -ιν exeunt in tabulis nostris imprimendos curavi literis r e c t i s; *inclinati* sunt formarum in -ιν terminatarum.

[2]) ν in ἔστι ὥστε om. Γ p. 51,24; hoc unico loco sine dubio scribae errore. —

[ad 14. 15 orationis statuamus? Urbinas exceptis locis 42,2. 43,24. 44,2. 52,7 (bis); 61,27. 78,23 semper addit, neque deest ν in titulis olympiade CXI. recentioribus, cum in iis, qui archonte Euclide sunt antiquiores, si centenas respicis, quattuor vel quinque tantum exempla additae literae deprehendantur; tituli autem temporis his aetatibus circumscripti plus quam tertiam partem locorum literae capacium revera vix literae illi concedunt (Maassen l. c. p. 29). Ad recentissimas igitur inscriptiones Urbinatis usus sese applicat; restat ut quid nos faciamus dicamus: nimirum semper addemus ν in orationis membrorum fine, id quod mihi etiam ratio postulare videtur. Nam quibus literis adiungitur ν, eae sunt quae prava atque veloci pronunciatione facillime quasi extinguantur[1]): his tanquam fulcrum addebant consonam, quae saepissime in verborum exitu audiebatur. Quid? frequentius nonne quam ceteris locis ipso in membrorum istorum fine, ubi remittebatur vox, illam literam opus erat addi, ne plane evanescerent tenues istae ε et ι?

## 3, ad I 15.

(p. 15)

Adscitis verbis § 21 locum nostrum. *ἡγοῦ μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν — τὸ τῶν νεωτέρων ἦθος* a Blassio non recte restitutum esse apparet. Nam ut hic ea enumerantur, ad quae vitam nostram regamus oportet, ita ibi proferuntur quae fugienda sunt; qui igitur ibi quattuor membra (*κέρδους ὀργῆς ἡδονῆς λύπης*) bene se habere statuit, eum hic quoque

Ceterum velim respicias quam bene quadrent verba Aristarchi iunioris (ap. BA. 1400) ad Urbinatem: *ἰστέον ὅτι οἱ Ἀττικοὶ πάντα τὰ ἑνικὰ κτέ.... συμφώνου καὶ φωνήεντος ἐπιφερομένου μετὰ τοῦ ν̄ γράφουσιν, ὡς ἔστι σαφῶς συμβαλεῖν ταῖς τοῖς πάλαι σοφοῖς πεπονημέναις ἐντυγχάνοντα βίβλοις.*

[1]) Rectissime Reinhardt (ed. p. 168): 'An mehreren Stellen wird erst durch dies ν die vom Redner offenbar beabsichtigte Paromoiosis vollständig bewirkt.' — Non ignoro formas genetivorum alterius Cypriorum declinationis in -ων desinentium, e. g. τῶ μισθῶν; sed hae mihi nihil probant, quippe quae parum nostram ad rem faciant; sunt enim, ut terminis utar linguarum comparandarum peritorum, nihil nisi 'Versuche einer schriftlichen Fixirung nasalirter Pronunciation des auslautenden Vocals'. — Ad formas ἦν ᾔδειν aliaque plusquamperfecta ν per pravam quae dicitur analogiam addebatur. — Ut eruere non licet accusativi tertiae declinationis nominum propiorum in -ης exeuntis usum Isocrateum (Kaibel, Herm. XVII 416), ita cognovimus ἦν non ἦ primam esse personam apud auctorem nostrum: V 8 XII 233.231 (ter) XV 159 XVI 24.42 XVIII 37 XIX 36.39 XX 22. [ep. 1,1; 3, 4]. — προῄδειν (pers. prima) requiritur XII 127, quamobrem XII 85, ubi ᾔδη stare potest, ᾔδειν non removebimus. — Hac occasione oblata moneo in Blassii nominum propriorum indice Isocrateo desiderari 'Callistratus, Atheniensis, patria profugus urbes in Thracia condidit VIII 24.'

[ad I 15. 17. 28] orationem quadripertitam esse necesse est concedere (*κόσμον αἰσχύνην δικαιοσύνην σωφροσύνην*). Blassius autem, ut homoeoteleuta aequaret, etiam in insequentibus verba mutare coactus est, cum voce q. e. *κόσμον* recisa ex Strangii auctoritate *κοσμεῖσθαι* pro *κρατεῖσθαι* scriberet. Sed homoeoteleutis quamvis auctor orationis studeat, tamen tam impar est studio ut, saepissime quod voluit aut non assecutus sit aut haud bene perfecerit. Nos igitur *κόσμον* retinemus (Schmidt, Ethik d. alt. Gr. I 314 sqq.) et verba, quae quattuor illarum virtutum enumerationem excipiunt, sic construimus: *τούτοις γὰρ* (instrum. neutr. a '*ταῦτα*') *ἅπασιν* (dat. masc. a '*ἅπαντες*' sc. *ἄνθρωποι*) *δοκεῖ κρατεῖσθαι τὸ τῶν νεωτέρων ἦθος* (regi adulescentulorum mores). — Jahrii hariolationes (quaest. Isocr. p. 37 sqq.) quod neglexi, eo rei ipsi me profuisse spero.

## 4, ad I 17.

(p. 16)

Isocratis praeceptum: *εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς κἂν ψευδεῖς ὦσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσιν, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν* optime commentatur Menander ap. Stob. fl. 42,1 (= FCG. IV 90 M.):

*οὐ δεῖ διαβολῆς καταφρονεῖν οὐδ' ἂν σφόδρ' ᾖ*
*ψευδής· ἐπίστανт' αὐξάνειν αὐτήν τινες,*
*δι' οὓς φυλάττεσθαι τὰ τοιαῦτ' ὀρθῶς ἔχει;*

itaque coniecturam redactoris libri, quo Bekkeri lexicographus usus est, '*εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς κἂν ψευδεῖς ὦσι κἂν ἀληθεῖς*' respuemus.[1]) Eadem autem ex ratione non amplectemur II 29 omissionem vocis *ψευδῶς* in verbis *τοὺς ψευδῶς διαβάλλοντας*, quam et *papyrus M* et $E^a$ $\Theta^a$ Stob. (fl. 48,34) *A Trinc.* suadent: delevit is, qui *ψευδῶς διαβάλλειν* idem ac *ψευδῶς ἀπατᾶν* esse ratus eiecto illo adverbio verbum supervacaneum removisse sibi videbatur; at ut *διαβολή* ita *διαβάλλειν* vox est quam dicunt media.

## 5, ad I 28.

(p. 20)

Loci tractatio Blassio haud prospere cessit, qui librorum '*κτᾶσθαι*' retinuit aliaque e coniectura proposuit (*καὶ μὴ κτήματα — κτᾶσθαι μόνον δυναμένοις*). Atque cum orator duplices sibi Demonicum divitias parare debere et *χρήματα* et *κτήματα* iubeat, aperte ad ea respicit, quae de Demonici patre, cuius ad exemplum vitam degere filium deceat, praedicavit:

---

[1]) *κἄντε—κἄντε* librariis, non redactori deberi persuasum habeo.

(ad I 28. II 2. § 9. *ἀπέλαυε μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνητός, ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος.*

§ 28. *ἔστι δὲ χρήματα μὲν τοῖς ἀπολαύειν*[1]) *ἐπισταμένοις, κτήματα δὲ τοῖς κεκτῆσθαι* (Stob. recte: *κτᾶσθαι* Is.) *δυναμένοις.*

Ut *χρήματα*, opposita sunt *τοῖς ἀπολαύειν ἐπισταμένοις*, ita recte *κτήματα* (i. e. *τὰ κεκτημένα*) respondent *τοῖς κεκτῆσθαι δυναμένοις*. Sic igitur locum interpretare: ‘recte divitiis uteris, si vitae dulcedines inde tibi parabis, attamen iis parces ita, ut semper beatus possis nominari possidens’. Sane argutiis ac spinis locus est refertissimus, sed talia coniecturis removere ex oratione, qualis Demonicea est, mea quidem sententia non licet; Stobaei lectione recepta omnia plana mihi videntur. Ut vero locum magis etiam illustrem, quomodo illum vernaculo sermone reddere studuerim, profitebor: ‘als Reichthum erwirb dir Habe, solche die du hast und solche von der du etwas hast: denn wer's versteht, wie man sie nützt, der hat die Hab' von der man etwas hat, wer das vermag, dass er sie hat, der hat die Habe, die man hat’. — Ceterum cf. p. 15 ann. 2 et Aesop. fab. 412[b] H.: *ὁ μῦθος δηλοῖ, ὅτι οὐδέν ἐστιν ἡ κτῆσις, ἐὰν μὴ ἡ χρῆσις παρῇ.*

## 6, ad II 2.

(p. 27)

Ad locum nostrum proxime accedit II 11, ubi ex ς recte dant editores *καθ' ἑκάστην ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν (Γ καθ' ἑκ. τὴν ἡμέραν ἀγωνίζεσθε)*[2]); vox inter *ἑκάστην* et *τὴν* item interposita est VIII 20 *καθ' ἑκ. δὲ τὴν ἡμέραν*, qui locus ex paucissimis illis est, quibus articulus *τὴν* post *ἑκάστην* servatus sit: XIV 55 [ep. 5,4. 6,9]; omissum eum in libris omnibus addidit Dindorfius IV 128 VI 65 XIX 30; denuo textui ex *Γ* illatus est articulus, cum in ς desideretur: IV 78 VII 40 X 56 *(ΓΔ)* XII 211; ex coniectura eum habent *EΘ*, quem ibidem *Γς* neglexerunt, VI 79; nec minus vacillant libri, si, cum vox *ἑκάστην* attributi locum teneat, articulus non iam homoeoteleuton efficit, sicut in *κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην*, quod recte legitur IX 43 XII 30 in libris; at *τὴν* omittunt codices VII 28 (add. Dind.); VIII 129 *ΓE* eum habent, quem desideramus in ς. Cum autem II 9[2]) *κατὰ τ. ἡμ. ἑκ.* in *Γ*, *καθ' ἑκάστην ἡμέραν* in ς extet, III 22 non solum articulum a *Γ* Stob*AB*

---

[1]) Ut infra *κεκτῆσθαι* posuit, ita hic quominus *χρῆσθαι* diceret insequens *ἐπεμελεῖτο* prohibuit; hiatum enim effecisset. Ludit in radice *XPA*, cf. Gorgias frg. 19 S.

[2]) *Papyrus M* praebet § 11: *αγωνιζεσθαι καθ εκαστην ημεραην* (col. ϛ' 13), § 9 *τα καθ ημεραν συνπιπτοντα* (ε' 21); de § 2, ubi habet *καθ ε.........μεραν*, cf. *addenda nostra.*

[illegible] *ἑκάστῳ* in [illegible] Hinam *καθ' ἡμέραν* [illegible] *τὰ καθ' ἡμέραν* [illegible] V 12[illegible] VI [illegible] XI [illegible] XII 179 (τὸ [illegible] Herle[illegible] XIV 4[illegible] XV 39. 111. 22[illegible]. — *τὸν [illegible] τὸν καθ' ἡμέραν* VII [illegible] 61 VIII 31. 1[illegible]. *ἡ [illegible], ἡ καθ' ἡμέραν* VIII [illegible] XI [illegible]

## 7, ad II 4.

(p. 27)

Stob. A legit: *τοῖς δὲ τυράννοις οὐδὲν ὑπάρχει τοιοῦτον, οἷς ἔδει παιδεύεσθαι μᾶλλον τῶν ἄλλων· ἐπειδὰν δ' εἰς τὴν ἀρχὴν καθισταθῶσιν* (leg. e Γ: *κατασταθῶσιν*), *ἀνουθέτητοι διατελοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων αὐτοῖς οὐ πλησιάζουσιν, οἱ δὲ συνόντες πρὸς χάριν ὁμιλοῦσιν*; quae lectio adeo mihi arridet, ut eam ab Isocrate profectam esse contenderim. Sententia enim sic progreditur: 'homines privati bene erudiuntur, quippe qui vituperentur moneanturque ab amicis atque ex libris vitae sapientiam haurire possint: at in purpura nati adulescentuli tale quid, unde sapientiam hauriant (sc. libros), non habent, qui illis privatis multo magis erudiri debeant; simulac vero ad rem publicam accesserunt, paucis admodum aditus ad eos patet paucique isti adeo non peccantis delicta vituperant, ut ad omnipotentis regis nutum omnia et dicant et agant'. Vides hac ratione chiasmi dispositionem verbis inferri oratore haud indignam: 1. homines privati: *a*) amici *b*) libri. — 2. reges: *a*) libri *b*) amici. Praeterea librorum Isocrateorum lectio nisi mutato *παιδεύεσθαι* in *πεπαιδεῦσθαι* mihi non probatur. — Quae in *papyro M* scripturae agnoscuntur vestigia docent aut longe aliam verborum ibi recensionem quondam lectam aut misere locum homoeoteleuto polliciente (*πλησιάζουσιν — ὁμιλοῦσιν*) fuisse deformatum.

## 8, ad III 15.

(p. 32)

Locus tractatu haud facilis apud Blassium sic legitur: *αἱ δὲ μοναρχίαι πλεῖστον μὲν νέμουσι τῷ βελτίστῳ, δευτέρῳ δὲ τῷ μετ' ἐκεῖνον, τρίτῳ δὲ καὶ τεττάρτῳ καὶ τοῖς ἄλλοις κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον*, quod me intellegere nequire libere profiteor. Videtur autem proficiscendum inde, quod legimus '*τῷ βελτίστῳ*' *cum* articulo, '*πλέον*' *sine* articulo; itaque quae *cum* illo tradita sunt ad homines, quae *sine* illo ad gradus partesque hominibus tribuendas referemus; quam rationem amplexos nos non erraturos esse testatur '*τοῖς ἄλλοις*' testaturque ipsa particularum *μὲν — δὲ — δὲ* collocatio: sequitur dativos *δευτέρῳ τρίτῳ τεττάρτῳ* in accusativos transscribendos esse; '*τῷ μετ' ἐκεῖνον*' porro pro '*τῷ μετὰ τὸν βέλτιστον*' dictum est eadem

[ad III 15: 18. V 117. ratione, qua 'τοῖς ἄλλοις' verbis 'κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον' adiectis summatim significat 'τρίτον δὲ τῷ μετὰ τὸν μετ' ἐκεῖνον κτέ.,' ita ut etiam in inferioribus ordinibus eadem ratio distribuendorum honorum adhibeatur. Delendum autem in verbis nostra ex ratiocinatione restitutis est 'καί': quo facto ad eandem quam ς praebet lectionem, a qua, quod premendum videtur esse, profecti non sumus, devenimus. Stob*B* cur 'καί' retineat, ex archetypi condicione mihi explicatur, quippe in quo fuerit: δευτέρῳ$^{ον}$ — τρίτῳ$^{ον}$ τεττάρτῳ$^{ον}$ καὶ τοῖς ἄλλοις; aut scriba nescio quis voculam istam expunctam esse praetervidit aut corrector eam delere oblitus est.

## 9, ad III 18.

(p. 33)

Lectiones docent Stobaeum πάντων sicut *Γ* scripsisse; nam quod apud eum legitur, ἢ περὶ πάντων, ita natum est, ut voci q. e. πάντων ex vulgata recensione 'περί' insuper adderetur; ἢ autem nihil est quam solemne istud γρ. (cf. p. 34 ann. 1). — Iam Blassius περί, quod ς Stob. praebent, respuit, recepit ex iisdem illis τά; quod cum faceret, nescio an rectam viam non inierit: ut enim sanam et sententiam et constructionem ederet, aut ς aut *Γ* sequi eum necesse fuit; quae autem requiritur sententia: 'omnia optime constituunt,' eam in *Γ* non deprehendimus, quippe cuius 'πάντων' nihil nisi intentio superlativi possit esse; quod si est, cum omittatur simul articulus τά, non habet obiectum. Verum tamen ut adicias obiectum e. g. πάντα, reputa modo, quam veri dissimile sit Isocratem et πάντων et ὡς οἷόν τ' ἐστὶ coniunctim superlativo addidisse. Sin vero servata simplici voce (πάντων) ex ς Stob. τά ante βέλτιστα insereris, unde pendebit genetivus? an ex τὰ βέλτιστα, ita ut fere sit τὸ βέλτιστον τοῦ κοινοῦ? At quam tortuose Isocratem verba disposuisse nunc tibi sumis, cum eum omnino nihil prohibuerit 'τὰ βέλτιστα πάντων' scribere? Vides rem ad lectionem ς Stob. redire, qua recepta omnes difficultates ita diluuntur, ut τοῖς κοινοῖς et περὶ ἁπάντων non minus quam λυμαίνεται et τὰ βέλτιστα πράττουσι eleganter inter se opposita sint.

## 10, ad V 117.

(p. 43)

Glossa Harpocrationis 'ἀποπομπάς· Ἰσοκράτης Φιλίππῳ· ἀποπομπαῖοί τινες ἐκαλοῦντο θεοί, περὶ ὧν Ἀπολλόδωρος ἐν ς' περὶ θεῶν διείλεκται' post Φιλίππῳ mutila videtur; neque enim cohaerent quae sequuntur cum loco Isocrateo; intercidit explicatio vocis ἀποπομπή, quae ni fallor ex Suida repeti potest; hic enim s. v. ἀποπομπή habet: καὶ ἀποπομπή· ἀντὶ

[ad V 117. VI 104 τοῦ ἀποτροπῇ. quod idem extat in lexico Bachm. An. Gr. I 130,16 (et ap. Zonar.); quanquam autem apud Photium hanc glossam, ut quae magna illa literarum α—ε clade deleta sit, non legimus, tamen eum Suidae esse fontem apparet inde, quod Bekkeri lexicum sextum (i. e. Bachmanni) ex Photio haud pauca desumpta continere Naberus (praef. ad Phot. § 18 p. 130 sqq.) demonstravit. Photius autem si glossam eiusmodi tenuit, quam Harpocrationem vidimus necesse esse eo loco, quo nobis nunc lacuna patet, exhibuisse, quid Harpocrationi sua non restituamus? Epitomen enim lexici haud paucis locis nostro Harpocrationis corpore pleniora continuisse notum est. — ἀποπομπαί igitur omnia ea nominabantur, quibus homines mala deorum ipsis insidiantium averruncare studebant.

## II, ad VI 104.

(p. 44)

Isocrates dixit γεγενημένην. Ut enim ʻγεγονώςʼ apud eum semper est ʻnatus,ʼ ita ʻγεγενημένοςʼ semper ʻfactusʼ; passivi participii exempla non affero, activi haec sunto: IV 60. 62. 84. 121 V 33. 115. 136 VII 37. 72 IX 19. 21. 72. 76. 81 X 43. 52 XI 8. 35. 38. 41. 42 XII 3. 81. 198. 205 (bis). 206. 263[1]) XV 166. 181. 306 XVI 33 XIX 13. 22 [ep. 7,2. 8,4. 9,3. 18]. Atque quo accuratius videas, quam strenue huic regulae orator se applicaverit, proferam locos, quos contra illam pugnantes vulgata quondam praebebat ex *Γ* nunc correctos: IV 59 γενόμενος *ΓΕ*: γεγονὼς ς, 174 γενομένων *ΓΕ*: γεγονότων ς, IX 41 γενόμενος *ΓΔ*: γεγονώς ς, 72 γεγονότων *Γ*: γενομένων Λς; quibus addo XI 46, ubi Blassius ex ς dedit ἐκ μεγάλων καὶ δεινῶν αἰτιῶν περὶ σὲ γεγονυιῶν violans regulam, cum verum atque oratori restituendum in *Γ* legatur γενομένων, quod etiam si sententiam spectas, a vituperio plane liberum est. Neque minus contra Fuhrium (animadv. p. 50) mihi pugnandum, qui XII 50 ex lectione *Γ* γεγονασινμενο[2]) elicuit γεγονότες, cum usus dicendi passivam formam flagitet; γενόμενοι correctorem Urbinatis archetypi dare voluisse Blassius recte vidit, cum sagaciter lectionem illius ita reconcinnaret:

---

[1]) πλέον ἀπολελειμμένοι τῶν σῶν εἰσὶν ἢ τῆς Ὁμήρου δόξης οἱ περὶ τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ ποίησιν γεγονότες; qui locus non comparandus est cum III 12 εἰ περὶ τὸ συμβουλεύειν μόνον γενοίμην aliisque id genus sescentis; etenim ad artem patriam colendam n a s c u n t u r rapsodi.

[2]) Non minus mira est lectio *Γ* XVI 19 οὐκαταπολέσαι pro quo ς οὐ καταπολεμῆσαι praebet; editores simplex οὐκ ἀπολέσαι oratori imputant; ego mihi rectius ex vestigiis illis ʻοὐκ ἀνταπολέσαιʼ elicuisse videor; cf. Plat. Crito 51ᵃ; vox quod apud Isocratem alias non extat, nihil coniecturae fidei obest; talia facile orator ad usum finxerit.

[ad VI 104 ν μενο
γεγοναcι; attamen coniectura 'γεγενημένοι' Benseleri nos supersedere posse concedere prohibeor insequente participio 'ἐκλελοιπότες. — Contra recte Blassius *Γ* deseruit IX 72, ubi verum προγεγενημένων Δς tradunt, *Γ* mendosum γεγενημένων ('Cf. § 70.') exhibet. Duobus tantum locis, quod sciam, hiatus vitandi studio orator ut regulam laederet coactus est; VII 10 πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας διαβεβλημένοι καὶ τῷ βαρβάρῳ πολέμιοι γεγονότες, ἔτι δ' — ἠναγκασμένοι — τοὺς δ' — ἀπολωλεκότες et XII 209 οἱ μὲν γὰρ ἂν φανεῖεν πολλῶν εὑρημάτων καὶ μαθηταὶ καὶ διδάσκαλοι γεγονότες, οὗτοι δὲ κτέ.; horum autem posterior mihi locus propterea quoque afferendus erat, ut aliam eiusdem orationis paragraphum (101) expedirem, in qua legimus ex *Γ* ὥστε δικαίως ἂν ἐκείνοις μὲν ἅπαντες ἐγκαλέσειαν ὡς ἀρχηγοῖς γεγενημένοις καὶ διδάσκαλοι τῶν τοιούτων γεγόνασιν ἔργων, cum ultima in ς sic extent: 'καὶ διδασκάλοις τῶν τοιούτων ἔργων.' Benselerus inde Urbinatis lectionem amplexus transcripta voce 'γεγόνασιν' in 'γεγονόσιν' Blassio rectissimae annotationis dedit ansam: 'quod si verum est, delendum γεγενημένοις'; at Benselerus erravit, quia ex usu Isocrateo γεγενημένοις requiritur. Delenda igitur verba sunt 'καὶ διδάσκαλοι γεγόνασι' legendumque ὡς ἀρχηγοῖς γεγενημένοις τῶν τοιούτων ἔργων. Etenim magister quidam, dum enarrat hunc locum, ad § 209 auditores revocans effecit, ut unus ex his vel plures in exemplo Isocrateo quod tenebant inscriberent: καὶ διδάσκαλοι γεγόνασι. Videsne unde ille nominativus et indicativus? Fuerunt in archetypo, cuius maculas fideliter servat *Γ*[1]), ς eleganter, quantum id fieri licuit, genuinis verbis adaptata exhibet, ita fere literae discriptae:

καὶ διδάσκαλοι γεγόνασι

γεγενημένοις τῶν τοιούτων ἔργων. Magister autem ille, quem finxi, ad § 209 respicere debuit, ut ea quae in § 101 sequuntur illustraret: ὥσπερ τῶν μαθητῶν. — Haec hactenus de participio; ex ceteris perfecti formis eas, quas a radice 'γον' duxit, protulit eis, quae a 'γενε' derivantur, si illae assumpto ν para-

[1]) Correctus *Γ* iam videtur XV 168 ὁρῶν δ' οὐ μόνον δυσκόλως διακειμένους περὶ τὴν τῶν λόγων παιδείαν τοὺς εἰθισμένους ἅπασι χαλεπαίνειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν πολλοὺς τραχέως πρὸς αὐτὴν διακειμένους, ἐφοβούμην, μὴ κτέ; sana verborum collocatio non est, quia sententia flagitatur, ut verba τοὺς εἰθισμένους ἅπασι χαλεπαίνειν nullo intervallo interposito excipiant illud οὐ μόνον; quod ne fiat impediunt 'δυσκόλως... παιδείαν', in quibus orator et πρὸς (non περὶ) scribere debuit et evitare vocis q. e. διακειμένους repetitionem, id quod Kayserus monuit. Verba bene se haberent, si extaret: οὐ μόνον τοὺς εἰθισμένους ἅπασι χαλεπαίνειν ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν πολλοὺς τραχέως πρὸς τὴν τῶν λόγων παιδείαν διακειμένους. Glossema priori parti illatum effecit, ut posterior mutaretur (αὐτήν); neque vero manus corrigens quae sermone ac sententia postulantur lenis esset.

[adVI 104. VIII 19 gogico desinebant in consonam, cum vocalis has clauderet; a radice quae dicitur forti ductae hae sunt:[1]) γέγονε *IV 13. *28. 38. *139. *140. 150. 167. 169. *175. *V 21. VIII *107. *IX 69. XII *93. *108 XIV *59. XV *28. *30. 35. 83. 106. *114 *118. 190. XVI *36. XVII *33. XVIII *14. *15. [ep. *7,6]; γεγόνασι IV *116. 117. 137. 149. 161. V *42. *147. VIII *29. IX 13. *70. XII 9. 207. 210 (cf. 205). XIII 5. *6 *14. XIV *9. XV *45. *80. *98. 99. *163. XIX *33. XX 7. [ep. *4,2]. — γέγονε [I 24]. V 71; γεγόνασι IX *6. XVI 4. XIX *36. Regulam quam modo hisce de formis protuli exceptionum capacem esse scio, velut XIX 33 γεγένηται legitur; sed rarissimae tales formae sunt. — γεγονέναι me legisse non memini. Inter ceteras ita delectum habuisse orator videtur, ut de personis semper fortes formas, de rebus et fortes et lenes, prout hiatus fuga cogebatur, adhiberet: γέγονα V 12 XII 88 (Γ: γεγονότα ς) XV 195; γεγόναμεν IV *24. *26 VII *73 VIII 108 XII *98 XIV *51 [ep. 7,11]; ἐγεγόνει XVIII 16.

## 12, ad VIII 19
(p. 49).

Isocrates 'τρόπος' vocem hisce in notionibus habet: τὸν αὐτὸν τρόπον IV 80. V 85. VI 24. VII 28. 56. XV 151. XVI 1. τόν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ IV 66. V 93. τοῦτον τὸν τρόπον III 5. V 119. VII 20. VIII 35. IX 19. XI 46. 48. XV 31. 55. 152. 185. 323. XXI 20. [ep. 6,10] τόν τρόπον τοῦτον VII 56. XI 30. XII 41. 247 (τοῦτον τ. τρ. ς). XV 283. ἐκεῖνον τὸν τρόπον XII 3. πάντα τρόπον IV 151. XII 17. ὃν τρόπον V 33. 105. 150. VI 16. XII 44. 140. 236. XV 69. ὅνπερ τρόπον VI 32. τίνα τρόπον VIII 74. XII 175. XV 306. — ἐκ παντὸς τρόπου III 31. IV 95.[2]) VI 91. IX 39. XII 160. XIV 3. 23. XV 135. 248. XVI 41. [ep. 2,20] μηδ' ἐξ ἑνὸς τρόπου V 3. ἐξ οὗ τρόπου VIII 131 (Γ: ἐξ ὅτου ς). ἐξ ὅτου τρόπου [ep. 7,3]. — κατὰ τρόπον (i. e. 'eo quo decet more') II 6. V 45. VII 11. 79. XII 51. 174. XIII 16. XV 131. [ep. 2,6]. — ὅτῳ τρόπῳ VI 31 ἄλλῳ τρόπῳ ᾧ XVII 34. Ex hisce cum facillime perspiciatur Isocratem τρόπον, ubi 'modi' significationem induit, nusquam aliter quam singulariter dixisse, respuemus πάντας τρόπους eo loco, ex quo profecti sumus, spreta ΓΕ Thomae fide, neque minus refugiemus Prisciani κατὰ πάντας τρόπους; quare verum πάντα τρόπον sola in vulgata extat, quacum Bekkeri lexicon consentit; tertium igitur formulae πάντα τρόπον hoc duobus exemplis modo allatis adiungas. — Iam cum cetero-

---

[1]) Stellulis eos locos insignivi, quibus hiatum usus formis γέγονεν et γεγόνασιν (pro γεγένηται et γεγένηνται) orator evitare studuit.

[2]) Male igitur ἐξ ἅπαντος τρόπου ς Schol. ad Il. ap. Cram. An. Par. III 154,20.

[ad VIII 19 IX 44.] quin aut accusativum aut praepositionem illis in notionibus deprehendamus, duos istos in dativos ὅτῳ τρόπῳ VI 31 et ἄλλῳ τρόπῳ ᾧ XVII 34 clades persedisse videtur, quorum hic locus quin mendosus sit non potest dubitari, quia hiatum orationi foedissimum infert: ἢ ἄλλῳ τρόπῳ ᾧ ἠδύναντο, ita ut vix mihi coniectura evitanda videatur esse, qua verba rescribimus: ἢ ἄλλον τρόπον ὃν ἠδύναντο [1]); in orationibus iudiciariis ἢ gravem non efficit hiatum. Cum igitur non duo sed unum dativi exemplum tradatur, quid hoccine feremus? Minime: corrigenda videntur verba 'Archidami' ὅτῳ τρόπῳ aut in ὃν τρόπον aut in ὅνπερ τρόπον; quod enim facile propter ὅτῳ suaseris 'ὅντινα τρ.' restituere vetaris indice nostro docente pronomen ὅστις ab Isocrate cum voce q. e. τρόπος in notionibus adverbialiter usurpatis non coniungi.

## 13, ad IX 44

(p. 54).

Orator quae in antecedentibus Euagoram praedicaverat (οὐδὲ — διακείμενος), cum malas virtutes eum exercuisse negaret, nunc in laudatione ita pergit, ut non iam neget, sed ea ipsa quae rex praestitit adferat professus 'illum semper sibi constitisse neque aut factis aut verbis a se destitisse.' Quam sententiam cum Stobaei et vulgatae correctores parum intellexissent, ad locos respicientes velut IV 81 πιστοτέροις μὲν τοῖς λόγοις ἢ νῦν τοῖς ὅρκοις χρώμενοι, II 22 τὴν ἀλήθειαν οὕτω φαίνου προτιμῶν ὥστε πιστοτέρους εἶναι τοὺς σοὺς λόγους [μᾶλλον] ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ὅρκους, [1,22] δεῖ γὰρ ἀγαθοὺς ἄνδρας τρόπον ὅρκου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομένους [2]): tales inquam locos respicientes alter correctorum istorum

---

[1]) Cautionem in Trapezitici proprietatibus sermonis tractandis adhibendam esse summam nuper docuit Grosse, qui programmate 'Über Isokrates Trapezitikos' (Arnstadt 1884) inscripto gravissimis causis orationis genuitatem impugnans effecit, ut etiam manifestiorem faceret inertem defensionis imbecillitatem, quam paulo antea Galle adsecutus est dissertatione sua 'de Isocratis oratione Trapezitica' (Lips. 1883). Qamquam vero certum iudicium hac de re ferre nondum audeo, tamen parum caute me supra dixisse fortasse concedendum; cautius Schwabe 'de dicendi genere Isocrateo' (diss. Hal. Sax. 1883) p. 24 hunc inter eos rettulit locos, quibus Isocrates in posterioribus orationibus particulam περ affixurus fuisset: at ipsum istud quod desiderat ἄλλῳ τρόπῳ ᾧπερ ἠδ. Isocrateum non esse modo posui.

[2]) Idem, ni fallor, sibi vult Sophoclis fragmentum 810 N. εἴθ' ᾖσθα σώφρων ἔργα τοῖς λόγοις ἴσα, in quo τἄργα Nauckius bene restituit; nec vero placet, quod idem ἴσος coniecit; verbum enim requiritur: aut igitur statuendum versum insequentem continuisse vocem qualis ἐκτελῶν aut — quod magis placet, cum hoc modo efficiamus, absolutam ut sententiam versus exhibeat — scribendum τἄργα τοῖς λόγοις ἰσοῦν; cf. Soph. El. 686.

'ἱεροῖς', alter 'ὅρκοις' supra 'ἔργοις' scripsit, quae in textum recepta alias mutationes necessarias reddiderunt. 'τά' autem Stobaei in 'τάς' mutare, quod Gesnerus fecit, non est scribarum mendum tollere, sed quid auctor lectionis voluerit non satis percipere; is enim ὁμολογίαι non de rebus interpretatus est quae inter se conveniunt, sed de iis de quibus inter homines convenit; quamobrem mutatis 'ἔργοις' in 'λόγοις' dicendum ei videbatur esse: 'quae pactus erat, eadem cura praestitit, qua ea quae erga deos praestanda ei erant;' itaque ut in Stobaeo retinendum est τά, ita non recipiendum inter oratoris verba.

## 14, ad X titulum
(p. 55).

Libri 'Ἑλένης ἐγκώμιον'; 'Ἑλένη' Benselerus ed. vol I (praef. p. XXXII) ex Arist. rh. III 14, Harpocr. v. Θεράπναι et 'Ὁμηρίδαι', Rh. Gr. II 45,5. 446,23. VII 1032,18. W. 'Υποθ. 10 restituit. Ego quanquam addere possum BA. 85,15, tamen cum libris facio, quibuscum consentiunt Quint. III 8,9 ('*in Helenae laude*') et Harp. v. βομβυλιός; in lexicis (BA.) facile brevior titulus adhiberi potuit. Relege praeterea titulos hosce: Γοργίου 'Ἑλένης ἐγκώμιον, Κλυταιμνήστρας ἐγκώμιον (in indice Pseudo-Isocratearum ed. Blass II 274). Ναΐδος ἐγκώμιον (Alcidamantis, apud Athen. XIII 592[c] at Βούσιρις Isocratis, Ἀγησίλαος Xenophontis, Νεοπτόλεμος, Μενεκράτης (inter Pseudo-Isocrateas), 'ὁ Ἀλέξανδρος', quem ad Gorgiam rettulerim; simplex enim articulus ὁ praeter ceteros auctores, quorum scripta non ita exemplorum instar habebantur, Leontini orationi aptus esse videtur; conveniunt insuper quae de orationis ingenio Blassius (Att. Bereds. II 342 sq.) disputat, qui tamen de Theodecte Phaselite cogitat, cuius haud raro Aristotelem mentionem iniecisse fatendum est; neque vero Suidae testimonium (v. Θεοδέκτης) neque Philodemi (περὶ ῥητ. col. 36 sq.). quo nisus Sauppius (O. A. II 223) 'Alexandrum' ad Polycratem rettulit, quicquam valent. Sed ne in coniciendo longi simus, ad laudationes redeo. Vides mulierum nomina in genetivum deflexa ex nomine quodam substantivo pendere, virorum talia non adsumere; cui mori illud librorum Isocrateorum 'Ἑλένης ἐγκώμιον' sufficit. Sequitur addendum etiam esse aliquid post Πηνελόπης in Pseudo-Isocratearum indice, quod aut ἐγκώμιον potest esse aut ψόγος (Blass, Att. Bereds II 95. ann. 7). Quam male autem sibi constent peiores testes in appellandis orationibus, collatis orationis X et XI argumentis videbis, ita ut nihil ex Schol. in Plat. Hipp. 229[d] p. 286 H. 'Ζωΐλος ἐν τῷ εἰς Πολύφημον ἐγκωμίῳ' contra me paraturus sis; 'καὶ τὸ τοῦ σοφιστικοῦ λήρου μεστὸν ἐγκώμιον εἰς Πανσανίαν' personati Demosthenis (Dion Hal. de adm. vi dic. in

[ad X tit. XII 30 Dem. c. 44) praetereo. Omisi porro, ut par est, eas laudationes, quarum ipsos titulos non accepimus: dico Theopompi laudationes Mausoli (Blass, Att. Bereds. II 372) Philippi Alexandri (Theo progym. rh. Gr. II 68. 110 Sp.), Naucratis et Isocratis Apolloniatae laudationes Mausoli, Cephali laudes Lagidos meretricis (Athen. XIII 592[c]), Matridis et Caucali Chii *ἐγκώμιον Ἡρακλέους* (Athen. X 412[b]). Theodectis laudatio Mausoli tragoedia erat inscribebaturque simpliciter 'Mausolus' (Hygin. ap. Gell. n. a. X 18, 7). Denique titulos laudationum Potamonis Mytilenaei, quos Suidas (v. *Ποτάμων Μυτιλ.*) tradit, '*Βρούτου ἐγκώμιον, Καίσαρος ἐγκώμιον*' ab illo vel potius ab auctore eius non religiose relatos esse contendo: nam usque ad Romanorum aetatem morem illum valuisse docet Plutarchus Caes. 54.: *ἔγραψε Κικέρων ἐγκώμιον Κάτωνος ὄνομα τῷ λόγῳ θέμενος 'Κάτωνα'* (cf. Cic. Top. 25 94), quod idem Caesaris duo '*Anticatones*' comprobant; libelli 'in quo (Hirtius) collegit vitia Catonis' (Cic. ad Att. XII 40,1) titulum ignoramus; neque magis noti indices libelli Brutiani de Catone et de App. Claudio aut Ciceroniani de Porcia et Caesare. — Haec disputanda mihi esse duxi, ne vana quamvis speciosa te Benseleri (praef. p. XXXII ann. 8) decipiant argumenta.

## 15, ad XII 30

(p. 60).

Editores e Stobaei florilegio sententias 1, 42. 43. 44 eicere solent, quippe quae ut Gesneri in editione ita non in libris inveniantur; Gesnerus, inquiunt, eas ex ipso Isocrate addidit. Quid igitur? quo libro usum esse Gesnerum statuis? vulgatae? at lectiones Stobaeenses nostro loco cum *Γ* consentire solent (*καλῶ, ἐλαφροτάτους, ἔτι τοὺς, ἐξισταμένους*). Aut Urbinatis? Bekkero igitur laudem Isocratis sospitatoris praeripere veritus Gesnerus librum modo inspectum statim tenebris reddidit? immo ad ϛ accedit Stobaeus praebens *τῇ τάξει, ἀλλὰ πρὸς πάντα, τελείους* adversante Urbinate. Nunc Clementis Alexandrini ne obliviscar licet monere, ex quo fortasse Gesnero sua depromere licuerit. Quamquam autem Stobaeus cum patris Christiani libris in lectionibus *καλῶ, ἐξισταμένους, τῇ τάξει, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα, τελείους* facit, tamen ab eo recedit, cum exhibet *ἔτι τοὺς* (cum *Γ*), *ἀεὶ κρατοῦντας, μέγιστον, διακειμένους, ἐμμένοντας*; praeterea is, qui Clementem loci Stobaeensis fontem Gesnero vindicat, sumere coactus est verba ab Alexandrino omissa (*ἐπειδὴ — ἀποδοκιμάζω, καὶ μὴ — γιγνομένους, τοὺς δὲ μὴ μόνον — ἀρετάς*) virum illum doctum ex Isocrate repetiisse, verba ab Alexandrino tradita suis coniecturis ita ornasse, ut modo *Γ* modo ϛ imitanda sibi proposuisse videatur, uno autem loco tam felici usum esse

[ad XII 30. XIII 12] acumine, ut solus omnium, dis credo adiuvantibus, Urbinatis lectionem inveniret. Iam vides quo redacti simus: Gesnerus neque ex Isocrate neque ex Clemente sententiam 1, 44 in Stobaeum intulit. sed invenit in libro manuscripto: reddamus igitur Stobaeo quod Stobaei est. Quid autem? quod hac de sententia statuimus, nonne eadem de duabus antecedentibus iudicanda sunt? ego vero credo. Audi modo, adfert Pythagoram, Antisthenem, Phocionem, Diogenem, Socratem, Democritum, Isocratem (1, 41 et 45), Epictetum: num dubitare licet, quin Stobaeus haec omnia ex gnomologio quodam suum in florilegium transtulerit? quam nostram sententiam etiam eo comprobari videmus, quod verba 'ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσι ‒ ἡγουμένη' in Orionis quoque antholognomico extant (VII 13). Licuit igitur e lemmatum serie eruere, unde alteram (1,43) sententiarum dubiarum Stobaeus hauserit; quid? idem si de tertia illarum (1,44), quam modo tractavimus, demonstrabitur, nonne primam quoque (1,42) e gnomologio petitam a Stobaeo, non a Gesnero in primum florilegii caput receptam esse concedendum erit? Tertiam autem in gnomologio quodam fuisse Clemente ascito facile perspicimus. Is enim praeter hunc, de quo agitur, locum ex Isocrate duos tantum excripsit IV 141. XIX 31 eosque eo in libro, quem illum ex Aristobulo compilasse constat,[1]) sexto; qua re cognita unicus iste locus noster Panathenaici relinquitur, qui evincere possit Clementem Isocratis orationes legisse; at cum unicus sit, hunc etiam Alexandrinum non ex ipso oratore sed e chrestomathia quadam deprompsisse verisimillimum est. Sin autem Clemens verba tali ex compilatione mutuatus est, quidni Stobaeus, qui eadem haec habeat inter sententias procul dubio e gnomologio deprompta? Tres igitur Stobaei sententias non eiciendas esse tanquam a Gesnero interpolatas demonstravimus.

## 16, ad XIII 13
(p. 62).

Paragraphum tertiam decimam orationis 'contra sophistas' ab Isocrate scriptam esse non credo, quae, quod ad sententiam facit, nihil ferat novi:

| § 13 | § 12 |
|---|---|
| ἢν μὴ τῶν καιρῶν καὶ τοῦ πρεπόντως καὶ καινῶς ἔχειν μετάσχωσιν (cf. XV 82. 83) | ὅστις ἂν ἀξίως μὲν λέγῃ τῶν πραγμάτων μηδὲν δὲ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις εὑρίσκειν δύνηται, |

[1]) De Aristobulo quid actum sit docet Zeller, Philosoph. d. Gr. III 3,257 ann. 2.

[adXIII13. XIV 5] cf. § 16: *τὸ δὲ τούτων ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων ἃς δεῖ προελέσθαι καὶ μεῖξαι πρὸς ἀλλήλας καὶ τάξαι κατὰ τρόπον· ἔτι δὲ τῶν καιρῶν μὴ διαμαρτεῖν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐνθυμήμασι πρεπόντως ὅλον τὸν λόγον διαποικῖλαι.* In ipsis autem verbis pessime se habere *τοῦ καινῶς ἔχειν μετάσχωσιν* 'praesertim cum *καλῶς ἔχειν* praecesserit' iam Blassius monuit; idemque animadvertit meliorem evasuram esse orationem, si ex ultimis paragraphi verbis '*ὅτι πολλῆς ἐπιμελείας αὐτοὶ* (sc. *οἱ ποιητικοῖς παραδείγμασι χρώμενοι*) *δεόμενοι παιδεύειν τοὺς ἄλλους ἐπιχειροῦσιν*' voces '*τοὺς ἄλλους*' (i. e. *discipulos*) eiecerimus; neque enim in iis, quae haec continuo excipiunt '*εἰ δὲ δεῖ μὴ μόνον κατηγορεῖν τῶν ἄλλων ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμαυτοῦ δηλῶσαι διάνοιαν*' idem significant '*τῶν ἄλλων*' (i. e. *praeceptorum*) quod supra '*τοὺς ἄλλους*': idem autem verbum paucissimis interiectis vocibus ad easdem referre personas simplices sanaeque nos cogunt rationes; quod cum hic fieri nequeat, non solum *τοὺς ἄλλους* delebimus, sed accedente argumento ex sententia male frustulis aliunde petitis conglutinata totam paragraphum uncis saepiemus. Cui sententiae nonne id quoque suffragatur, quod verba *μέγιστον δὲ σημεῖον τῆς ἀνομοιότητος αὐτῶν* tanto hiatu ab iis ad quae referenda sunt (*τὸ μὲν τῶν γραμμάτων — τὸ δὲ τῶν λόγων*), seiunguntur, ut simplicis perspicuaeque dictionis Isocrateae plane te oblivisci necesse sit, si haec ita Isocratem scribere potuisse concessurus sis? Occurretur autem nobis et quidem a sollerter eruditeque quaerentibus, liceatne ita Isocratis verba reconcinnare, ut hiatu foedissimo orationem laceremus (§ 11 .... *δύνηται.* [§ 12 *μέγιστον... ἐπιχειροῦσιν*], § 13 *εἰ*...). Qui velim accuratius inspiciant extremas § 12 partes: sana in iis non est sententia; neque enim 'is in arte oratoria exercitatissimus est, qui pro dignitate verum dixerit, neque vero *proferre possit, quae ab aliis arte inventa fuerint*', sed 'qui pro dignitate rerum dixerit *quemque ingenii tenuitas non cogit ut aliorum inventis utatur*'; expectamus igitur *δέηται* pro *δύνηται*, quod inter oratoris verba recipere non dubitarem, nisi ex insequentis paragraphi intercalatione omnia hic vacillare appareret. Sed hoc demonstrasse mihi videor, non bene *δύνηται* se habere nec posse inde contra suspicionem, in quam totam paragraphum vocavi, iure aliquid moveri.

## 17, ad XIV 5
(p. 63).

Locus Prisciani tam corruptus est, ut, priusquam ad Isocratem nos convertamus, grammatici verba restituere coacti simus. Legimus: '*Attici οὐχ ὅπως τόδε οὐκ ἐγένετο ⟨ἀλλ' οὐδὲ τόδε et rursus οὐχ ὅπως τόδε οὐκ ἐγένετο⟩ ἀλλὰ*

[ad XIV 5 XIX 24. τόδε καὶ τόδε*'*, quibus in verbis ea, quae uncis inclusi, cum in *VRMO* a prima manu omittantur, submolestae sunt fidei; et cum exempla hanc ad regulam comprobandam ex Isocrate petita non *οὐχ ὅπως οὐ* (-*ἀλλὰ*) praebeant, sed *οὐχ ὅπως* (-*ἀλλὰ*), altera in parte necessario ea, quae a manu recentiore addita sunt, correctione indigent; rescribe igitur *οὐχ ὅπως τόδε οὐκ ἐγένετο* ⟨*ἀλλ' οὐδὲ τόδε καὶ τόδε et rursus οὐχ ὅπως τόδε ἐγένετο*⟩ *ἀλλὰ τόδε καὶ τόδε*. Corrigunt porro vestigia Priscianeorum librorum *ΟΥΤΩΝ* (in *VV*R*O**) aut *ΟΙΤΩΝ* (in *M*) aut *ΟΥΤΟΝ* (in *O*) ad unum *R* qui *οὕτως* praebet; sed cum *οὕτως* ante consonam non apud Isocratem patiamur, libentius *TOCOYTON* fuisse quam *οὕτως* crediderim; *τοσοῦτον δεῖν* habent Plat. Men. 71ᵃ et Luc. Icarom. 6, quamquam his quoque locis scite fortasse genetivos nunc inferunt. — *δεομένων* librorum recte in *δέομεν* contraxerunt; ultima syllaba ex sequente *τῶν* nata est. — Post Isocratea grammaticus exemplum Lysiacum infert, quo negativam particulam interdum apud Graecos abundare demonstret; sed cum omnino non dixerit, quomodo Romani Graecum *οὐχ ὅπως οὐ κτἑ.* verterint, intercidisse necesse est quaedam, in quibus fuerint qualia: '*nostri non modo non — sed ne — quidem*' *et rursus* '*non modo — sed*'. — Et quanquam aegre Priscianum restituimus, nos quid inde ad Isocratem utilitatis redundet quaerentes nihil lucratos esse facile intellegimus. Licet enim *οὐχ ὅπως οὐ — ἀλλ' οὐδὲ* Priscianus in exemplo suo legisse sit putandus, tamen Isocrati alterum illud *οὐ* non obtrudemus; cf. XI 41. XII 270 [ep. 4,6], neque ut *οὐχ ὅσον οὐ — ἀλλ' οὐδ'* (Thuc. II 62, cf. Schol. ad h. l. *οὐ μόνον οὐ* et Suid. v. *οὐχ ὅσον*) ita *οὐχ ὅπως οὐ — ἀλλ' οὐδὲ* dici posse nobis sumemus. — *τοσοῦτον δέω* autem Isocrates non dicit[1]); quod vero *οὔσης* apud Priscianum legimus, propterea nihil valet quia ex insequentium verborum lectionibus haec quoque immutatio suspecta fit; neque enim dicunt Attici '*συνθήκη*' pro '*συνθῆκαι*'.

## 18, ad XIX 24

(p. 70).

Ego *ἐπεδειξάμην* Prisciano reddidi, cum Hertzius *ἐνεπεδειξάμην* ediderit; id enim quod iam Coraes (ed. vol. II 344) monuit, lectionem Priscianeam '*ἐνεπεδειξάμην*' scribae male attento deberi, non falsum est; requiri dicit aut *ἐνεδ.* aut *ἐπεδ.*: *δηλοῖ . . . δὲ καὶ τὰ παρατεθέντα ἐκ τοῦ* '*Ρωμαίου κωμικοῦ παραπλησίου πλεονασμοῦ παραδείγματα* '*ad eum*

---

¹) Quod VII 48 in *ΓΕ* legitur *τοσοῦτον γὰρ ἔδιον* correctum est ex ς in *τοσούτου*; contra *τοσούτῳ δεῖς* ς ex *Γ* medicinam '*τοσούτου*' nactum est.

[ad XIX 24. *adeat*' καὶ '*ad eum advenis*'. Et cum verum hoc quoque eum vidisse ego non dubitem concedere, negaverint autem editores, operae pretium videtur denuo rem tractare. Etenim si percurris exempla, quibus usus Priscianus demonstret abundare aliquando praepositiones et apud Romanos et apud Graecos: 'Isocrates: ἐν αὐτοῖς .. ἐνεπεδειξάμην; Terentius: *accedo ad, accedo ad, adeo ad, adeo ad, advenio ad.* — Isocrates: συνακολουθεῖν μετά; Aristomenes: ξυνεῖναι μετά; Isocrates: συνδιατρίβειν μετά' — haec, inquam, si percurristi, fieri non potest, quin quo consilio ea digesta sint intellegas; in Latinis enim omnibus eaedem utique praepositiones iterantur, et quae in Graecis sequuntur ei soli non ex eadem ratione dispositae esse videbuntur, qui sermonem Atticum praepositionem σύν respuere nesciat; sed grammaticus, cum haec Graeca exempla (συν-: μετά) ad rem comprobandam minus apta potuerit putare, illa non ante Latina, quo assolet, sed post haec posuit: cur igitur primam sedem uni Isocrateo loco concessit? nimirum quia ad amussim aequiperavit Latina (ἐν-: ἐν). Hoc si recte disputavi, Prisciani lexigraphus ἐνεδειξάμην — ἐν legit; cui sententiae fulcrum fortasse ex optimo libro Priscianeorum subicere licet; codex *R* enim pro ἐνεπεδειξάμην habet *ENΠEΔEI-*
*Π*
*ΞAMHN*, i. e. *ENEΔEIΞAMHN*; lectioni ἐνεδειξάμην cum ex libro nostris Isocrateis simillimo *Π* superscriptum esset, ita ut correcturae locum teneret, postea, ubi illud *Π* iuxta *N* in textum perquam receptum est, tandem fiebat, ut etiam *E* interponeretur. Isocratis igitur libri cum ἐπεδειξάμην, ἐνεδειξάμην Priscianei praebeant, quaestio suboritur utra lectio praeferenda sit. Neutra autem dictionem ab oratoris usu alienam inferente [1]) si ad solam fidem testium rem diiudicare coacti sumus, codices sequemur, quippe inter quos optimus *Γ* sit. — Restat ut dicam, quo iure ultimum exemplum Priscianeum ex Isocrate petitum coniunxerim supra cum Aristomenis versibus, quanquam haec sunt interiecta: *Κρατῖνος ἐν Νεμέσει· 'μεθ' ὑστέρῳ χρόνῳ'* [2]), *Virgilius in V* (*321*) '*spatio post deinde relicto | Tertius Euryalus.* At videas velim — si neglegis in-

---

[1]) ἐνδείκνυμι ἐν: VII 37; ἐπιδείνυμι(-μαι) ἐν IV 91. VI 102. VIII 95. IX 61. XV 315. XVI 25. XX 13. — II 19. III 39. IV 85. X 31. XV 24. Adnoto Antiph. V 80 pro δεδειγμένον ἔσται Jernstedtium non recte per δεδογμένον ἔσται reponere velle: cf. Isocr. II 10. 49 IV 165 VI 4 — IV 49.

[2]) Accuratius vellem Kockius inspexisset ipsum Priscianum, ne Meinekii coniecturam hand ita felicem recoqueret neu nos suum ipsius μεθυστέρῳ χρόνῳ cogeret concoquere; vidisset enim necessario adverbium desiderari, quod et praepositionis vicibus fungi possit et significet idem quod ὑστέρῳ χρόνῳ, veluti Hyperideum illud μετὰ ταῦτα ὕστερον; adverbium autem istud est ipsum id μετὰ, quod iuxta 'ὑστέρῳ χρόνῳ' abundat; optime igitur Hertzius coniecit μεθ' ὑστέρῳ χρόνῳ.

[ad XIX 24. 46] sequens Isocrateum — sequi '*Ὑπερείδης*·..'*μετὰ ταῦτα ὕστερον κτἑ*', *Virgilius in VIII* (546): '*Post hinc ad naves graditur sociosque revisit*.' Quae igitur de praepositionibus abundantibus Priscianus protulit, duas in partes divisit: prior est de abundantia apud verba cum praepositionibus coniuncta, posterior de abundantia apud alias notiones observatis. Novissimus autem locus Isocrateus ex illa hanc in posteriorem falso illatus est.

## 19, ad XIX 46

(p. 70).

1. Quae ego ut Priscianea dedi verba non in editionibus feruntur; explicabo igitur qua ratione coactus ab editoribus recesserim. Ac primum quod mutant librorum omnium Priscianeorum *ΙΔΙΟΝ* in *ΗΔΙΟΝ*, quae coniectura propter seriorem Graecorum literae *η* pronunciationem haud parvam verisimilitudinis speciem prae se fert, non comprobo; namque accuratius si quaesiveris, quae literae male a scribis Priscianeis inter se permutatae sint, saepissime *Ι* in *Υ* aut *Τ* aut *Π* abire invenies, nusquam in *H*, cuius in locum tanquam solemni Italorum ex more *E* cedere solet. — Tum *μᾶλλον πολὺ* edunt, cum hoc Priscianum aut eius auctorem in libris manuscriptis Isocrateis legisse omnium maxime veri dissimile sit, quia verba illa particula *ἢ* excipiuntur. — Quanquam denique ex iis, quae editio Hertziana praebet, nobis quid grammaticus voluerit divinare licet, tamen planius atque distinctius illum dixisse credo. De *μᾶλλον* hoc loco agi ordo literarum alphabeticus evincit; et cum Latini '*magis*' et '*maxime*' augendi gradus comparationis causa coniungant cum '*multo*', itemque Graeci dativum in formulis *πολλῷ μᾶλλον* (*μάλιστα*) usurpare possint, nonne mirum esset, si Priscianus eam solam constructionem protulisset, quae a sermone Latino discrepat, eam vero, qua linguas inter se consentire evincere potuit, de more suo omisisset? Desideratur igitur nostro loco memoratio formularum '*πολλῷ μᾶλλον*' et '*πολλῷ μάλιστα*'. Dixerit quispiam: quid contra te non pugnat quod grammaticus exemplum petiit ex Isocrate, i. e. ex scriptore apud quem *πολλῷ* his in notionibus frustra quaesiveris, cum ille semper *πολὺ μᾶλλον* et *πολὺ μάλιστα* dixerit (cf. p. 139 sqq.)? At nihil is monebit, quia praepositio illa '*pro*', quae apud Priscianum post verba Isocratea traditur, clamat fuisse apud eum aliquid, quod idem significans atque *πολὺ* grammatico Romano usitatius fuerit. Utrum autem fuit Romanis usitatius, *πολὺ* an *πολλῷ*? certe dativus, ut qui aptius cum ablativo posset componi. Quamobrem non dubito, quin sic Priscianus scripserit: „*Isocrates Αἰγινητικῷ· ἐκ ποίας δ' ἂν οἰκίας ἄλλον ἴδιον υἱὸν εἶδεν αὐτῷ πολὺ μᾶλλον*' *pro* '*πολλῷ μᾶλλον*' ⟨*καὶ*⟩ *πολὺ μάλιστα*

[ad XIX 46] καὶ πολλῷ μάλιστα; *nostri* '*multo magis*' *et* '*multo maxime*' et q. sq. Opposuisse autem hoc loco grammaticum sermonis Latini usum Graeco inde apparet, quod non legimus '*similiter nos*' vel '*nos quoque*' vel '*quomodo et nos*' vel '*hinc nostri*', quibus formulis in consentiente linguarum consuetudine uti solet, sed quod unum istud '*pro*' deprehendimus, quod idem valet ac simplicia illa '*Romani*' vel '*nostri*', contrarium inferentia. Atque recte nos hoc disputasse ex Prisciano ipso (XVIII 271) perspici licet, ubi legimus: '*Attici* 'πολὺ μᾶλλον' καὶ 'πολλῷ μᾶλλον' καὶ 'πολὺ μάλιστα': *nostri ad ablativum* '*multo magis*' *et* '*multo maxime*', quae sequitur locus Platonicus. Neque vero mirari licet, quod Priscianum idem bis proferentem facio; talia enim in lexico, quod adhibuit, saepius fiebant; cf. quae de voce 'τρόπος' praecipiuntur p. 306,6; 333,15; 337,19, aut de 'χρόνος' p. 343,5. 349.6. 369.5. Attamen plane idem dici utroque eorum loco, quos tracto, vix concesserim, quia nostris in verbis regulam deprehendimus aliquanto magis generalem,[1]) cum XVIII 271 non summatim de ablativo comparativis adiciendo, sed de singularibus notionibus '*multo magis*' et '*multo maxime*' praecipiatur.

Sed haec hactenus; iam quaeritur, lexicographus, cum daret ἐκ ποίας δ' ἂν οἰκίας ἄλλον ἴδιον υἱὸν εἶδεν αὐτῷ πολὺ μᾶλλον, utrum verba Isocratea ἐκ ποίας δ' ἂν οἰκίας ἥδιον εἶδεν υἱὸν αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους εἰσποιηθέντα μᾶλλον in brevius contraxerit, an ex libro manuscripto Isocrateo sua hauserit. Atque lacunosum nostrum locum fuisse inde facile perspicitur, quod υἱὸν in ς deest, in Γ post εἶδεν legitur, apud Priscianum ante εἶδεν deprehenditur. Quid? verisimile nonne est, etiam alia eaque plura male se illo loco habuisse? Ego vero credo, quia Prisciani lectione plenam sanamque praeberi sententiam persuasum habeo; age, verte verba illius: 'qua autem ex domo alium (alienum) ut proprium sui ipsius filium libentius vidisset quam' et q. sq. Haeccine non idem sibi volunt quod librorum Isocrateorum lectio? Itaque cum iam eo redacti simus, ut duas nostri loci lectiones nos habere intellegamus, seligenda est utra comprobatione sit dignior. Quae res ideo facile diiudicatur, quia verba sequentia ἢ ταύτης ἐξ ἧσπερ καὶ φύσει παῖδας ἐξήγησεν αὐτῷ γενέσθαι requirunt, quae ipsis opponantur; quae cum ita sint, verba κατὰ τοὺς νόμους εἰσποιηθέντα ab Isocrate profecta esse certo colligimus. Quodsi haec ex Isocrateis libris receperimus, reiciamus necesse est voculas 'ἄλλον' 'ἴδιον' 'πολὺ' quae, ne omissae illae (κατὰ τ. ν. εἰσπ.) vicariis egerent, adiectae erant. Quanquam autem ad oratorem

[1]) Hoc evincit exemplum Vergilianum (Aen. I 347): '*Pygmalio scelere ante alios immanior omnes.*

[ad XIX 46 emendandum longa hac ex disputatione lucrati nihil sumus, tamen hoc unum videor mihi demonstrasse, lexicographum adhibuisse codicem Isocrateum, in quo verba κατὰ τοὺς νόμους εἰσποιηθέντα non legebantur; extitisse deinde qui locum ita resarcire conatus sit, ut voce q. e. ἄλλον adiecta ἥδιον in ἴδιον mutaret; tum eundem πολὺ ante μᾶλλον addidisse, quo facto comparatio accuratius exprimeretur. Vidimus quid corrector voluerit; restat ut adiciamus muneri suo eum minime parem sese praestitisse, cum tam male sententiae consuleret, ut genuina verba nobis nunc ex libris Isocrateis repetenda essent. Nihilo secius cum in his quoque vestigia antiquissimae corruptelae agnoscantur, ratione coacti statuimus, libri omnium archetypi lectionem nostri loci nescio quomodo male mulcatam fuisse, quam ad sanandam duo correctores diverso ingenio ac successu usi criticam artem exercuerint.

2. Isocratem πολύ, non πολλῷ ante comparativos posuisse iam Benselerus docuit ad Areop. p. 96 paucaque exempla repugnantia ex Γ correcta sunt veluti III 57 VIII 145; neque vero mutandum est πολλῷ κρεῖττον, quod omnes libri [Isocr.] I 10 praebent, quia hunc locum noster non scripsit. Contra dicit orator ὀλίγῳ πρότερον IV 66. V 122. VIII 48. 63. 121. IX 48. XII 53. 63. 95. 116. 219. 231. XV 93. 95. 103. 243. XVIII 33. XIX 10 [ep. 9,18]; ὀλίγῳ μακρότερα IV 73; ὀλίγῳ πλείους IV 144. ὀλίγῳ μείζω III 34. ὀλίγῳ δ' ὕστερον VIII 34. μικρῷ δ' ὕστερον XII 231; at ut hiatum vitaret ὀλίγον ὕστερον posuit XII 199. Tres relinquuntur loci IV 72 οὐ πολλῷ δ' ὕστερον, X 26 οὐ πολλῷ δ' ὕστερον χρόνῳ (τὸ γένος ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνισεν) XXI 3 οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕστερον, ex quibus, cum in primo exemplo πολὺ expectemus, Aristotele auctore (rhet. III 9) id, quod usus poscit, restitutum volo; locus autem XXI 3, cum tota oratio ita non ut nos eam legimus ab Isocrate profecta esse videatur, neglegendus est; superest igitur unum exemplum X 26, ex quo Benselerus (ad Areop. 166. 255) χρόνῳ collatis verbis VIII 34 'ὀλίγῳ δ' ὕστερον', quae nihil hic probent, removere studuit, cum simul melius vocem illam propter insequentia περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους (§ 27) abesse censeret (ed. praef. p. XIX ann. 9); adversatus est Fuhrius (animadv. p. 31, ann. 2). Ego vero omnino locum non intellego: an Theseus Centauros revera de medio sustulit? Quid faciendum sit nescio; requiro sententiam — non ipsa verba — huiusce fere modi: τούτους μάχῃ νικήσας εὐθὺς μὲν α ὐ τ ὸ ς τῆς ὕβρεως ἔπαυσεν· οὐ πολὺ δ' ὕστερον χ ρ ό ν ο ς τὸ γένος ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνισεν. — Ad quaestionem hanc pertinent etiam ὅσῳ et τοσούτῳ apud comparativum; ὅσῳ VIII 58. XII 56. XX 9. τοσούτῳ X 16. 60. XII 15. XVI 16. XVII 45. XVIII 48; respondent inter se τοσούτῳ — ὅσῳ IV 23. XV 154 — ὅσῳπερ III 38. 40. VIII 75. IX 57. X 11. 55 .XI 3. XII 11 (ὅσῳ περὶ

[ad XIX 46. omisso *περ ϛ*), 247. XIV 36. XV 49. 72. 278. XX 12. [ep. 2,15]; itaque recte *τοσοῦτον* respicitur IV 172 (*Εϛ*) et VI 14 (*Θϛ*), ubi *Γ τοσούτῳ*; contra apud verba *δύνασθαι, διαφέρειν, μέγα φρονεῖν, διελθεῖν* aliaque id genus *τοσοῦτον — ὅσον* legi consentaneum est: IV 21. 83. VIII 43. 54 (male *τοσούτῳ* BA. 135,3). 96; etiam *τοσοῦτον — ὅσονπερ* V 90. X 49. XII 121. XV 63. XVIII 15 [ep. 5,5]. Alia autem eorum est enuntiatorum ratio in quibus prius comparationis membrum comparativum continet, posterius illo caret, ita ut ad comparativum dativum accedere necesse sit, ad alterum membrum accusativum: *τοσούτῳ — ὅσον* (cf. Kühner AGr. II 999 sq.; Schneider ad Isocr. I 5): [*τοσούτῳ μᾶλλον — ὅσον οἱ* I 5]; *τοσούτῳ* (*-τὸν* Dion. de adm. v. dic. in Dem. c. 19: *-τῳ* ibid. c. 17 ut Is.) *δὲ χείρους — ὅσον ἐκεῖνοι* (*ὅσῳ Ε*[1]) VIII 47. *τοσούτῳ δὲ* (*-τον* Prisc.) *μακαριστότεροι — ὅσον οἱ* VIII 143. *τοσούτῳ* (*-τὸν ϛ*) *δὲ χεῖρον — ὅσον οὗτοι* XI 19. *τοσούτῳ πλέον — ὅσον ἐγὼ* XI 22. *τοσούτῳ δὲ χείρους — ὅσον οὗτοι* XIII 20. Hisce locis *ὅσον* semper excipit vox a vocali incipiens, ut oratorem hiatum vitandi gratia accusativum posuisse fortasse cogitare liceat; at secus statuere nos cogit locus XVI 36 *τοσούτῳ — ἀμείνων — ὅσον τοὺς*, quanquam adlaturos esse scio X 61 *ὧν Ἑλένη τοσούτῳ πλέον ἔσχεν, ὅσῳπερ καὶ τὴν ὄψιν αὐτῶν διήνεγκεν*. Neque vero probo, *διήνεγκεν* comparativum quasi inclusum tenere, ita ut *ὅσῳ* bene se habeat; *διαφέρειν* apud Isocratem semper *τοσοῦτον* adsumit: semper ergo *ὅσον*; quantocius corrige in Helenae loco *ὅσονπερ*, neque enim accusativo (*τὴν ὄψιν*) qui prope sequitur legis laedendae ansam verbis inferri credo. I 33 *τοσούτῳ μεῖζον — ὅσῳ τὰ* 38 *τοσούτῳ γὰρ κρείττων — ὅσῳ τὰ* inter Isocratea non refero. Prolatis hisce *ὅσον* oratorem posuisse 'wenn — ein Hiatus vermieden werden sollte' non concesserim, quanquam bene novi, quam saepe a solita sua dicendi consuetudine recesserit ille hiatum reformidans; cuius studii magis illustria exempla me non invenisse confiteor quam *ἢ σφᾶς μὲν* IV 11 et *ὅτι σφεῖς μὲν* XII 257 [1]) cum Isocrates semper *αὐτοὶ κτὲ.* dicat; *σφῶν αὐτῶν* et *αὐτῶν* usurpatur ita, ut certa ratione in iis discernendis usus esse non videatur, quanquam observare

[1]) Scio equidem coniunctionem vocum *ὅτι αὐτοὶ*, quam solemnis usus pronominis reflexivi Isocrateus requireret in enuntiato nostro: '*ἐξεῖναι γὰρ εἰπεῖν αὐτοῖς, ὅτι σφεῖς... οὐδεμιᾷ.. τῶν... πόλεων ἠκολούθησαν*', minime hiatum efficere qui ferri nequeat, praesertim cum Panathenaici oratio non eadem qua ceterae pertractata sit cura. At quid movit oratorem, ut voculam ceteroquin longe reiectam huc adsisceret? aut hiatus cogit fuga aut, id quod fortasse haud ita vehementer respuendum, incuria pellexit senis sermonem leniore iam lima retractantis. — Accuratius quamvis non absolute egit de artificiis, quibus usus Isocrates vocalium collisum evitare studuerit, C. Schwabe l. c. p. 17—26.

[adXIX46. XXI 8 sane licet pronomen compositum pro simplici eum adhibuisse. ubi fuga hiatus cogeret.

## 20, ad XXI 8 (de attractione pronominis relativi) (p. 71).

Si forma orationis, qualem nos habemus, ab Isocrate profecta esset (cf. p. 7 ann. 2), οἷς ex AB. sine dubio reciperem; nunc cautione maiore usus nihil statuo nisi verisimillimum esse genuinam lectionem a lexicographo esse servatam: hoc enim suadet usus Isocrateus: [I 45] IV 14. 83[1]) 177. 188 (φλυαρεῖν c. acc. V 75); V 122. VI 96 (ἧς Γ: ἣν Θς). 105. VII 81. VIII 64. IX 11. X 41 (ἧς Γ: ἣν Δς) XI 1. XII 39. 57 95. 197. 265. XV 42. 43. 48. 113. 163. 249. [ep. 3,2]. — III 5. VI 61. VII 15. VIII 16. 32. 102. X 9. XII 28. 171. 212. 223. XV 32. 98. 151. 253. 263. XIX 1. αἷς ΤΕ: ἃς ς). Relativum igitur substantivi casum semper induit, nisi compluribus vocibus interiectis ab illo longius remotus (tres voces attractionem non prohibent: XII 39. XV 42), aut hiatus evitandus est, veluti V 130. τῇ δυνάμει ταύτῃ χρώμενος ἣν ἔχων τυγχάνω, ubi ᾗ ἔχων scribere non potuit.[2]) — Peiores libros saepius mendosos hac quoque in re esse loci allati probant. — Attractionem ita, ut nuper Carolus Bohlmannus (de attractionis usu ac progressu qualis fuerit in enuntiationibus relativis apud Herodotum Antiphontem Thucydidem Andocidem Lysiam, diss. Vratislav. 1881) fecit. non tractabo; in universum professus apud Isocratem omnia illius genera quae ex Lysia Bohlmannus memoravit inveniri, pauca selecta exempla perlustrabo. οἷος substantivi casui adaptatum est IX 48 τοιούτοις ἤθεσιν οἵοις Εὐαγόρας εἶχεν; genetivum dativus oppressit VIII 12 πολεμεῖν οἷς ἂν τύχωμεν; alterum exemplum attractionis qualis est in verbis XII 195 πλείοσιν κακοῖς καὶ μείζοσι συμφοραῖς περιπεσόντες ὧν (= ἢ τούτοις ἃ) ἤλπισαν τὴν πόλιν ἡμῶν ποιήσειν non inveni. Non amat praepositionem ante relativum, si substantivum cum eadem ipsa coniunctum antecedit, iterare: XV 8 διαλεχθῆναι περὶ ἁπάντων ὧν τυγχάνω βουλόμενος; XIV 48 ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν αἷς ἐποιησάμεθα παιδευομένοις (hunc locum ut totam orationem Lesbonax in protrepticis imitatus est p. 653,21 Bk.: στερισκόμενοι τῶν ἐλπίδων ἐφ' αἷς ἐτράφησαν); neque vero cum Blassio X 31 ἐν, quod omnes libri praebent, ante αἷς deleverim; ferri potest, modo

---

[1]) ἧς post δόξης propter homoeoteleuton in archetypo omissum erat a Γ¹; additum tum a Γ² non quale debuit relativum ad E¹Z formatum (ἣν); vulgatae corrector verum invenit (ἧς).

[2]) τῆς δυνάμενος ἣν ἔσχον legitur in epistula ineptissima (5,1); Baiter ἧς praeponens suppositorem correcturus erat.

[ad XXI 8. ne de *μάχην ἀγωνίζεσθαι* cogites (Kühner AGr. III 478).
ep. 4,11 Huc referendus etiam est locus XV 176; etenim cum Isocrates non *σπουδάζειν τι*, sed aut *σπουδάζειν περί τι* aut *περί τινος* (e. g. XII 103) dicat, '*ἢ περὶ ὧν*' in verbis *χεῖρον τύχω διαλεχθεὶς ἢ περὶ ὧν ἧττόν μοι σπουδάσαι προσῆκεν* pro *ἢ περὶ τούτων-περὶ ὧν* dictum esse necesse est concedamus. — Duo restant loci VI 39 et XV 211: ibi legimus in *Γ τοῖς δὲ λίαν ἑτοίμως ποιοῦσι τὸ προσταττόμενον ἀεὶ πλείω (εἰώθασι) προσεπιβάλλειν, οἷς ἂν ἐξ ἀρχῆς διανοηθῶσιν*; ς praebet *ὧν* (*Θ ὡς* ex *οἷς* natum); ego duplicem dativum (personae et rei) non passus ex ς *ὧν* recipio. — XV 211: (*παιδείαν*) *ἥ τις ἂν αὐτοὺς ἐπί τι τούτων ὧνπερ καὶ τὰ θηρία δυνηθείη προαγαγεῖν* praebet *ὧνπερ* pro *ἐφ' ἅπερ*, cuius attractionis alterum exemplum ut expiscarer non mihi contigit: fuitne *ὥσπερ*? Denique virorum doctorum animos ad V 47 *ἡττηθέντες ὧν πρότερον ἐδέσποζον* advertere velim; namque cum in thesauris nostris recte vocis '*δεσπόζειν*' usus ita definiri videatur, ut *δεσπόζειν τινός* sit 'potiri', *δεσπόζειν τινά* 'dominum esse', hancque sententiam hic nos expectemus, *ὧν* pro *τούτων ἃ* positum esse concludendum est; ut vero vox omnino apud oratores rarissima est, ita vocis cum accusativo coniunctae alterum tantum hoc exemplum unico illi, quod semper adferunt, Eur. Her. 28 *τὴν ἑπτάπυργον τήνδε δεσπόζων πόλιν* [1]) addendum est. — [I 41] *δύο ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἶσθα σαφῶς ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν* non expedio, nisi *καιροὺς* pro *καίρια* dictum esse sumo.

## 21, ad ep. 4,11

(p. 72).

Epistula quarta Isoscrates, ut fertur, Diodotum quendam ipsius discipulum Antipatro Macedoni commendat; dicit autem finem versus aliquatenus iuvenem istum et sui ipsius imperitia et regii Macedonici splendore angi; huc accedere corpusculum non tam formosum quam maculis quibusdam laborans, quas sibi multis in rebus impedimento fore crederet. Novissima verba secundum Urbinatem verti, traduntur autem ab aliis testibus aliter:

*omnes: τὸ σωμάτιον οὐκ εὐκρινὲς ὂν tum*

| | | | |
|---|---|---|---|
| (*Γ*) | *ἀλλ' ἔχον ἄττα σίνη* | *νομίζειν* | *iterum omnes ἐμποδι-* |
| (Prisc). | *ἀλλ' ἔχον ἀνάστασιν ἣ* | *νομίζειν* | |
| (BA.) | *ἣ* | *νομίζων* (?) | |
| (ς) | *ἀλλ' ἔχον πρόφασιν ἣν* | *νομίζειν* | |

*εῖν αὐτὸν πρὸς πολλὰ τῶν πραγμάτων.*

[1]) Fac esse *δεσπόσας*, ut videas *δεσπόζων* hic nihil aliud quam 'dominans' significare posse.

[ad ep. 4,11 Locus tractatu est difficilis; hoc primum ex ceterorum testium consensu perspicitur. ἦν ς coniecturae deberi; ii autem, qui ἢ scripserunt, nescio an id quod scripserunt non intellexerint; ego nec Prisciani verba expedio neque omnino perspicio. quomodo locus particula ἢ servata explicari possit; hoc. credo, etiam auctor coniecturae vulgatae sensit. ita ut reposita antea voce q. e. πρόφασιν scriberet ἦν; quam lectionem nisi interpretaris 'incrementum morbi [propter quod]' vereor ut sanam sententiam efficias. Licet autem recepta hac interpretatione intellegamus locum. Galenum Hippocratemve πρόφασιν sic usurpasse libenter concedo, non Isocratem. Reducimur igitur ad Urbinatis ἄττα σίνῃ: quid? σίνῃ Atticum est? non magis est Atticum quam ἄττα illud est Isocrateum [1]; orator enim noster dixisset. si minus κακά τινα, at certe σίνῃ τινά. Sed cum omnes testes — ΒΑ. sane excipienda sunt — ΑCΙΝΗ praebeant verearque ut sententiae meliorem medelam quam Urbinatis invenias, ἄττα σίνῃ statuo auctorem epistulae dedisse. Quae cum ita sint. via ac ratione progrediens cogor, ut epistulae auctoritatem in dubitationem vocem; huicque meae sententiae haud paullum id suffragatur. quod aliae quoque voces obviae sunt, quas apud Isocratem frustra quaesiveris: διαγωγαί (2) pro ὁμιλίαι vel βίος, συνημερεύειν (4). ἐφέλκεσθαι (6), ὀκνηρῶς (8). εὐκρινής (11), σωμάτιον (11) [2] πρεσβυτικός (13) προσφιλής (13): accedit poeticum λιγυρώτατον (4). quod in loco omnis coloris plane experti a dictione Isocratea mirum quantum distat; neque omittenda sunt quae iam Blassius monuit ἀξιόχρεων τὸν ὄγκον τὸν τῆς ψυχῆς ἔχοντες (5). εἰς τοὔμπροσθε πειραθῆναι προελθεῖν (10); huc referendum quoque nimium comparandi studium ab Isocrate plane alienum quod obvium est § 8. 10. 11. 12; frigent praeterea verba τῶν ἅπαντα μὲν πρὸς χάριν, μηδὲν δὲ χάριτος ἄξιον λεγόντων [3]); denique omnis componendi artis expers esse videtur, qui ad enunciatum ὁ καὶ Διοδότου παθεῖν συνέπεσε παρά τισι τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν δυναστῶν. οἷς περὶ πολλὰ χρήσιμος γενόμενος οὐ μόνον τῷ συμβουλεύειν ἀλλὰ καὶ τῷ πράττειν καὶ κινδυνεύειν, διὰ τὸ παρρησιάζεσθαι πρὸς αὐτοὺς περὶ ὧν ἐκείνοις συνέφερε, καὶ τῶν οἴκοι τιμῶν ἀπεστέρηται καὶ πολλῶν ἄλλων

---

[1]) Contra ἅττα habet, at iis tantum locis quibus hiatus vitandus erat II 38 ἅττ' ἂν σοι III 47 ἅττ' ἂν ἐγὼ XVII 51 ἅττ' ἂν ἐκεῖνος; in hac quoque re scaenicis si minus omnibus, at comoedis comparandus est.

[2]) Isocrates deminutiva non habet nisi irridendi gratia — excipienda esse χωρίον ἀργύριον χρυσίον σιτίον consentaneum est —: ἀργυρίδιον XIII 4 λογίδιον XIII 20 νησύδριον V 145. XII 70 παιδάριον XIX 6 πινάκιον XV 2 πολίχνιον V 145. XII 89. χρυσίδιον XIII 4.

[3]) Scio equidem Isocratem alias quoque ita lusisse (cf. Schneider ad IV 119); at hoc in lusu nescio quid parum Isocrateum mihi videatur.

[ad ep. 4, 11 p. 78. ἐλπίδων — paene rudis, inquam, mihi videtur, qui hisce quasi agglutinavit verba 'καὶ μεῖζον ἴσχυσαν αἱ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων κολακεῖαι τῶν εὐεργεσιῶν τῶν ἐκείνου quique hoc ita inepte fecit, ut vix abs te impetreris ne μεῖζον γὰρ scribas: sed cohibe manum ne suppositori opituleris. Talia enim qualia enumeravi non excusantur Blassii verbis: 'Dem Antipatros gegenüber, dessen persönliche Bekanntschaft Isocrates in Athen wird gemacht haben, wird er vertraulicher, und es liegt ihm diesmal wirklich nur an der Sache und nicht daneben auch daran, ein Schaustück auch für andere als den Adressaten zu schreiben, da ja die Correspondenz mit dem feindlichen Makedonien geheim bleiben musste. So geht er im Ausdruck über die engen Grenzen, die er sich sonst steckt, bedeutend hinaus etc.' (Att. Bereds. II 301 sq.). Quasi vero Isocrates quo simpliciores res tractavit, eo magis poetico magisque elato genere dicendi usus sit; talia ego credo non tam sermonis familiaris esse, quem in literis privatis nos reperturos esse expectamus, quam oratoris intempestive demonstrationis pompam prae se ferentis: quamobrem adversor Blassio, qui epistulae Isocrati abiudicandae nullam omnino causam vidit. [1])

## 22, de versibus quibusdam archetypi.

(p. 78)

Nunc cum archetypum Isocratis versus fere tricenos quinos vel senos vel septenos literarum habuisse novimus, quorundam locorum mendis si minus medelam, at lucem affere licere videtur. XV 288 post λυομένοις legitur τὰς ἑταίρας, glossema quod sine dubio ad τὰς μελλούσας spectat; rescribe priscos versus, ut videas, quam facile huc intrudi potuerit:

των συκοφαντων γενος ὥστε τοις μεν λυομενοις  τὰς ἑταίρας
εἴκοσι και τριακοντα μνων τας μελλουσας

VI 96 οὕτως om. Γ¹ / ἂν ἀλγήσειεν ΓΕ: ἀναγκάσειεν Θ, ἀναγκάσειαν ς (cf. XIII 21) / λόγου δηλώσειεν Γ: λόγων δηλῶσαι ς 'vel cum Θ δηλώσῃ'; quarum lectionum originem eruemus refictis versibus:

οὕτως ἂν ἀλγησειεν ὥς ουδεις ἂν των ζωντων δια
λογου δηλωσειεν ὑπερ ὧν χρη βουλευεσθαι και μη

Locus lectu difficillimus effecit, ut scribae quid pingerent dubitarent.

---

[1]) Pauca haec de epistula quarta adumbrata volo; ceterum nullam ex novem epistulis quae Isocratis sub nomine traduntur, ab oratore nostro scriptam esse mihi persuasi, cuius sententiae rationes proferendi occasionem in posterius tempus mihi reservo.

[ad p. 78. 86] Tertium addo locum IV 151, qua in paragrapho editores explicaturi verba· ὡς ἂν ἄνθρωποι μάλιστα τὰς φύσεις διαφθαρεῖεν haerent; adnotat Schneider ad haec: 'sollte eigentlich heissen διεφθαρμένοι, ὡς ἂν μάλιστα διαφθαρεῖεν' quod Reinhardtus (ed. p. 173) suo iure reiecit; non male Blassius: 'qua vivendi ratione natura hominum maxime corrumpitur.' Sed cum illam vivendi rationem Isocrates ipsis istis cumulatis participiis illustret, ita ut verba de quibus agimus omnia, quae participia continent, amplectantur, illa sedem suam non tenere contendo; haec, quae unum versum expleant, ante priorem versum posita optime se habebunt;

οὐδε -
πωποτ' ἐβιωσαν, ἁπαντα δε τον χρονον διαγουσιν
ὡς αν ἀνθρωποι μαλιστα τας φυσεις διαφθαρειεν
εἰς μεν τους ὑβριζοντες τοις δε δουλευοντες
και τα μεν κτε.

Emendationem hanc pluribus defendere opus non videtur.

## 23, de glossematis et interpretamentis Isocrateis.

(p. 86)

Proferam exempla selecta quae comprobent, quam graviter libri nostri Isocratei interpretamentis et glossematis deformati sint:

VI 60 πρώτους Γ explicatum per προγόνους effecit, ut interpretatio reciperetur iuxta πρώτους in E (προγόνους πρώτους), in Θς commentandae vocis sedem occuparet.

ῥήτωρ

IX 40 ex archetypi ἢ ποιητὴς ἢ λόγων εὑρετής, in quibus ῥήτωρ ad λόγ. εὑρ. spectat, in Γ ῥήτωρ ἢ ποιητὴς ἢ λόγ. εὑρετής, in ς ἢ ῥητ. ποιητ. ἢ λογ. εὑρ. factum est; cf. quae de ep. 7, 6 disputavimus p. 85 ann. 1; ῥήτωρ ex V 144 desumptum.

XII 11 τὴν προαίρεσιν ποιούμενος Γ, quod per αἱρούμενος explicatum nunc in ς deformatum in τὴν προαίρεσιν αἱρούμενος legitur, quia αἱρ. supra ποιούμενος scriptum scribae ad solam hanc vocem spectare videbatur. — XII 199 ὀλίγον Γ: ποιῶ ς

ποιῶ

(om Δ); erat igitur δι' ἣν ὀλίγον, in quibus ποιῶ adiectum est explicandi gratia enuntiati relativi supplemento indigentis.

XV 33 καταμαρτυρήσων Γ καταψευδομαρτυρήσων ς EΔ

ψευδο

ex καταμαρτυρήσων. — XV 71 οὕτως Γ οὕτως ἀμελῶς ς, quod ex insequente ἀμελήσαντα petitum glossema est ad antecedentia μὴ ῥᾳθυμεῖν ... βασιλείαν. — XIX 48 pro πρὸς τοὺς ἐκείνης Γ in Ξς extat πρὸς τοὺς ἐκεῖνον σώσαντας, quod sententia sana, qua hic caret, glossema debuit esse ad τοὺς τοιούτους spectans; neque vero ei, cui voluit auctor, articulo sed ad τοὺς ἐκείνης adscribebatur. — XII 194 ἐδέησε γράψας

[ad p. 86 κύριος habet ς, quod Coraes in ἐδέησε πράξας κύριος reduxit, cum in Γ exstet ἐδέησε κύριος; mihi illud γράψας nihil nisi γρ. videtur esse non minus prave inter verba receptum quam ἢ XII 286, quod interpolatum τέρπειν secum traxit; fuit igitur nostro loco antiquitus scripturae discrepantia.

Qui Isocratis orationes interpretati sunt [1]), explicationes ex proximis cuiusque loci verbis haurire solebant.

IV 43 σπεισαμένους Γ: σπ. πρὸς ἀλλήλους ex insequentibus ς (cf. Benseler ed. 1854 ad h. l.). — VIII 32 ἀμελοῦντες ΓΕ: ὀλιγωροῦντες ex insequentibus Eς; VIII 91 ἐπεθύμησαν ΓΕ: ἐπεχείρησαν ς ex inseq.; VIII 102 δυνάμεως ΓΕ: ἀρχῆς ς, quod statim sequitur. VIII 135 τὰς δυναστείας καὶ τὰς ἡγεμονίας Γ Is$^{\alpha}$.: τὰς ἡγεμ. καὶ σφᾶς αὐτοὺς ς, respexit fortasse ad § 138. — IX 80 ἀπὸ Διὸς ς, recte: ἐν Διὸς ΓΔ ex eodem versu petitum, quod Isocrates repudiavit, non quod suum esse putaret 'variare praepositiones' (Blass. ad h. l.), sed quia de patre semper ἐκ, de proavis ἀπὸ dicit (Schneider ad IV 62), qui usus ratione certe non caret. — X 53 διενοήθησαν ΓΔ: ἔγνωσαν ς, cf. § 54. — XII 22 ἀνεπιτήδειον Γ$^{1}$: ἀνεπιτήδειον τολμώντων cett., cf. § 12. — XIII 4 τιμῶντες ΓΔ: πωλοῦντες ς, ex antecedentibus. — XIV 19 ἀναισχυντίας ΓΕ: καὶ πονηρίας add. ς, cf. 28. — XIV 24 γεγενῆσθαι ΓΕ: εἶναι ποιεῖν ὅτι ἂν βούλωνται ς, cf. § 37. — XIV 45 δεινότατον ΓΕ: ἀλογώτατον ς, ex § 6, ubi eadem fere leguntur. — XV 170 ἢ μισουμένην Γ ἢ διαβαλλομένην καὶ μισ. cett., cf. § 175. — XVI 9 τελευτῶν Γ: τελευταῖον ς, cf. § 26. 40. — XVII 14 Πασίων αὐτὸν ΓΕ: Πασ. ὡς ἐλευθέρου ὄντος αὐτοῦ ς, cf. antecedentia et §§ 17. 49. — XVII 34 κατεσφραγισμέναι ΓΕ: σεσημασμέναι ς, ex proximis. — XIX 20 οἰκείους ς: οἰκέτας Γ, cf. § 26. — XX 20 μοι πεισθῆτε ς: σωφρονῆτε Γ, cf. § 22. — ep. 2, 24 τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐνοίᾳ Γ: τ. τ. Ἑλ. εὐδαιμονίᾳ καὶ εὐνοίᾳ, cf. § 22. — Eadem ratione XV 28 ῥέποντας ἐπὶ τὸ πείθεσθαι τοῖς ἀνεπιτήδειόν τι λέγουσι περὶ ἡμῶν, quae in Θς ad πεπεισμένους ni fallor traduntur, ex § 4 petita sunt ut ex § 5 verba, quae Blassius suo iure cancellis saepsit: καὶ τοῦ πλούτου καὶ τοῦ πλήθους τῶν μαθητῶν. — XX 8 θανάτους καὶ φυγὰς Γ: σφαγὰς καὶ θανάτους ς, quem ad locum ni fallor XV 127 magister attulit, ubi φυγὰς et τῶν κακῶν τῶν ἀνηκέστων et αἱ τοιαῦται συμφοραί redeant [2]).

[1]) Quae de his traduntur testimonia composuerunt Baiter-Sauppe, O. A. I praef. ad Isocr. p. II.

[2]) Omnino Blassius cum ex iis quos attuli locis complures fonte indicato illustravit tum sollerter in praefationibus (ed. vol. I p. VI sq. et vol. II p. V sq.) agens de mendis Urbinati insitis idem quod moneo aliquantenus iam significavit. Cf. etiam Bock, de codicis Isocratei Urbinatis (Γ) auctoritate (diss. Heidelb. 1883) p. 31. sqq., qui liber Analectis his praeter novissimas plagulas iam expressis mihi in manus venit.

[ad p. 86 Neque vero eidem viro docto secundarum curarum oratoris vestigia expiscato (ed. vol. II praef. p. XXXI) adsentior; neque enim animum induco, ut fingam mihi Isocrates quamvis singula orationum membra perpolite limantes, tamen edentes totos libellos ad unguem non perfectos. Ego vero in locis, quales XV 222. 223 sunt, paraphrasim, quam dicunt, vel potius enarrationem, quam magister nescio quis discipulis suis praebuit, servatam esse credo [1]); nam § 222 idem ac 220, et 223 idem ac 224 sq. continent; neque magis nova inferunt verba § 225 ἀλλ' ἵνα — αὐτῶν, quae nihil continent nisi quod etiam § 224 et 225 sq. legitur; [2]) eundem autem § 223 et 225 (ἀλλ' ἵνα — αὐτῶν) auctorem evincit dictionis similitudo (ἀλλὰ — ἀλλά). — Neque aliter explicaverim verba VIII 133 in Θς tradita ἣν οὖν ἀσκῆτε καὶ προσδέχησθε — πολιτευομένοις, quae illustrant ambigua illa ἣν συμβούλους — εἶναι βουληθεῖμεν; indidem originem trahere duco VIII 134 ἣν ἐπιχειρῆτε — πράττοντες quae ibi servata sunt: interpretamenta enim videntur esse verborum μηδὲ δεσποτικῶς ἀλλὰ συμμαχικῶς αὐτῶν ἐπιστατῶμεν. — Enarravit porro magister verba XIV 46: ἐκπεσόντες γὰρ ἐκ τῆς οἰκείας ἀθυμοῦντες καὶ ἀλώμενοι τὴν Ἑλλάδα περίιμεν (in ς, cf. Xenoph. an. VII 1,33 [Dem.] ep. 3,38), ut inspectis quae in Γ traduntur facile agnoscitur. — Verba XV 98 ἔχω γὰρ λόγον, ὃς ἐξελέγξει καὶ διαλύσει πάσας τὰς τοιάςδε (ς, τοιούτας Θ) βλασφημίας in ςΘ, omissa in ΓΔ, suppeditant quae cogitatione inter enuntiata καὶ μὴν — ὑμᾶς et ἀξιῶ γὰρ κτέ. facillime quisque suppleat; ea autem si cum Havetio receperis, male loquentem oratorem feceris, qui si 'ἐκεῖνος ὁ λόγος' accusatores respiciens scripsisset al-

---

[1]) Valde gavisus sum, quod, cum haec iam essent typis expressa, Havetium (le discours d'Isocrate sur lui-même p. 213) eandem fere ad sententiam devenisse vidi: 'Je ne puis m'expliquer cette variante..., qu'en l'attribuant à un maître d'éloquence ou de morale, qui a été mécontent de ce qu'Isocrate avait écrit, et qui a voulu le corriger dans son école.' In hoc dissentio, quod solam paraphrasim rhetoricam illas paragraphos praebere contendo.

[2]) Nescio an Blassius non recte § 231—235 idem atque § 306 308 continere contenderit, ut alterum secundis curis istis tribuere posset; ad quas hac ex ratione omnes res bis in eiusdem orationis argumentatione adhibitas referre licet: nempe neglecta quaestione, quem ad finem unoquoque loco eadem adhibita sint; §§ 231—235 viros Athenienses praeclarissimos orator antestatur, ut eloquentiae studio mores non corrumpi demonstret, contra 306—308 eosdem inducat, ut eloquentiae vacantium mentes hac arte acui comprobet; nihil igitur est quo facere cum Blassio cogamur; alio enim loco alium ad finem exemplis iisdem orator utitur minime is quidem neglegentiae vituperatione liberandus: at declamitat garrulus senex.

[ad p. 86 terumque *λόγον* ad sese rettulisset, non dubito quin daturus fuerit: *ἔχω γὰρ 'κἀγὼ' λόγον, ὃς κτἑ.* [1]

---

[1]) XV 136 *πόσους δὲ τῶν προγεγενημένων ἀνωνύμους εἶναι* quae in $\Gamma^1$ omissa et *Γ* rec. et ς traduntur ex singulis diversis glossematis conflata videntur et verbis genuis adaptata: *ἀνωνύμους* ad *ἀτίμους* (ratione verborum sequentium habita), *προγεγενημένων* ad *τῶν ᾀδομένων καὶ τραγῳδουμένων* spectat. -- Quid vero verbis XV 116 *ὧν ἔνιοι — γεγόνασι* in *ΕΘ Δ* rec. servatis faciam nescio. Contra quae VI 55 in ς leguntur *'τίνα δὲ τῶν περιισταμένων — ποιεῖσθαι'* interpolator composuit, postquam vera lectio *τίνας γὰρ ἴσμεν ὧν* (*Γ*) in *τίνας παρισταμένων* (*ΘΛ*) abiit. Relinquuntur verba XII 133 *θέλοντας τούτους αὖ τοὐνάτίον κακίστους ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς πολίταις εἶναι νομίζω,* quorum ultima ex § 132 *καὶ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους* composita sunt; adiecit ea interpolator, qui ignorabat, si inter se periodi duae relativae apodoses continentes opponuntur, particulam *δέ* in posterioris enunciati relativi apodosi ita poni, ut respondeat particulae *μέν* prioris apodosis: exempla Isocratea congessit Schneider ad VII 47; hunc usum recordatus tolle colon XII 110 in fine, ut reposito commate apodosin a vocibus *τοὺς δὲ τοιούτους* incipientem reddas verbis *τοὺς δὲ φαυλοτέρους — δοκοῦσιν.*

---

# INDICES.

## I.

## Index fontium.

(ad cap. I)

Numeri maiores auctorum locos, minores indicant Isocratis; quibus primo in capite, iisdem hic cancellos adieci.

## II.

# Index locorum.

**Locos quos stellulis insignivi, coniecturis temptavi. — Numeri minores dextrorsum maioribus insuper additi adnotationes indicant.**

## III.

## Index rerum.

## Addenda et corrigenda.

In textu:

Pag. 12. *post vers. ult. adde: ἐγὼ δὲ...ἐπανορθῶ*] Marcellin. in Herm. στασ. Rh. Gr. IV 193 W. — p. 15,10 *dele:* Damasc. II 13, 55. — p. 16, 21: X 563 (*pro* 536). — p. 19, 30 *adde*: 62. — p. 23, 30: *Γ*/ (*pro Γ*:) — p. 27, 17. 18. 19, *del Δ; ib.* 22: Is$^{\alpha}$ (*pro Δ*). — p. 28 *v. ult.: πᾶν ς* Maxim. — p. 29, 21 *adde* Stob. *post* Is$^{\alpha}$. — p. 30, 7 : *ἐσθήσεσι Γ*. — *post* p. 35, 8 *adde* : § 62. τούτοις . . . βούλονται] AB. 143, 8. ἔξεσται Is.: ἔξεστι BA., *cf.* p. 51 ann. 2/ βούλονται Is.: βούλοιντο AB., corruptum. — p. 40, 1: 107 (*pro* 106). — p. 42, 30 : Cic. de or. — p. 47,20 (*ὥσπερ...E*)/ *pro* / *ὥσπερ...E*/. — p. 49,4 cf. etiam CJA II 1, 807$^{b}$ 76 sqq. et eadem in formula passim. — p. 51,27: Valck. — 53,27 : κτἑ.]. — p. 59,4 : Suid. s. v. 3 *et* Cram. An. Ox. — p. 62,2 : Par. IV 172,2. p. 66,4 *dele* 2) — 70,14 : VII 1062 ann. — *post* p. 72,6 *adde*: § 19. *ξενιτευομένους*] *Harp. v. *ξενιτευομένους*; cf. V 122. — 73,17: Baroccianum; ib. 29 : *παρ-αινέσεων*; ib. 32: Certissimum. — 79,4 primo (*pro* altero). — p. 93,35 ἐπὶ c. gen. pro ἐν: cf. etiam Hartel, Wien. Stud. V 10. — 96,10 sqq.: *at cf. ad.* 35, 8. —

In annotationibus:

p. 10[1]: cf. Oncken Isokr. u. Athen p. 95. — p. 8[3], 5: factam. — p. 16[2], 1 Ribittianae versionis. — p. 19[1], 1 Barocciani. — p. 28[4], 1: Prisciani. — p. 29[2]: plura vide apud Schwabe de dic. gen. Isocr. p. 23 sqq. — 44[1] ***adde***: *οὐδένα μὲν πώποτε* III 35. — p. 39[3], 1 *συνναυμαχήσαντες*. — p. 45[1]: contrarium frustra docere studet Bock, de cod. Isocr. Urb. (*Γ*) auctoritate p. 27. — p. 47[1]. cf. Bock l. c. p. 30. — p. 112[3], 14 ***scribe*** *Γ (pro 'libri')* ***et adde post*** 9: *σεαυτ. ς* Is$^{\alpha}$.

---